

**РІЧНИЙ ЗВІТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ**

**Ринок цінних паперів України:
повне перезавантаження**

2015

ЗМІСТ

Звернення Голови Комісії	4
Загальна інформація про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку	6
Коротко про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку.....	6
Обличчя регулятора: керівництво Комісії	7
Організаційна структура Комісії	10
Карта розміщення територіальних управлінь Комісії.....	11
Фондовий ринок у 2015 році.....	12
Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників України.....	12
Ринок акцій	20
Ринок облігацій.....	30
Державні облігації України	30
Муніципальні облігації	34
Корпоративні облігації.....	38
Ринок депозитних сертифікатів.....	44
Ринок деривативів.....	48
Ринок колективних інвестицій	53
Основні показники депозитарної системи України	72
Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок	76
Діяльність акціонерних товариств у 2015 році.....	81
Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств	81
Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств	81
Дивідендна політика акціонерних товариств	88
Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах.....	90
Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей	92
Діяльність Комісії та регулювання фондового ринку	96
Розвиток законодавства	96
Нормотворча діяльність.....	100
Державне регулювання ринку цінних паперів.....	101
Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегульвні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)	104

Регулювання та нагляд за професійною діяльністю на фондовому ринку	105
Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж	106
Регулювання депозитарної та клірингової діяльності	108
Регулювання діяльності інституційних інвесторів	110
Пруденційний нагляд на фондовому ринку	110
Підготовка фахівців з питань фондового ринку	114
Правозастосування на ринку цінних паперів	115
Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів	116
Робота зі зверненнями інвесторів.....	117
Участь у судових процесах	118
Система внутрішнього аудиту.....	118
Міжнародна співпраця та євроінтеграція.....	119
Взаємодія із засобами масової інформації та громадськістю	122
Розвиток інформаційних технологій	123
Розвиток людських ресурсів	124
Діяльність територіальних органів Комісії.....	128

ЗВЕРНЕННЯ ГОЛОВИ КОМІСІЇ

Шановні колеги!

У 2015 році перед Комісією були поставлені завдання, які вимагали значних змін і часу. Зокрема, перейти на новий рівень регулювання і нагляду за ринком, дати йому нові інструменти, підвищити його прозорість, удосконалити існуючі механізми захисту прав інвесторів, перезавантажити інфраструктуру, підштовхнути гравців ринку до консолідації, а також підвищити стандарти біржової торгівлі та депозитарного обліку. Це далеко не повний перелік наших завдань. Цим звітом ми традиційно підбиваємо підсумки роботи українського ринку та напрацювання Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2015 рік.

В минулому році Комісія прибрала з ринку значну кількість цінних паперів з ознаками фіктивності, зупинивши торгівлю ними на фондових біржах. Ми розуміємо, що лише тимчасовою зупинкою торгівлі проблему неякісних «сміттєвих» активів і зловживань з цінними паперами вирішити неможливо. Ринок ніколи не стане місцем накопичення і збереження капіталу, а інвестори не прийдуть на нього, поки зловживання матимуть такі масштаби. Тому очищення ринку, боротьба зі зловживаннями, зміна характеру взаємовідносин між його учасниками на сьогодні є пріоритетами нашої діяльності і ними залишаться.

Зловживання з цінними паперами і торгівля «сміттєвими» акціями, на жаль, істотно впливали на процес ціноутворення, тому наша робота по очищенню ринку відобразилася на капіталізації лістингових компаній та обсязі біржових контрактів. Зокрема, капіталізація компаній, які торгуються на біржах, впала більш ніж у вісім разів, а обсяг контрактів з цінними паперами на фондових біржах знизився більш ніж удвічі. Це вкотре підкреслило, наскільки викривленим був процес ціноутворення на ринку.

Однак нові орієнтири щодо оцінки стану і розміру фондового ринку України є більш об'єктивними. Адже для інвесторів завжди важливою була не цифра, а саме якість і об'єктивність в оцінці активів. Нам потрібно рухатись від кількісних до якісних показників розвитку ринку.

Після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом європейський вектор став визначальним у нашій роботі. Головним завданням регулятора на минулий та найближчі три роки було визначено розвиток національного законодавства та імплементацію у нього базових директив Європейського Союзу.

Саме європейський вектор розвитку ринку був закладений і у Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Рухаючись в рамках Комплексної програми, спільно з експертами МВФ, Світового Банку, ЄБРР та інших інституцій Комісія працює над низкою важливих законодавчих ініціатив.

Наші напрацювання в цій сфері стосуються трьох напрямів – розбудови інфраструктури ринку, а саме депозитарної та розрахунково-клірингової систем; підвищення вимог до емітентів цінних паперів, а саме вдосконалення проспектів емісій, процесу розкриття інформації, аудиту фінансової звітності; розширення лінійки фінансових інструментів. Комісія створює правове поле для врегулювання відносин, пов'язаних як з біржовими, так і з позабіржовими деривативами, вдосконалює державне регулювання ринку облігацій і підвищує захист прав власників корпоративних облігацій.

За підтримки експертів МВФ та Світового Банку Комісія готує зміни до законодавчого поля, які закладуть передумови для протидії зловживанням на фондовому ринку, удосконалять систему нагляду та контролю за діяльністю учасників ринку. Ми маємо на меті зменшити системні фінансові ризики, ефективніше боротися зі злочинами на фінансових ринках, запобігати перетіканню капіталу в тінь. Ринок повинен відповідати трьом критеріям – бути прозорим, ефективним і чесним.

Наша головна законодавча ініціатива стосується підвищення інституційної та операційної незалежності Комісії. Повноваження та функціонал регулятора повинні відповідати міжнародним стандартам функціонування фінансових ринків, що визначені міжнародним об'єднанням профільних регуляторів IOSCO. Регулятори фінансового сектору країни повинні бути достатньо сильними і спроможними ефективно діяти як на внутрішньому ринку, так і в напрямі міжнародного співробітництва. Це послідовний крок, який продовжує започатковану реформу фінансового сектору країни.

Дякуємо всім, хто був причетний до процесу реформ у минулому році і залишається з нами. Це експерти, які працюють над покращенням законодавства, міжнародні організації, які допомагають нам рухати цей процес, народні депутати, які поділяють наше бачення майбутнього ринку і підтримують наші ініціативи, співробітники Комісії, які активно включилися в процес змін.

**З повагою,
Тимур Хромаєв,
Голова НКЦПФР**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ КОМІСІЮ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Коротко про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України та підзвітним Верховній Раді України. До системи органу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку входять її центральний апарат і територіальні управління.

НКЦПФР є державним регулятором ринку цінних паперів, що визначено Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». НКЦПФР була утворена Президентом України в листопаді 2011 року на базі ДКЦПФР з метою комплексного правового регулювання відносин, що виникають на фондовому ринку, забезпечення захисту інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері.

Місія Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку незмінна – це забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо цінних паперів і функціону-

вання фондового ринку в Україні, а також здійснення правового регулювання відносин, що виникають на фондовому ринку, захист інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням, координація діяльності міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади у цій сфері. Відповідно до своєї місії регулятор спрямовує свої зусилля на всебічне сприяння розвитку українського фондового ринку як одного з найважливіших сегментів економіки України.

Реалізація завдання щодо становлення і розвитку прозорого, ефективного та справедливого ринку вимагає проведення роботи за такими ключовими напрямками:

- розбудова інфраструктури фондового ринку;
- підвищення вимог щодо прозорості та ефективності учасників фондового ринку;
- розширення переліку (або спектру) фінансових інструментів.

Обличчя регулятора: керівництво Комісії

Тимур Хромаєв, Голова НКЦПФР, Голова Комітету з питань стратегії розвитку та економічного аналізу фондового ринку

Пан Хромаєв як Голова НКЦПФР очолює систему Комісії та здійснює комплексне керування її діяльністю, у тому числі координує роботу Членів Комісії, скликає і проводить засідання регулятора, здійснює керівництво діяльністю територіальних органів НКЦПФР, у встановленому законодавством порядку вирішує кадрові питання, здійснює представницькі функції щодо діяльності регулятора. Також відповідає за стратегічне планування розвитку фондового ринку, координацію та планування законотворчої та регуляторної роботи НКЦПФР, впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, координації науково-дослідних та освітніх програм фондового ринку тощо.

Тимур Хромаєв розпочав свою кар'єру в 1997 році в структурі Міністерства фінансів України, пройшовши шлях від провідного економіста відділу стратегії управління зовнішнім боргом Управління зовнішнього боргу до начальника Управління ринків капіталу Департаменту державного боргу. У 2001 році став заступником Голови правління ЗАТ «Комерційний банк НРБ-Україна», а з 2002 року – ЗАТ «ТАС-Інвестбанк». У лютому 2003 року Тимур Хромаєв заснував інвестиційну компанію «АРТА», яка стала одним із лідерів серед українських інвестиційних компаній, а з 2013 року займав посаду виконавчого директора компанії GASE Energy, Inc.

Освіта:

Першу економічну освіту здобув у Union College, штат Нью-Йорк, США (1997 рік). Згодом, з 2008 по 2010 роки, продовжив навчання у Київському національному університеті ім. Т.Шевченка, Інституті міжнародних відносин на факультеті міжнародного права, отримавши ступінь магістра.

Олександр Панченко, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань функціонування інституційних інвесторів та інформаційної політики

Серед компетенцій пана Панченка – методологія регулювання діяльності професійних учасників фондового ринку, регулювання діяльності у сфері спільного інвестування та недержавного пенсійного забезпечення, регулювання діяльності СРО, ліцензування діяльності професійних учасників фондового ринку, оподаткування на фондовому ринку, забезпечення функціонування системи рейтингування тощо.

Олександр Панченко розпочав свою кар'єру в російсько-американській інвестиційній компанії «Прспект Інвестментс», де пройшов шлях від спеціаліста фінансового відділу до фінансового директора (1997 – 2001 роки). Близько семи років Олександр Панченко працював у інвестиційній групі «Міленіум Капітал», починаючи з фінансового директора і закінчуючи генеральним директором «Міленіум Ессет Менеджмент», де керував створенням та запуском інвестиційних фондів, відповідав за результати управління фондами, а також був членом інвестиційного комітету. У квітні 2008 року пан Панченко був призначений на посаду директора КУА-АПФ «Тройка діалог Україна», відповідав за діяльність з управління активами приватних клієнтів, недержавних пенсійних фондів та інститутів спільного інвестування.

Освіта:

У 1997 році закінчив факультет «Фінанси та кредит» Національної академії управління в Києві.

Дмитро Тарабакін, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань методології та нагляду за функціонуванням інфраструктури фондового ринку

У Комісії пан Тарабакін відповідає за розвиток системи звітності та розкриття інформації учасниками фондового ринку, запровадження системи пруденційного нагляду, системи управління ризиками та внутрішнього аудиту у професійних учасниках фондового ринку, методологічне та програмно-технічне забезпечення реалізації державного фінансового моніторингу на фондовому ринку, формування системи захисту інформації тощо.

Дмитро Тарабакін має значний досвід роботи на фондовому ринку. З 1995 року, в рамках проекту KPMG Barents Group, він працював над створенням асоціації та фондової біржі «ПФТС», де пізніше обіймав посаду директора-контролера. У 1997 році став головним трейдером відділу по роботі з акціями у компанії Wood&Company в Києві, а з 1999 року – трейдером в польському офісі компанії у Варшаві. З червня 2000 року пан Тарабакін працював керуючим директором однієї з найбільших інвестиційних компаній Dragon Capital, беручи безпосередню участь у здійсненні десятків українських IPO.

Освіта:

У 1996 році отримав економічну освіту в Національному університеті «Києво-Могилянська академія», а в період з 1994 по 1995 роки навчався в Roosevelt University в Чикаго за спеціалізацією «Фінанси».

Юрій Буца, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань корпоративного управління та розвитку інструментів фондового ринку

До компетенції пана Буци входить запровадження та розвиток загальноприйнятих принципів корпоративного управління в акціонерних товариствах, принципів реєстрації випусків, емісії та обігу пайових цінних паперів, формування та реалізація єдиної державної політики щодо емітентів, методичне забезпечення та координація державного регулювання у сфері емісії та обігу боргових цінних паперів, а також координація питань, пов'язаних з іпотечним кредитуванням та іпотечними цінними паперами. Окрім цього, питання щодо допуску іноземних цінних паперів для розміщення та обігу на території України, а також допуск українських цінних паперів для розміщення та обігу за межі України; розвитку ринку похідних фінансових інструментів фондового ринку тощо.

Юрій Буца з 2004 по 2006 роки працював у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Починаючи з 2008 року обіймав посаду заступника директора в українському офісі Варшавської фондової біржі, сприяючи перетворенню її на основний майданчик для залучення акціонерного капіталу українськими компаніями. З 2010 року пан Буца був координатором у Координаційному центрі економічних реформ при Президенті України, займаючись розробкою законодавчих актів з метою вдосконалення корпоративного управління, впровадження нових інструментів на фінансовому ринку, вирішення проблем банківського сектору та покращення бізнес-клімату в Україні.

Освіта:

Отримав економічну освіту в Національному університеті «Києво-Могилянська академія», де здобув ступінь бакалавра у 2005 році, та у Центрально-Європейському університеті в Будапешті, де отримав ступінь магістра у 2008 році.

Ігор Назарчук, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань захисту прав інвесторів та правозастосування на фондовому ринку

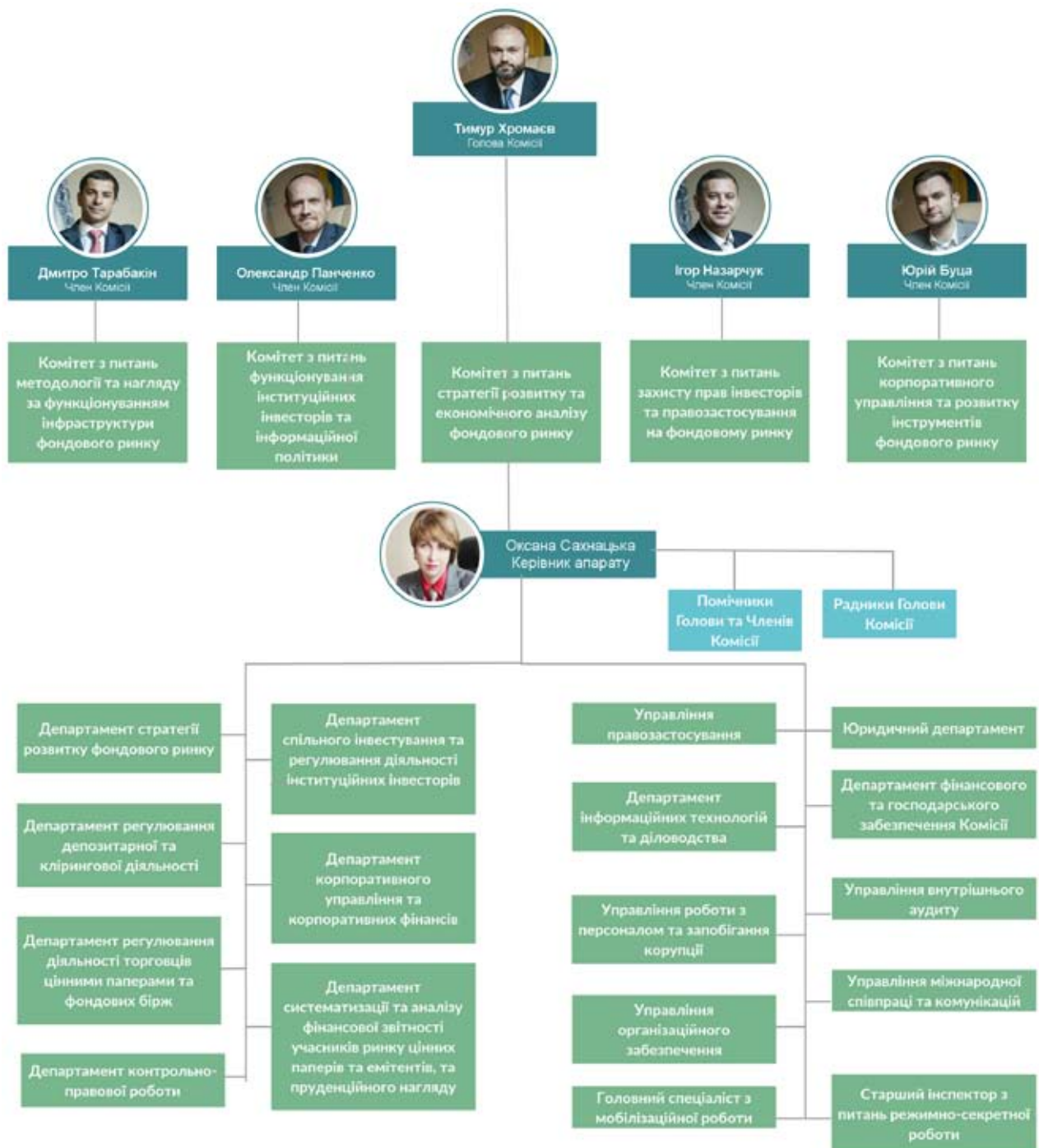
До сфери відповідальності пана Назарчука входить методологія захисту прав інвесторів, розробка та реалізація заходів, спрямованих на запобігання протиправному поглинанню та захопленню підприємств, забезпечення та координація контрольно-ревізійної діяльності системи НКЦПФР та правозастосування, формування комплексної протидії зловживанням на фондовому ринку, зокрема, маніпулюванню цінами та торгівлі на підставі інсайдерської інформації.

Ігор Назарчук розпочав роботу в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 1995 році, майже з самого початку її створення. У регуляторі він очолював підрозділ розвитку законодавства на ринку цінних паперів, взявши участь у розробці першого законодавства України в сфері реєстраторської діяльності, діяльності зберігачів цінних паперів та інститутів спільного інвестування. У 1996 році пан Назарчук захистив науковий ступінь кандидата юридичних наук на тему: «Правові основи формування та функціонування ринку цінних паперів в Україні». Окрім того, пан Назарчук викладав цивільне право в Київському національному університеті ім. Т. Шевченка. Починаючи з 1998 року працював у юридичній фірмі «Бейкер і Макензі», спеціалізуючись на цивільно-му, фінансовому та корпоративному праві. Пан Назарчук брав безпосередню участь у підготовці та реалізації проєктів щодо перших випусків єврооблігацій України, перших випусків американських депозитарних розписок на акції українських емітентів тощо. У 2002 році виступив засновником юридичної фірми «Васько, Назарчук і партнери».

Освіта:

У 1991 році з відзнакою закінчив Національний юридичний університет ім. Я.Мудрого.

Організаційна структура Комісії

Структура регулятора змінюється відповідно до вимог часу та змін на ринку. Центральний апарат НКЦПФР побудований за галузевим принципом, а територіальні

управління сформовані відповідно до регіонального поділу країни.

Карта розміщення територіальних управлінь Комісії

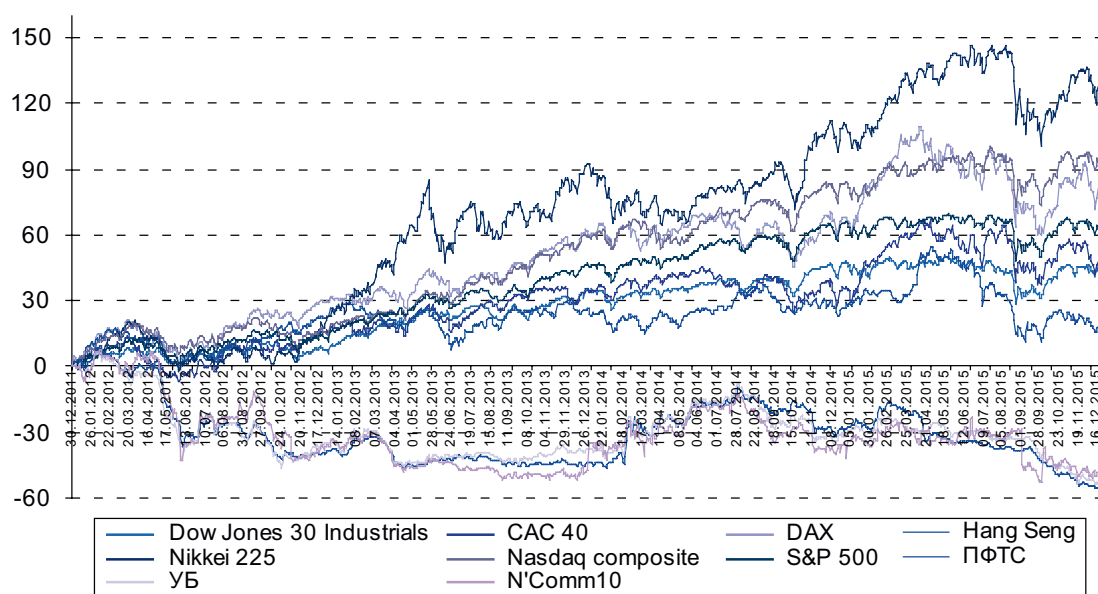
Фондовий ринок у 2015 році

Фондовий ринок у сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників України

Протягом 2015 року макроекономічні процеси характеризувалися певною нестабільністю, відповідно відреагував і фондовий ринок України. Важливим індикатором фондового ринку є індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на ринку цінних паперів. Вітчизняні фондові індекси завершили 2015 рік знижен-

ням, зокрема, індекси ПФТС, UX (Українська біржа) та N'Comm10 (НКЦПФР) впали з початку року на 39,94%, 35,26% та 27,86% відповідно. Динаміка вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведена в **діаграмі 1**.

Діаграма 1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку у 2012-2015 роках

Інформація підготовлена за матеріалами сайтів

За підсумками 2015 року обсяг торгів на ринку цінних паперів знизився на 6,83% у порівнянні з 2014 роком та становив 2 172,67 млрд грн (**діаграма 2**).

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів зафіксовано у I кварталі 2015 року – 646,52 млрд грн (29,76% від сукупного обсягу на ринку цінних паперів) – **діаграма 3**. Зміну структури обсягу торгів на ринку цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами наведено в **діаграмі 4**.

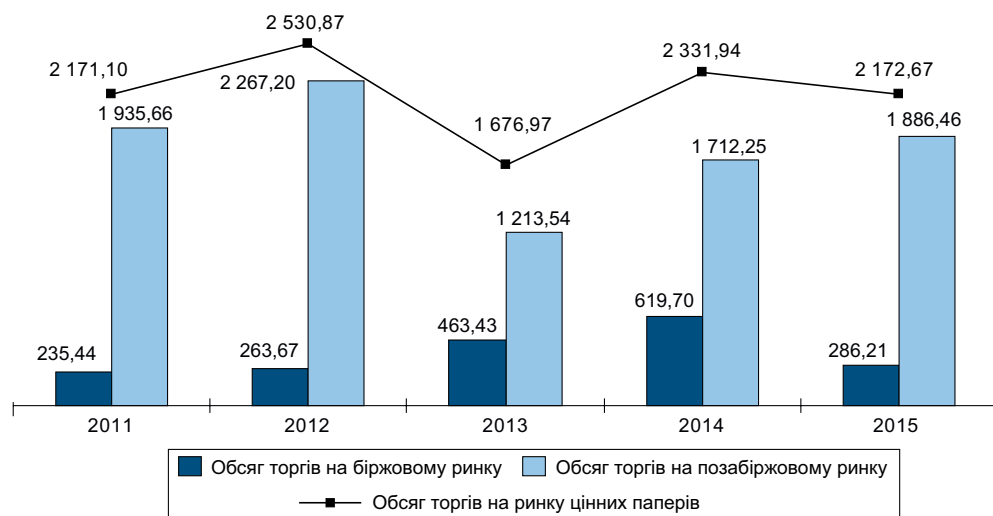
Починаючи з 2011 року простежується стійке випередження темпів обсягів торгів цінними паперами проти динаміки обсягів ВВП, зокрема, обсяг торгів на ринку

цінних паперів у 2015 році перевищив цей показник на 193,21 млрд грн (**діаграма 5**).

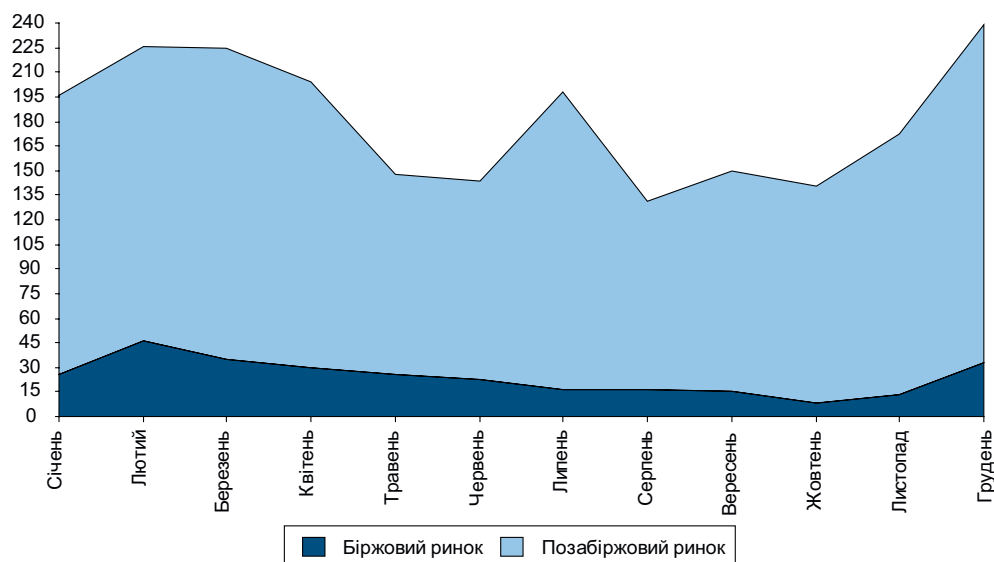
У 2015 році спостерігається зниження біржового сегмента фондового ринку України. Порівняно з 2014 роком обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2015 році зменшився на 53,81% – до 286,21 млрд грн, що еквівалентно 14,46% ВВП України (**діаграма 6**).

Серед фінансових інструментів за обсягами торгів на біржовому ринку провідну позицію займали державні облігації України, акції та облігації підприємств (**діаграма 7**).

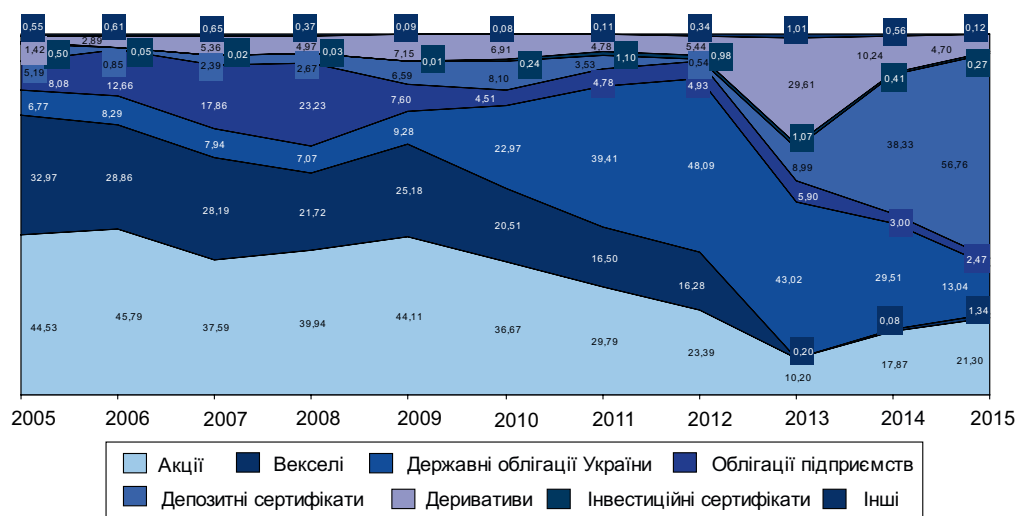
Діаграма 2. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

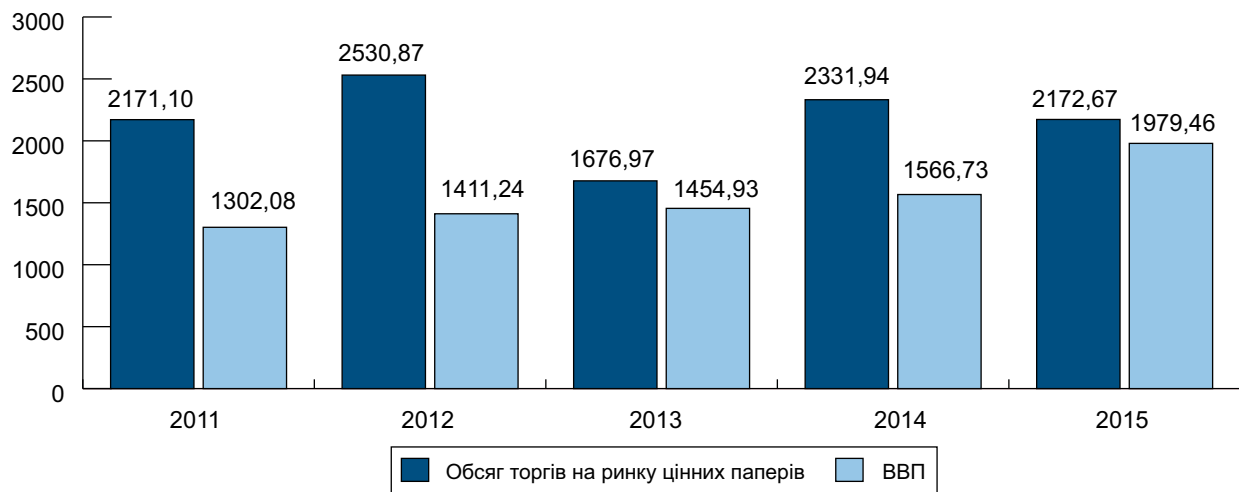
Діаграма 3. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2015 році (помісячна динаміка), млрд грн

Діаграма 4. Структура обсягу торгів на ринку цінних паперів з фінансовими інструментами у 2005 – 2015 роках, %

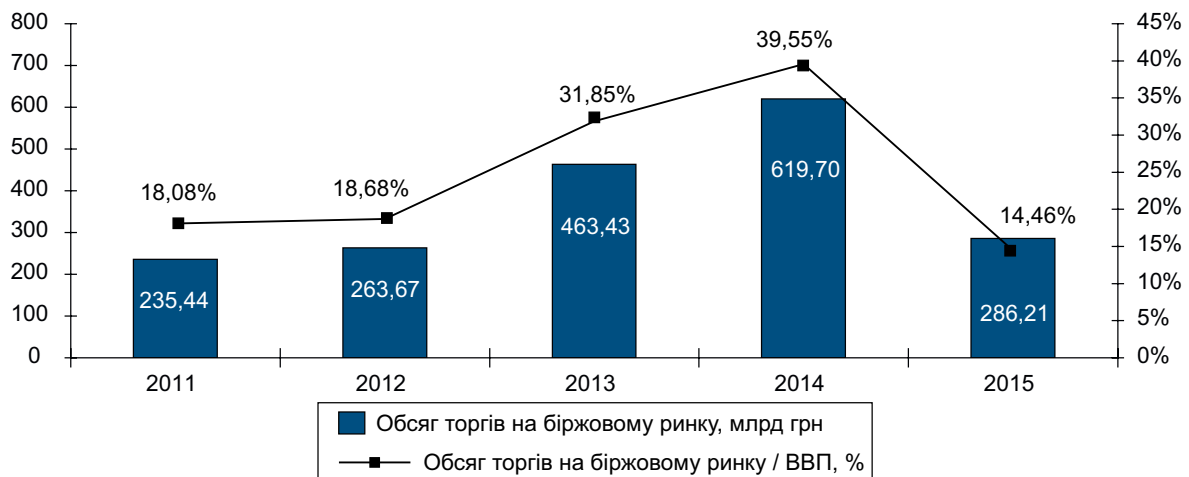

Діаграма 5. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

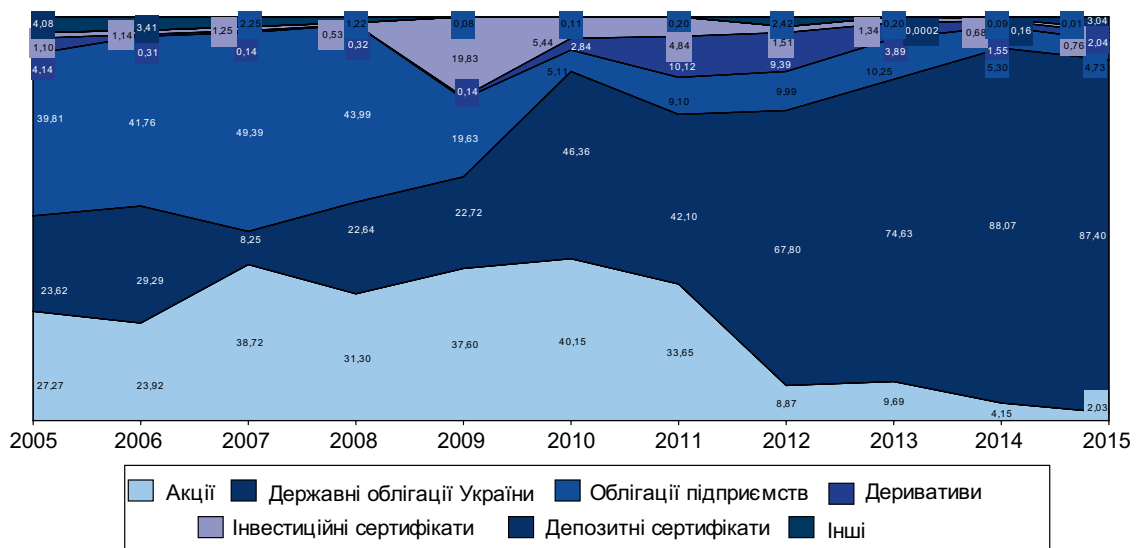

Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики

Діаграма 6. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2011 – 2015 роках

Діаграма 7. Структура обсягу біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за фінансовими інструментами) у 2005 – 2015 роках, %

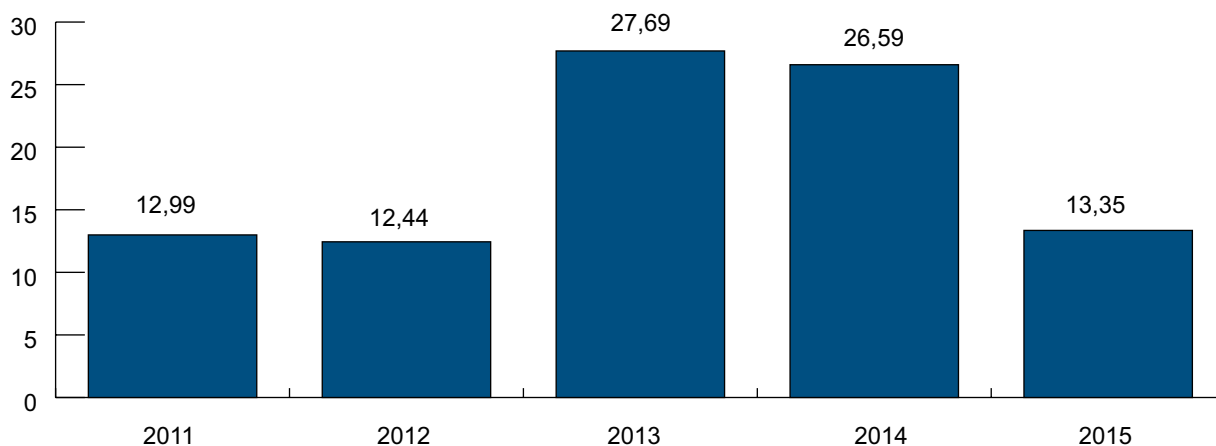

У 2015 році частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів зменшилася та становила 13,35% (діаграма 8).

Протягом 2015 року на організаційно оформленому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами.

Із 10 фондових бірж, функціонуючих в Україні, лише дві – «ПФТС», «Перспектива» – відзначалися помітними обсягами торгівлі, контролюючи більш ніж 95,56% вартості біржових контрактів (таблиця 1).

Діаграма 8. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, %

Таблиця 1. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2015 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СЄФБ	УБ	
січень	2,43	326,67	2 025,51	107,92	0,34	109,97	3,26	22 491,87	33,28	432,04	25 533,29
лютий	3,54	662,71	4 505,44	0,00	0,49	165,64	2,67	40 140,23	1,30	683,19	46 165,21
березень	2,61	141,86	7 687,41	0,28	1,08	83,13	0,00	26 343,70	1,76	688,37	34 950,20
квітень	267,15	333,85	4 699,99	4,41	0,33	43,34	0,00	23 959,20	1,96	720,72	30 030,95
травень	2,99	203,31	2 416,48	5,19	0,41	36,96	0,00	22 220,79	0,62	421,57	25 308,32
червень	2,92	213,24	1 450,98	0,42	0,84	49,35	0,00	20 088,27	0,57	578,28	22 384,88
липень	3,46	254,65	2 229,39	0,00	0,46	85,73	0,00	12 906,87	0,60	508,75	15 989,92
серпень	3,89	363,62	4 260,95	0,45	0,16	5,18	0,00	11 871,47	0,94	416,33	16 922,99
вересень	2,45	389,74	6 225,24	0,00	0,38	2,81	0,00	7 763,22	0,92	493,87	14 878,63
жовтень	2,77	144,98	2 337,79	0,00	0,23	2,99	0,00	4 936,99	81,35	608,80	8 115,91
листопад	3,49	190,63	3 163,07	0,00	0,22	2,93	0,00	8 772,56	719,16	553,70	13 405,76
грудень	4,29	340,06	12 179,53	0,00	0,15	3,26	0,00	18 836,99	570,93	586,74	32 521,95
Усього	301,98	3 565,31	53 181,80	118,67	5,09	591,29	5,94	220 332,17	1 413,39	6 692,36	286 208,01
Частка від загального обсягу торгів, %	0,11%	1,25%	18,58%	0,04%	0,00%	0,21%	0,00%	76,98%	0,49%	2,34%	100,00%

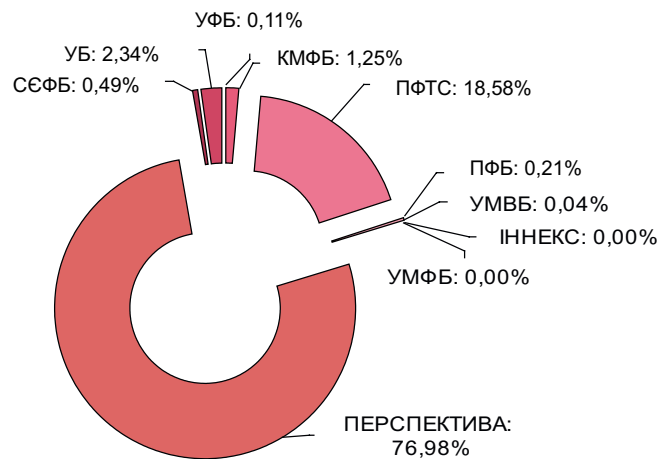
В структурі обсягів біржових контрактів з цінними паперами на фондову біржу «Перспектива» припадає 76,98% всіх обсягів біржових торгів у 2015 році, «ПФТС» - 18,58% (діаграма 9).

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом 2015 року зафіксовано з державними облігаціями України – 250,13 млрд грн (87,40% від загального обсягу біржо-

вих контрактів на організаторах торгівлі у 2015 році) – таблиця 2.

У 2015 році питома вага вторинного ринку в сукупному обсязі біржових торгів становила 97,59% від загального обсягу торгів. Найбільш привабливим в структурі біржових торгів у розрізі за видами ринків виглядав «спотовий ринок», частка якого становила 85,62% від загального обсягу біржового ринку (таблиця 3).

Діаграма 9. Структура обсягів біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2015 року, %

Таблиця 2. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) у 2015 році, млн грн

Організатор торгівлі	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевої позики	Депозитні сертифікати НБУ	Інвестиційні сертифікати	Опційні сертифікати	Деривативи	Усього
ПЕРСПЕКТИВА	474,99	3 079,76	204 982,06	14,08	6 996,92	1 351,38	613,94	2 819,04	220 332,17
ПФТС	506,21	6 049,65	44 886,76	0,15	1 717,62	21,40	0,00	0,00	53 181,80
УБ	3 352,34	625,50	264,25	5,57	0,00	72,03	0,00	2 372,66	6 692,36
КМФБ	801,81	2 081,02	0,22	0,00	0,00	682,26	0,00	0,00	3 565,31
ССФБ	6,47	1 403,85	0,00	0,00	0,00	3,07	0,00	0,00	1 413,39
ПФБ	553,29	0,00	0,00	0,00	0,00	38,01	0,00	0,00	591,29
УФБ	5,74	294,09	0,00	0,00	0,00	0,76	1,39	0,00	301,98
УМВБ	100,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18,48	118,67
УМФБ	5,39	0,03	0,00	0,00	0,00	0,51	0,00	0,00	5,94
ІННЕКС	4,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,73	0,00	0,00	5,09
Усього	5 810,80	13 533,91	250 133,30	19,80	8 714,54	2 170,15	615,33	5 210,18	286 208,01

Таблиця 3. Розподіл біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2015 році (за видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Первинний ринок				Вторинний ринок						Усього
	Строковий ринок	Ринок приватизації	Спотівий ринок	Усього на первинному ринку	Ринок РЕПО	Строковий ринок	Спотівий ринок	Ринок приватизації	Ринок цінних паперів, на які звернено стягнення	Усього на вторинному ринку	
Перспектива	0,00	0,00	2 062,54	2 062,54	23 825,19	2 819,04	191 453,57	171,84	0,00	0,00	220 332,17
ПФТС	0,00	0,00	1 192,61	1 192,61	9 226,73	0,00	42 762,45	0,00	0,00	0,00	53 181,80
УБ	0,00	0,00	600,89	600,89	2 543,22	2 372,66	1 175,53	0,00	0,05	0,00	6 692,36
КМФБ	0,00	0,00	1 301,69	1 301,69	0,00	0,00	2 263,19	0,43	0,00	0,00	3 565,31
ССФБ	0,00	0,42	1 368,00	1 368,42	0,00	0,00	44,97	0,00	0,00	0,00	1 413,39
ПФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	519,31	0,00	71,99	0,00	591,29
УФБ	0,00	0,00	264,23	264,23	0,00	0,00	37,75	0,00	0,00	0,00	301,98
УМВБ	18,48	100,19	0,00	118,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	118,67
УМФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,94	0,00	0,00	0,00	5,94
ІННЕКС	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,09	0,00	0,00	0,00	5,09
Усього	18,48	100,61	6 789,97	6 909,07	35 595,14	5 191,70	238 267,79	172,28	72,03	0,00	286 208,01

Найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році користувалися цінні папери 20-ти емітентів, перелік яких наведено в **таблиці 4, 5**. Частка обсягу торгів цінними паперами цих емітентів становила 96,50%

від сукупного обсягу торгів на біржовому ринку. На біржовому ринку спостерігалася загальна тенденція до переваги операцій з державними цінними паперами.

Таблиця 4. ТОП 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітентів, фінансові інструменти яких користувалися найбільшим попитом	Кількість біржових контрактів, шт.	2015 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива	Депозитні сертифікати Національний Банк України	184	8 714,54	3,05%
2	Перспектива	Ф'ючерсний контракт ПАТ «ФБ «Перспектива»	39 935	2 819,04	0,99%
3	УБ	Ф'ючерсний контракт ПАТ «Українська біржа»	73 203	2 210,23	0,77%
4	ПФТС	Облігації ДТГО «Південно-Західна залізниця»	289	2 071,29	0,72%
5	СЄФБ	Облігації ДТГО ПрАТ «ГАЗТЕК»	103	1 403,75	0,49%
6	Перспектива	Облігації ДТГО ПрАТ «НАФТОГАЗВИДОБУВАННЯ»	3	1 033,37	0,36%
7	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Центренерго»	39 406	971,82	0,34%
8	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Мотор Січ»	21 045	872,30	0,30%
9	ПФТС, Перспектива	Облігації ПрАТ «КРЕАТИВ»	47	712,75	0,25%
10	Перспектива	Опціонний сертифікат ТОВ «ТМО «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	759	611,21	0,21%
11	ПФТС	Облігації ТОВ «ТРЦ ЛАВИНА»	1	600,00	0,21%
12	ПФТС, УБ	Облігації ТОВ «Будспецсервіс»	79	590,16	0,21%
13	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	2 084	588,82	0,21%
14	Перспектива	Облігації АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	103	586,16	0,20%
15	КМФБ	Облігації ПрАТ «НЕО ВІТА»	13	489,55	0,17%
16	ПФТС	Облігації ПАТ «Ідея Банк»	146	477,59	0,17%
17	ПФТС, ПФБ, УБ, Перспектива	Акції ПАТ «Укрнафта»	26 314	446,42	0,16%
18	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	27	420,56	0,15%
19	КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти»	425	359,10	0,13%
20	ПФТС	Облігації ТОВ «БУРАТ- АГРО»	58	352,28	0,12%

Таблиця 5. ТОП 20 фінансових інструментів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітентів, фінансові інструменти яких користувалися найбільшим попитом	Кількість біржових контрактів, шт.	2015 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	УБ	Ф'ючерсний контракт ПАТ «Українська біржа»	73 203	2 210,23	18,76%
2	Перспектива	Ф'ючерсний контракт ПАТ «ФБ «Перспектива»	39 935	2 819,04	10,24%
3	ПФТС, Перспектива	Акції ПАТ «Центренерго»	39 406	971,82	10,10%
4	ПФТС, ПФБ, УБ, Перспектива	Акції ПАТ «Укрнафта»	26 314	446,42	6,75%
5	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	21 585	266,00	5,53%
6	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Мотор Січ»	21 045	872,30	5,39%
7	УБ	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО»	18 975	50,97	4,86%
8	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь»	14 085	84,50	3,61%
9	ПФТС, ПФБ, Перспектива	Акції ПАТ «Донбасенерго»	12 329	134,80	3,16%
10	ПФТС, УБ	Акції ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	11 726	75,21	3,01%
11	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	10 347	35,60	2,65%
12	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Укртелеком»	7 296	107,36	1,87%
13	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»	5 553	41,67	1,42%
14	УБ	Опціон ПАТ «Українська біржа»	4 856	162,43	1,24%
15	ПФТС, УБ	Акції ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	4 210	26,99	1,08%
16	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод»	3 422	11,32	0,88%
17	ПФТС, УБ	Акції ПАТ «Стахановський вагонобудівний завод»	2 784	7,15	0,71%
18	ПФТС, УБ	Акції ПАТ «Харцизький трубний завод»	2 596	6,55	0,67%
19	ПФТС, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «Укрсоцбанк»	2 132	21,56	0,55%
20	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	2 084	588,82	0,53%

Інформація щодо кількості випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, характеризує стан вітчизняного фондового ринку. Станом на 31.12.2015 року кількість випусків цінних паперів, що

перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 20 870, з них 11,70% допущено до торгів на фондових біржах (таблиця 6).

Таблиця 6. Інформація щодо кількості випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

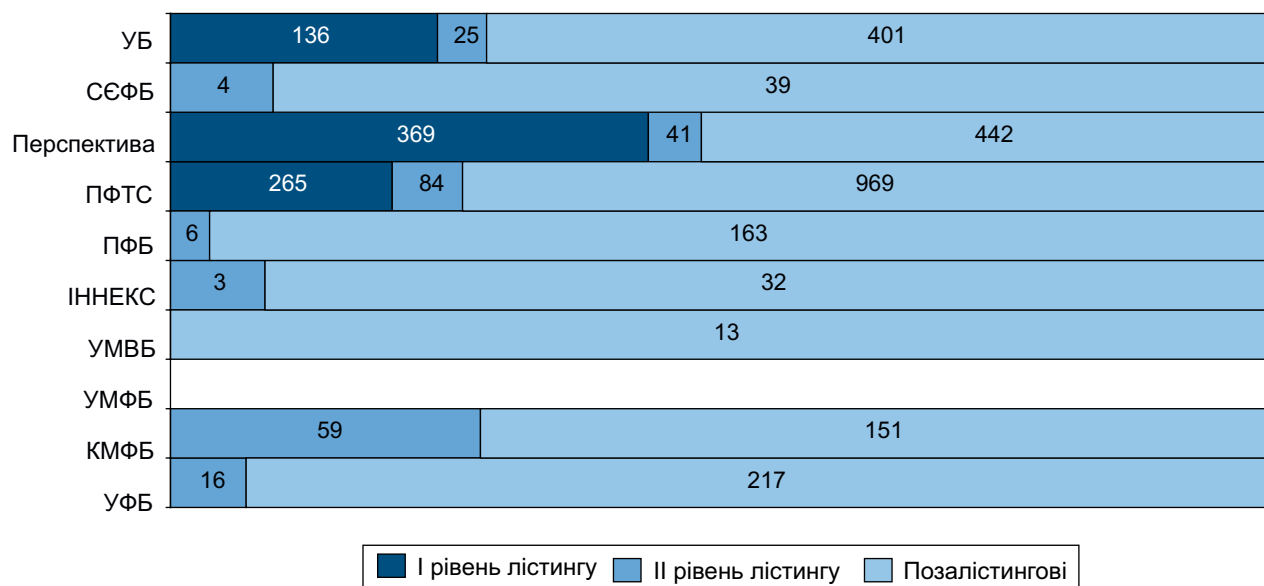
	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	21 990	22 512	22 128	20 479	20 870
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	1 785	2 447	2 802	2 829	2 442
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	20 205	20 065	19 326	17 650	18 428

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

На кінець 2015 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (38,37%), «Перспективі» (24,80%) та «Українській біржі» (16,36%) – **діаграма 10**.

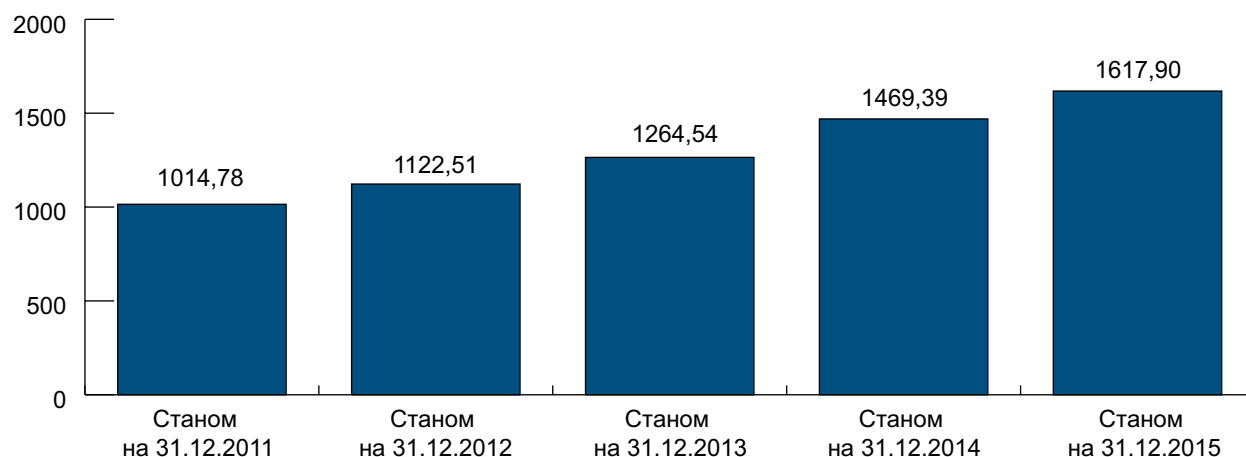
Станом на 31.12.2015 року загальний обсяг усіх зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів становив 1 617,90 млрд грн (**діаграма 11**).

Діаграма 10. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі*, станом на 31.12.2015, шт.

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 11. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн

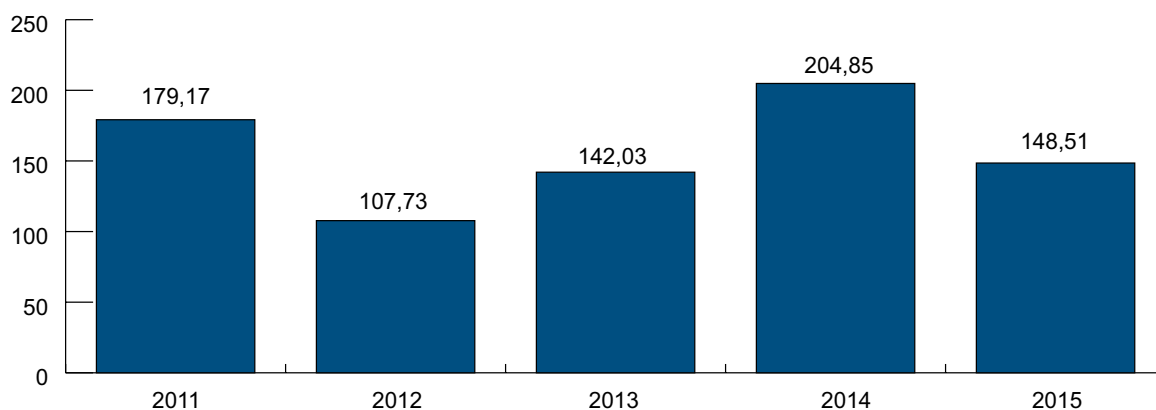

Аналіз динаміки розвитку фондового ринку України показав збільшення обсягів випуску цінних паперів у 2011 році, надалі простежувалося скорочення цього показника, проте 2014 рік засвідчив значне зростання обсягу емісії цінних паперів. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2015 році зменшився на 27,50%

порівняно з 2014 роком і становив 148,51 млрд грн (**діаграма 12**).

Серед фінансових інструментів майже завжди провідну позицію за обсягами зареєстрованих випусків займали акції (**діаграма 13**). На динаміку випусків акцій визначальний вплив мав банківський сектор.

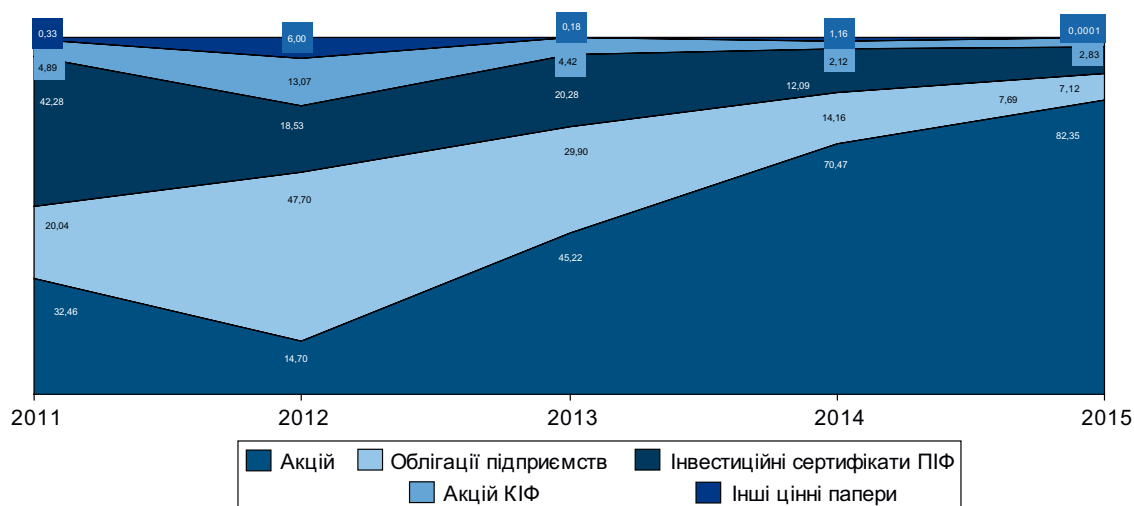
Діаграма 12. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2011 - 2015 роках, млрд грн

Пріоритетним завданням ринку цінних паперів, як відомо, є забезпечення умов для залучення інвестицій компаніями. Аналіз динаміки залучення інвестицій в економіку України показує, що у 2015 році показник

обсягу залучених інвестицій через інструменти фондового ринку нижчий за показник обсягу залучених довгострокових кредитів (**діаграма 14**).

Діаграма 13. Структура обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів на фондовому ринку України у 2011 - 2015 роках, %

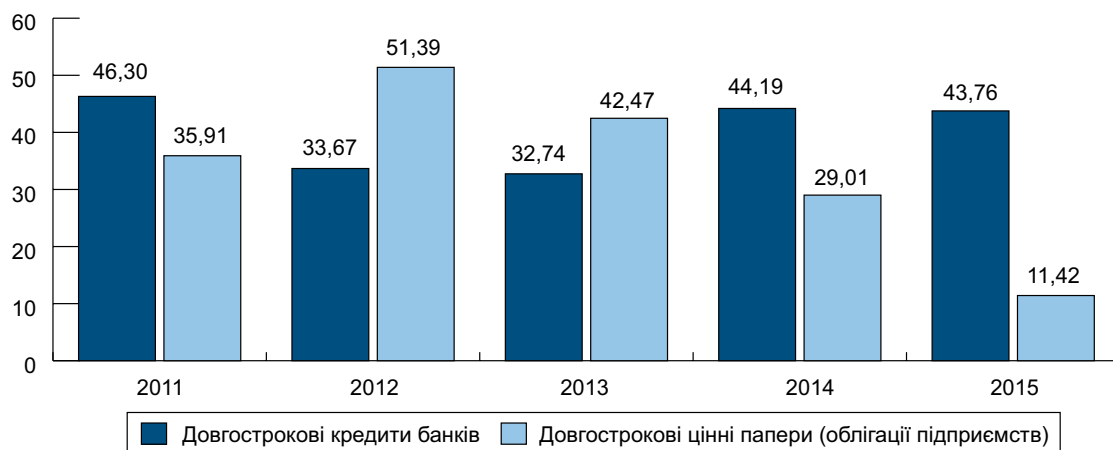

Ринок акцій

Цей ринок посідає важливе місце серед ринків капіталів. Ліквідний та надійний ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат в країні, спри-

яє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Діаграма 14. Залучення інвестицій в економіку України у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

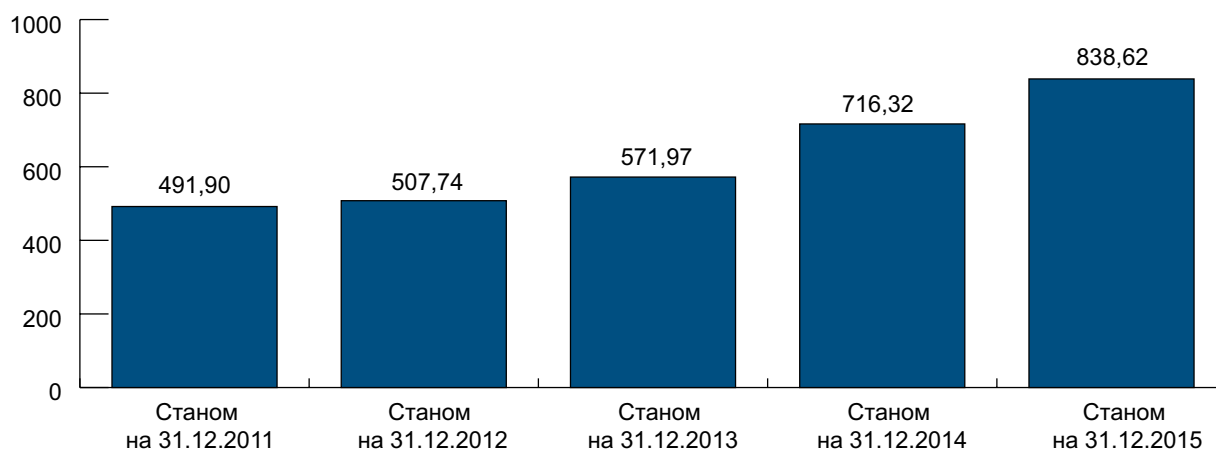
Емісія акцій

За даними на кінець 2015 року, Комісія зареєструвала випусків акцій на загальну суму 838,62 млрд грн (**діаграма 15**).

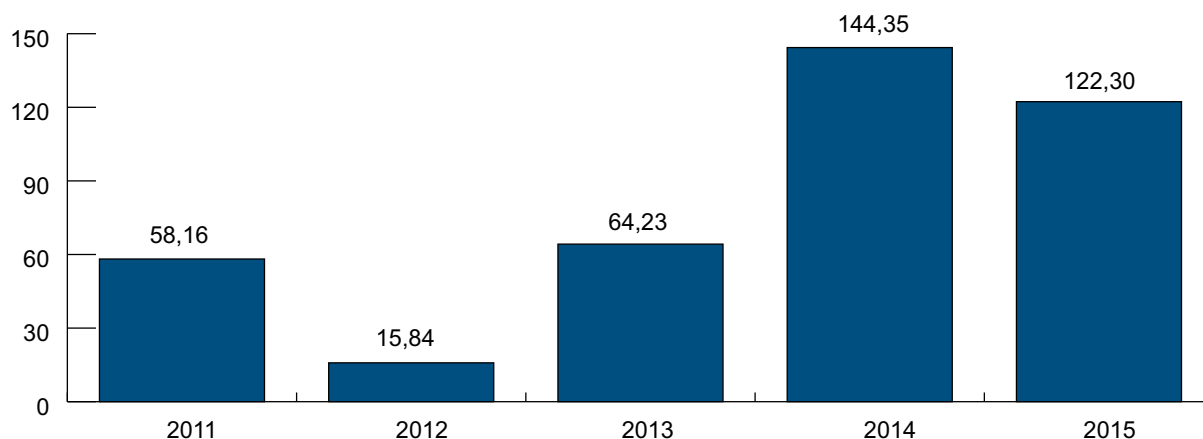
За період 2011 - 2015 років спостерігалася нерівномірна тенденція обсягу випуску акцій: вона то спадала, то

зростала. В 2012 році обсяг емісії акцій зменшився у 3,5 рази порівняно з попереднім 2011 роком. Наступні роки, 2013-2014-й, демонстрували поживавлення емісійної діяльності на ринку акцій. У 2015 році обсяг випуску акцій становив 122,30 млрд грн (**діаграма 16**).

Діаграма 15. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Діаграма 16. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2011 – 2015 роках, млрд грн

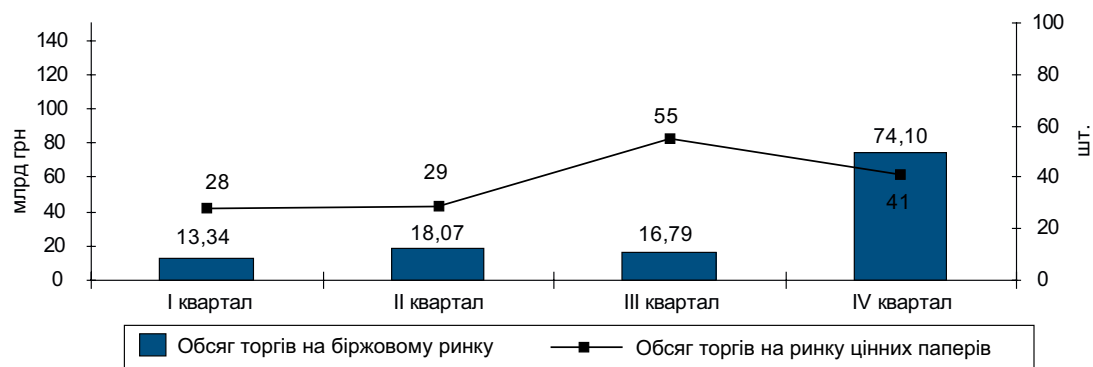

У четвертому кварталі 2015 року спостерігався найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій (74,10 млрд грн) – **діаграма 17**.

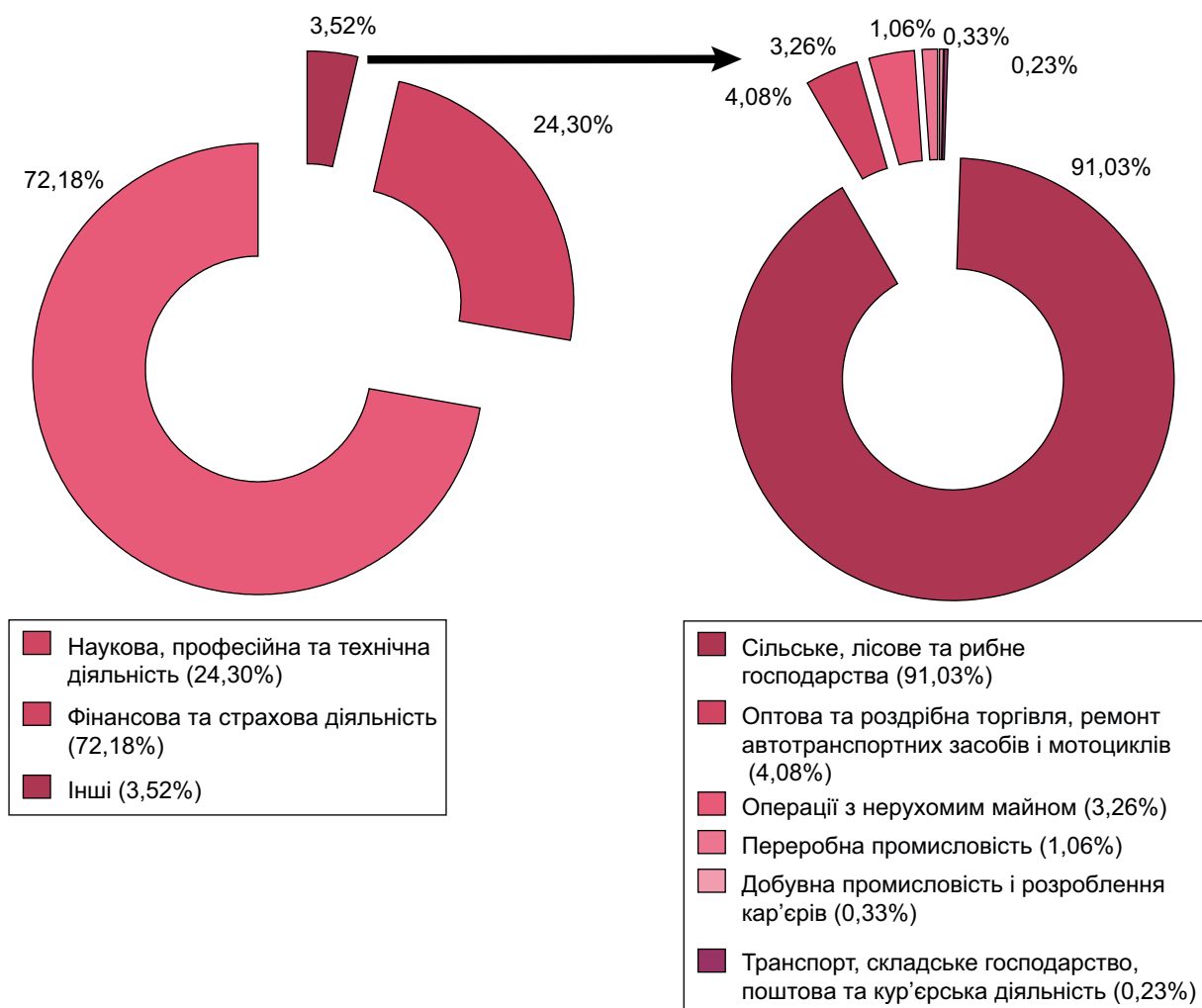
Найбільші обсяги випусків акцій, які зареєструвала Комісія, належали емітентам, основними видами еко-

номічної діяльності яких були фінансова та страхова діяльність (88,28 млрд грн або 72,18% від загального обсягу), а також професійна, наукова та технічна діяльність (29,72 млрд грн або 24,30%) – **діаграма 18**.

Діаграма 17. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2015 році

Діаграма 18. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків акцій за видами економічної діяльності емітентів у 2015 році

Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, наведено в **таблиці 7**. Обсяг емісії акцій цих емітентів становив 69,54% від загального обсягу випусків акцій, зареєстрованих Комісією.

Серед категорії «інші» найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій належить підприємствам, основним видом економічної діяльності яких було сільське, лісове та рибне господарство.

Таблиця 7. ТОП 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій протягом 2015 року

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ПАТ Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»	29 700,00	24,28
2	ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	26 377,73	21,57
3	ПАТ «ВТБ Банк»	18 700,00	15,29
4	ПАТ «Укрсоцбанк»	5 271,51	4,31
5	ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	5 000,00	4,09
6	ПАТ «СБЕРБАНК»	4 780,00	3,91
7	ПАТ «УКРСИББАНК»	4 465,50	3,65
8	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	3 837,00	3,14
9	ПАТ «ОТП Банк»	3 384,99	2,77
10	ПАТ «РАЙЗ-МАКСИМКО»	3 345,79	2,74

Таблиця 8. Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, основним видом економічної діяльності яких було сільське, лісове та рибне господарство

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій серед категорії «інші», %
1	ПрАТ «Райз-Максимко»	3 345,79	77,82
2	ПАТ «Птахогосподарство «Червоний прапор»	477,22	11,10
3	ПрАТ «Гніванське хлібоприймальне підприємство»	31,00	0,72
4	ПАТ «Кагарлицький бурякорядгосп»	19,04	0,44
5	ПрАТ «Агрофірма «Квіти України»	17,00	0,40

Обіг акцій на фондовому ринку

На кінець 2015 року кількість випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 12 216, з них 9,54% допущено до торгів на фондових біржах (**таблиця 9**). Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на організаторах торгівлі, зменшилася порівняно

з 2014 роком. Це пов'язано із загальними ринковими тенденціями, а також запровадженням нових вимог для внесення та перебування цінних паперів у біржовому реєстрі організаторів торгівлі.

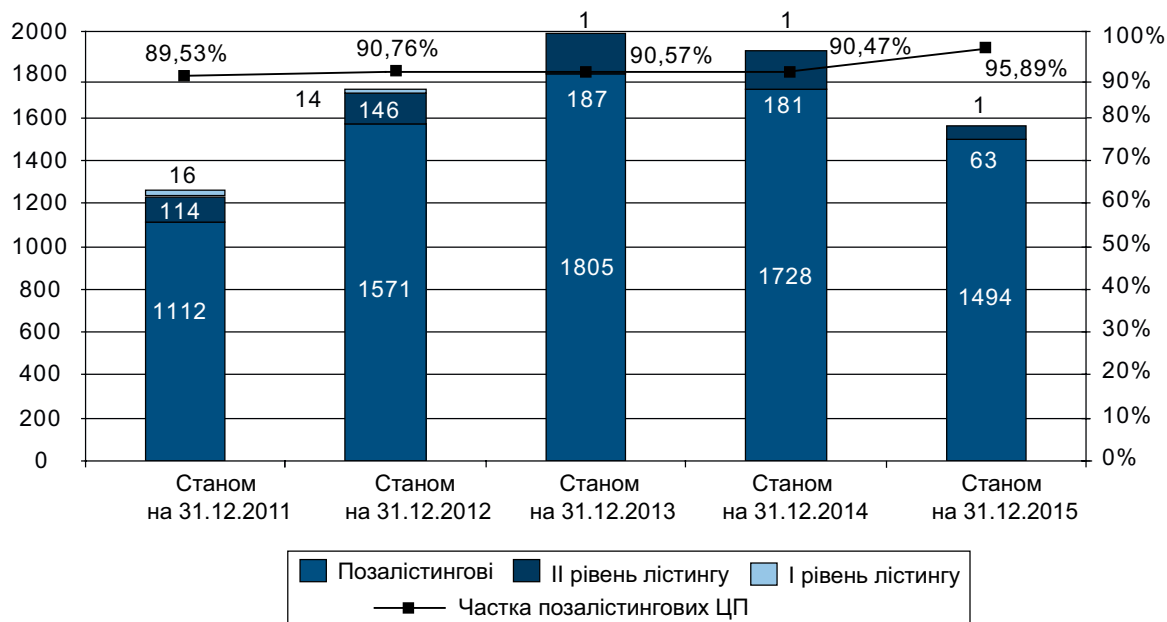
Таблиця 9. Інформація щодо кількості випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	15 611	15 611	14 706	12 616	12 216
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	897	1 338	1 499	1 466	1 166
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	14 714	14 273	13 207	11 150	11 050

На кінець 2015 року у біржовому реєстрі за I-им та II-им рівнями лістингу знаходилося 64 акції (**діаграма 19**). В структурі біржового списку у розрізі фондових бірж на кінець 2015 року за кількістю акцій виділяється «ПФТС»

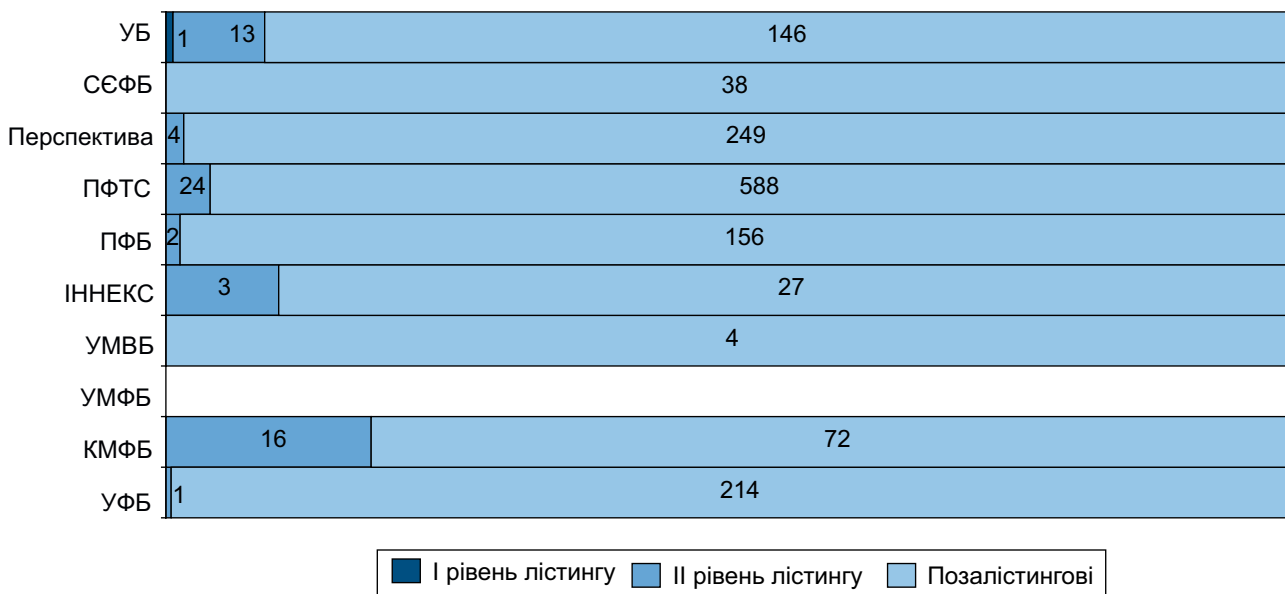
(612 випуски акцій: 24 – II рівня лістингу, 588 – поза-лістингові). Тільки на фондовій біржі «УБ» до котирувального списку за I рівнем лістингу включено 1 випуск акцій ПАТ «Мотор Січ» (**діаграма 20**).

Діаграма 19. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах*, шт.

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 20. Кількість випусків акцій, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

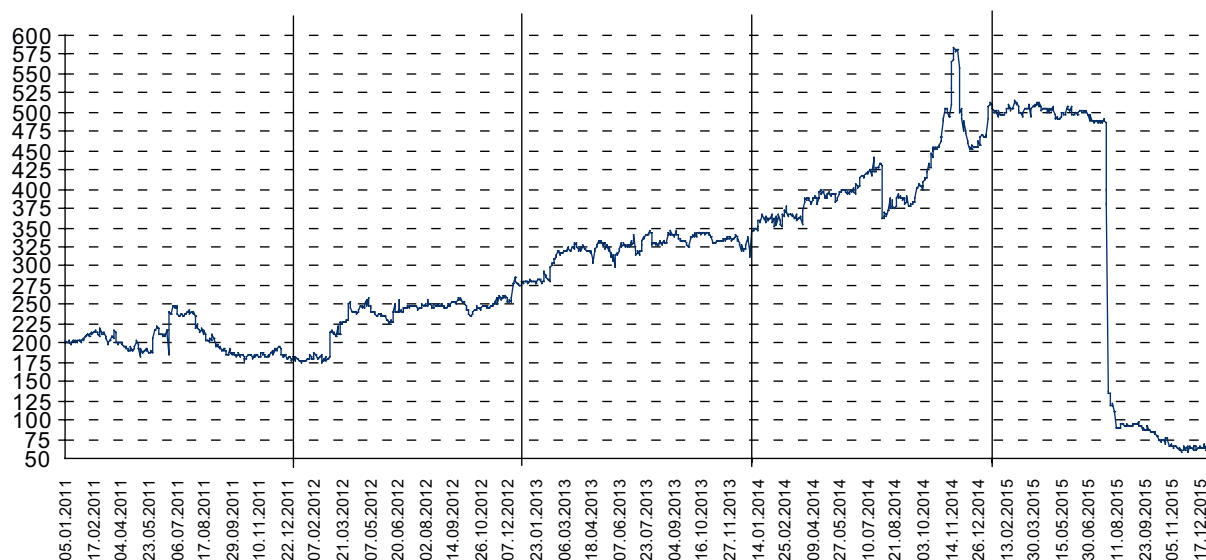
Важливим статистичним показником стану фондового ринку є капіталізація ринку акцій. Перелік емітентів з найбільшою ринковою капіталізацією протягом 2015 року наведено в **таблиці 10**.

Капіталізація лістингових компаній фондового ринку станом на 31.12.2015 року становила 63,49 млрд грн, що менше на 86,13% порівняно з даними станом на 31.12.2014 року (457,61 млрд грн) – **діаграма 21**.

Таблиця 10. ТОП 20 емітентів з найбільшою ринковою капіталізацією на кінець 2015 року, млрд грн

№ з/п	Найменування емітента	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Організатор торгівлі
1	ПАТ «Укрнафта»	15 028,02	15 487,21	12 977,35	10 482,62	УБ, ПФТС
2	ПАТ «Північний гірничозбагачувальний комбінат»	20 906,53	15 408,88	15 964,42	9 763,42	УБ
3	ПАТ «ДНІПРОАЗОТ»	6 820,72	8 789,59	8 789,59	8 438,01	ПФБ
4	ПАТ «Ужгородський Турбогаз»	2 807,16	12 844,00	10 222,22	5 800,00	ПФТС
5	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	2 860,56	2 737,04	2 295,33	4 639,43	УБ, ПФТС
6	ПАТ «Укрсоцбанк»	2 650,46	1 949,72	7 162,54	4 461,46	ПФТС
7	ПАТ «МОТОР СІЧ»	5 605,21	5 833,83	4 942,78	4 058,95	УБ, ПФТС
8	ПАТ «Укртелеком»	2 882,50	3 091,94	2 931,27	2 842,57	УБ, ПФТС
9	ПАТ «ІННОВАЦІЙНО-ІНЖИНІРИНГОВА КОМПАНІЯ «БУДФІНКОНСАЛТИНГ»	2 040,17	2 041,07	2 041,00	2 040,05	КМФБ
10	ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь»	3 242,47	3 266,35	2 607,77	1 776,49	УБ, ПФТС
11	ПАТ «Дніпровагонмаш»	1 996,30	2 395,56	1 696,81	1 696,85	ПФТС
12	ПАТ «ДЕК Центренерго»	2 771,98	2 825,04	2 012,00	1 683,18	ПФТС
13	ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча»	2 165,40	1 360,13	1 608,26	1 670,12	УБ
14	ПАТ АБ «Південний»	979,65	974,15	978,58	976,45	ПФТС
15	ПАТ «Донбасенерго»	511,53	522,89	455,31	354,60	УБ, ПФТС
16	ПАТ «КИЇВОБЛЕНЕРГО»	572,48	364,31	348,69	353,97	КМФБ
17	ПАТ «Комерційний банк «Союз»	352,80	352,80	352,80	352,80	ПФТС
18	ПАТ «ЕК «Одесаобленерго»	60,67	346,35	292,08	301,92	КМФБ
19	ПАТ «ТАСкомбанк»	165,00	299,20	299,20	299,42	ПФТС
20	ПАТ АКБ «Індустріалбанк»	254,02	266,66	268,64	259,56	ПФТС

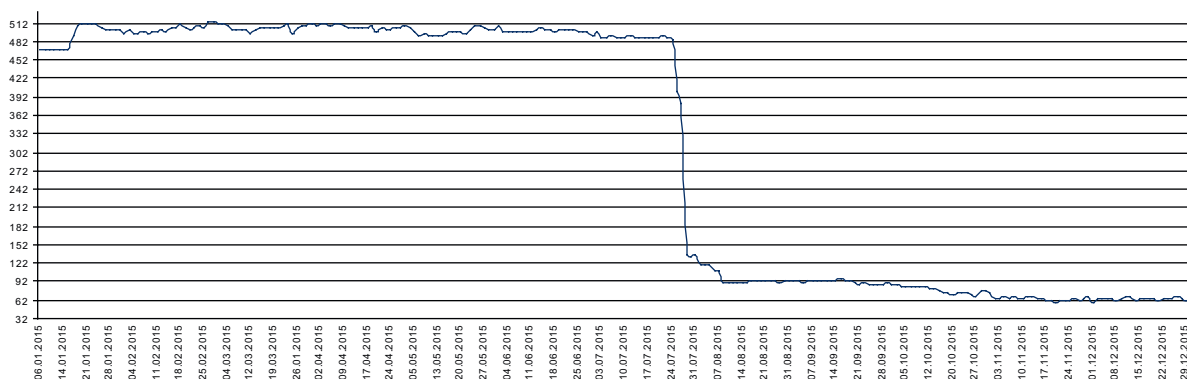
Діаграма 21. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2011 - 2015 роках, млрд грн

На кінець 2015 року спостерігається зменшення капіталізації лістингових компаній, що пов'язано з прийняттям Комісією низки рішень, якими, зокрема, було зупи-

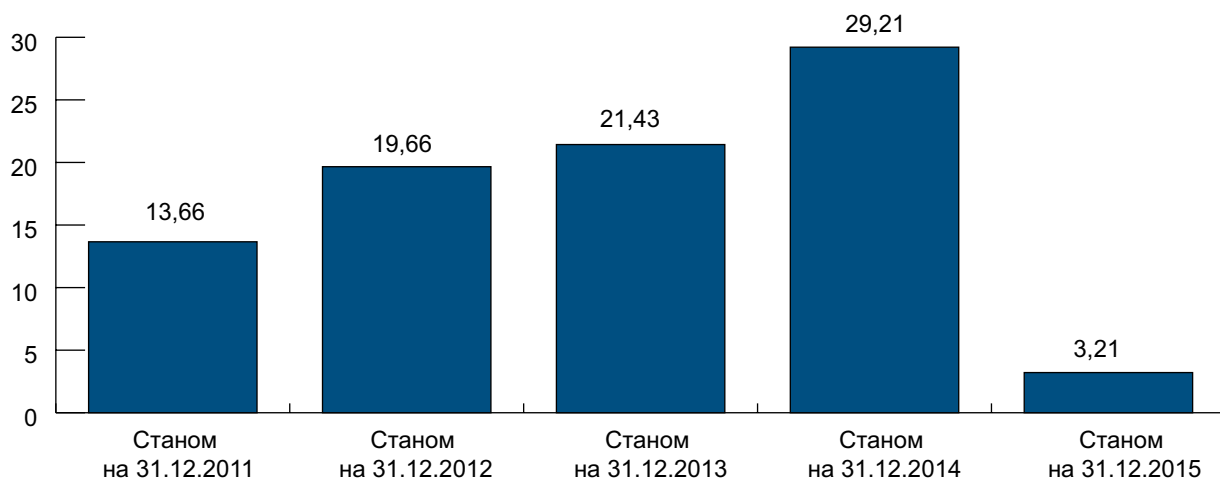
нено торгівлю цінними паперами деяких лістингових компаній на всіх фондових біржах (діаграма 22).

Діаграма 22. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2015 році, млрд грн

Важливим показником рівня розвитку біржового ринку є **ВВП**. Цей показник станом на 30.12.2015 року був на рівні співвідношення **капіталізації лістингових компаній до ВВП**, тоді як на кінець 2014 року – 29,21% (діаграма 23).

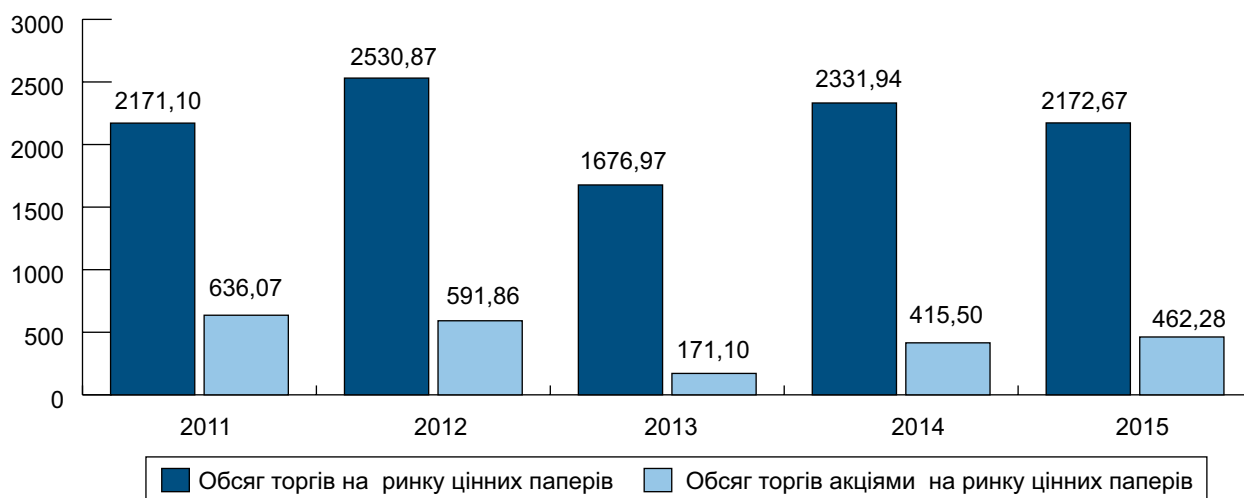
Діаграма 23. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП, %

Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики

Якщо говорити про обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2015 році, то він збільшився на 11,26% порівняно з 2014 роком та становив 462,28 млрд грн (діаграма 24). Зростання обсягу торгів акціями відбулося за рахунок збільшення операцій з цим видом цінних паперів на позабіржовому ринку.

Діаграма 24. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

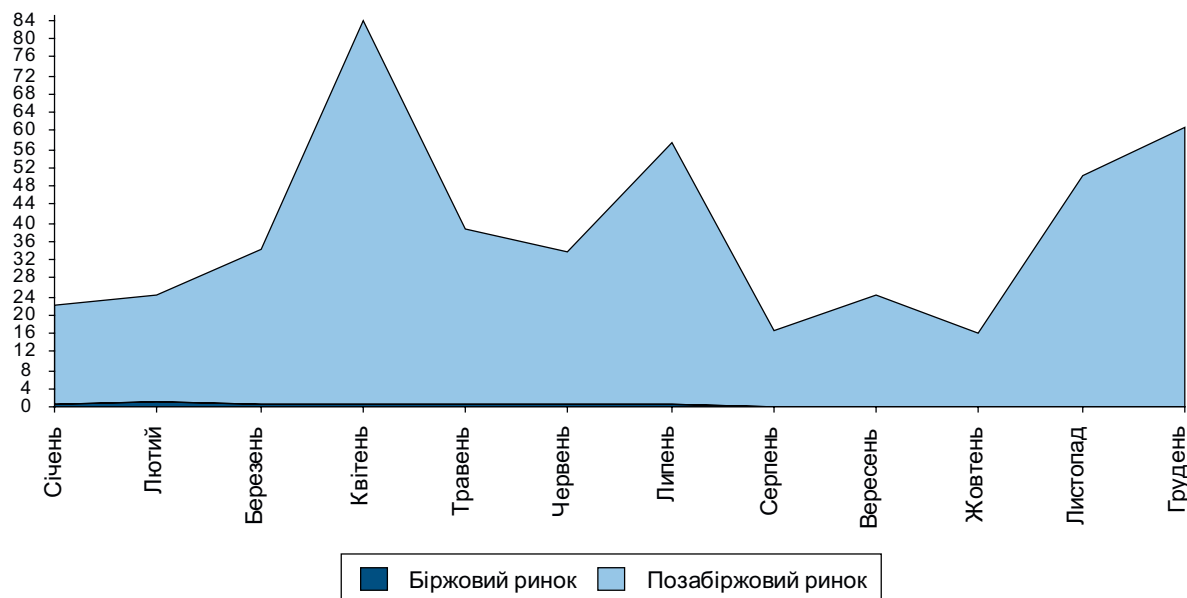

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів акціями зафіксовано у квітні 2015 року – 84,04 млрд грн (**діаграма 25**).

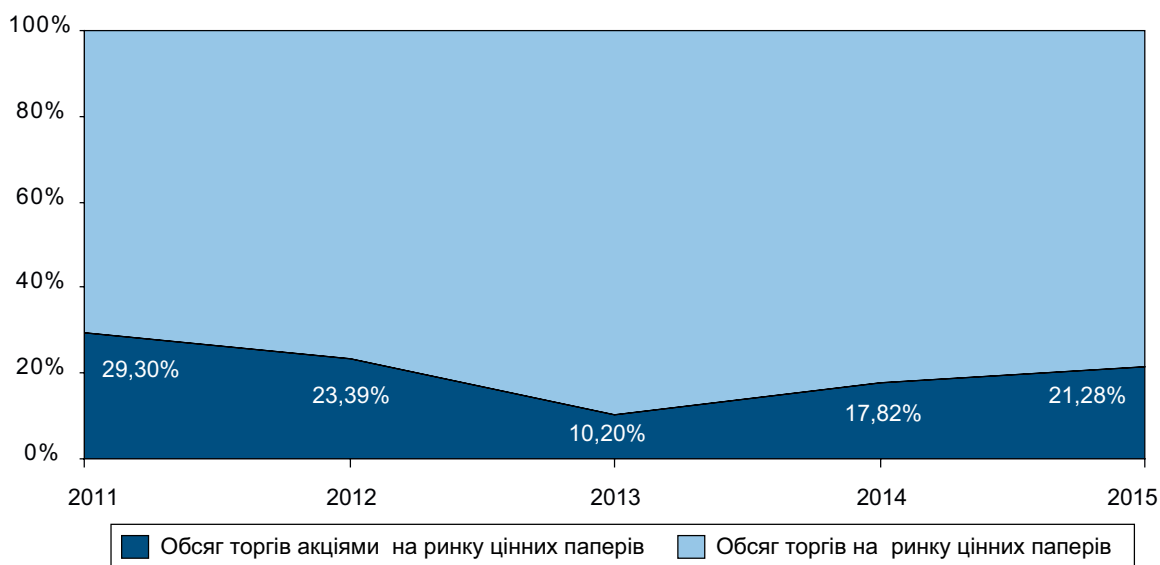
В структурі торгів за підсумками 2015 року на ринок ак-

цій припадає 21,28% сукупного обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 26**). Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2015 році зросла на 3,46 % порівняно з 2014 роком.

Діаграма 25. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 26. Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

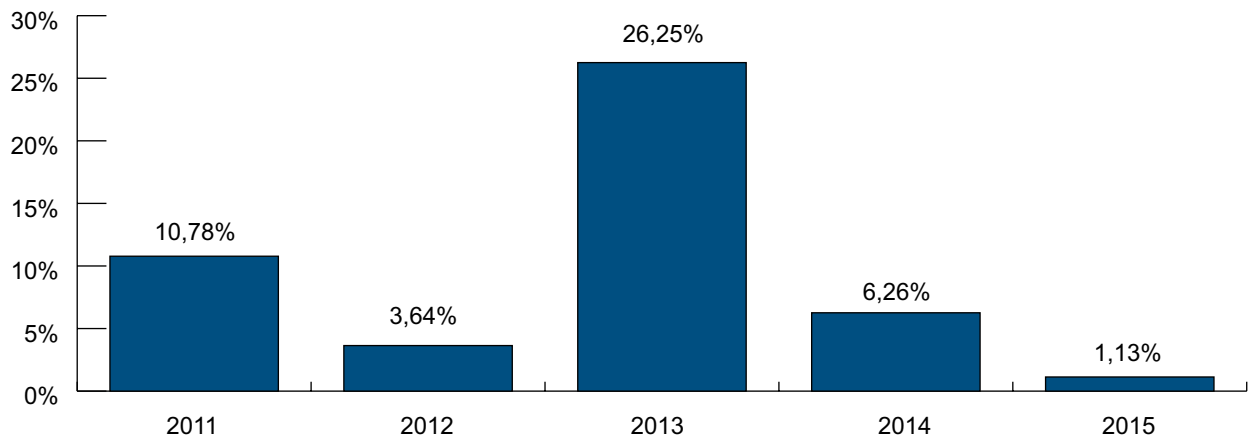
У 2015 році частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку зазнала істотного скорочення і становила лише 1,13% від загального обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів (**діаграма 27**).

За підсумками 2015 року обсяг торгів акціями на біржовому ринку зменшився у чотири рази порівняно з 2014 роком та становив 5,22 млрд грн (**таблиця 11**). На неорганізованому ринку спостерігається зростання обсягу торгів акціями на 16,88%.

Перелік акцій емітентів, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблицях 12, 13**. Частка обсягу торгів акціями цих емітентів становила 63,53% від загального обсягу торгів акціями на біржовому ринку.

Перелік акцій емітентів, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 14**.

Діаграма 27. Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Таблиця 11. Обсяг торгів акціями на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	567,48	570,32	126,19	391,04	457,06
Біржовий ринок	68,59	21,54	44,92	24,46	5,22
Усього	636,07	591,86	171,10	415,50	462,28

Таблиця 12. ТОП 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	39 406	971,82	18,63%
2	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Мотор Січ»	21 045	872,30	16,72%
3	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Укрнафта»	26 314	446,42	8,56%
4	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	21 585	266,00	5,10%
5	Перспектива	ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ»	1	171,84	3,29%
6	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Донбасенерго»	12 329	134,80	2,58%
7	Перспектива	ПАТ «ХІММЕТ»	59	133,00	2,55%
8	КМФБ	ПАТ «ПІВДЕННА ГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ»	160	110,25	2,11%
9	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Укртелеком»	7 296	107,36	2,06%
10	УМВБ	ПАТ «ІЛЛІЧІВСЬКИЙ СУДНОРЕМОНТНИЙ ЗАВОД»	1	100,05	1,92%

Таблиця 13. ТОП 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	39 406	971,82	17,64%
2	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Укрнафта»	26 314	446,42	11,78%
3	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	21 585	266,00	9,66%
4	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Мотор Січ»	21 045	872,30	9,42%
5	ПФТС, УБ	ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь»	14 085	84,50	6,31%
6	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Донбасенерго»	12 329	134,80	5,52%
7	ПФТС, УБ	ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	11 726	75,21	5,25%
8	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	10 347	35,60	4,63%
9	ПФТС, Перспектива, УБ	ПАТ «Укртелеком»	7 296	107,36	3,27%
10	ПФТС, ПФБ, Перспектива, УБ	ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»	5 553	41,67	2,49%

Таблиця 14. ТОП 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2015 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)
1	ПАТ «Укрнафта»	88 280,14	19,31%
2	ПАТ «КОД ІНВЕСТ»	45 613,68	9,98%
3	ПАТ «Силові електронні прилади управління»	42 275,69	9,25%
4	ПАТ «ДніпроАЗОТ»	38 521,80	8,43%
5	ВАТ «Укрнафта»	14 541,35	3,18%
6	ПАТ «КІНГС АЙС»	13 635,79	2,98%
7	ПАТ «УКРФАРМ-ІНВЕСТ»	13 269,55	2,90%
8	ПАТ «АВК-ФІНАНС»	13 128,41	2,87%
9	ПАТ «ГЛОБАЛ ТРАНСПОРТ ЛОГІСТІКС»	10 885,84	2,38%
10	ПрАТ «Завод Радар»	10 085,50	2,21%

Ринок облігацій

Важливим сегментом ринку цінних паперів є ринок облігацій, на якому відбувається обіг боргових зобов'язань –

облігацій. До інструментів ринку облігацій належать корпоративні, муніципальні та державні облігації.

Державні облігації України

На сьогодні ринок державних облігацій відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Державні облігації виступають інструментом

державних запозичень, дозволяючи залучати необхідні фінансові ресурси на прийнятних умовах.

Обіг державних облігацій України

На кінець 2015 року кількість випусків державних облігацій України, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 264 шт. За останні п'ять років кількість

випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, зберігає впевнену тенденцію до збільшення (таблиця 15).

Таблиця 15. Інформація щодо кількості випусків державних облігацій України, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

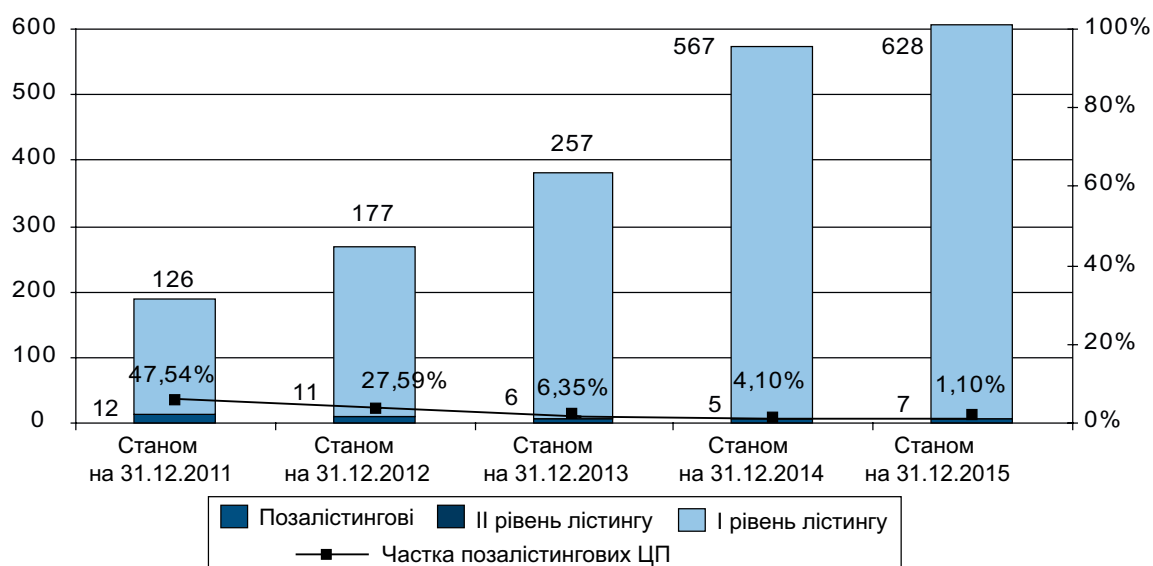
	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	119	142	184	265	264
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	114	142	184	263	264
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	5	0	0	2	0

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

На кінець 2015 року із загальної кількості державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових

біржах, 98,90% знаходилося у біржовому реєстрі за I-им рівнем лістингу (діаграма 28).

Діаграма 28. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

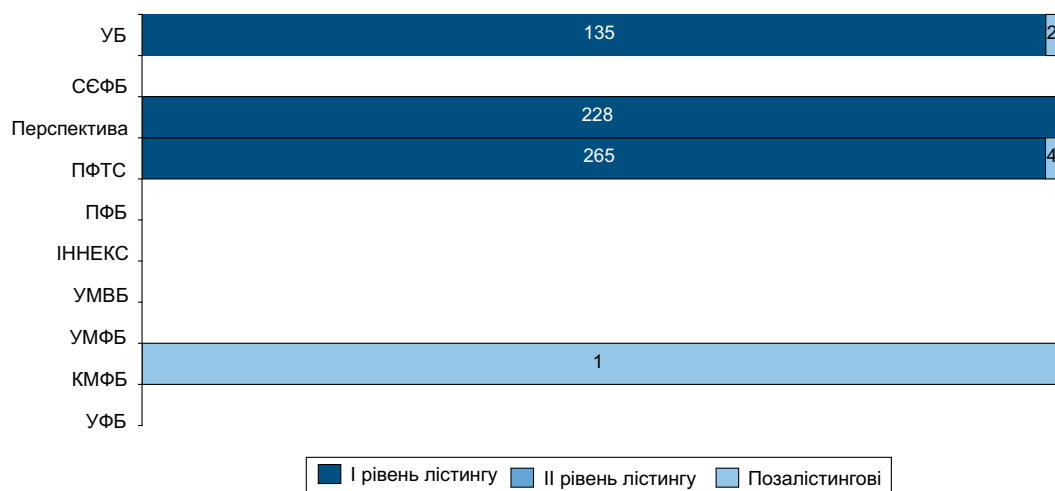

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

На кінець 2015 року на фондовій біржі «ПФТС» до біржового реєстру за I рівнем лістингу включено 265 державних

облігацій України, «Перспектива» і «УБ» – 228 та 135 державних облігацій України відповідно (діаграма 29).

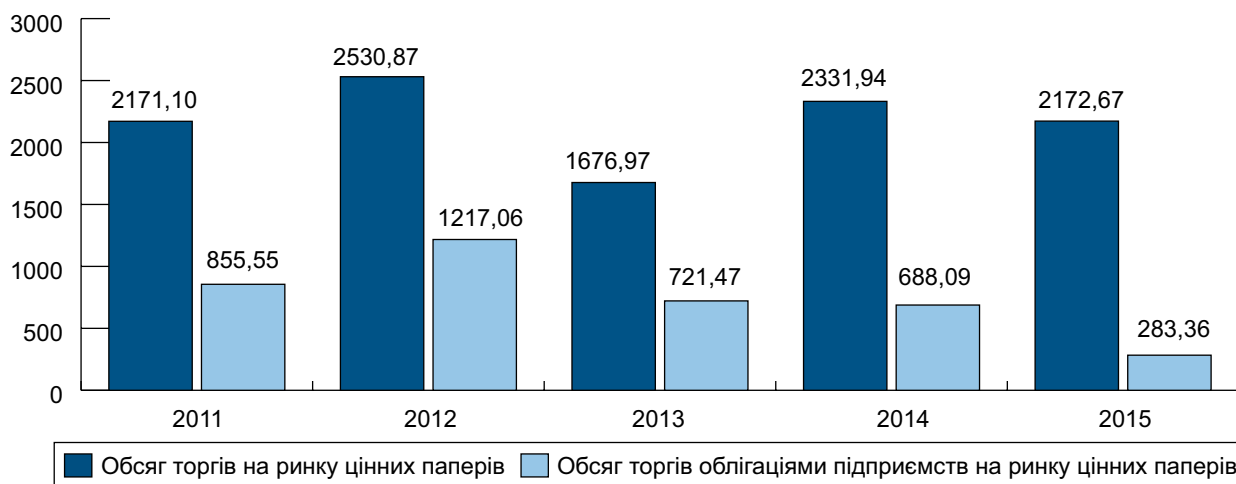
Діаграма 29. Кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

Незважаючи на те, що ринок державних облігацій України займає вагомий частку на фондовому ринку, другий рік поспіль обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів знижується. У 2015

році обсяг торгів державними облігаціями України становив 283,36 млрд грн, що менше на 58,82% порівняно з 2014 роком (**діаграма 30**).

Діаграма 30. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів державними облігаціями України зафіксовано у лютому 2015 року – 51,47 млрд грн (**діаграма 31**).

У структурі торгів за підсумками 2015 року на ринок державних облігацій України припадає 13,04% сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів, що менше на 16,47% ніж показник 2014 року (**діаграми 32**).

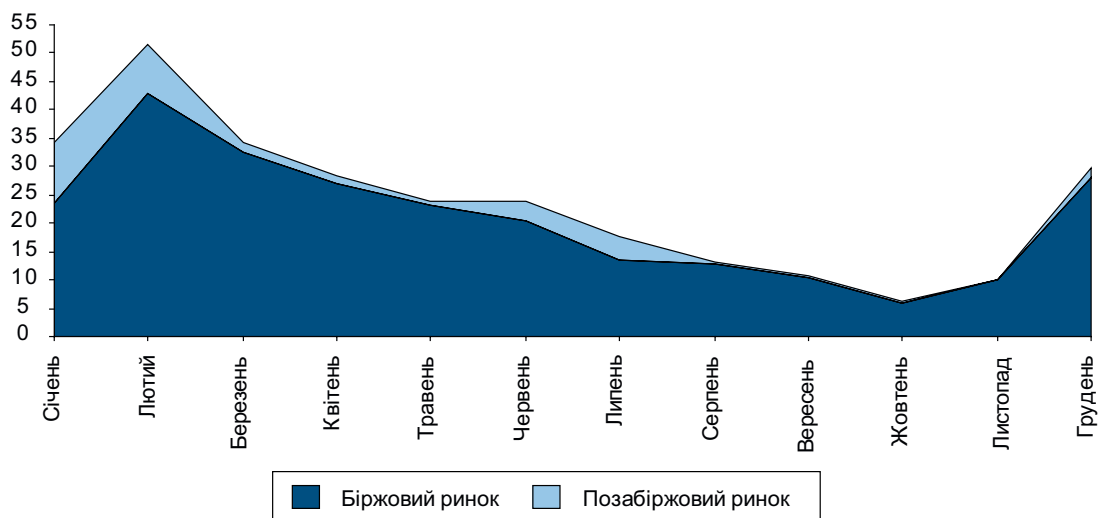
Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку зросла з 79,32% у 2014 році до 88,27% у 2015 році (**діаграма 33**).

У 2015 році обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку становив 250,13 млрд грн, що на 54,17% менше порівняно з 2014 роком (**таблиця 16**).

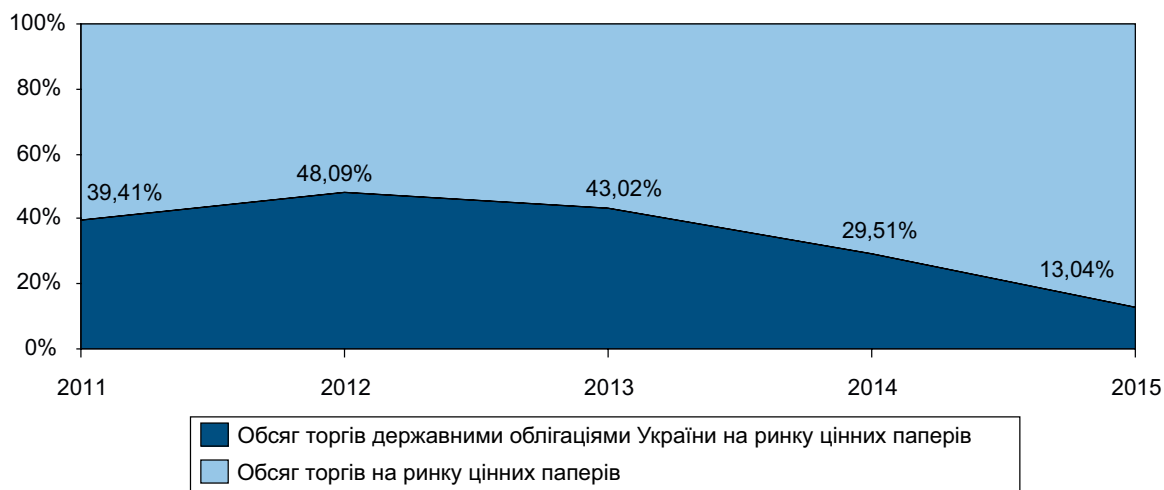
Перелік випусків державних облігацій України, які у 2015 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 17**.

Перелік випусків державних облігацій України, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 18**.

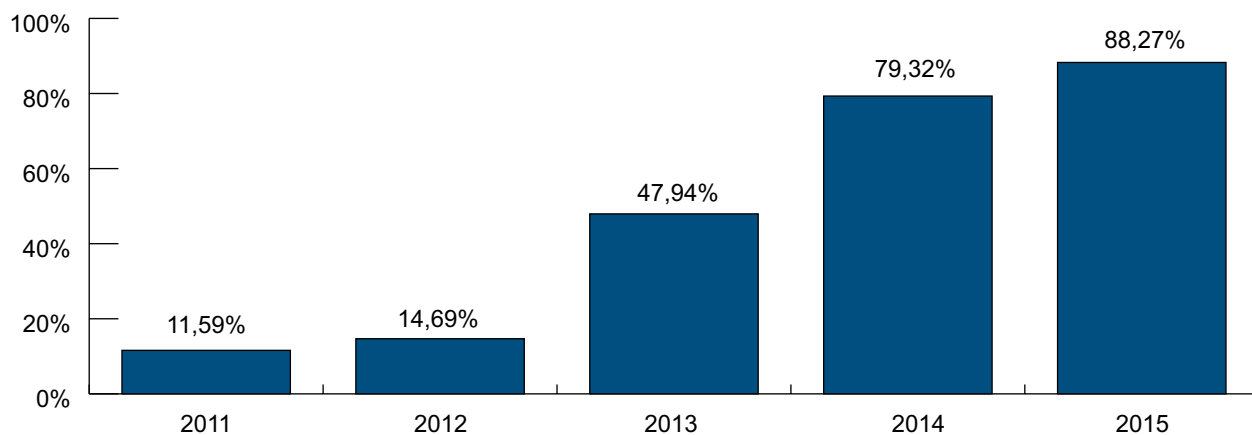
Діаграма 31. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 32. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Діаграма 33. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Таблиця 16. Обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому та позабіржовому ринках у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	756,43	1038,28	375,6	142,32	33,23
Біржовий ринок	99,12	178,78	345,87	545,77	250,13
Усього	855,55	1217,06	721,47	688,09	283,36

Таблиця 17. ТОП 10 випусків державних облігацій України, які користувалися попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Код цінного паперу	2015 рік				
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)	Дата випуску	Дата погашення
1	ПФТС, Перспектива	UA4000188791	56	6 863,99	2,71%	15.01.2015	01.04.2015
2	Перспектива	UA4000189641	23	6 097,49	2,41%	03.04.2015	28.08.2019
3	ПФТС, Перспектива, КМФБ, УБ	UA4000166821	219	6 086,53	2,40%	28.05.2013	06.05.2015
4	Перспектива	UA4000189633	21	6 048,04	2,39%	03.04.2015	19.06.2019
5	Перспектива	UA4000188973	8	6 004,55	2,37%	02.02.2015	26.06.2019
6	Перспектива	UA4000189658	30	5 893,90	2,33%	03.04.2015	18.03.2020
7	Перспектива	UA4000189344	21	5 854,43	2,31%	26.02.2015	19.02.2020
8	Перспектива	UA4000190326	21	5 614,09	2,22%	26.06.2015	03.06.2020
9	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000160642	233	5 552,77	2,19%	19.03.2013	18.03.2015
10	ПФТС, Перспектива, УБ	UA4000050090	330	5 224,41	2,06%	30.12.2008	15.12.2015

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

Таблиця 18. ТОП 10 випусків державних облігацій України, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Код цінного паперу	2015 рік			
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)	Дата випуску	Дата погашення
1	UA4000188791	5 273,78	15,87%	15.01.2015	01.04.2015
2	UA4000188940	4 394,22	13,23%	26.01.2015	24.04.2015
3	UA4000190490	4 180,58	12,58%	21.07.2015	20.07.2016
4	UA4000189294	3 690,93	11,11%	17.02.2015	17.03.2015
5	UA4000190292	2 996,91	9,02%	23.06.2015	22.06.2016
6	UA4000189013	2 784,06	8,38%	03.02.2015	24.03.2015
7	UA4000166821	2 146,45	6,46%	28.05.2013	06.05.2015
8	UA4000141071	1 934,30	5,82%	29.05.2012	27.05.2015
9	UA4000142699	1 248,00	3,76%	21.06.2012	22.04.2015
10	UA4000167837	1 161,11	3,49%	04.06.2013	03.06.2015

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

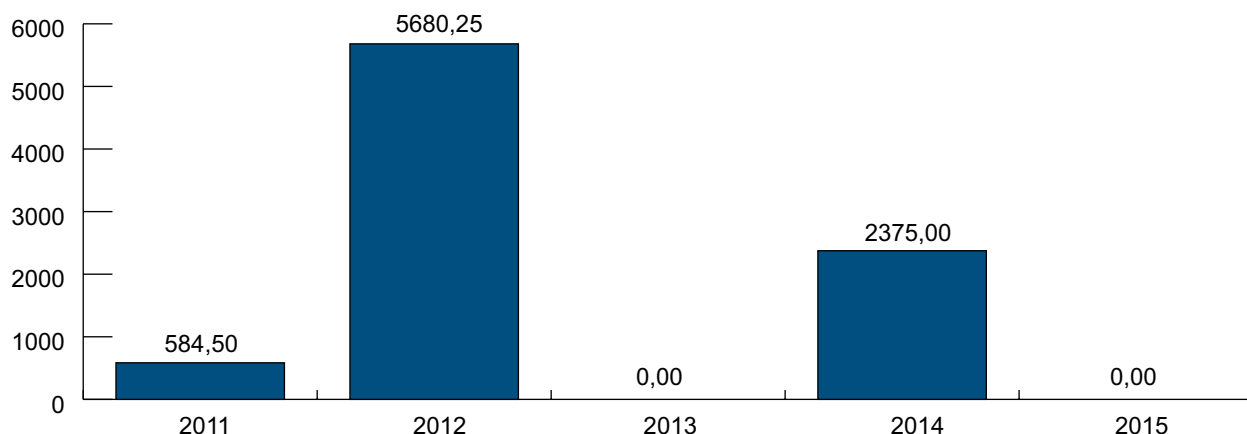
Муніципальні облігації

Ринок муніципальних облігацій залишається перспективним, але слабо розвиненим сегментом українського фондового ринку.

Емісія муніципальних облігацій

У 2015 року регулятором не зареєстровано жодного випуску облігацій місцевих позик (**діаграма 34**). Для порівняння, у 2014 році Комісією зареєстровано випусків облігацій місцевих позик на суму 2,38 млрд грн.

Діаграма 34. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій місцевих позик у 2011 – 2015 роках, млн грн

Обіг муніципальних облігацій

На кінець 2015 року кількість випусків облігацій місцевих позик, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 68, з них 5,88% допущено до торгів на фондових біржах (**таблиця 19**).

Таблиця 19. Інформація щодо кількості випусків облігацій місцевих позик, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	55	67	67	68	68
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	17	20	14	8	4
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	38	47	53	60	64

На кінець 2015 року шість випусків муніципальних облігацій було допущено до торгів на фондовій біржі за категорією позалістингових цінних паперів (**діаграма 35**).

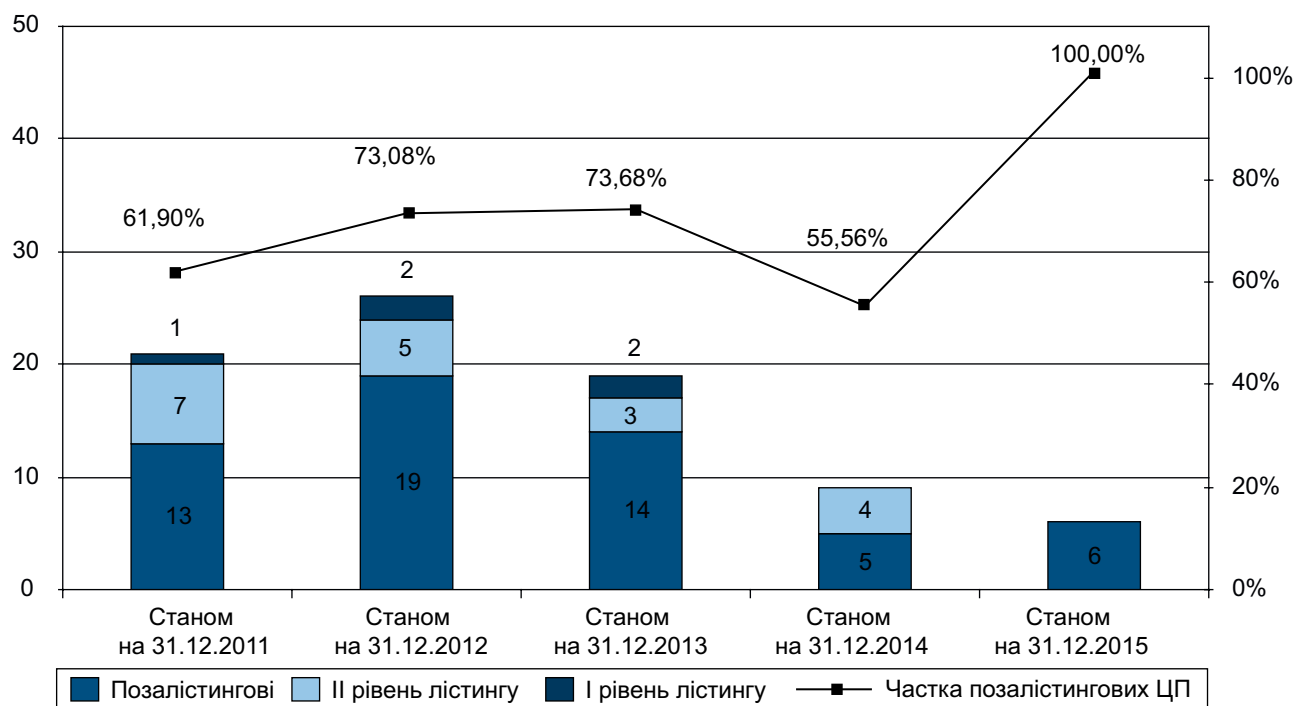
У розрізі фондових бірж: у біржовому списку «ПФТС» знаходилося три випуски облігацій місцевих позик, «Перспектива» та «УБ» – два та один випуски облігацій

місцевих позик, відповідно (**діаграма 36**).

У 2015 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик становив 2,43 млрд грн, що на 40,88% менше, ніж показник 2014 року (**діаграма 37**).

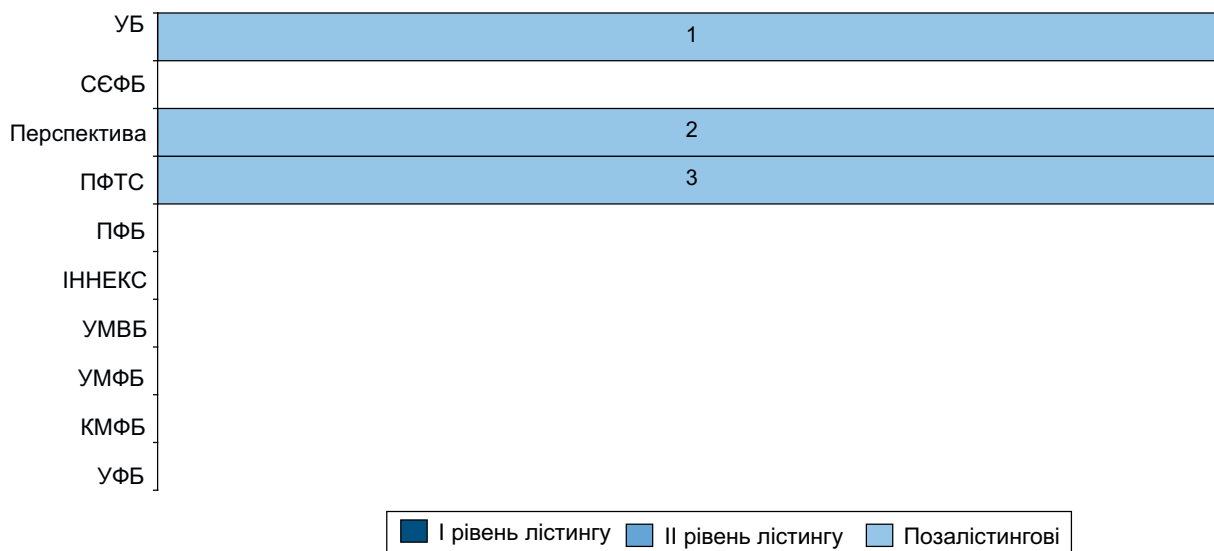
Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями місцевих позик зафіксовано у грудні 2015 року – 1,30 млрд грн (**діаграма 38**).

Діаграма 35. Кількість випусків облігацій місцевих позик*, які допущено до торгів на фондових біржах у 2011 – 2015 роках, шт.

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 36. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

У загальній структурі торгів на ринку цінних паперів у 2015 році частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик зменшилася з 0,18% у 2014 році до 0,11% у 2015 році (**діаграма 39**).

У 2014 році частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку становила 0,82% (**діаграма 40**).

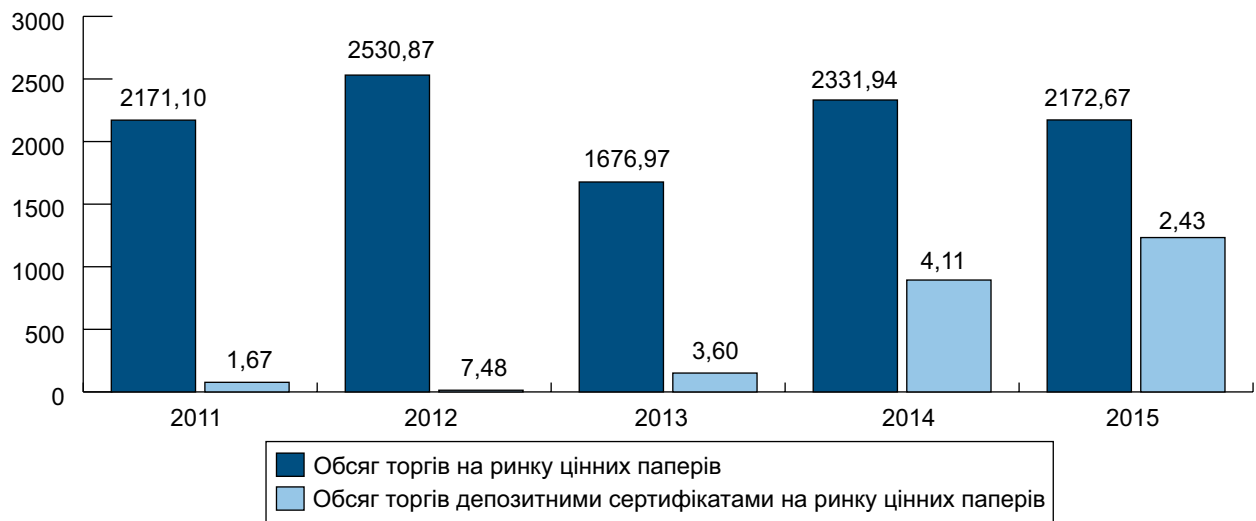
В абсолютних величинах у 2015 році обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку становив

19,80 млн грн (**таблиця 20**).

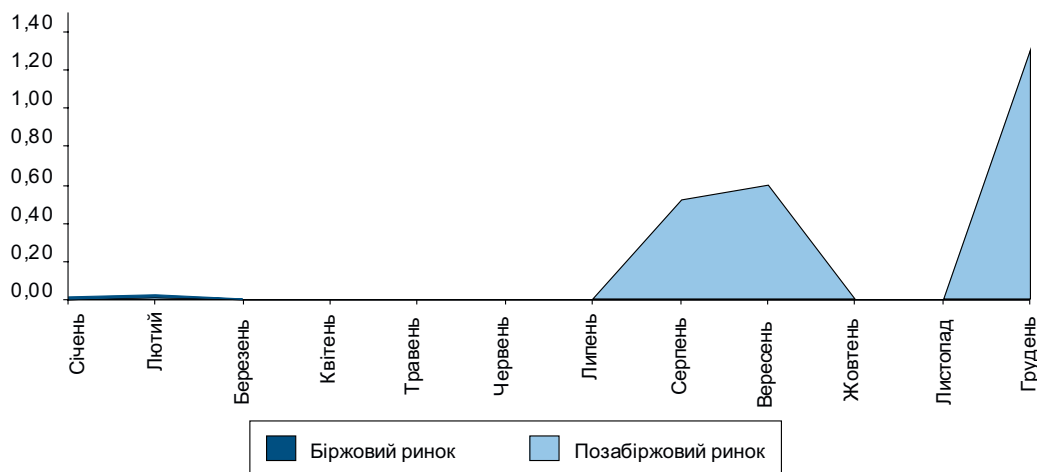
Перелік облігацій місцевих позик емітентів, які у 2015 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 21**.

Перелік облігацій місцевих позик емітентів, які у 2015 році користувалися попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 22**.

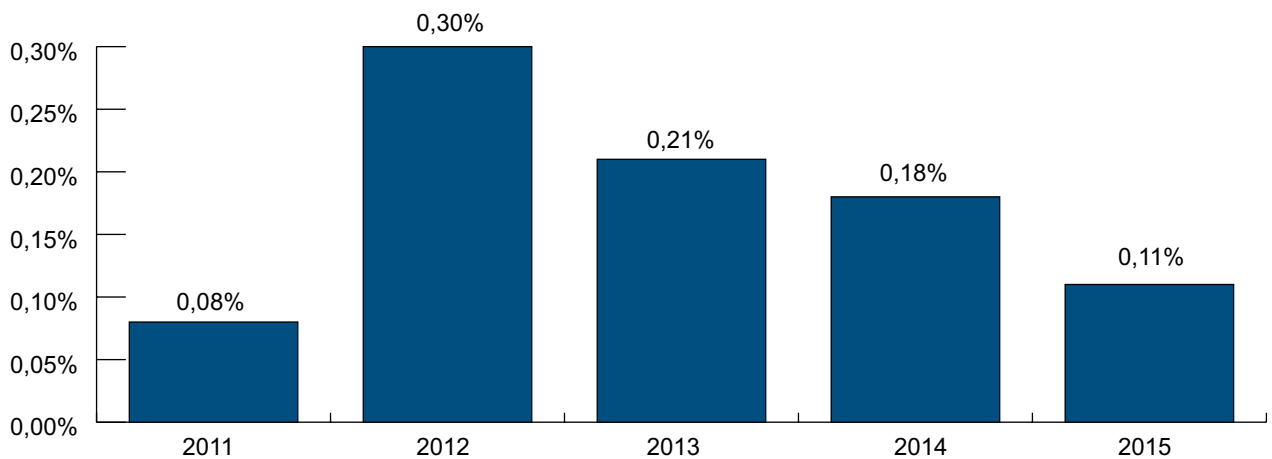
Діаграма 37. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

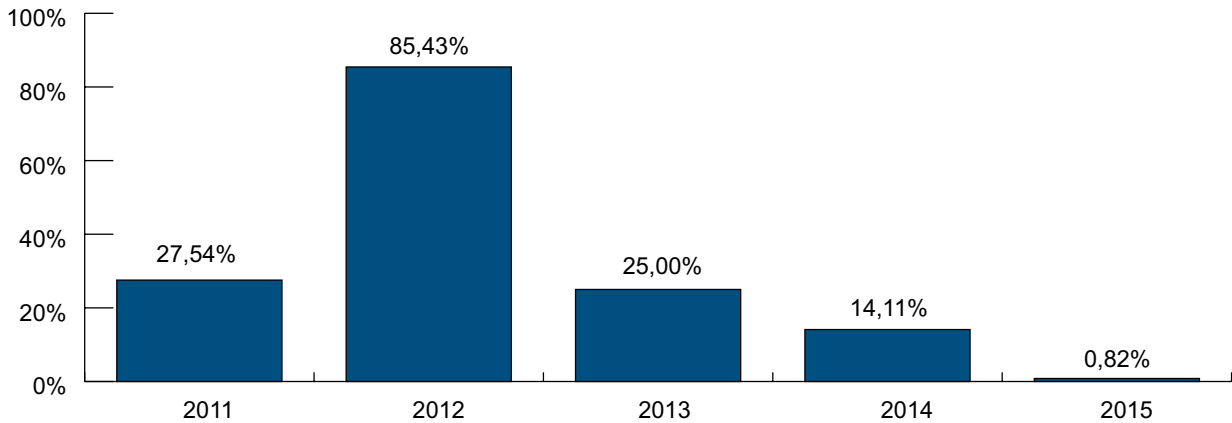
Діаграма 38. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млн грн

Діаграма 39. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Діаграма 40. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2011 - 2015 роках

Таблиця 20. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому та позабіржовому ринках у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	1,21	1,09	2,70	3,53	2,41
Біржовий ринок	0,46	6,39	0,90	0,58	0,02
Усього	1,67	7,48	3,60	4,11	2,43

Таблиця 21. ТОП облігацій місцевих позик емітентів, які користувалися попитом на біржовому ринку

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік			
			Кількість біржових контрактів, шт.	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС	Кременчуцька міська рада Полтавської області	2	1,61%	5,57	28,11%
2	СЕФБ	Київська міська рада	40	32,26%	5,02	25,34%
3	Перспектива	Київська міська рада	41	33,06%	4,72	23,83%
4	ПФТС, Перспектива	Київська міська рада	35	28,23%	4,34	21,94%
5	ПФТС	Черкаська міська рада	6	4,84%	0,15	0,78%

Таблиця 22. ТОП облігацій місцевих позик емітентів, які користувалися попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2015 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)
1	Київська міська рада (серія F)	2 328,46	96,70%
2	Донецька міська рада	70,76	2,94%
3	Кременчуцька міська рада Полтавської області	8,75	0,36%

Корпоративні облігації

Ринок корпоративних облігацій є вагомим, успішно функціонуючим елементом, який безпосередньо

впливає на стан і розвиток вітчизняного фондового ринку.

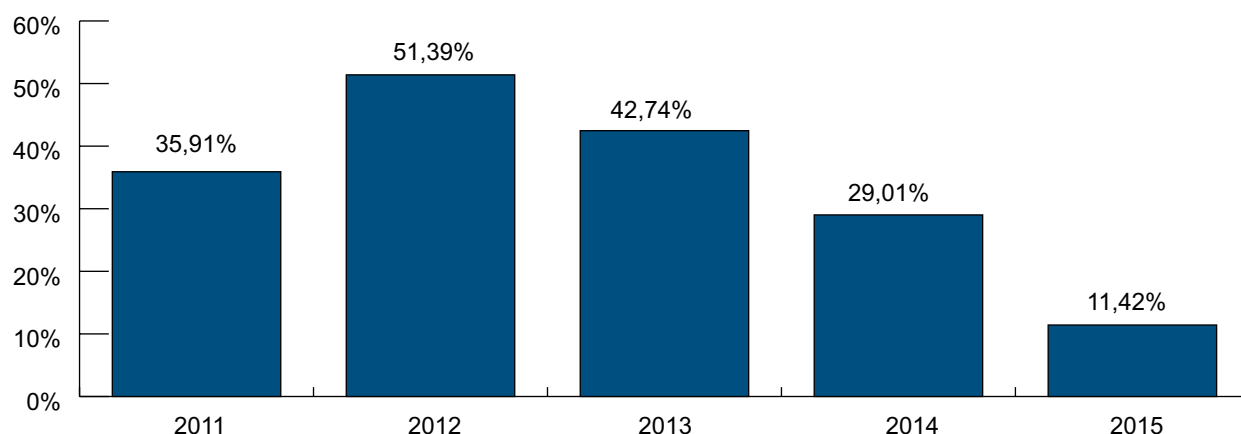
Емісія корпоративних облігацій

У 2015 році відбулося скорочення емісійної діяльності на ринку корпоративних облігацій. Протягом року регулятор зареєстрував 147 випусків облігацій підприємств на суму 11,42 млрд грн (**діаграма 41**). Порівняно з 2014 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 17,59 млрд грн або на 60,63%.

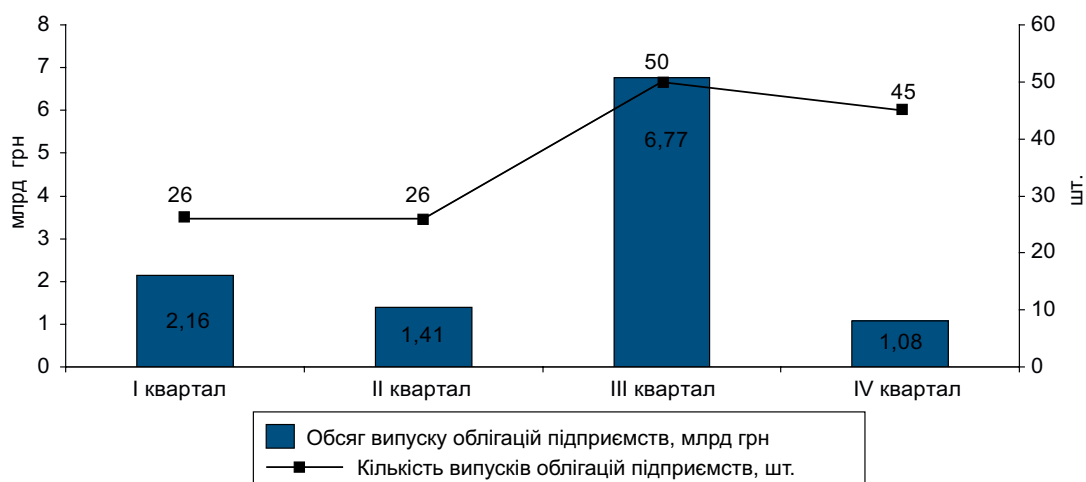
Найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в III кварталі 2015 року – 6,77 млрд грн (**діаграма 42**).

У структурі обсягу зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств банками не зареєстровано жодного випуску облігацій (**таблиця 23**).

Діаграма 41. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Діаграма 42. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2015 році

Таблиця 23. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2011 – 2015 роках, млн грн

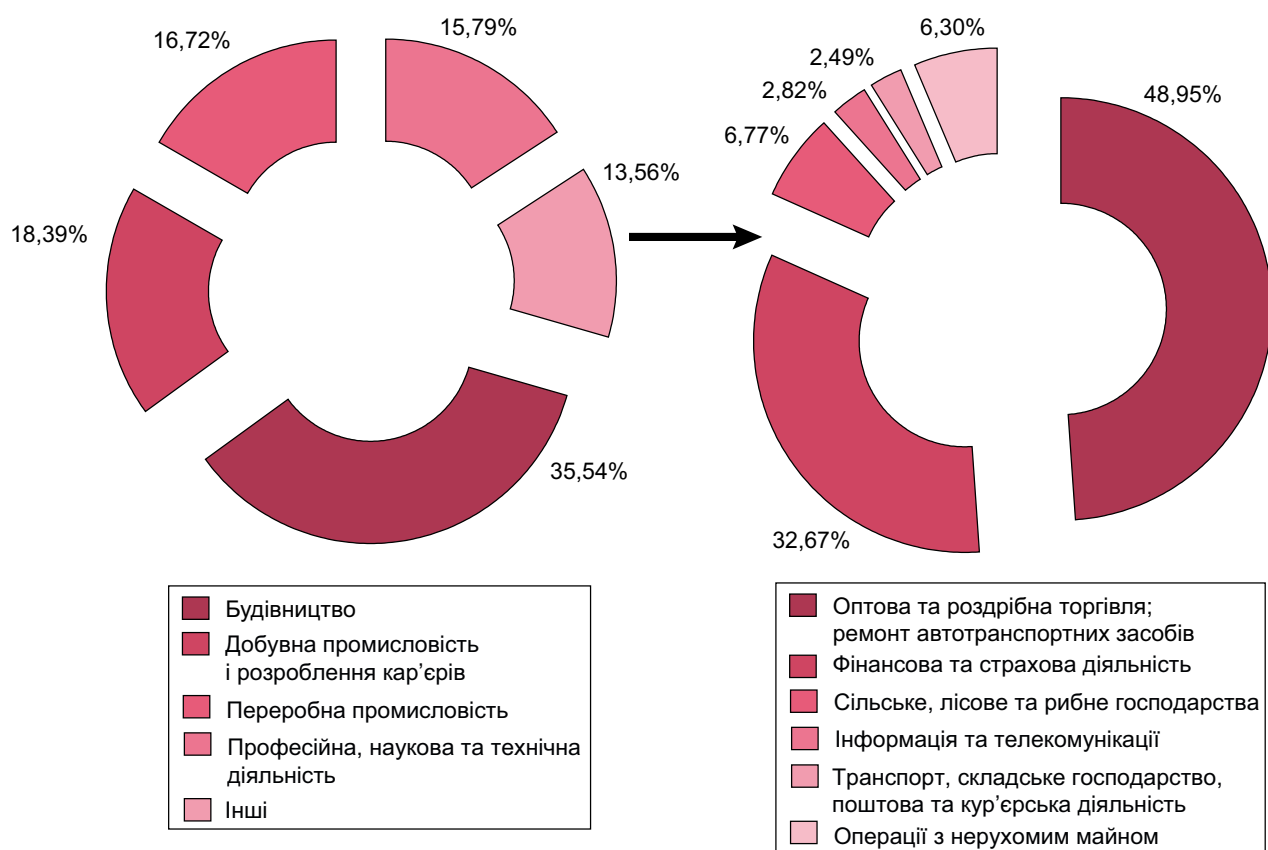
Вид емітента	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	35 914,44	51 386,61	42 467,78	29 009,22	11 421,17
<i>у тому числі:</i>					
Підприємства та інші	21 920,94	39 588,17	34 427,78	23 984,22	11 421,17
Банки	13 893,50	11 770,00	8 040,00	4 800,00	-
Страхові компанії	100,00	28,44	-	225,00	-

У 2015 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією, були здійснені емітентами з такими основними видами економічної діяльності:

- будівництво (4,06 млрд грн або 35,54% від загального обсягу);

- добувна промисловість і розроблення кар'єрів (2,10 млрд грн або 18,3%);
- переробна промисловість (1,91 млрд грн або 16,72%);
- професійна, наукова та технічна діяльність (1,80 млрд грн або 15,79%) - **діаграма 43**.

Діаграма 43. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств за основними видами економічної діяльності емітентів у 2015 році

Перелік підприємств, що зареєстрували у 2015 році найбільші обсяги випусків облігацій, наведено в **таблиці 24**. Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив

53,50% від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Комісією.

Таблиця 24. ТОП 10 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2015 році

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ТОВ «ДТЕК ДОБРОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ»	2 100,00	18,39
2	ПрАТ «ГАЗТЕК»	1 710,00	14,97
3	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»	1 000,00	8,76
4	ТОВ «ТЕРИТОРІАЛЬНЕ МІЖГОСПОДАРЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ «ЛІКО-ХОЛДІНГ»	700,00	6,13
5	ТОВ «ТРЦ ЛАВИНА»	600,00	5,25
6	ТОВ «Будспецсервіс»	560,94	4,91%
7	ТОВ «Фірма «Інтергал»	530,00	4,64%
8	ПАТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	481,79	4,22%
9	ТОВ «Фармацевтична компанія «ЗДОРОВ'Я»	400,00	3,50%
10	ТОВ «ФІРМА ДІБРОВА»	286,00	2,50%

Серед категорії «інші» найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій належали підприємствам, основним видом економічної діяльності яких були оптова та

роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів.

Таблиця 25. Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, основним видом економічної діяльності яких були оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій серед категорії «інші», %
1	ТОВ «Фірма «Інтергал»	530,00	34,22
2	ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ОРІОН-ЕКСПОРТ»	168,00	10,85
3	ТОВ «РУСЬ ІНВЕСТ БУД»	100,00	6,46
4	ТОВ «Аптека Біокон»	87,60	5,66
5	ТОВ «Ольшаницький елеватор»	15,00	0,97

Обіг корпоративних облігацій

На кінець 2015 року кількість випусків акцій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 5 908, з них 6,58% допущено до торгів на фондових біржах (таблиця 26).

На кінець 2015 року у біржовому реєстрі за II-им рівнем лістингу знаходилося 135 облігацій підприємств (діаграма 44).

Таблиця 26. Інформація щодо кількості випусків корпоративних облігацій, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	4 849	5 185	5 488	5 753	5 908
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	395	472	548	537	389
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	4 454	4 713	4 940	5 216	5 519

Діаграма 44. Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах*, шт.

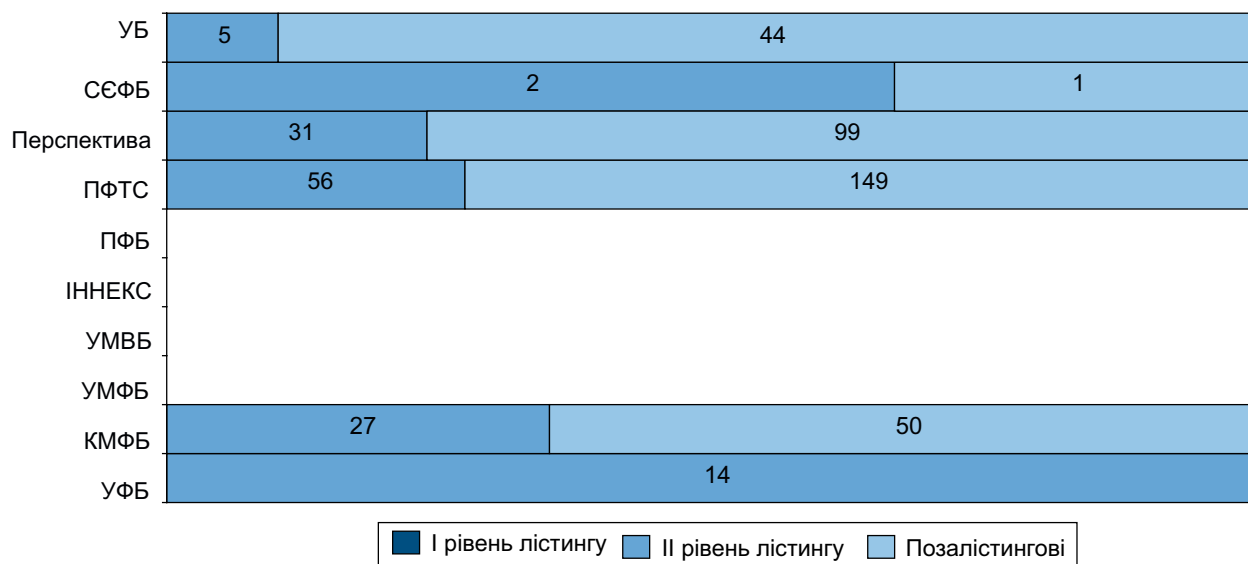

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

В структурі біржового списку у розрізі фондових бірж на кінець 2015 року за кількістю корпоративних облігацій виділяється «ПФТС» (205 випусків облігацій підприємств: 56 – II рівня лістингу, 149 – позалістингові), що

становило 42,88% від загальної кількості випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах (**діаграма 45**).

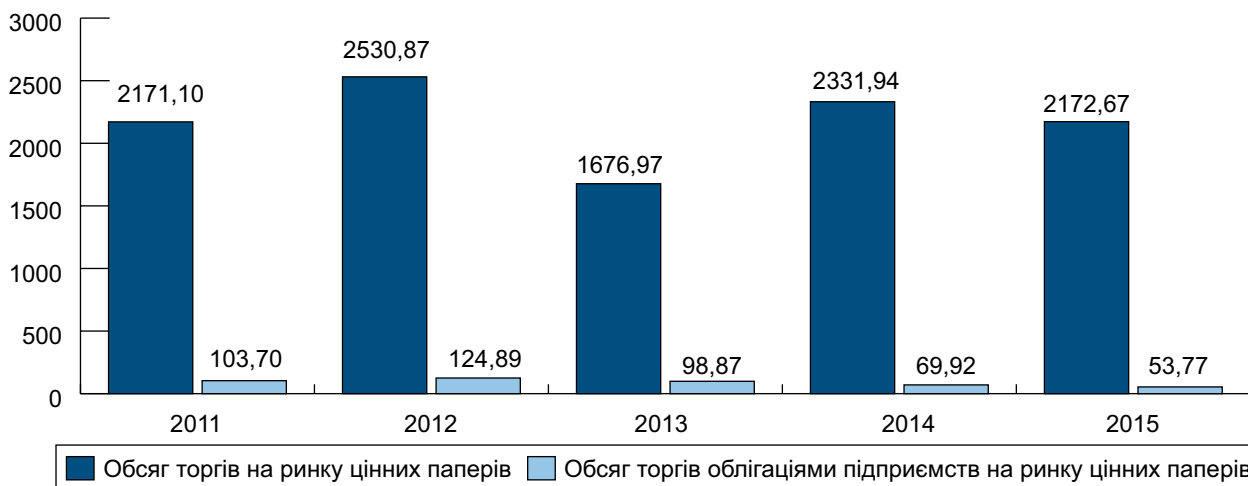
Діаграма 45. Кількість випусків облігацій підприємств, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

За останні три роки спостерігається зменшення обсягів торгів облігаціями підприємств на ринку цінних папе-

рів, цей показник у 2014 році становив 53,77 млрд грн (**діаграма 46**).

Діаграма 46. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

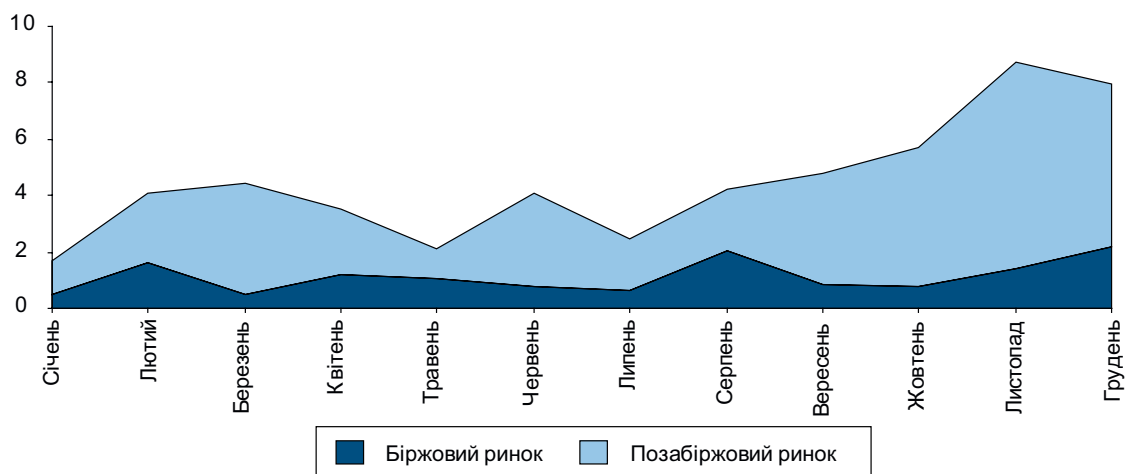
Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів облігаціями підприємств зафіксовано у листопаді 2015 року – 8,71 млрд грн (**діаграма 47**).

Другий рік поспіль спостерігається зниження частки обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів. Цей показник за підсумками 2015 року стано-

вив 2,47% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 48**).

Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями підприємств на ринку цінних паперів знизилася – з 46,95% у 2014 році до 25,17% у 2015 році (**діаграма 49**).

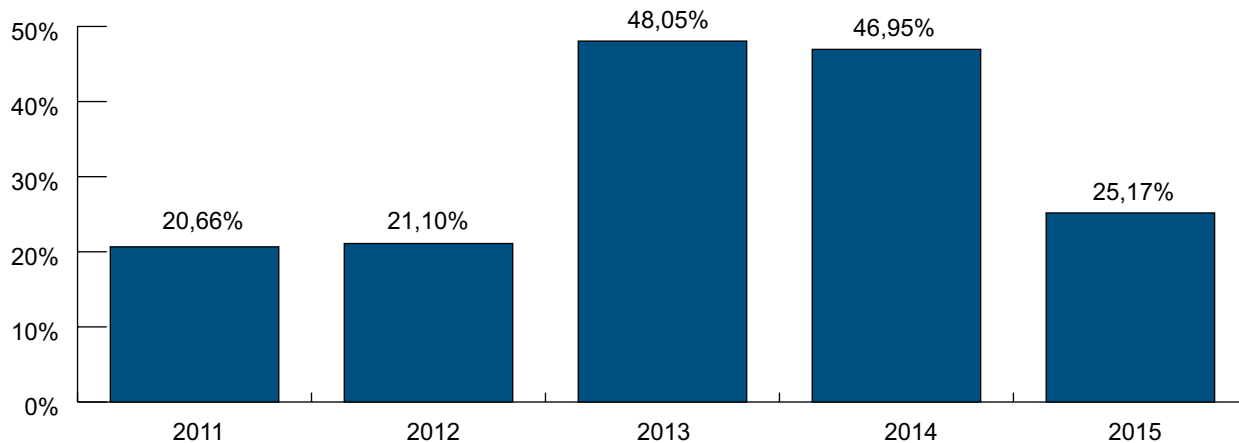
Діаграма 47. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 48. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Діаграма 49. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

За підсумками 2015 року обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку становив 13,53 млрд грн,

що менше на 58,77% порівняно з показником 2014 року (таблиця 27).

Таблиця 27. Обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	82,28	98,54	51,36	37,09	40,24
Біржовий ринок	21,42	26,35	47,51	32,82	13,53
Усього	103,7	124,89	98,87	69,92	53,77

Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 28, 29. Частка обсягу торгів об-

лігаціями підприємств цих емітентів становила 63,63% від загального обсягу торгів корпоративними облігаціями на біржовому ринку.

Таблиця 28. ТОП 10 облігацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС	ДТГО «Південно-Західна залізниця»	289	2 071,29	15,30%
2	СЄФБ	ПрАТ «ГАЗТЕК»	103	1 403,75	10,37%
3	Перспектива	ПрАТ «НАФТОГАЗВИДОБУВАННЯ»	3	1 033,37	7,64%
4	ПФТС, Перспектива	ПрАТ «КРЕАТИВ»	47	712,75	5,27%
5	ПФТС	ТОВ «ТРЦ ЛАВИНА»	1	600,00	4,43%
6	ПФТС, УБ	ТОВ «Будспецсервіс»	79	590,16	4,36%
7	Перспектива	АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	103	586,16	4,33%
8	КМФБ	ПрАТ «НЕО ВІТА»	13	489,55	3,62%
9	ПФТС	ПАТ «Ідея Банк»	146	477,59	3,53%
10	ПФТС	ТОВ «БУРАТ- АГРО»	58	352,28	2,60%

Таблиця 29. ТОП 10 облігацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС	ТОВ «ВіЕЙБі Лізинг»	696	4,78	5,83%
2	ПФТС	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ЦЕНТР ФІНАНСОВИХ РІШЕНЬ»	322	113,83	2,70%
3	ПФТС	ДТГО «Південно-Західна залізниця»	289	2 071,29	2,42%
4	ПФТС	ПАТ «ТАСКОМБАНК»	269	114,66	2,25%

5	КМФБ	ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА «СТРОМКОМПЛЕКТ»	245	294,24	2,05%
6	ПФТС, Перспектива	ТОВ «ІК «ІФГ Капітал»	226	85,58	1,89%
7	ПФТС	ТОВ «ПРОЕКТ МАЙСТЕР»	220	12,83	1,84%
8	ПФТС	ТОВ «КАПІТАЛ ЕКСПРЕС»	212	0,85	1,78%
9	ПФТС	ТОВ «ПРОМІНЬ НІК»	210	5,05	1,76%
10	КМФБ, Перспектива	ТОВ «РА МЕДІА»	208	5,31	1,74%

Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2015 році ринку, наведено в **таблиці 30**. користувалися найбільшим попитом на позабіржовому

Таблиця 30. ТОП 10 облігацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2015 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)
1	ПрАТ «ГАЗТЕК»	3 255,12	8,09%
2	ТОВ «ДТЕК ДОБРОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ»	2 100,00	5,22%
3	ТОВ «Ковчег»	1 950,91	4,85%
4	СТОВ «Прогрес-плюс»	1 636,06	4,07%
5	ПАТ «СТАНДАР РЕ»	1 420,80	3,53%
6	ПАТ «ГЛОБАЛ ТРАНСПОРТ ЛОГІСТИКС»	1 297,34	3,22%
7	АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1» (серія С5)	1 291,16	3,21%
8	ПАТ «НЕО ВІТА»	1 183,06	2,94%
9	ТОВ «ФК «ТРІЙКА КАПІТАЛ» (серія А)	973,34	2,42%
10	ТОВ «ВІКТОРІЯ АГРОЕКСПО»	897,23	2,23%

Ринок депозитних сертифікатів

Ринок депозитних сертифікатів представлений такими ми та депозитними сертифікатами НБУ. інструментами: ощадними (депозитними) сертифіката-

Обіг депозитних сертифікатів на фондовому ринку

Станом на 31.12.2015 року кількість випусків депозит- му ринку, становила 137 шт. (**таблиця 31**). них сертифікатів, що перебувають в обігу на фондово-

Таблиця 31. Кількість випусків депозитних сертифікатів, які допущено до торгів на фондових біржах протягом 2015 року, шт.

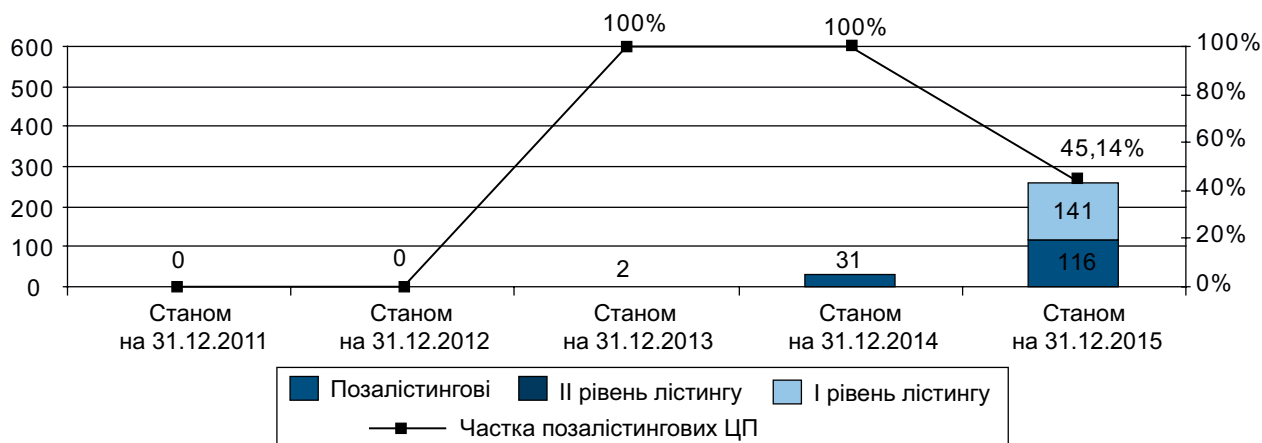
Депозитні сертифікати	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
Кількість випусків фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	42	32	31	32	34	35	34	45	81	103	123	137
Кількість випусків фінансових інструментів, які допущено до торгів на фондових біржах	29	18	3	2	5	9	29	44	76	101	123	137
Кількість випусків фінансових інструментів, які не допущено до торгів на фондових біржах	13	14	28	30	29	26	5	1	5	2	0	0

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

На кінець 2015 року із загальної кількості депозитних сертифікатів, які допущено до торгів на фондових

біржах, 54,86% знаходилося у біржовому реєстрі за I-им рівнем лістингу (діаграма 50).

Діаграма 50. Кількість випусків депозитних сертифікатів *, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

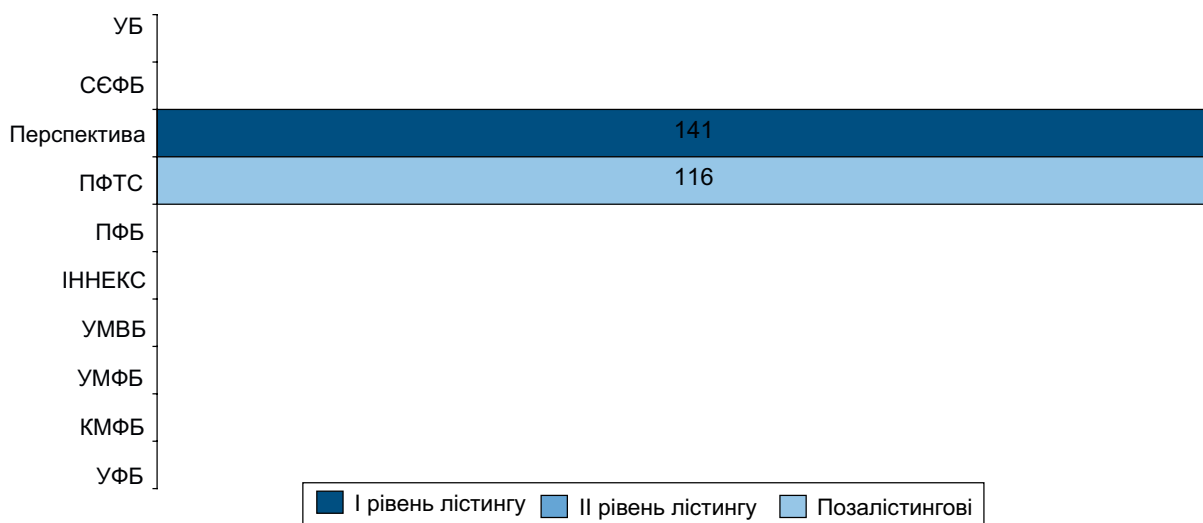
* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на декількох фондових біржах.

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

У біржовому реєстрі фондової біржі «Перспектива» на кінець 2015 року до котирувального списку за I-им рів-

нем лістингу включено 141 випуск депозитних сертифікатів НБУ (діаграма 51).

Діаграма 51. Кількість випусків депозитних сертифікатів, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

Упродовж останніх двох років на українському фондовому ринку відбулася низка важливих і суттєвих змін у загальній структурі операцій на фондовому ринку.

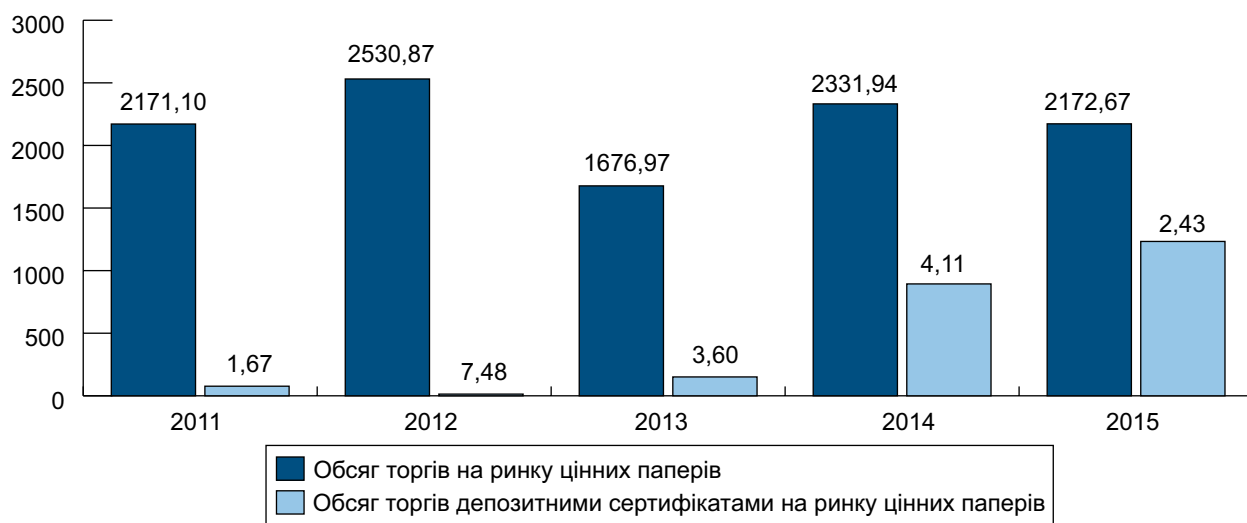
У 2015 році обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів збільшився на 37,9% порівняно з 2014 роком та становив 1 233,12 млрд грн (діаграма 52). Зростання операцій з депозитними сертифікатами у 2015 році відбулося внаслідок проведення монетарної політики Національним банком України.

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів депозитними сертифікатами зафіксовано у лютому 2015 року – 135,14 млрд грн (діаграма 53).

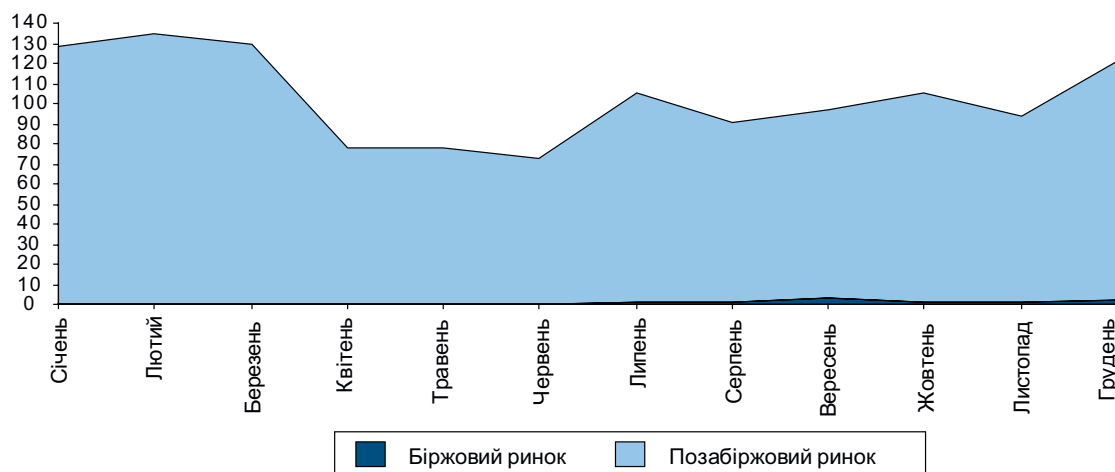
В структурі торгів на ринку цінних паперів питома вага операцій з депозитними сертифікатами зросла з 38,33% у 2014 році до 56,76% у 2015 році (діаграма 54).

Частка обсягу торгів депозитними сертифікатами на біржовому ринку зросла з 0,11% у 2014 році до 0,71% у 2015 році (діаграма 55).

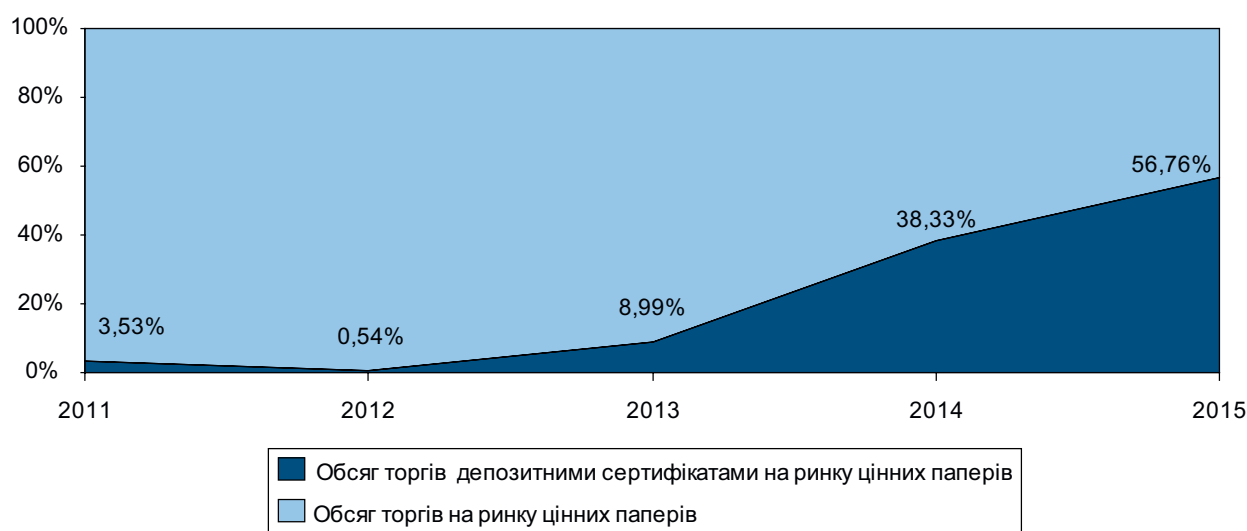
Діаграма 52. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

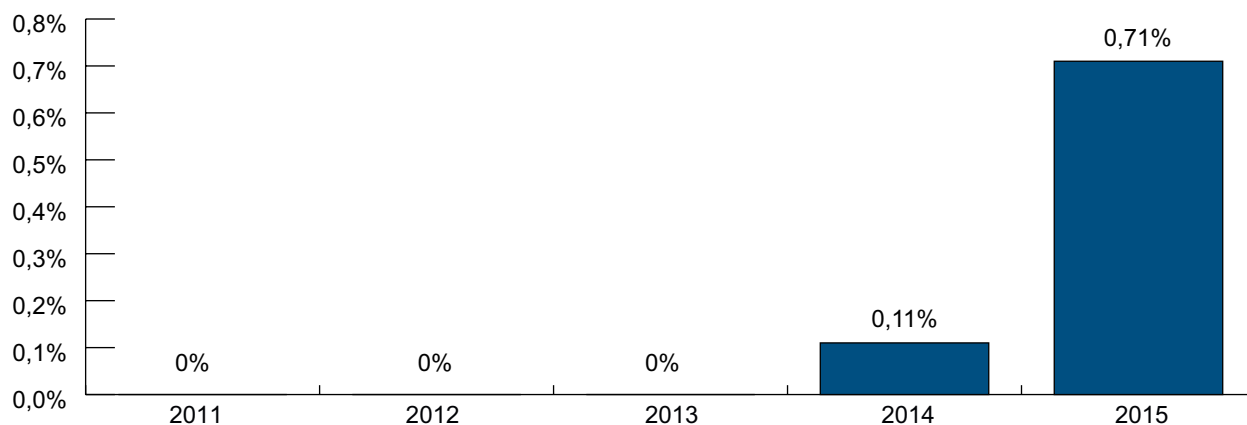
Діаграма 53. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 54. Частка обсягу торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Діаграма 55. Частка обсягу торгів депозитними сертифікатами на біржовому ринку у загальному обсязі торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Зростання обсягу торгів депозитними сертифікатами у 2015 році відбулося за рахунок збільшення операцій з цими цінними паперами на позабіржовому ринку. На біржовому ринку обсяг торгів депозитними сертифікатами НБУ становив 8,71 млрд грн (**таблиця 32**).

Перелік випусків депозитних сертифікатів НБУ, які у 2015 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 33**.

Перелік випусків депозитних сертифікатів НБУ, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 34**.

Таблиця 32. Обсяг торгів депозитними сертифікатами на біржовому та позабіржовому ринку у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	76,72	13,59	150,77	892,80	1 224,41
Біржовий ринок	-	-	-	1,00	8,71
Усього	76,72	13,59	150,77	893,80	1 233,12

Таблиця 33. ТОП 10 випусків депозитних сертифікатів НБУ, які користувалися попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Код фінансового інструменту	2015 рік				Дата випуску	Термін погашення
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)			
1	Перспектива	13437	18	859,19	9,86%		21.10.2015	15.01.2016
2	Перспектива	13162	21	749,21	8,60%		02.09.2015	27.11.2015
3	Перспектива	13010	16	504,75	5,79%		29.07.2015	23.10.2015
4	Перспектива	13192	6	504,59	5,79%		09.09.2015	09.10.2015
5	Перспектива	13086	7	456,34	5,24%		19.08.2015	18.09.2015
6	Перспектива	13119	12	452,79	5,20%		26.08.2015	20.11.2015
7	Перспектива	13635	4	303,01	3,48%		18.11.2015	12.02.2016
8	Перспектива	13172	3	302,24	3,47%		02.09.2015	02.10.2015
9	Перспектива	13588	2	240,82	2,76%		11.11.2015	11.12.2015
10	Перспектива	13348	9	221,9	2,55%		07.10.2015	30.12.2015

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

Таблиця 34. ТОП 10 випусків депозитних сертифікатів НБУ, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Код фінансового інструменту	2015 рік			
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)	Дата випуску	Дата погашення
1	н/д	1 216 559,07	99,36%	н/д	н/д
2	13544	756,51	0,06%	04.11.2015	04.12.2015
3	13433	426,19	0,03%	21.10.2015	20.11.2015
4	12929	420	0,03%	09.07.2015	10.07.2015
5	12925	400	0,03%	08.07.2015	09.07.2015
6	13010	259,28	0,02%	29.07.2015	23.10.2015
7	13630	234,72	0,02%	18.11.2015	18.12.2015
8	13389	223,05	0,02%	15.10.2015	13.11.2015
9	13448	221,39	0,02%	23.10.2015	06.11.2015
10	13442	203,12	0,02%	21.10.2015	04.11.2015

Джерело: НКЦПФР; Національний банк України

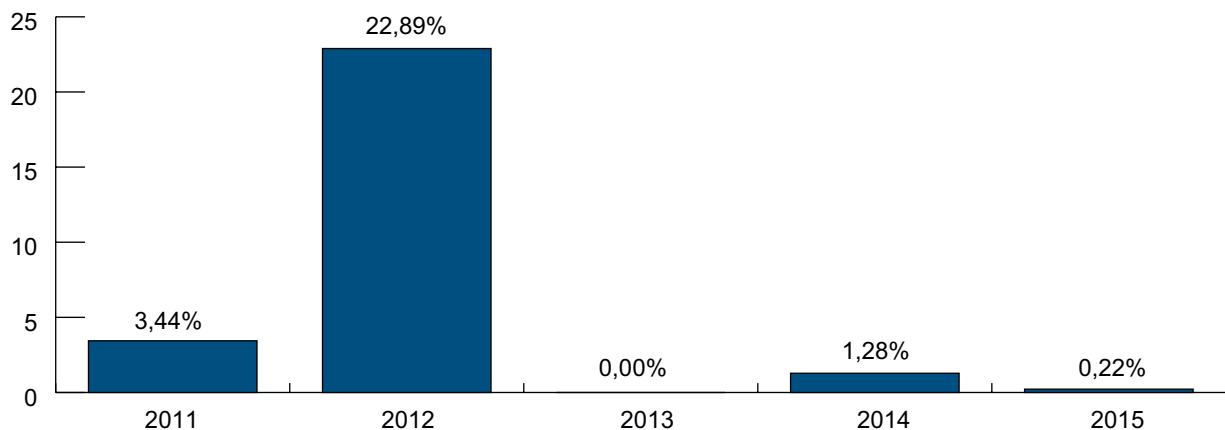
Ринок деривативів

Ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку та представлений ф'ючерсними контрактами, опціонами та опціонними сертифікатами.

Емісія деривативів

У 2015 році Комісією зареєстровано 16 випусків опціонних сертифікатів на загальну суму 217,46 тис грн, що порівняно з 2014 роком менше на 1,06 млн грн (діаграма 56).

Діаграма 56. Обсяг зареєстрованих випусків опціонних сертифікатів у 2011-2015 роках, млн грн

Обіг деривативів на фондовому ринку

На кінець 2015 року кількість випусків деривативів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 343 шт., з них допущено до торгів на фондових біржах 71,14% (таблиця 35).

Протягом останніх п'яти років деривативи були допущені до торгівлі на фондових біржах за категорією позалістингових цінних паперів (діаграма 57).

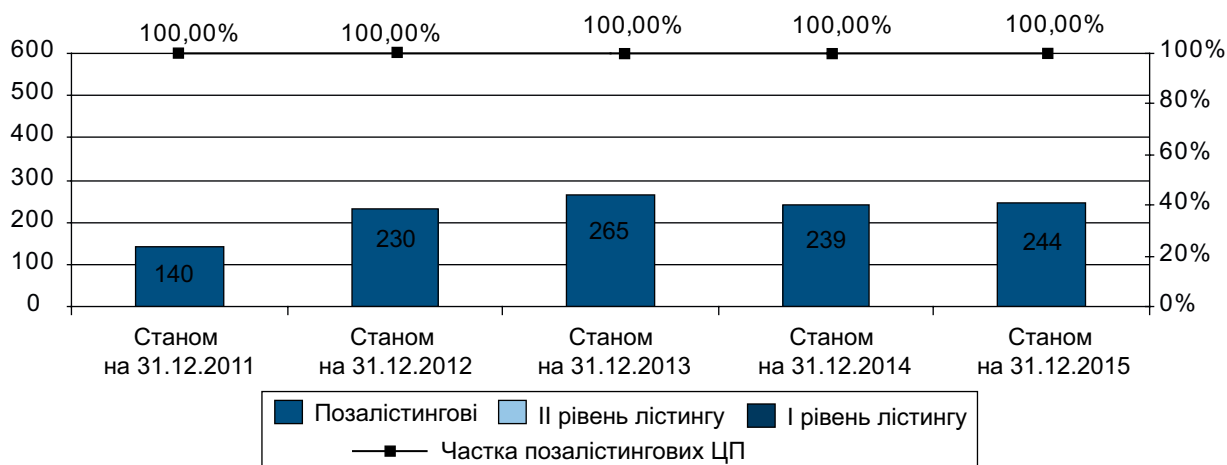
На кінець 2015 року в структурі біржового списку у розрізі фондових бірж за кількістю деривативів виділяється «УБ» – 190 деривативів (діаграма 58).

Ринок деривативів упродовж останніх трьох років скорочується. За підсумком 2015 року обсяг торгів деривативами становив 5,87 млрд грн (діаграма 59).

Таблиця 35. Кількість випусків деривативів, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

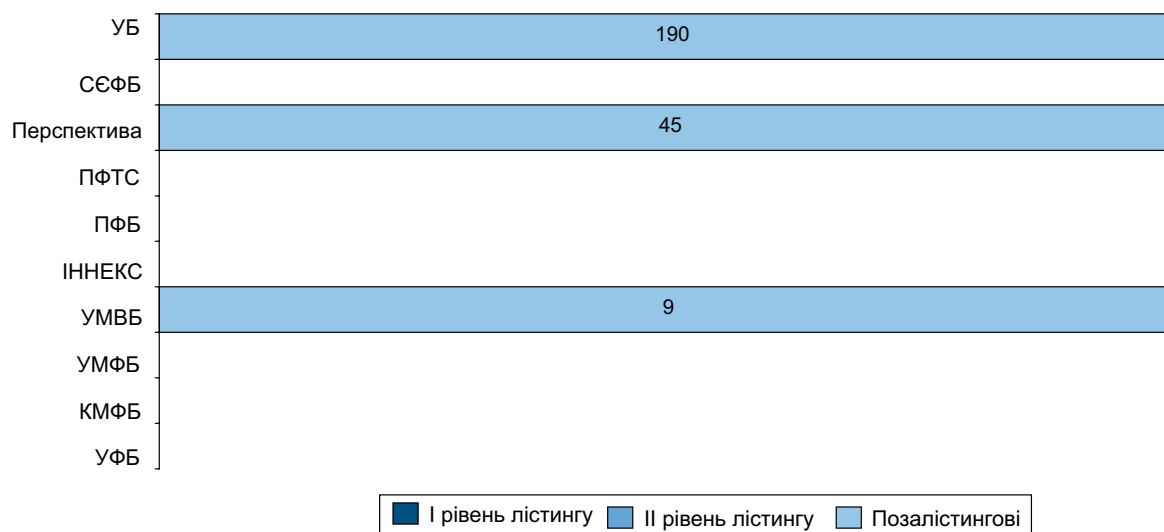
	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	209	320	349	333	343
Кількість випусків фінансових інструментів, які допущено до торгів на фондових біржах	140	230	265	239	244
Кількість випусків фінансових інструментів, які не допущено до торгів на фондових біржах	69	90	84	94	99

Діаграма 57. Кількість випусків деривативів *, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

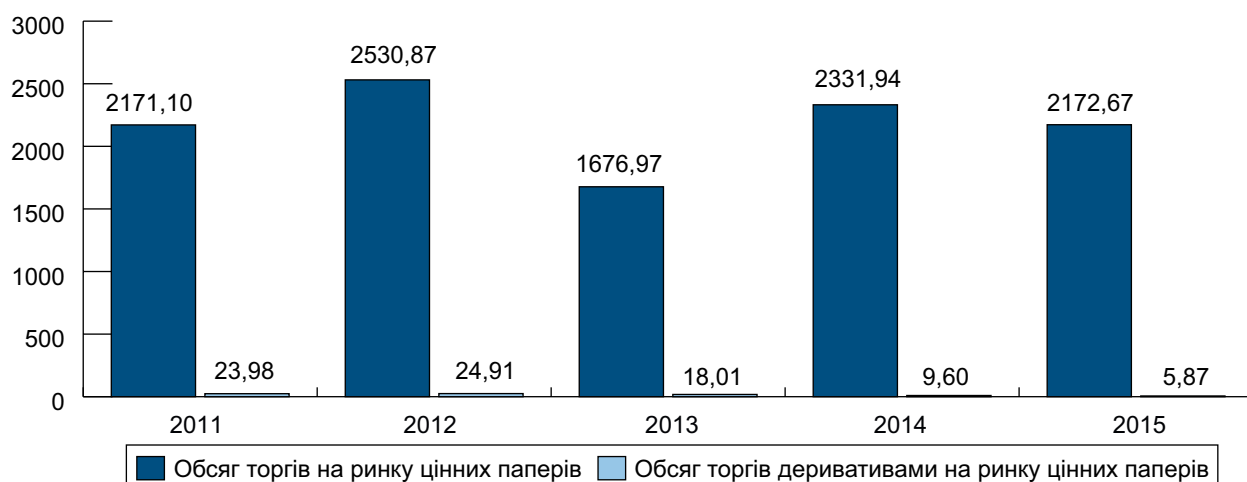

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 58. Кількість деривативів, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2015, шт.

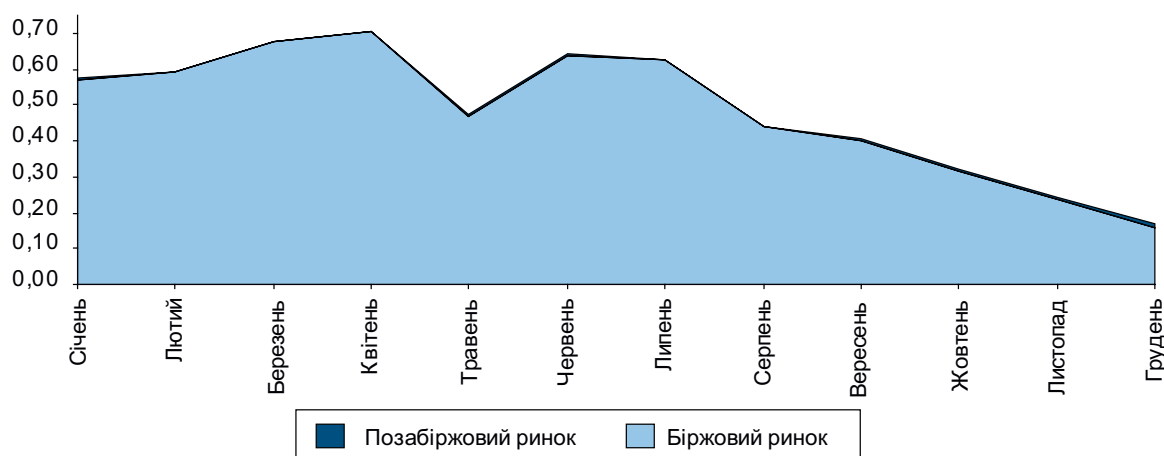

Діаграма 59. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

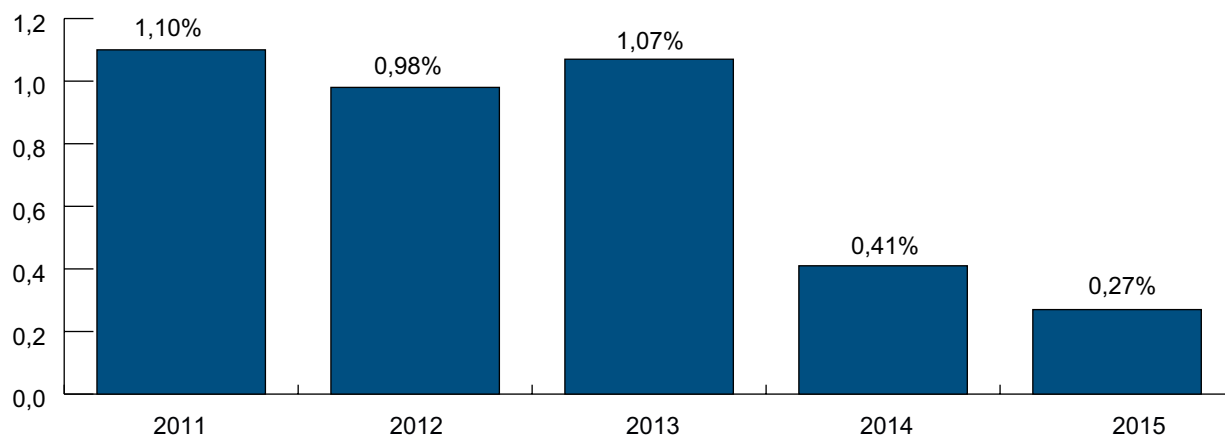

Найбільший обсяг торгів деривативами зафіксовано у квітні 2015 року – 705,75 млн грн (діаграма 60). В загальній структурі обсягів торгів на ринку цінних паперів частка обсягу торгів деривативами становила 0,27% від сукупного обсягу торгів (діаграма 61).

Діаграма 60. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів (щомісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 61. Частка обсягу торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

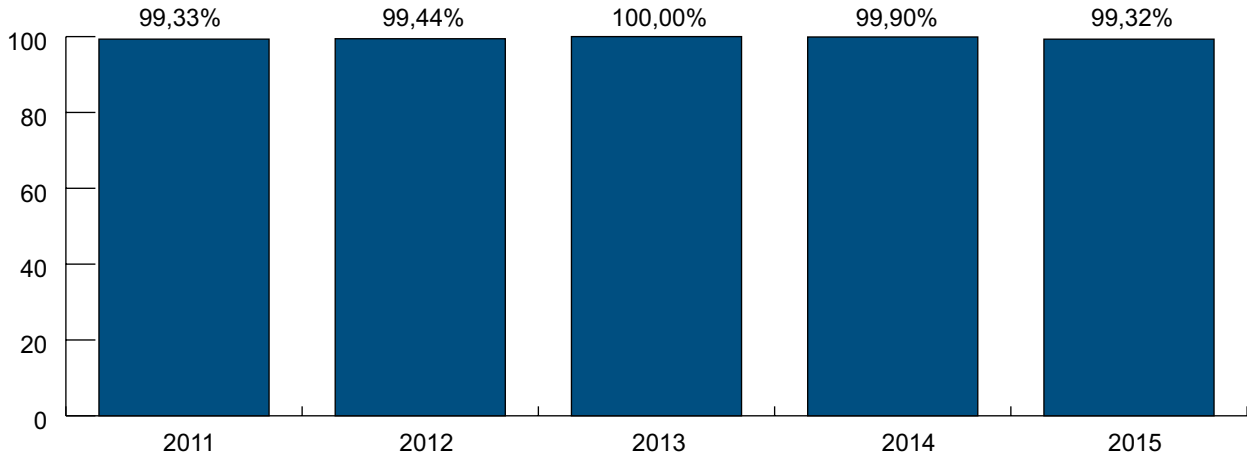
Частка обсягу торгів деривативами на біржовому ринку у 2015 році становила 99,32% (діаграма 62).

Обсяг торгів деривативами на біржовому ринку у 2015 році становив 5,87 млрд грн. Якщо розглядати в розрізі за видами ринків, то всі операції здійснювалися в секції строкового ринку (таблиця 36).

Перелік деривативів, які у 2015 році користувалися попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 37,38.

Перелік деривативів, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 39.

Діаграма 62. Частка обсягу торгів деривативами на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облигаціями України на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Таблиця 36. Обсяг торгів деривативами на біржовому та позабіржовому ринках у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	0,16	0,14	0,00	0,01	0,05
Біржовий ринок	23,82	24,77	18,01	9,59	5,83
Усього	23,98	24,91	18,01	9,60	5,87

Таблиця 37. ТОП 10 деривативів, які користувалися попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Найменування емітента	Вид фінансового інструменту	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	3 996	542,67	9,32%
2	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	2 971	423,64	7,27%
3	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	1 478	253,33	4,35%

4	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	26 618	221,22	3,80%
5	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	17 553	126,94	2,18%
6	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	1 840	102,42	1,76%
7	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	558	98,73	1,69%
8	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	825	91,34	1,57%
9	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	753	89,20	1,53%
10	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	1 022	86,85	1,49%

Таблиця 38. ТОП 10 деривативів, які користувалися попитом на біржовому ринку (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Найменування емітента	Вид фінансового інструменту	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	26 618	221,22	22,54%
2	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	17 553	126,94	14,86%
3	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	8 268	63,72	7,00%
4	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (фондового індексу)	5 582	42,27	4,73%
5	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	3 996	542,67	3,38%
6	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	2 971	423,64	2,52%
7	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	1 840	102,42	1,56%
8	ПАТ «Українська біржа»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (валюти)	1 478	253,33	1,25%
9	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	1 272	78,94	1,08%
10	ПАТ «ФБ «Перспектива»	Ф'ючерсний контракт без поставки базового активу (процентної ставки)	1 241	74,35	1,05%

Таблиця 39. ТОП деривативів, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2015 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)
1	Форвардний контракт з поставкою базового активу (товару) ТОВ «Вітаконс»	5,91	11,94%
2	Опціон на купівлю з поставкою базового активу (товару) ТОВ «І.В. ТРЕЙД»	1,08	2,18%
3	Форвардний контракт з поставкою базового активу (товару) ТОВ «Інвест-Житло»	40,52	81,92%
4	Форвардний контракт з поставкою базового активу (товару) ТОВ «Аква мед»	1,12	2,26%
5	Форвардний контракт з поставкою базового активу (товару) ТОВ «Резорт Лісова Пісня»	0,84	1,71%

Ринок колективних інвестицій

На сьогоднішні найбільш затребуваною формою фінансового посередництва є система колективного

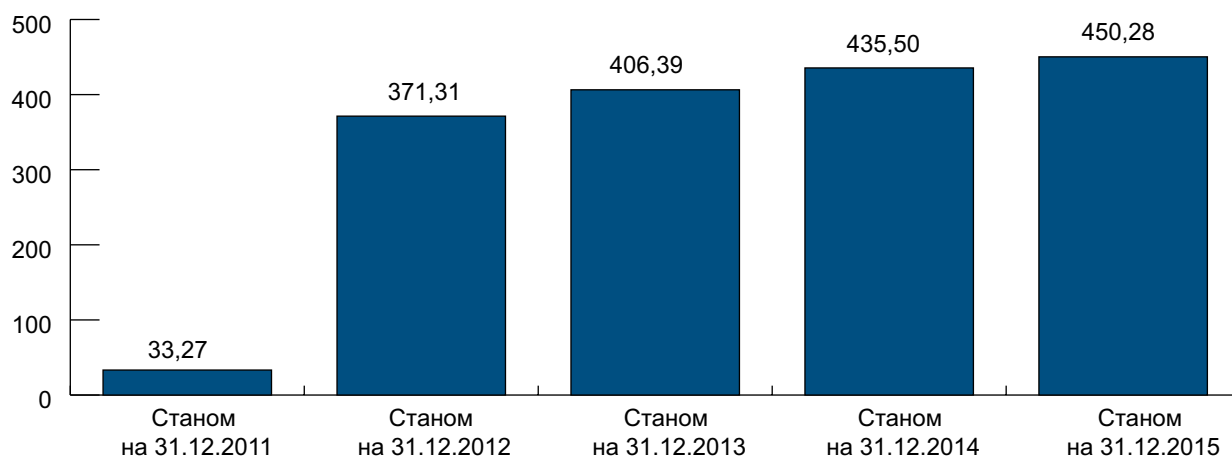
інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди.

Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

За даними на кінець 2015 року усього регулятором зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ на загальну суму 450,28 млрд грн (**діаграма 63**). Найбільша кількість цінних паперів ІСІ розміщена серед юридичних осіб – резидентів (75,63%). Номінальна

вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу станом на кінець минулого року, становила 82,45 млрд грн. Детальна інформація про динаміку цього показника наведена в **таблиці 40**.

Діаграма 63. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2011 -2015 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

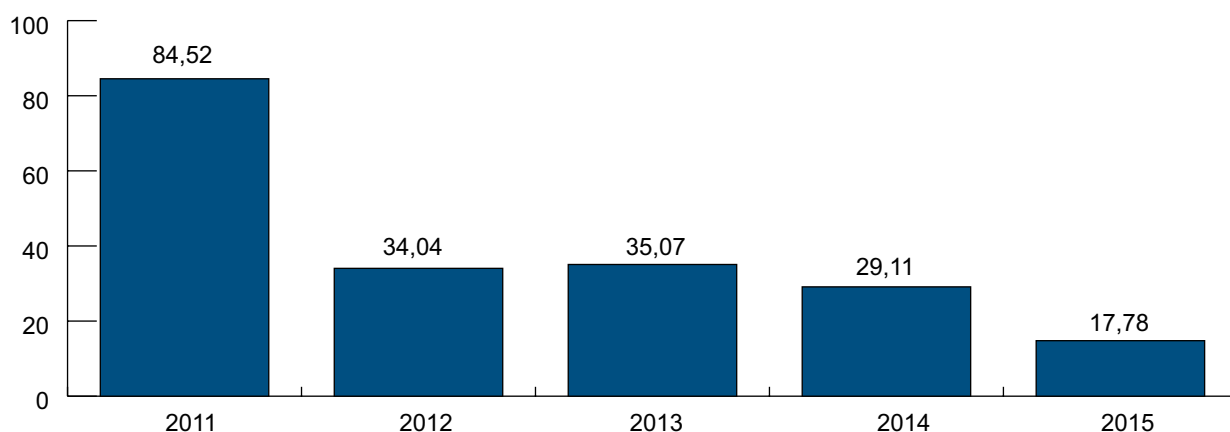

Таблиця 40. Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу (наростаючим підсумком), млрд грн

Період	Серед юридичних осіб		Серед фізичних осіб		Усього
	Резидентів	Нерезидентів	Резидентів	Нерезидентів	
Станом на 31.12.2011	49,02	9,91	1,63	0,04	60,6
Станом на 31.12.2012	63,63	12,25	1,92	0,03	77,84
Станом на 31.12.2013	67,85	14,61	2,63	0,04	85,14
Станом на 31.12.2014	63,92	16,07	2,73	0,04	82,75
Станом на 31.12.2015	62,36	16,71	3,34	0,04	82,45

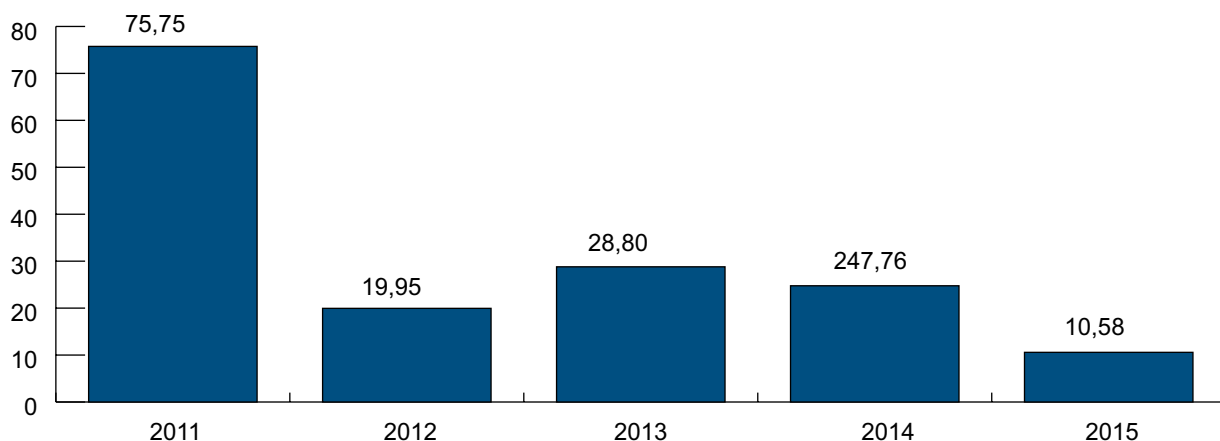
У 2015 році загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, зареєстрованих Комісією, становив 14,78 млрд грн, що у порівнянні з 2014 роком менше на 14,33 млрд грн (**діаграма 64**).

Діаграма 64. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2011-2015 роках, млрд грн

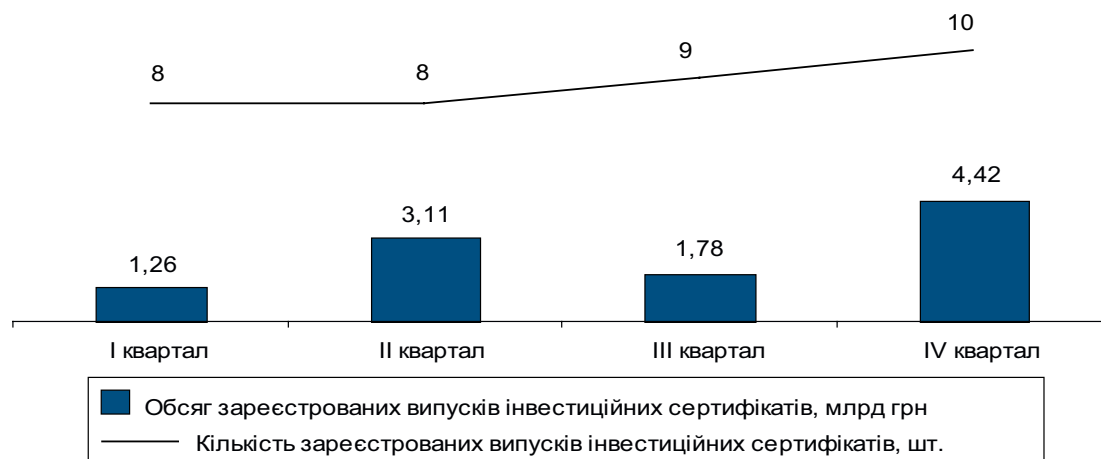
У 2015 році регулятором зареєстровано 35 випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів на суму 10,58 млрд грн, що на 14,18 млрд грн менше у порівнянні з 2014 роком (**діаграма 65**).

Діаграма 65. Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2011 - 2015 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Комісією у IV кварталі 2015 року (**діаграма 66**). Протягом 2015 року регулятор зареєстрував 60 випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 4,21 млрд грн, у порівнянні з 2014 роком цей показник зменшився на 142,27 млн грн (**діаграма 67**).

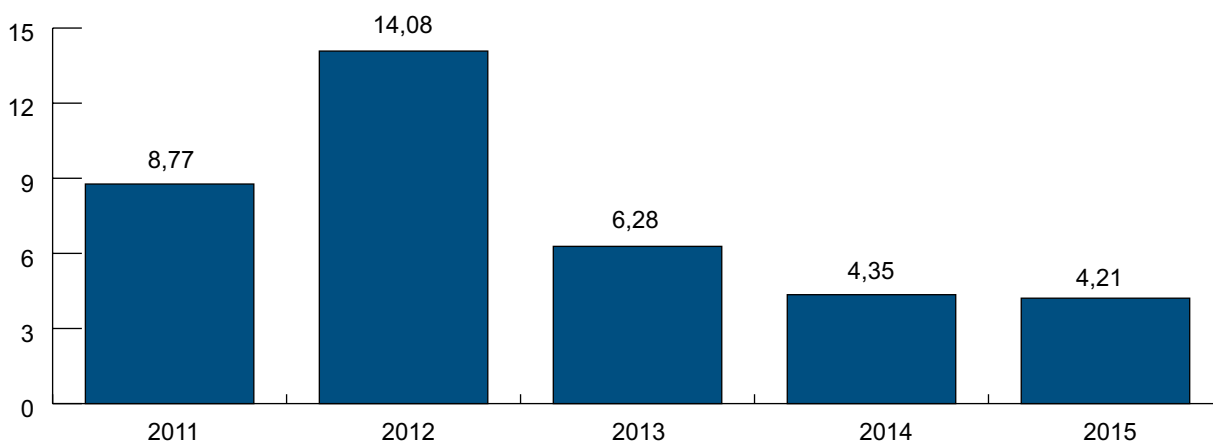
Діаграма 66. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2015 року

Таблиця 41. ТОП емітентів, які зареєстрували найбільші випуски інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2015 року

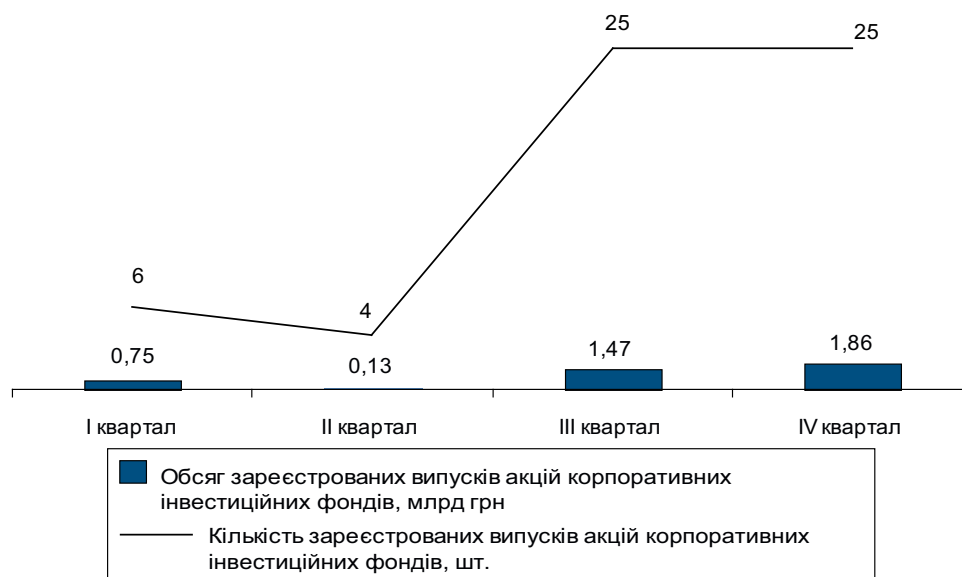
№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ТОВ «КУА «Прогресивні інвестиційні стратегії»	3 000,00	37,74
2	ТОВ «КУА «ПРОМИСЛОВІ ІНВЕСТИЦІЇ»	2 000,00	25,16
3	ТОВ «КУА «ПАЛЛАДІУМ КАПІТАЛ»	1 000,00	12,58
4	ТОВ «КУА «АРІВО ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	500,00	6,29
5	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИУМ»	500,00	6,29
6	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	300,00	3,77
7	ТОВ «КУА «АГРО СИСТЕМА»	250,00	3,14
8	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	200,00	2,52
9	ТОВ «КУА «ОЗОН»	200,00	2,52

Діаграма 67. Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2011 - 2015 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Комісією у IV кварталі 2015 року (діаграма 68).

Діаграма 68. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2015 року

Таблиця 42. ТОП емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2015 року

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	АТ «ЗНКІФ «ПРОФІ-Т ІНВЕСТ»	1 000,00	41,89
2	АТ «ЗНКІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - СТАБІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ»	900,00	37,70
3	АТ «ЗНВКІФ «УКРЖИТЛОІНВЕСТ»	248,40	10,41
4	ПАТ «ЗНКІФ «КАДОРР ОДИН»	238,86	10,01

Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку

На кінець 2015 року кількість випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 1 668 шт., з них допущено до торгів на фондових біржах 13,61% (таблиця 43).

Таблиця 43. Інформація щодо кількості випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	1 259	1 385	1 560	1 634	1 668
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	217	240	284	301	227
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	1 042	1 145	1 276	1 333	1 441

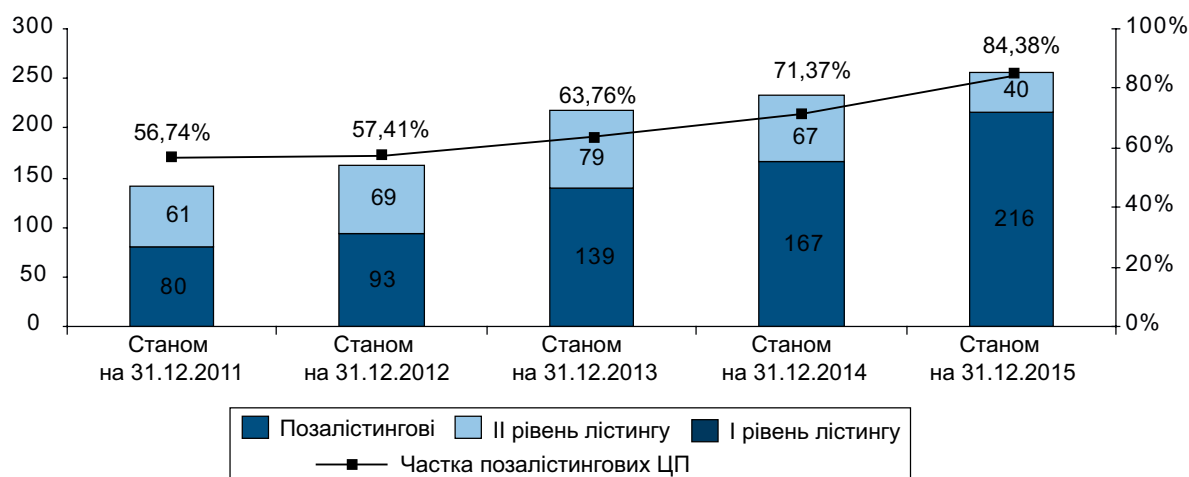
На кінець 2015 року у біржовому реєстрі за II-им рівнем лістингу знаходилося 40 цінних паперів ІСІ (діаграма 69).

В структурі біржового списку у розрізі фондових бірж на кінець 2015 року за кількістю цінних паперів ІСІ виділяється «ПФТС» (113 випусків інвестиційних сертифі-

катів: 4 – II рівня лістингу, 109 – позалістингові) – **діаграма 70**.

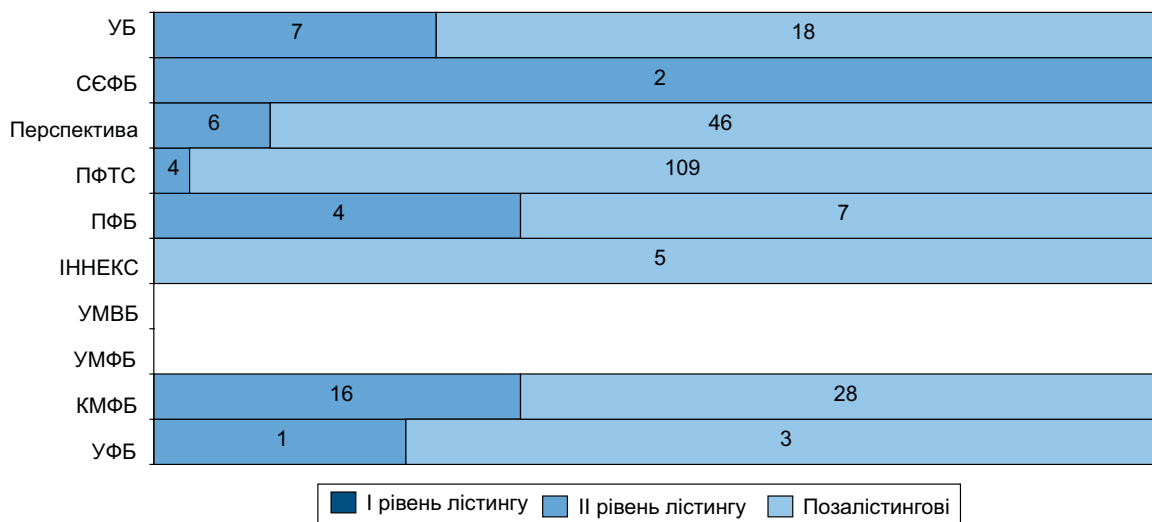
На ринку цінних паперів спостерігається зниження обсягу торгів цінними паперами ІСІ, який у 2015 році становив 102,68 млрд грн, що менше на 57,23% порівняно з 2014 роком (**діаграма 71**).

Діаграма 69. Кількість випусків цінних паперів ІСІ*, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

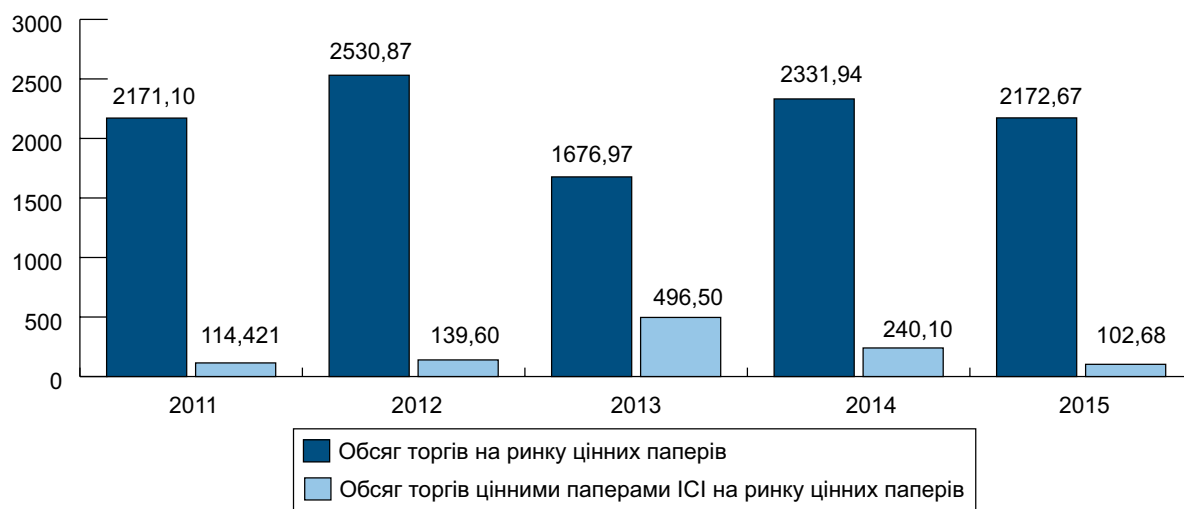

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на кількох фондових біржах.

Діаграма 70. Кількість випусків цінних паперів ІСІ, які допущено до торгів на фондових біржах (у розрізі фондових бірж), станом на 31.12.2015, шт.

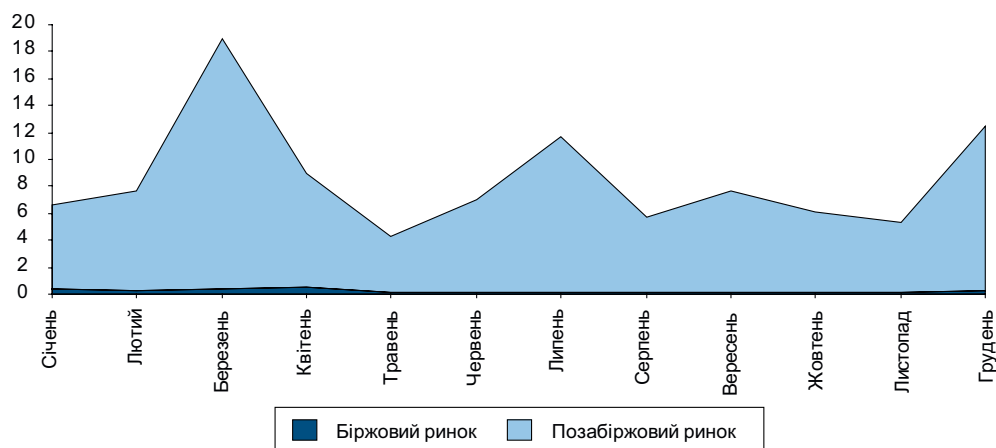
Діаграма 71. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

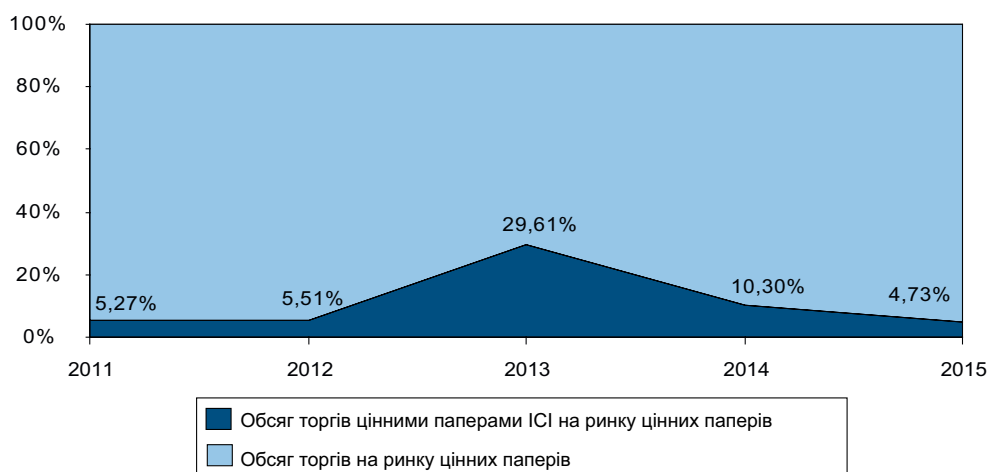
Найбільший обсяг торгів цінними паперами ІСІ зафіксовано у березні 2015 року – 19,02 млрд грн (**діаграма 72**). За підсумками 2015 року в структурі торгів на ринок цінних паперів ІСІ припало 4,73% сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 73**).

Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цими інструментами на ринку цінних паперів зростає з 2,28% у 2014 році до 2,69% у 2015 році (**діаграма 74**).

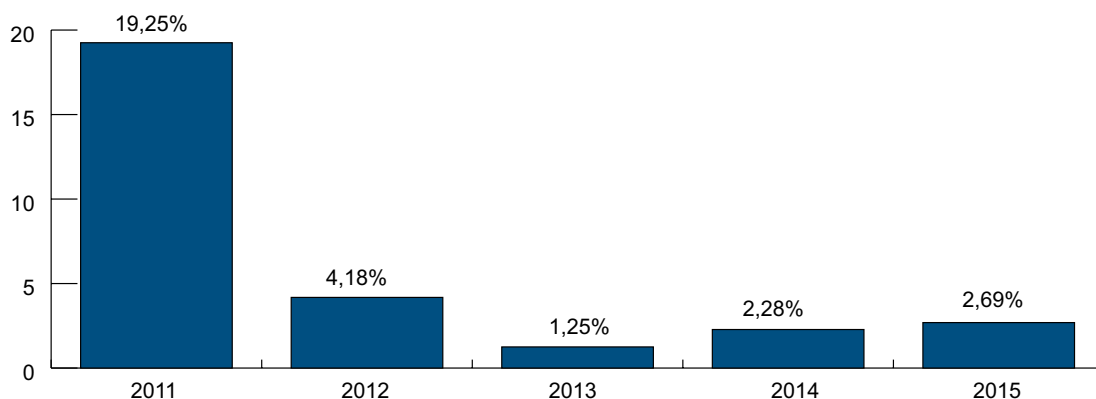
Діаграма 72. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів (помісячна динаміка) у 2015 році, млрд грн

Діаграма 73. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках

Діаграма 74. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2011 - 2015 роках

Біржовий ринок цінних паперів ІСІ характеризувався нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2015 року обсяг торгів цінними паперами ІСІ на організованому ринку становив 2,76 млрд грн (таблиця 44).

Перелік цінних паперів ІСІ, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 45-50.

Таблиця 44. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2011 - 2015 роках, млрд грн

Вид ринку	2011	2012	2013	2014	2015
Позабіржовий ринок	92,39	133,76	490,28	234,63	99,92
Біржовий ринок	22,03	5,84	6,22	7,39	2,76
Усього	114,42	139,60	496,50	240,10	102,68

Таблиця 45. ТОП цінних паперів ІСІ інтервального типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2015 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПФТС	Інвестиційні сертифікати КУА «Бізнес-Інвест»	18	0,36	0,01%

Таблиця 46. ТОП цінних паперів ІСІ відкритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	2015 рік	
				Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	УБ	ТОВ «КУА «Універ Менеджмент» (ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Тарас Шевченко» Фонд Заощаджень»)	130	2,76	0,10%
2	УБ	ТОВ «КУА «Універ Менеджмент» (ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський» Фонд Державних Паперів»)	106	2,13	0,08%

Таблиця 47. ТОП цінних паперів ІСІ закритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за обсягом виконаних біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний Капітал Укр» (ЗНПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - ФОНД ОБЛІГАЦІЙ»)	39	168,70	6,10%
2	УБ	Інвестиційні сертифікати ПАТ «КІНТО» (ЗНПІФ «Індекс Української Біржі» ПрАТ «КІНТО»)	15 226	43,45	1,57%
3	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Інвестиційний Капітал Укр» (ЗНПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - ФОНД АКЦІЙ»)	22	35,01	1,27%
4	ПФТС	Акції ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР» (ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР»)	33	9,97	0,36%
5	УБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Олімп Ессет Інвестмент» (ПНЗІФ «Фонд Реконструкції та Розвитку»)	12	2,76	0,10%
6	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «НЬЮ ЕССЕТ» (ЗДПІФ «Інвестиційний стандарт»)	44	1,87	0,07%
7	ПФБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «СТАНДАРТ КЕПІТАЛ» (ПАТ «ЗНКІФ «СТАНДАРТ КЕПІТАЛ»)	70	1,79	0,06%
8	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ФІНАНСОВИЙ АКТИВ» (ЗДПІФ «Гарантійні Інвестиції»)	44	1,47	0,05%
9	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «НЬЮ ЕССЕТ» (ЗДПІФ «Інноваційний розвиток»)	45	1,46	0,05%
10	КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ІНСАЙТ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ЗДПІФ «Інсайт-Актив»)	40	1,14	0,04%

Таблиця 48. ТОП цінних паперів ІСІ закритого типу, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	УБ	Інвестиційні сертифікати ПАТ «КІНТО» (ЗНПІФ «Індекс Української Біржі» ПрАТ «КІНТО»)	15 226	43,45	55,16%
2	УБ	Інвестиційні сертифікати ПАТ «КІНТО» (ЗСПІФ банківських металів «КІНТО-Голд»)	3 749	7,52	13,58%

3	ПФБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «СТАНДАРТ КЕПІТАЛ» (ПАТ «ЗНКІФ «СТАНДАРТ КЕПІТАЛ»)	70	1,79	0,25%
4	ІННЕКС	Акції ПАТ «ЗНКІФ «ГОЛДЕН ВЕРТЕКС ФОНД» (ПАТ «ЗНКІФ «ГОЛДЕН ВЕРТЕКС ФОНД»)	70	0,74	0,25%
5	УБ	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Синергія Ріал Істейт» (ПАТ «ЗНКІФ «Синергія Ріал Істейт»)	69	0,62	0,25%
6	ПФТС	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ДІВОДОР» (Пайовий недиверсифікований інвестиційний фонд закритого типу «Діводор Високоприбуткові інвестиції»)	47	0,60	0,17%
7	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «НЬЮ ЕССЕТ» (ЗДПІФ «Інноваційний розвиток»)	45	1,46	0,16%
8	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «НЬЮ ЕССЕТ» (ЗДПІФ «Інноваційний розвиток»)	44	1,87	0,16%
9	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ФІНАНСОВИЙ АКТИВ» (ЗДПІФ «Гарантійні Інвестиції»)	44	1,47	0,16%
10	КМФБ, УМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ІНСАЙТ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ЗДПІФ «Інсайт-Актив»)	40	1,14	0,14%

Таблиця 49. ТОП цінних паперів ІСІ венчурних фондів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за обсягом біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ» (ПВІФ «ІнтергалБудінвест» НЗ)	27	420,56	15,21%
2	КМФБ, Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП» (ЗНВПІФ «ЛАЙФ САЙЕНС»)	248	219,18	7,93%
3	КМФБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «ІНДЕНТ» (ПАТ «ЗНВКІФ «ІНДЕНТ»)	48	182,23	6,59%
4	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Соціальний»)	436	160,76	5,81%
5	Перспектива	ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Таурус»)	459	141,15	5,11%
6	КМФБ, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «АМРІТА» (ПАТ «ЗНВКІФ «АМРІТА»)	377	139,56	5,05%
7	КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти» (ПЗНВІФ «Прем'єрний»)	114	138,46	5,01%
8	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Будівельний»)	365	113,70	4,11%
9	КМФБ	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти» (ПЗНВІФ «Універсальний»)	71	95,11	3,44%
10	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Капітал»)	280	87,10	3,15%

Таблиця 50. ТОП цінних паперів ІСІ венчурних фондів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2015 році (за кількістю біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	2015 рік		
			Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загальної кількості виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Таурус»)	459	141,15	1,66%
2	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Соціальний»)	436	160,76	1,58%
3	КМФБ, Перспектива, УБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «АМРІТА» (ПАТ «ЗНВКІФ «АМРІТА»)	377	139,56	1,37%
4	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Будівельний»)	365	113,70	1,32%
5	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Капітал»)	280	87,10	1,01%
6	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Аріес»)	275	83,75	1,00%
7	КМФБ, Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП» (ЗНВПІФ «ЛАЙФ САЙЕНС»)	248	219,18	0,90%
8	ПФБ	Акції ПАТ «ЗНВКІФ «Стандарт Преміум» (ПАТ «ЗНВКІФ «Стандарт Преміум»)	178	65,92	0,64%
9	Перспектива	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти» (ПВНЗІФ «Чайка»)	164	1,06	0,59%
10	ПФБ	ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ» (ПВНЗІФ «АКТИВНИЙ») (ПВНЗІФ «АКТИВНИЙ»)	162	11,36	0,59%

Перелік цінних паперів ІСІ, які у 2015 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 51.

Таблиця 51. ТОП 10 цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів)

№ з/п	Найменування емітента	2015 рік	
		Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку (%)
1	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	17 186,21	17,20%
2	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ДЕФЕНДЕР.АМ» / ЗНВПІФ «ІНВЕНТУМ»	9 112,91	9,12%
3	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Абсолют Капітал»/ЗНВПІФ «Абсолют Клуб»	7 981,00	7,99%
4	Інвестиційний сертифікат ТОВ «КУА «РЕДІ-ІНВЕСТ» (ПЗНВПІФ «Інвестиції та розвиток – Третій»)	6 151,34	6,16%

5	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Лемако Ессет Менеджмент» ЗНВПФ «Лемако Капітал»	4 578,22	4,58%
6	Інвестиційні сертифікати ТОВ «НМТ Інвестментс» (ПВІФНВЗТ «Сучасні інвестиції»)	3 971,75	3,97%
7	Інвестиційний сертифікат ТОВ «КУА «ТРЕЙД-ІНВЕСТ» (ПВНЗІФ «РЕСУРС-ІНВЕСТИЦІЯ»)	3 839,28	3,84%
8	Інвестиційні сертифікати ТОВ «ВІП» /ПЗНВІФ «Міжрегіональний венчурний фонд»	2 886,02	2,89%
9	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА АПФ «Даліз-Фінанс» / ЗНПФ «СанІнвест»	2 729,19	2,73%
10	Інвестиційні сертифікати ПЗНВІФ «Укрм'ясо-Північ»	2 555,31	2,56%

Діяльність інститутів спільного інвестування

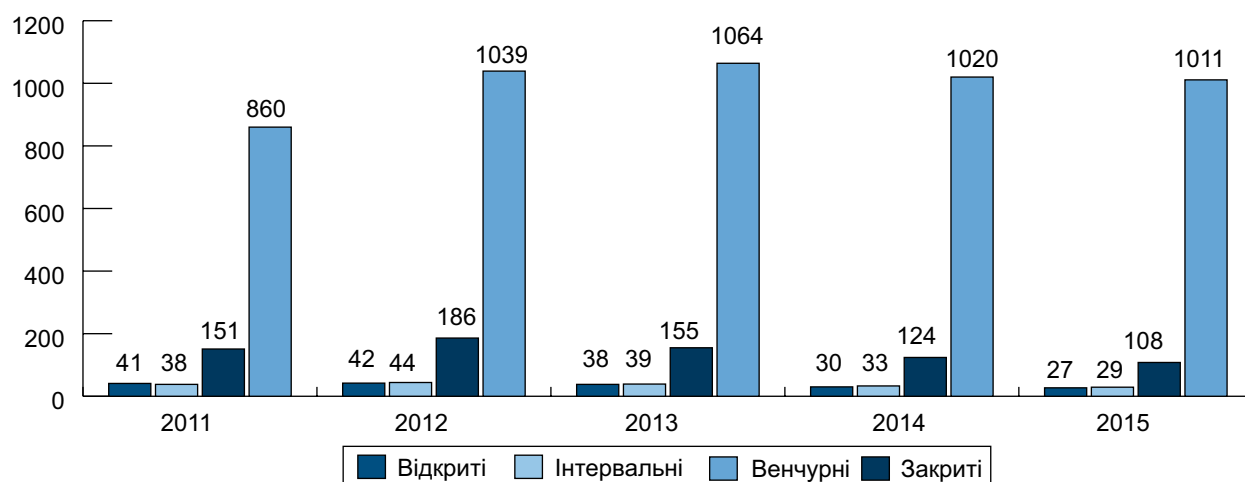
Загальна сума активів інститутів спільного інвестування на кінець 2015 року становила 243,34 млрд грн, з яких 232,15 млрд грн – активи венчурних ІСІ та 11,19 млрд грн – активи невенчурних ІСІ (**таблиця 52**).

Разом із характеристикою активів інститутів спільного інвестування необхідно представити і дані щодо їх кількості за видами та типами. У 2015 році спостерігається зниження кількості інвестиційних фондів (**діаграма 75**).

Таблиця 52. Інформація про результати діяльності ІСІ протягом 2011 - 2015 років, млн грн

Вид ІСІ	Вартість активів інститутів спільного інвестування				
	2011	2012	2013	2014	2015
Пайові інвестиційні фонди	96 047,28	118 404,59	137 426,33	148 123,59	170 855,30
Корпоративні інвестиційні фонди	36 077,25	42 012,45	45 959,57	65 627,50	72 485,84
Усього	132 124,53	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15
Диверсифіковані	1 763,53	2 189,66	1 497,76	1 196,74	788,40
Спеціалізовані	-	-	-	33,63	21,58
Недиверсифіковані	130 361,00	158 227,38	181 888,13	212 520,72	242 531,17
Усього	132 124,53	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15
Закриті (невенчурні)	10 135,34	11 365,06	9 864,79	10 708,90	11 042,39
Інтервальні	188,6	164,01	128,72	110,71	90,39
Відкриті	230,68	162,95	105,81	61,05	55,96
Венчурні	121 569,91	148 725,02	173 286,58	202 870,43	232 152,41
Усього	132 124,53	160 417,04	183 385,90	213 751,09	243 341,15

Діаграма 75. Кількість інвестиційних фондів у 2011 – 2015 роках, шт.

Згідно з наданою інформацією про результати діяльності діючих ІСІ, станом на 31.12.2015, ІСІ провадили свою діяльність у 15 областях України, найбільша

кількість цих учасників зосереджена в м. Києві, а саме 764 компанії (**мал. 1**).

Мал. 1. Розподіл ІСІ за регіонами (станом 31.12.2015 року)

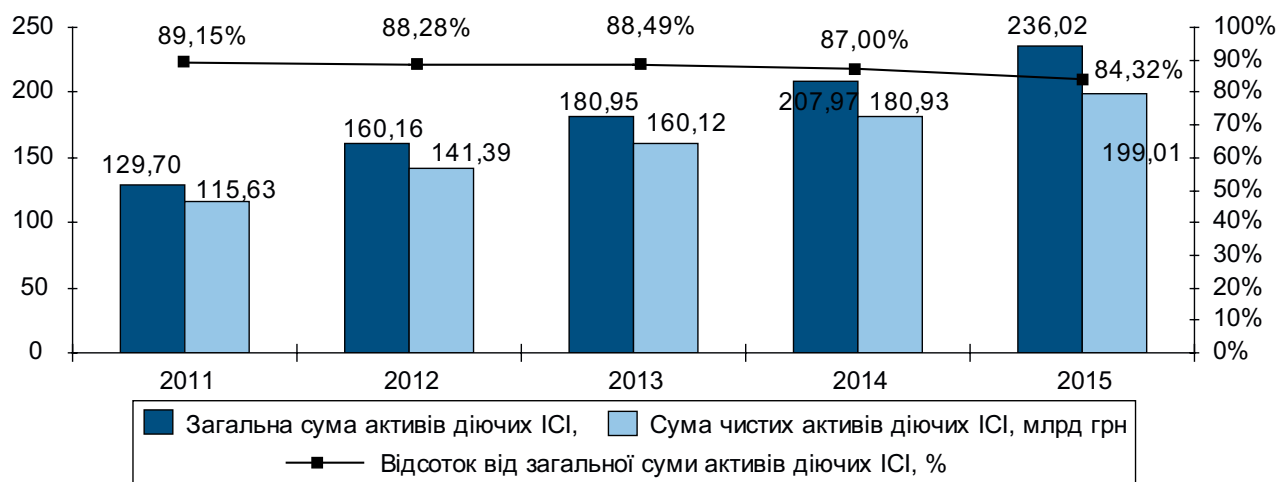

Загальна сума активів функціонуючих ІСІ у 2015 році становила 236,02 млрд грн, тоді як сума чистих активів діючих ІСІ – 199,01 млрд грн (**діаграма 76**).

У структурі активів діючих ІСІ, станом на 31.12.2015 року, переважала дебіторська заборгованість, інші інвести-

ції, акції та векселі (91,60%) (**таблиця 53**). Така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у загальних активах ІСІ становила понад 95%, та структура їх портфеля помітно позначається на структурі активів зведеного портфеля.

Діаграма 76. Вартість активів діючих ІСІ у 2011 – 2015 роках, шт.

Таблиця 53. Структура активів діючих ІСІ у 2014 - 2015 роках*

Назва активу	2014					2015				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	1 054,23	10,05	102 450,05	51,88	103 504,28	2 944,42	27,96	129 932,18	57,62	132 876,60
Інші інвестиції	2 889,74	27,54	34 124,04	17,28	37 013,78	2 874,25	27,30	40 908,30	18,14	43 782,54
Акції	4 801,23	45,76	29 726,62	15,05	34 527,85	2 763,45	26,25	23 516,32	10,43	26 279,77
Векселі	353,18	3,37	15 760,92	7,98	16 114,10	132,80	1,26	13 121,21	5,82	13 254,02
Облігації підприємств	412,83	3,93	7 969,25	4,04	8 382,08	350,31	3,33	8 549,47	3,79	8 899,78
Об'єкти нерухомості	21,31	0,20	4 401,70	2,23	4 423,01	18,24	0,17	6 058,33	2,69	6 076,57
Грошові кошти	717,87	6,84	2 837,78	1,44	3 555,65	1 250,82	11,88	3 222,00	1,43	4 472,82
Державні цінні папери	238,74	2,28	92,20	0,05	330,94	189,45	1,80	102,14	0,05	291,59
Деривативи	0,00	0,00	78,04	0,04	78,04	0,00	0,00	52,63	0,02	52,63
Заставні	0,00	0,00	21,94	0,01	21,94	0,00	0,00	20,23	0,01	20,23
Банківські метали	2,00	0,02	11,42	0,01	13,43	4,50	0,04	5,29	0,00	9,79
Облігації місцевих позик	0,79	0,01	0,00	0,00	0,79	0,73	0,01	0,00	0,00	0,73
Усього:	10 491,92	100	197 473,95	100	207 965,87	10 528,97	100	225 488,09	100	236 017,06

* діючі ІСІ – це ПІФ, що згідно з розпорядженням уповноваженої особи Комісії визнані такими, що відповідають вимогам щодо мінімального обсягу активів, та/або КІФ, що внесені до ЄДРІСІ, та не перебувають в процесі припинення діяльності.

Найбільша частка активів відкритих ІСІ зосереджена в акціях, державних цінних паперах та грошових коштах (відповідно 36,98%, 24,44% та 23,58%). Найбільша частка активів інтервальних ІСІ зосереджена в акціях та дебі-

торській заборгованості (відповідно 64,09% та 19,08%). Найбільша частка активів закритих ІСІ зосереджена в дебіторській заборгованості, інших інвестиціях та акціях (відповідно 28,14%, 27,67% та 25,87%) – **таблиця 54.**

Таблиця 54. Структура активів невенчурних ІСІ у 2014 - 2015 роках

Назва активу	2014						Усього	2015						Усього
	Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ			Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ		
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості	
Дебіторська заборгованість	5,88	9,75	11,26	10,01	1 037,08	10,05	1 054,23	4,96	8,97	16,95	19,08	2 922,50	28,14	2 944,42
Інші інвестиції	0,06	0,10	0,23	0,20	2 889,44	28,00	2 889,74	0,05	0,09	0,42	0,47	2 873,78	27,67	2 874,25
Акції	23,78	39,41	78,09	69,41	4 699,35	45,54	4 801,23	20,47	36,98	56,95	64,09	2 686,03	25,87	2 763,45
Грошові кошти	13,93	23,08	15,99	14,21	687,95	6,67	717,87	13,06	23,58	8,79	9,90	1 228,97	11,83	1 250,82
Облігації підприємств	2,07	3,43	4,65	4,14	406,11	3,94	412,83	1,32	2,38	2,95	3,32	346,04	3,33	350,31
Державні цінні папери	12,79	21,19	1,24	1,10	224,71	2,18	238,74	13,53	24,44	2,57	2,90	173,35	1,67	189,45
Векселі	0,00	0,00	0,18	0,16	353,00	3,42	353,18	0,00	0,00	0,15	0,17	132,65	1,28	132,80
Об'єкти нерухомості	0,00	0,00	0,00	0,00	21,31	0,21	21,31	0,00	0,00	0,00	0,00	18,24	0,18	18,24
Банківські метали	1,05	1,74	0,86	0,76	0,09	0,00	2,00	1,31	2,37	0,00	0,00	3,19	0,03	4,50
Облігації місцевих позик	0,79	1,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,79	0,66	1,19	0,07	0,08	0,00	0,00	0,73
Усього	60,35	100,00	112,50	100,00	10 319,07	100,00	10 491,92	55,36	100,00	88,86	100,00	10 384,75	100,00	10 528,97

Перелік інститутів спільного інвестування з найбільшою вартістю активів наведено в **таблицях 55 - 59**.

Перелік компаній з управління активами з найбільшою вартістю активів в управлінні наведено в **таблицях 60 - 52**.

Таблиця 55. ТОП 10 ІСІ відкритого типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ВДПІФ «КІНТО-Класичний»	21,23
2	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський «Фонд Державних Паперів»	5,14
3	ВДПІФ «КІНТО-Еквіті»	3,30
4	ВДПІФ «Альтус-депозит»	3,08
5	ВСПІФ «УНІВЕР.УА/Тарас Шевченко «Фонд Заощаджень»	3,07
6	ПІФ «Софіївський»	2,86
7	ВДПІФ «Альтус-збалансований»	2,49
8	ВДПІФ «КІНТО-Казначейський»	1,94
9	ВСПІФ «ОТП Фонд Акцій»	1,80
10	ВДПІФ «ВСІ»	1,61

Таблиця 56. ТОП 10 ІСІ інтервального типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ «ДІКІФ «СОЦІНВЕСТ-ГАРАНТ»	27,64
2	ІДПІФ «Достаток»	11,56
3	ІДПІФ «ІНТЕРВАЛ»	10,01
4	ІДПІФ «Платинум»	8,80
5	ІДПІФ «КІНТО-Народний»	5,63
6	ІДПІФ «Центральний інвестиційний фонд»	4,16
7	ПАТ «ІД КІФ «Капіталіст»	3,13
8	ІДПІФ «Конкорд Перспектива»	2,46
9	ПІФ «УЛІСС» диверсифікованого виду інтервального типу	2,33
10	ПІДІФ «ПРОМІНВЕСТ-КЕРАМЕТ»	1,89

Таблиця 57. ТОП ІСІ закритого типу диверсифікованого та спеціалізованого виду з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ЗДПІФ «Інноваційний розвиток»	223,67
2	ЗДПІФ «Інвестиційний стандарт»	212,53
3	ЗДПІФ «Інсайт-Актив»	52,46
4	ПІФ «АНТИБАНК»	4,04
5	ЗСПІФ банківських металів «КІНТО-Голд»	1,83
6	ПІФ «Універсальний фондовий депозит»	0,55
7	ЗДПІФ «Прибутковий»	0,50

Таблиця 58. ТОП 10 ІСІ закритого типу недиверсифікованого виду (невенчурних) з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ ЗНКІФ «ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ»	1 637,64
2	ПАТ ЗНКІФ «РАТИБОР»	1 363,27
3	ПАТ ЗНКІФ «ХАЙГРАУНД КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	891,28

4	ПАТ ЗНКІФ «Каскад-Інвест»	791,67
5	ПАТ ЗНКІФ «ЕФЕКТИВНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	697,26
6	ПАТ ЗНКІФ «САТУРН»	553,72
7	ЗНПІФ «Інвестиційний капітал - Фонд облигацій»	522,58
8	ПАТ ЗНКІФ «РІТЕЙЛ ЕКВІТІ ФОНД»	316,02
9	ПАТ ЗНКІФ «ВІК»	311,04
10	ПАТ ЗНКІФ «Українські збалансовані інвестиції»	300,62

Таблиця 59. ТОП 10 ІСІ венчурних фондів з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПАТ ВЗНКІФ «Унібудінвест»	8 812,25
2	ПАТ ЗНВКІФ «Скло-Інвест»	8 020,14
3	ПЗНВІФ «Девелопмент Агро»	6 999,17
4	ПВІФ «ІнтергалБудінвест» НЗ	4 689,10
5	ПВІФ НВЗТ «ЕСКО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ»	4 578,68
6	ПАТ «ОФЕРЕНТ»	4 374,24
7	ПЗНВІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	4 192,77
8	ПНВІФЗТ «Український оптимум»	3 508,10
9	ПЗВНІФ «Прем'єр капітал»	3 231,05
10	ПВНЗІФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»	2 826,92

Таблиця 60. ТОП 10 КУА з найбільшою вартістю активів в управлінні станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млрд грн
1	ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	12,54
2	ПрАТ «КУА «Форум»	8,81
3	ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	8,18
4	ТОВ «КУА «Олімп Ессет Інвестмент»	8,09
5	ТОВ «КУА «ПРОГРЕСИВНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ»	7,00
6	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	6,65
7	ТОВ «КУА «Крістал Ессет Менеджмент»	5,15
8	ТОВ «КУА «ПРОМИСЛОВІ ІНВЕСТИЦІЇ»	4,94
9	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	4,89
10	ТОВ «КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	4,74

Таблиця 61. ТОП 10 КУА з найбільшою вартістю активів венчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млрд грн
1	ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	12,54
2	ПрАТ «КУА «Форум»	8,81
3	ТОВ «КУА «Олімп Ессет Інвестмент»	8,03
4	ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	7,70
5	ТОВ «КУА «ПРОГРЕСИВНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ»	7,00
6	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	6,33
7	ТОВ «КУА «Крістал Ессет Менеджмент»	5,15
8	ТОВ «КУА «ПРОМИСЛОВІ ІНВЕСТИЦІЇ»	4,94
9	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	4,89
10	ТОВ «КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	4,73

Таблиця 62. ТОП 10 КУА з найбільшою вартістю активів невенчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2015 року

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млрд грн
1	ТОВ «КУА «ФЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	1,98
2	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	1,53
3	ТОВ «КУА «АКТИВ ІНВЕСТ»	0,89
4	ПрАТ «КУА АПФ «БРОКБІЗНЕСІНВЕСТ»	0,80
5	ТОВ «КУА «СИСТЕМА ПЛЮС»	0,70
6	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ Україна»	0,69
7	ТОВ «КУА «ПРОФІ ЕСЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	0,55
8	ТОВ «КУА «ХОЛДИНГ ГРУП»	0,48
9	ТОВ «КУА «Нью Ессет»	0,44
10	ТОВ «ФК «Інвеста»	0,39

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

Згідно до даних звітності цих фондів, на кінець 2015 року НПФ провадили свою діяльність у восьми регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена в м. Києві – 54 (**мал. 2**).

Кількість НПФ у порівнянні з 2014 роком лишилась майже незмінною (**діаграма 77**).

На кінець 2015 року загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів (НПФ) становила 1,98 млрд грн. Порівняно з попереднім роком цей показник зменшився на 19,84% (**діаграма 78**).

Перелік КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні наведено в **таблиці 63**.

Що стосується структури активів НПФ, то найбільша їх частка зосереджена в цінних паперах та грошових коштах (відповідно 50,82% та 40,33%) – **таблиця 64**.

Перелік недержавних пенсійних фондів з найбільшою вартістю активів наведено в **таблиці 65**.

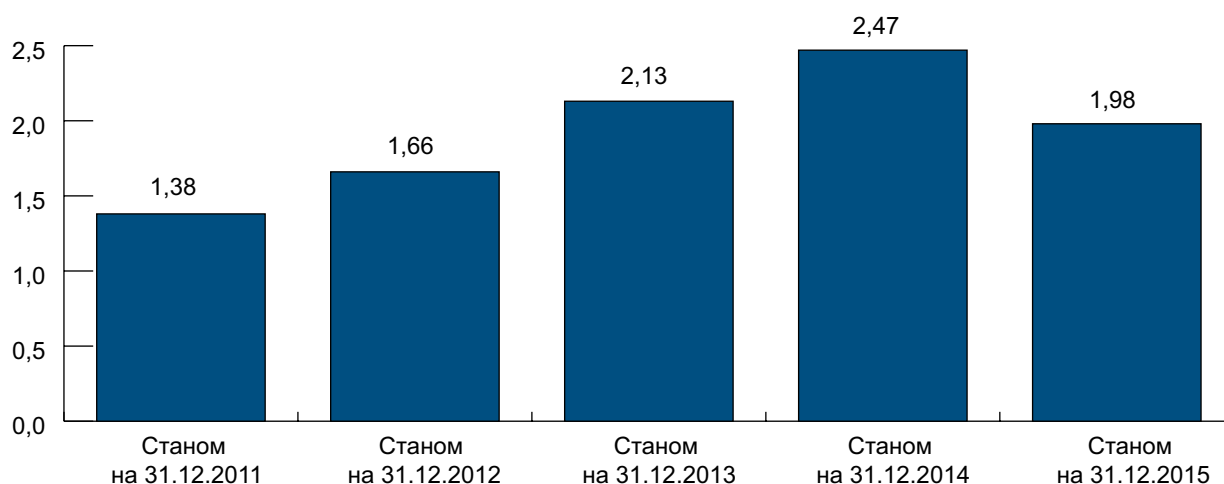
Мал. 2. Розподіл НПФ за регіонами станом на 31.12.2015 року

Діаграма 77. Кількість недержавних пенсійних фондів у 2011 – 2015 роках, шт.

Діаграма 78. Загальна вартість активів НПФ у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Таблиця 63. ТОП 10 КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні станом на 31.12.2015 року.

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млн грн
1	Національний банк України	1 007,31
2	ТОВ «КУА «Оптіма-Капітал»	141,06
3	ТОВ «КУА-АПФ «Тройка Діалог Україна»	116,73
4	ТОВ «КУА «ОТП Капітал»	86,93
5	ТОВ «ВІП»	84,78
6	ТОВ «Керуючий адміністратор ПФ «Паритет»	69,93
7	ТОВ «КУА «Гарантія-Інвест»	61,72
8	ТОВ «КУА «ВСЕСВІТ»	49,02
9	ТОВ «АНПФ «Пенсійне забезпечення»	48,69
10	ТОВ «КУА АПФ «Синтакс-Інвест»	47,39

Таблиця 64. Структура активів НПФ у 2014 - 2015 роках

Назва активу	2014		2015	
	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %
Грошові кошти	969,5	39,27	798,89	40,33
Державні цінні папери	377,71	15,30	675,50	34,10
Облігації підприємств	679,61	27,53	266,06	13,43
Об'єкти нерухомості	69,89	2,83	72,16	3,64
Акції	262,55	10,63	65,17	3,29
Дебіторська заборгованість	68,54	2,78	62,89	3,17
Інші інвестиції	26,54	1,07	26,66	1,35
Банківські метали	14,55	0,59	13,49	0,68
Усього	2 468,88	100,00	1980,81	100,00

Таблиця 65. ТОП 20 НПФі з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2014	станом на 31.12.2015
1	КНПФ Національного банку України	1 612,23	1 007,31
2	НТ КНПФ ВАТ «Укресімбанк»	112,46	137,17
3	ВНПФ «Емерит-Україна»	98,33	116,73
4	ППФ НГП енергетиків України	81,22	84,78
5	ВПФ «Приватфонд»	52,41	69,93
6	ВПФ «Фармацевтичний»	45,37	61,72
7	ВНПФ «Перший національний відкритий пенсійний фонд»	79,10	48,69
8	ВНПФ «Україна»	49,00	47,33
9	ВПФ «ОТП ПЕНСІЯ»	29,84	47,33
10	НТ ВНПФ «ВСІ»	36,98	45,82
11	ВНПФ «Причетність»	28,58	28,83
12	НТ ВПФ «Соціальний стандарт»	23,67	27,67
13	ПНПФ «МАГІСТРАЛЬ»	23,60	26,45
14	ВПФ «Ощадний»	21,75	24,69
15	НТ ВНПФ «Європа»	22,59	23,67
16	НТ ВНПФ «АРТА»	10,09	21,24
17	НТ ВНПФ «Соціальна перспектива»	16,72	20,36
18	НТ ВНПФ «ІФД Капіталъ»	17,91	14,65
19	НТ ВНПФ «Український пенсійний капітал»	9,50	14,48
20	ВНПФ «Український пенсійний фонд»	0,26	14,35

Ринок інших фінансових інструментів

Ринок інших фінансових інструментів займає незначну частку фондового ринку та представлений сертифікатами

ФОН, іпотечними цінними паперами, заставними цінними паперами, казначейськими зобов'язаннями та векселями.

Обіг інших фінансових інструментів на ринку цінних паперів

На кінець 2015 року кількість випусків інших фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 36 шт. (таблиця 66).

У 2015 році загальний обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів становив

29,16 млрд грн (діаграма 79).

В структурі торгів за підсумками 2015 року на ринок інших цінних паперів припадає 1,37% сукупного обсягу торгів на фондовому ринку (таблиця 67).

Таблиця 66. Інформація щодо кількості випусків інших фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	28	32	33	36	36
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	0	1	2	2	1
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	28	31	31	34	35

Діаграма 79. Обсяг торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Таблиця 67. Структура обсягів торгів іншими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Вид фінансового інструменту		2011	2012	2013	2014	2015
Казначейські зобов'язання	Абсолютне значення	0	0	12,03	8,47	0,06
	Частка в загальному обсязі	0	0	0,72%	0,36%	0,003%
Вексель	Абсолютне значення	358,28	412,08	3,39	1,82	29,07
	Частка в загальному обсязі	16,50%	16,28%	0,20%	0,08%	1,34%
Заставні цінні папери	Абсолютне значення	0,65	1,24	0,88	0,51	0,03
	Частка в загальному обсязі	0,03%	0,05%	0,05%	0,02%	0,001%
Іпотечні цінні папери	Абсолютне значення	0,07	0	0,35	0,03	0
	Частка в загальному обсязі	0,003%	0	0,02%	0,001%	0

Основні показники депозитарної системи України

З метою забезпечення ефективності процесів функціонування депозитарної системи, проведення клірингу та розрахунків Комісією у 2015 році здійснено низку заходів щодо забезпечення функціонування Центрального депозитарію цінних паперів, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депозитарних установ, які здійснюватимуть, відповідно, зберігання та облік емісійних цінних паперів, розрахунки по операціях з ними, а також облік прав власності на цінні папери.

Станом на 31.12.2015 року загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депози-

тарій цінних паперів, зменшилась на 1,95% порівняно з цим показником станом на кінець 2014 року. Загальна кількість цінних паперів на рахунках в цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів станом на кінець 2015 року, перевищила на 30,06% показник 2014 року (**таблиця 68**).

Загальна кількість клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів наведено в **таблиці 69**.

Кількість рахунків власників цінних паперів, за даними депозитарних установ, на кінець 2015 року становила 5,40 млн шт. (**діаграма 80**).

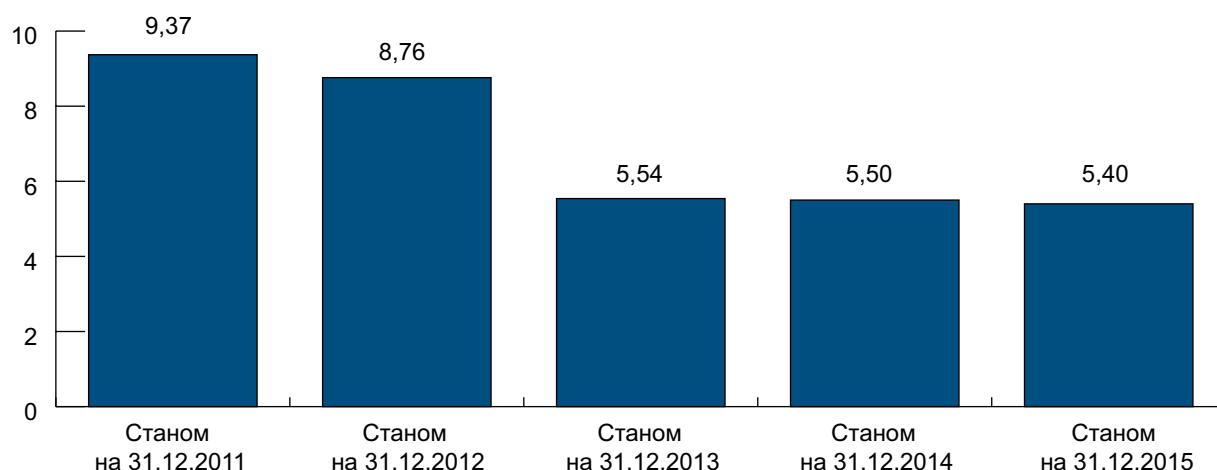
Таблиця 68. Основні показники діяльності Центрального депозитарію цінних паперів у 2013 – 2015 роках, за даними Центрального депозитарію цінних паперів

Період	Загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів	Загальна кількість цінних паперів на рахунках в цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів
Станом на 31.12.2013	12 130	2 763 119 933 574
Станом на 31.12.2014	11 846	2 836 885 534 809
Станом на 31.12.2015	11 615	3 689 647 517 576

Таблиця 69. Кількість клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів у 2013 – 2015 роках, за даними Центрального депозитарію цінних паперів

Період	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду клієнтам Центрального депозитарію депозитарним установам / зберігачам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду клієнтам Центрального депозитарію емітентам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду клієнтам Центрального депозитарію депозитаріям кореспондентам
Станом на 31.12.2013	425	10 618	3
Станом на 31.12.2014	432	10 705	1
Станом на 31.12.2015	433	10 610	1

Діаграма 80. Кількість рахунків власників цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млн шт.

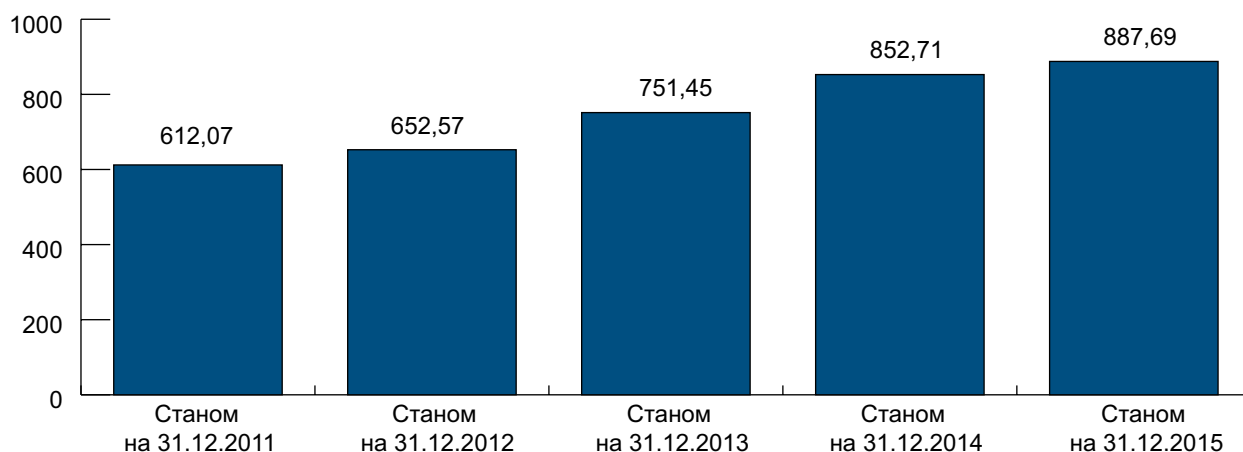
Протягом останніх трьох років простежується тенденція збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів. Загальний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, за даними депозитарних установ, на кінець 2015 року становив 887,69 млрд грн, що більше на 4,10% за показник

2014 року (**діаграма 81**).

Розподіл номінальної вартості цінних паперів за депонентами, станом на 31.12.2015 року, представлено у **таблиці 70**.

Перелік юридичних осіб-власників, які володіють значними пакетами акцій (10% і більше статутного капіталу) емітентів наведено в **таблиці 71**.

Діаграма 81. Номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам цінних паперів, млрд грн

Таблиця 70. Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за депонентами у 2013 – 2015 роках, млрд грн, за даними депозитарних установ

Вид депонента	2013	2014	2015
Депоненти – фізичні особи-резиденти	53,13	58,43	57,69
Депоненти – фізичні особи-нерезиденти	9,15	0,80	0,79
Депоненти – юридичні особи-резиденти	293,19	258,30	246,41
Депоненти – юридичні особи – нерезиденти	158,22	174,41	242,14
Депоненти – банки	8,48	8,70	6,75
Депоненти – інститути спільного інвестування	19,62	19,42	19,49
Депоненти – страхові компанії	7,15	9,61	7,09
Депоненти – пенсійні фонди	1,13	1,61	1,62
Депоненти – торговці цінними паперами	75,52	90,04	66,05
Депоненти – держава Україна	125,86	231,35	239,54
Депоненти – територіальна громада	0,00	0,04	0,12
Депоненти – нотаріус (депозит)	0,00	0,00	0,00
Усього	751,45	852,71	887,69

Таблиця 71. ТОП 20 юридичних осіб-власників, які володіють значними пакетами акцій (10% і більше статутного капіталу) емітентів, станом на 31.12.2015 року, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування власника	Загальна номінальна вартість цінних паперів, млрд грн
1	ДК «Банк розвитку і зовнішньоекономічної діяльності» (Внешэкономбанк)»	18,90
2	ПАТ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	11,66
3	UniCredit Bank Austria AG	7,74
4	METINVEST B.V.	6,60
5	КОРПОРАЦІЯ «ІНДУСТРІАЛЬНА СПІЛКА ДОНБАСУ»	5,09

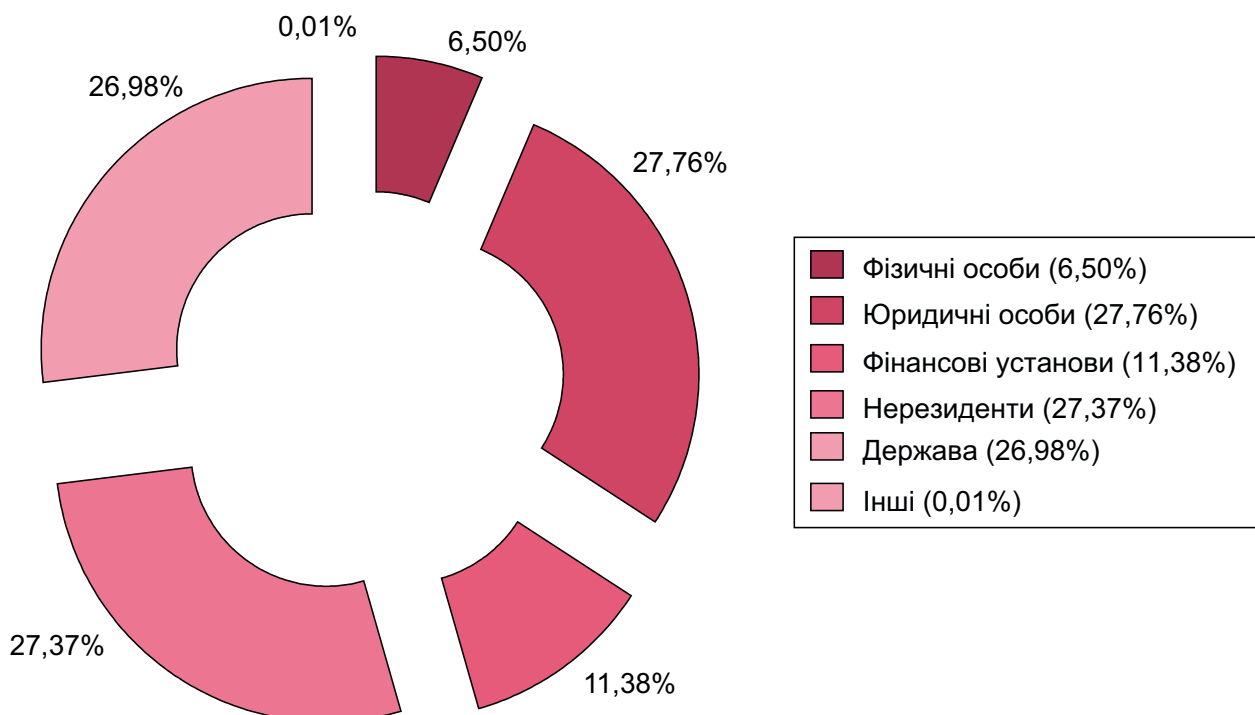
6	ABN Ukraine Limited	4,64
7	ТОВ «ЕСУ»	4,34
8	ArcelorMittal Duisburg Beteiligungsgesellschaft mbH	3,86
9	ВАТ «Центральна Ощадна каса і Комерційний Банк»	3,67
10	ТРИАНТАЛ ІНВЕСТМЕНТС ЛТД (TRIANAL INVESTMENTS LTD)	3,52
11	ПрАТ «СИСТЕМ КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	3,40
12	ПАТ «Сбербанк Росії»	3,39
13	ТОВ «СКМ ФІНАНС»	3,04
14	ТОВ «ІНВЕСТ-СЕРВІС»	2,84
15	QUICKCOM LIMITED (КВІККОМ ЛІМІТЕД)	2,65
16	Raiffeisen Bank International AG / Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ	2,63
17	Πіреус Банк С.А./Piraeus Bank S.A.	2,53
18	ТОВ «УКРАЇНСЬКА МЕТАЛУРГІЙНА КОМПАНІЯ»	2,00
19	СТАРМІЛЛ ЛІМІТЕД (STARMILL LIMITED)	1,99
20	ТОВ «Консалтингова фірма «Фінанс Аналіт сервіс»	1,92

За даними депозитарних установ, у 2015 році серед розподілу цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах 27,76% належало юридичним особам (**діаграма 82**). В структурі загальної номінальної вартості цінних папе-

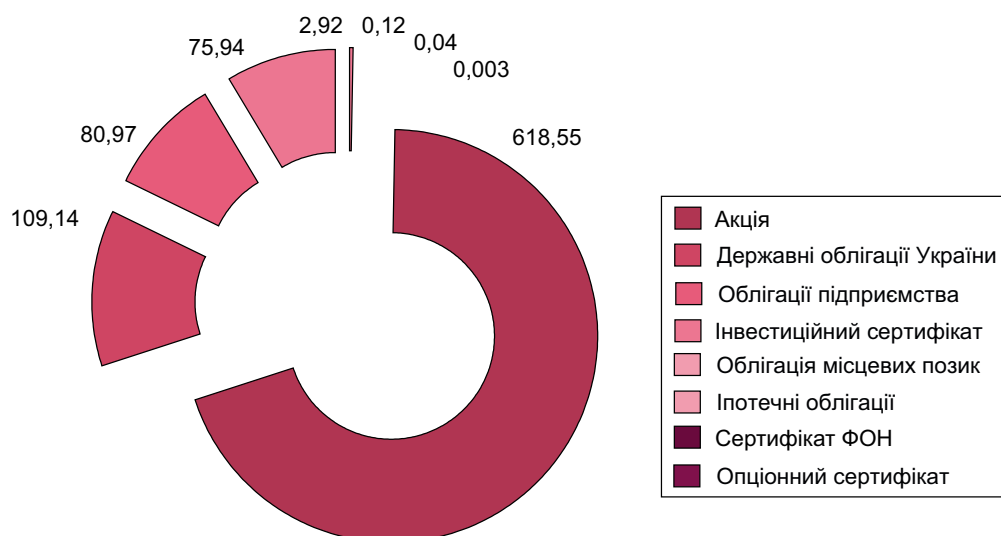
рів, що належать власникам цінних паперів, на кінець 2015 року значний обсяг номінальної вартості зосереджено в акціях – 69,68% (**діаграма 83**).

Аналіз діяльності депозитарних установ за окремими показниками наведено в **таблицях 72-73**.

Діаграма 82. Розподіл цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах, станом на 31.12.2015 року, %

Діаграма 83. Структура загальної номінальної вартості іменних цінних паперів, які належать власникам цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами, станом на 31.12.2015 року, млрд грн, за даними депозитарних установ

Таблиця 72. ТОП 10 депозитарних установ за найбільшим розміром номінальної вартості цінних паперів власників, що обліковуються цими депозитарними установами, станом на 31.12.2015 року, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування депозитарної установи	Номінальна вартість цінних паперів власників, що обліковуються депозитарними установами, млрд грн
1	ПАТ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»	185,09
2	ПАТ «Державний експортно - імпортерний банк України»	107,22
3	ПАТ «Державний ощадний банк України»	87,96
4	ПАТ «Сітібанк»	62,14
5	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	32,52
6	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	28,42
7	ТОВ «ІНВІНТУМ»	24,67
8	ТОВ «КАПІТАЛ-СТАНДАРТ»	18,29
9	ПАТ «Укрсоцбанк»	15,33
10	ПАТ «КБ «ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА»	14,56

Таблиця 73. ТОП 10 депозитарних установ за найбільшою кількістю відкритих депозитарними установами рахунків у цінних паперах власникам цінних паперів, станом на 31.12.2015, за даними депозитарних установ

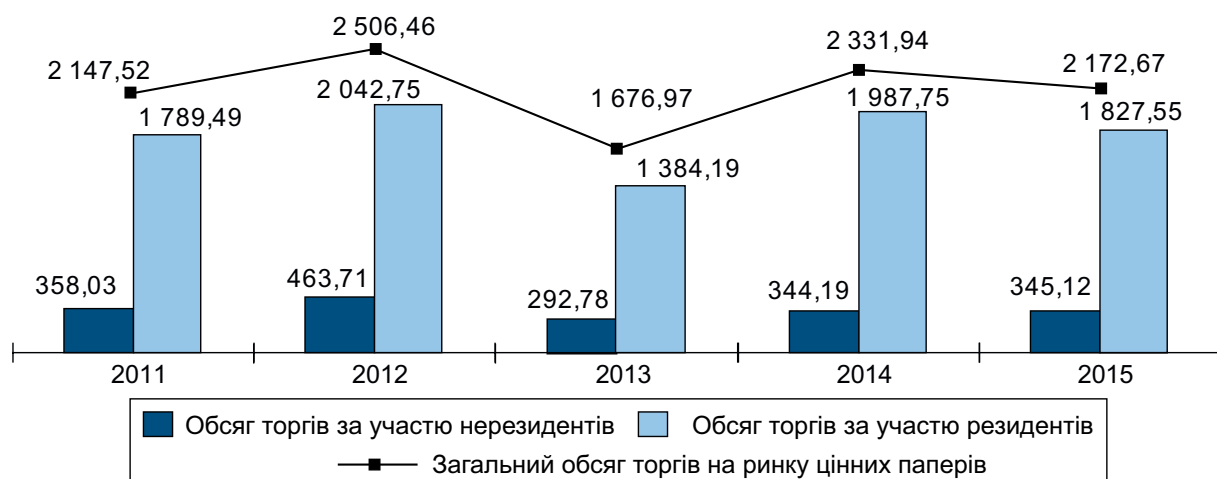
№ з/п	Найменування депозитарної установи	Кількість відкритих рахунків на кінець періоду за договорами з депонентами
1	ТОВ «АЙ ПІ СЕК'ЮРІТІЗ»	30 130
2	ПАТ «Укрсоцбанк»	28 491
3	ТОВ «Західний реєстр»	20 670
4	ТОВ «ФК «Західна інвестиційна група»	13 262
5	ПАТ «КБ «ПРИВАТБАНК»	10 088
6	ТОВ «Колегія – ЦП»	9 936
7	ТОВ «ГУДВІЛ-БРОК»	9 415
8	ТОВ «АНАЛІТИК-РЕГІСТРАТОР»	8 856
9	ТОВ «Альянс фінансових технологій»	8 803
10	ТОВ «ГРУПА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СТАНДАРТ»	8 493

Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Саме через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання.

У 2015 році обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів становив 345,12 млрд грн (**діаграма 84**). Зацікавленість іноземних інвесторів українськими активами у 2015 році зросла лише на 0,27% порівняно з 2014 роком.

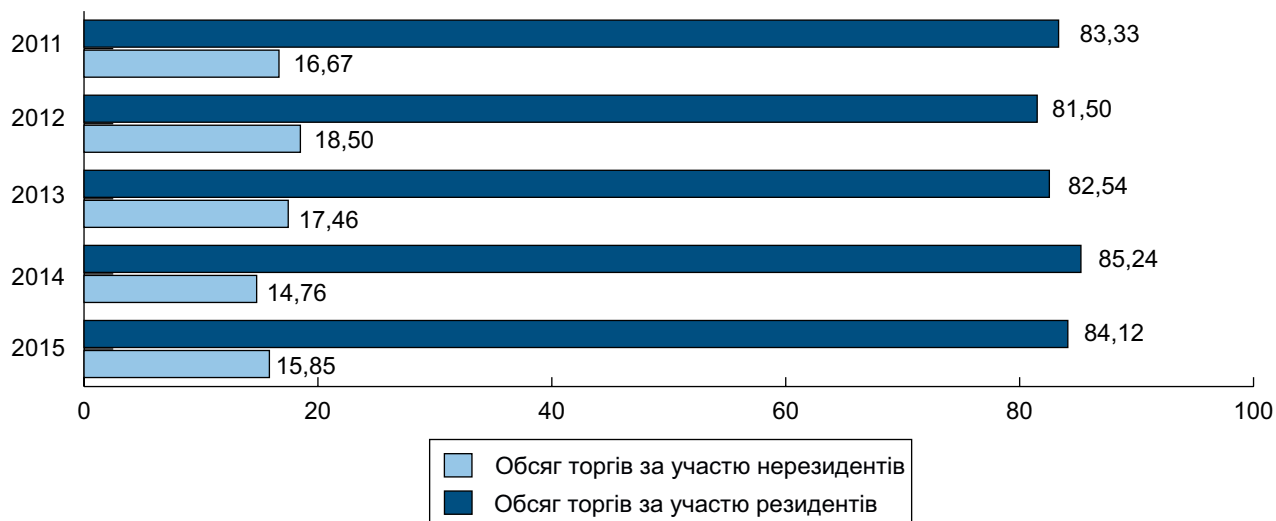
Діаграма 84. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у порівнянні з обсягом виконаних договорів з нерезидентами у 2011 - 2015 роках, млрд грн

У 2015 році на фоні незначного зменшення загального обсягу торгів на ринку цінних паперів частка операцій за

участю нерезидентів збільшилася з 14,76% у 2014 році до 15,88% у 2015 році (**діаграма 85**).

Діаграма 85. Частка обсягу торгів на ринку цінних паперів з резидентами та нерезидентами у 2011 - 2015 роках

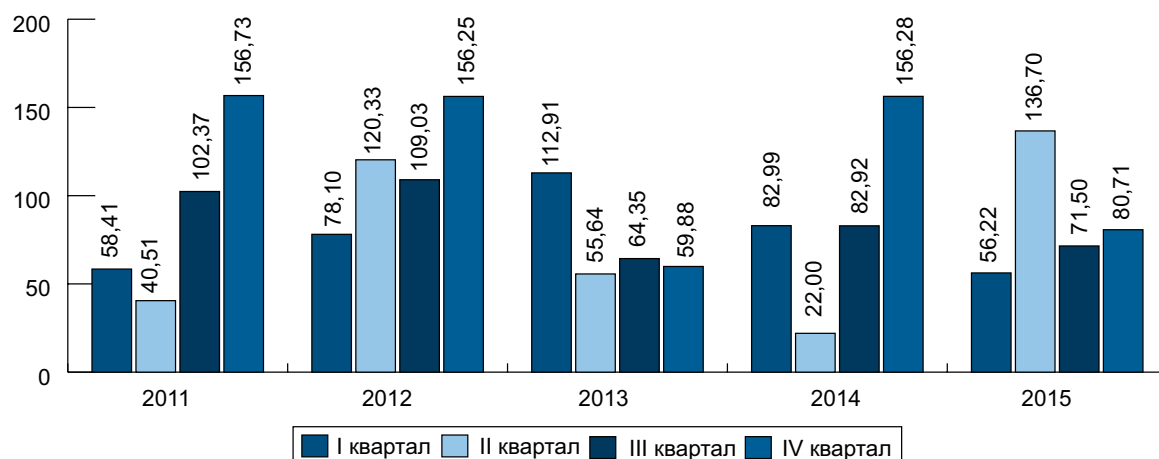
Основний приріст обсягу торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів у 2015 році відбувся за рахунок операцій, проведених у II кварталі, за результатами якого сформовано 39,61% річного обсягу торгів за участю нерезидентів (**діаграма 86**).

На біржовому ринку протягом 2015 року частка обсягу торгів за участю нерезидентів коливалася в межах міні-

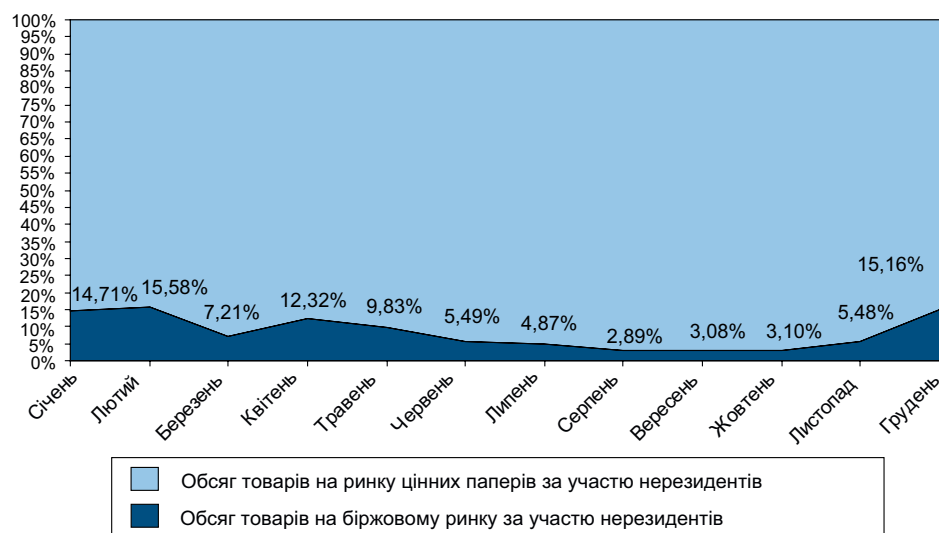
мального значення від 2,89% у серпні до максимального значення 15,86% у лютому (**діаграма 87**).

Протягом останніх двох років обсягу продажу цінних паперів нерезидентами перевищують обсяги придбання. У 2015 році обсяг операцій з продажу цінних паперів нерезидентами збільшився на 5,83% порівняно з 2014 роком (**діаграма 88**).

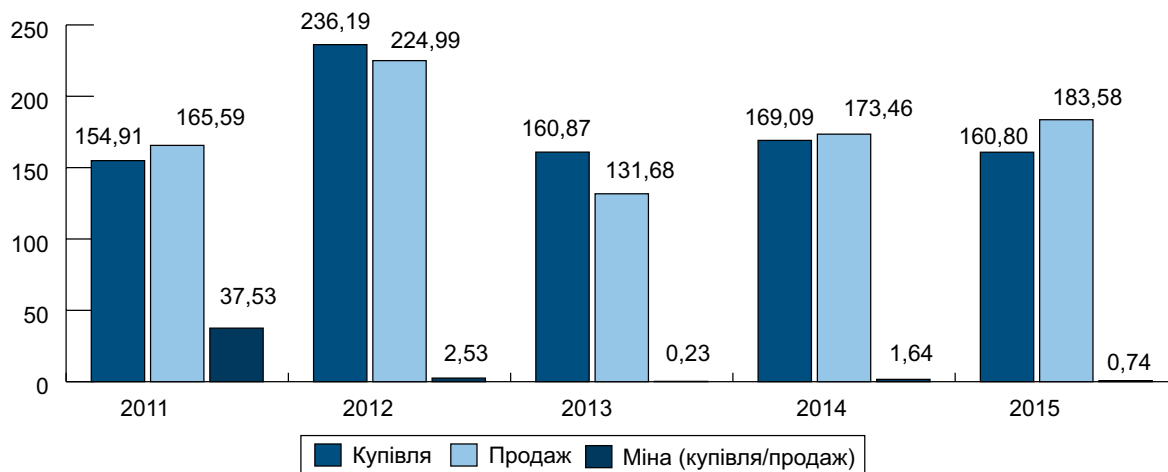
Діаграма 86. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (поквартальна динаміка) у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Діаграма 87. Частка обсягу торгів на біржовому ринку за участю нерезидентів протягом 2015 року (з розподілом за місяцями)

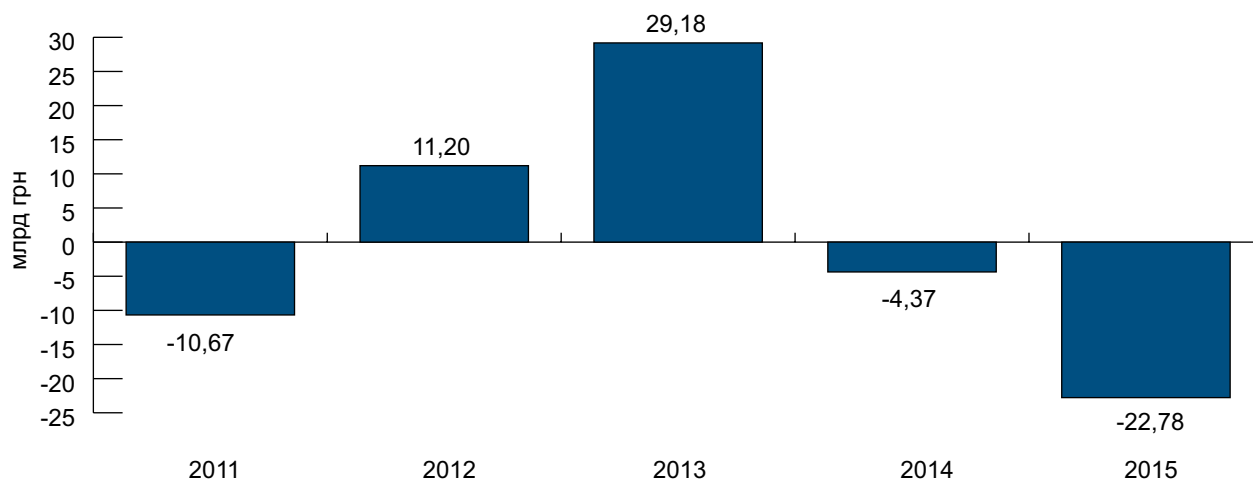
Діаграма 88. Обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (за видом договору) у 2011– 2014 роках, млрд грн

У 2015 році спостерігається відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України: сальдо торговель-

них операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило – 22,78 млрд грн (**діаграма 89**).

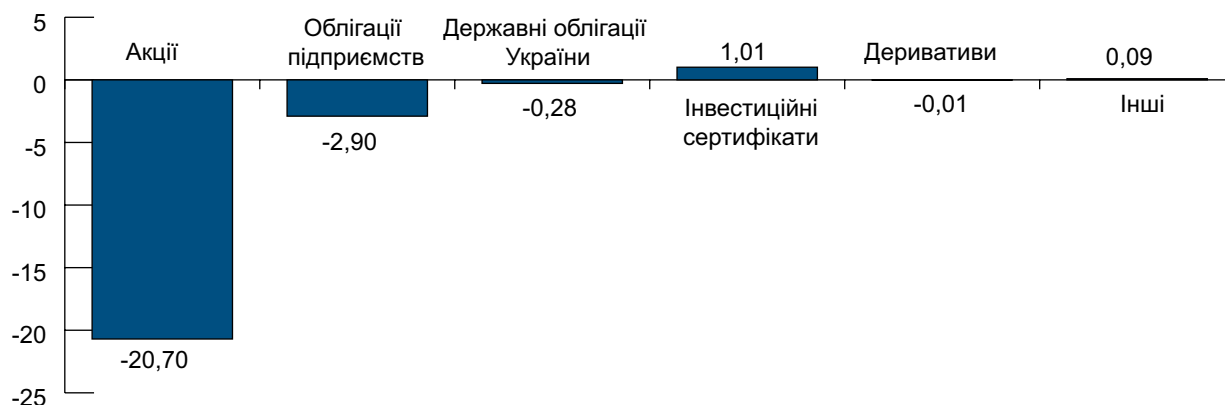
Діаграма 89. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2011 – 2015 років

Іноземні інвестори виводили капітал з фондового ринку, продаючи акції (сальдо становило -20,70 млрд грн). У 2015 році позитивний приріст відбувся за рахунок

незначного збільшення операцій з купівлі інвестиційних сертифікатів (сальдо становило 1,01 млрд грн) – **діаграма 90**.

Діаграма 90. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України розподілом за видом фінансового інструменту протягом 2015 року, млрд грн

Щомісячну динаміку залучення інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів наведено у **діаграмі 91**. Як показує аналіз, протягом 2015 року найбільше позитивне сальдо обсягу залучених інвестицій нерезидентами спостерігалось у липні (+18,45 млрд грн). Листопад характеризувався зниженою активністю нерезидентів: сальдо становило – 14,51 млрд грн.

У структурі обсягу залучених інвестицій за участю нерезидентів з розподілом за країнами світу найбільший обсяг належав такій країні, як Кіпр, річне сальдо становило +14,18 млрд грн (**діаграма 92, таблиця 74**).

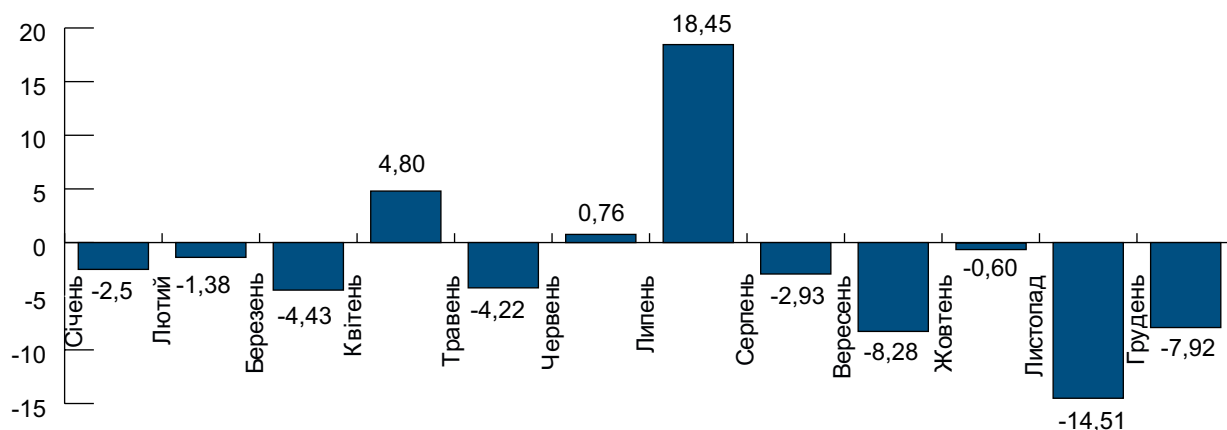
Протягом останніх років простежується тенденція незначного збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам.

За даними депозитарних установ, станом на кінець 2015 року, сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, становив 887,69 млрд грн, у тому числі номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, становила 242,92 млрд грн (**діаграма 93**).

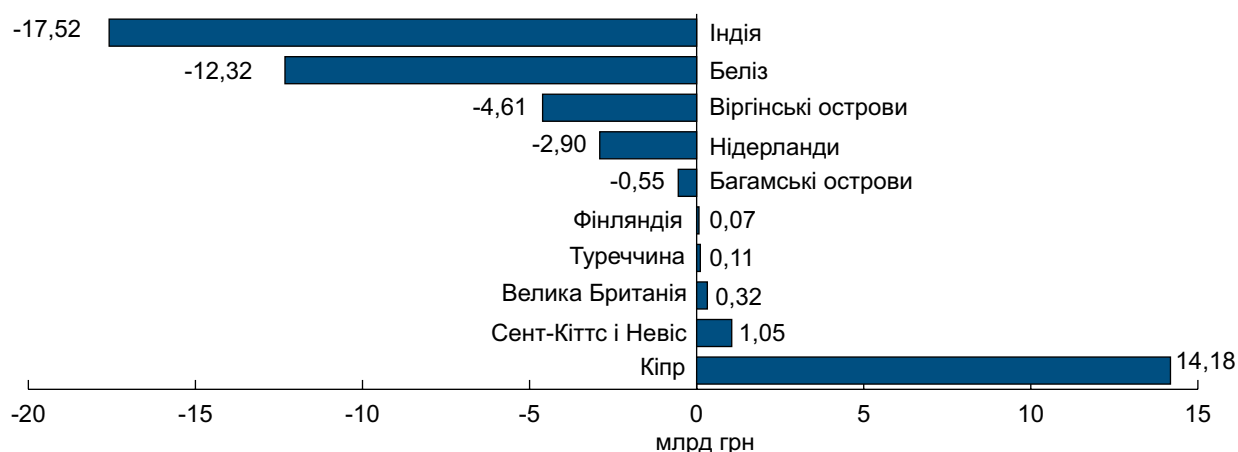
Темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам - нерезидентам за 2011 по 2015 роки, коливався в межах від 99,76% до 138,64% (**діаграма 94**).

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників-нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10% і більше статутного капіталу), станом на кінець 2015 року, зафіксовано серед представників таких країн, як Кіпр (18,68%), Росія (9,66%) та Нідерланди (5,94%) – **таблиця 75**.

Діаграма 91. Обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів протягом 2015 року (з розподілом за місяцями), млрд грн

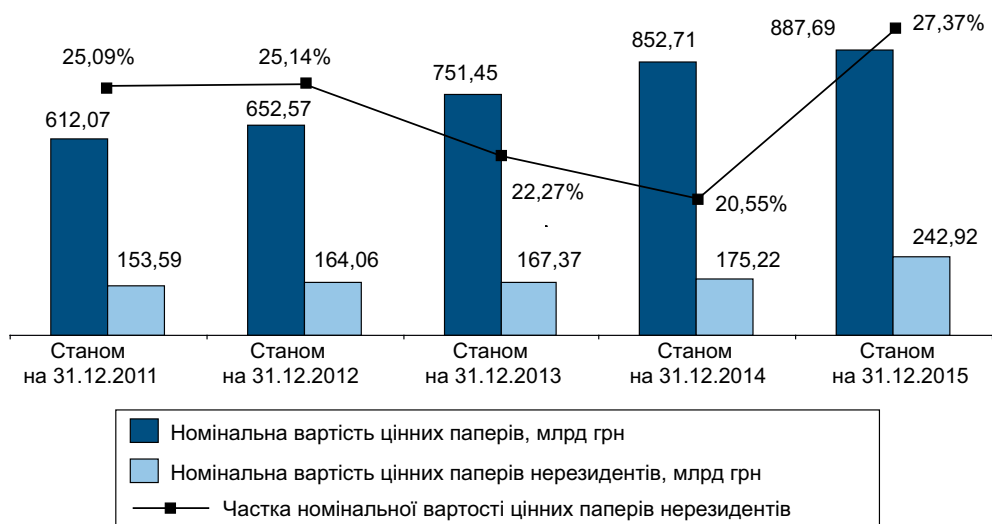
Діаграма 92. ТОП 10 сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2015 року у розрізі країн світу, млрд грн

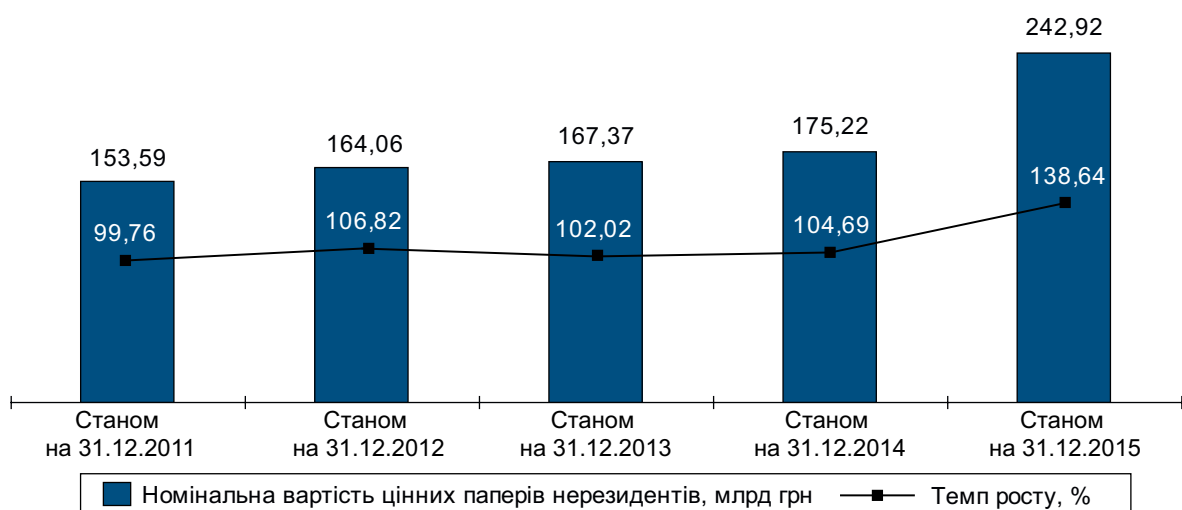
Таблиця 74. ТОП 10 сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2015 року у розрізі країн світу, млн грн

Країна	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Векселі	Усього
Індія	-17 524,77						-17 524,77
Беліз	-12 540,83			223,99			-12 316,84
Віргінські острови (Брит.)	-4 520,56	-3,00		-82,40			-4 605,96
Нідерланди	-3 031,92	132,42		-0,10			-2 899,60
Багамські острови	-553,91						-553,91
Фінляндія	74,63						74,63
Туреччина	125,48	-7,23		-7,00			111,25
Велика Британія	424,46	-383,94		104,21		176,57	321,30
СЕНТ_КІТС І НЕВІС	1 047,93						1 047,93
Кіпр	15 583,58	-2 430,18	57,18	1 151,83	-1,48	-184,95	14 175,98

Діаграма 93. Номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам цінних паперів (у тому числі власникам-нерезидентам) у 2011– 2015 роках

Діаграма 94. Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам у 2011– 2015 роках, за даними депозитарних установ

Таблиця 75. ТОП 15 країн світу, громадяни яких володіли значними пакетами акцій емітентів (10% і більше статутного капіталу), протягом 2012 - 2015 років, за обсягом номінальної вартості цінних паперів, за даними депозитарних установ

Країна	Станом на 31.12.2012		Станом на 31.12.2013		Станом на 31.12.2014		Станом на 31.12.2015	
	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів
КІПР	50 191,53	30,59%	52 166,17	31,17%	45 480,94	25,96%	45 377,34	18,68%

РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ	17 349,56	10,58%	20 870,47	12,47%	19 738,41	11,27%	23 467,42	9,66%
НІДЕРЛАНДИ	11 589,14	7,06%	11 993,91	7,17%	14 735,35	8,41%	14 435,72	5,94%
НІМЕЧЧИНА	5 967,07	3,64%	6 699,08	4,00%	6 908,32	3,94%	6 947,59	2,86%
ФРАНЦІЯ	3 255,49	1,98%	3 479,99	2,08%	3 858,93	2,20%	3 862,08	1,59%
УГОРЩИНА	2 926,35	1,78%	2 925,70	1,75%	2 925,70	1,67%	3 725,69	1,53%
ВЕЛИКА БРИТАНІЯ	2 699,77	1,65%	2 515,68	1,50%	2 559,18	1,46%	3 211,44	1,32%
ШВЕЦІЯ	7 087,82	4,32%	1 880,22	1,12%	1 926,67	1,10%	2 716,98	1,12%
ГРЕЦІЯ	2 686,04	1,64%	1 629,52	0,97%	1 629,52	0,93%	2 533,07	1,04%
ПОЛЬЩА	2 888,70	1,76%	2 257,50	1,35%	2 302,57	1,31%	2 369,69	0,98%
ШВЕЙЦАРІЯ	2 398,24	1,46%	3 571,93	2,13%	3 694,92	2,11%	1 912,21	0,79%
США	1 462,76	0,89%	1 278,81	0,76%	1 739,37	0,99%	1 478,54	0,61%
КАЗАХСТАН	1 049,76	0,64%	1 128,94	0,67%	1 128,94	0,64%	1 128,94	0,46%
ПАНАМА	1 124,77	0,69%	1 063,57	0,64%	1 082,06	0,62%	1 051,22	0,43%
ІТАЛІЯ	1 029,84	0,63%	1 719,21	1,03%	3 508,58	2,00%	1 044,27	0,43%

Діяльність акціонерних товариств у 2015 році

Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств

Станом на кінець 2015 року, із 15 046 акціонерних товариств, зареєстрованих як юридичні особи:

2 031 – відкриті акціонерні товариства,

5 380 – публічні акціонерні товариства,

4 149 – закриті акціонерні товариства,

3 486 – приватні акціонерні товариства.

Для порівняння, у 2014 році їх кількість становила 16 239 (таблиця 76).

Таблиця 76. Кількість акціонерних товариств у 2011 - 2015 роках

Період	ВАТ	ЗАТ	ПАТ	ПрАТ	Усього
Станом на 31.12.2011	5 761	15 798	2 161	2 911	26 631
Станом на 31.12.2012	3 949	13 714	3 314	4 294	25 271
Станом на 31.12.2013	3 367	13 067	3 576	4 483	24 493
Станом на 31.12.2014	2 418	6 116	4 215	3 490	16 239
Станом на 31.12.2015	2 031	5 380	4 149	3 486	15 046

Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики

За останні роки спостерігається тенденція щодо поступового зниження загальної кількості акціонерних товариств. Такий тренд пояснюється поступовою реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-

правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю, та неможливістю з боку підприємств, створених у процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу.

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств

За результатами наданих до Комісії 6 411 регулярних річних інформацій емітентами цінних паперів за 2014 рік здійснювався аналіз показників їхньої фінансової діяльності.

Комісією проаналізовано 2 525 публічних акціонерних товариств (ПАТ). Якщо розглядати ПАТ за видами еко-

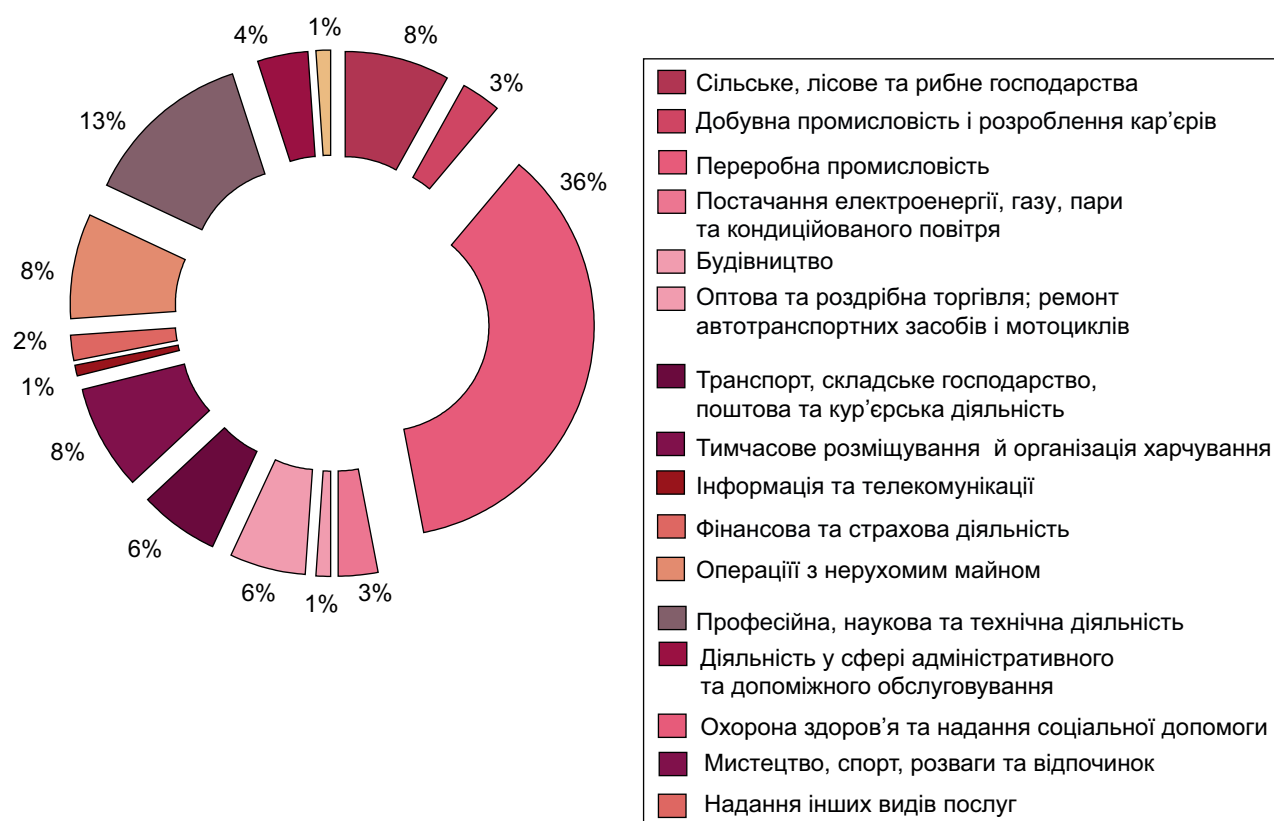
номічної діяльності, найбільшу частку становили підприємства:

переробної промисловості – 36%;

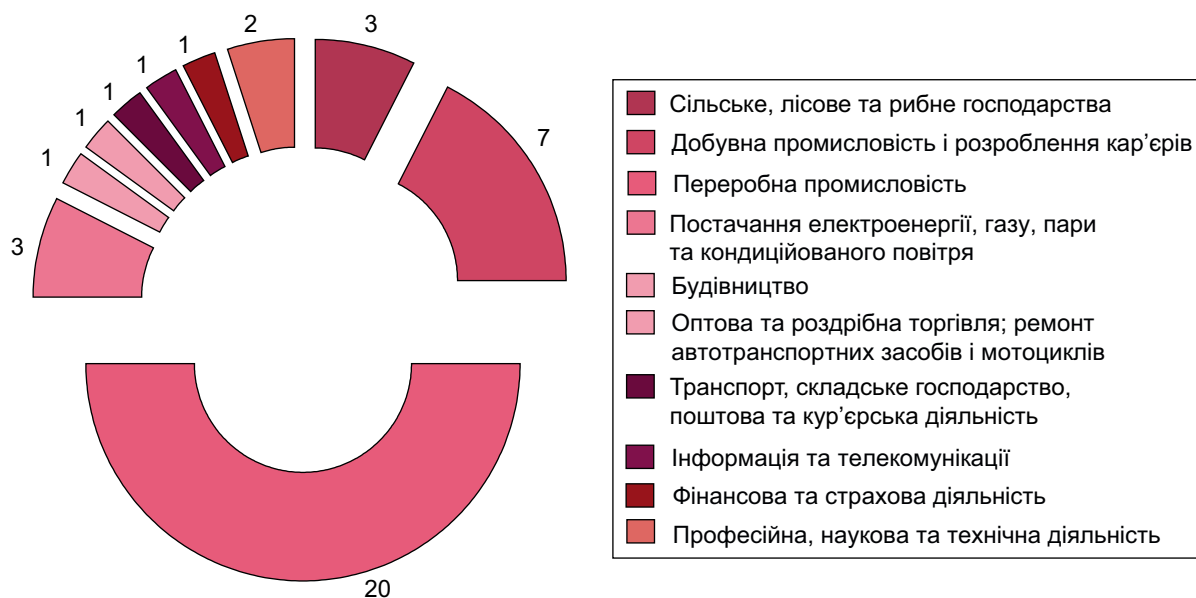
операцій з нерухомим майном – 13% (діаграма 95).

Лише 40 ПАТ згенерувало більше, ніж 80% сукупного чистого прибутку у 2014 році (діаграма 96).

Діаграма 95. Аналіз публічних акціонерних товариств за видами економічної діяльності

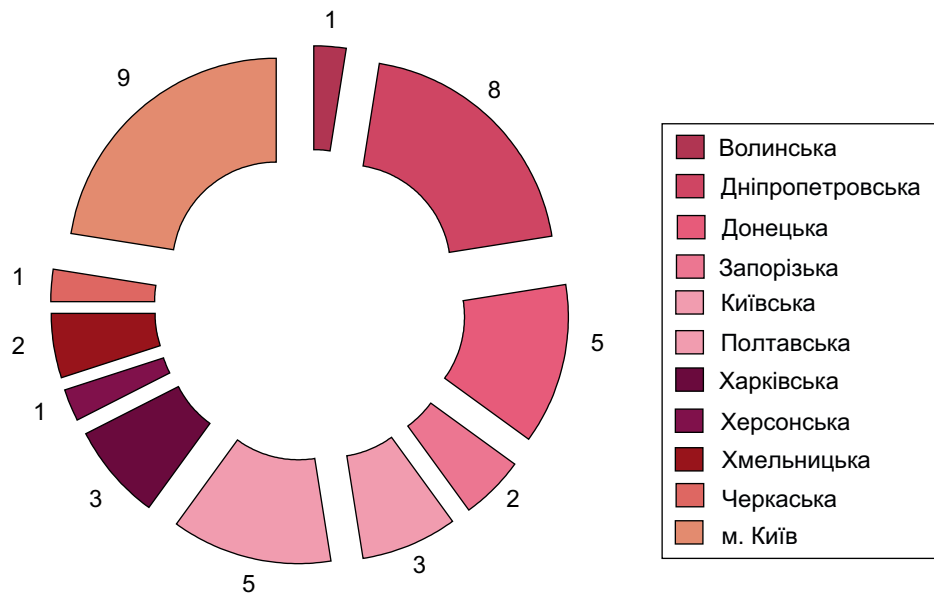
Діаграма 96. Кількість публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становить 80% сукупного чистого прибутку (з розподілом за видами економічної діяльності)

За результатами діяльності ПАТ найбільша кількість підприємств, у яких чистий прибуток становить 80% сукуп-

ного чистого прибутку, зосереджена у м. Києві (9 ПАТ) та Дніпропетровській області (8 ПАТ) – **діаграма 97**.

Діаграма 97. Кількість публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становить 80% сукупного чистого прибутку (з розподілом за регіонами)

Серед 2 525 публічних акціонерних товариств 40 компаній згенерувало більше ніж 80% сукупного чистого прибутку у 2014 році. В структурі активів 38 компаній найбільшу частку займають основні засоби, запаси, гроші та їх еквіваленти, незавершені капітальні інвес-

тиції та дебіторська заборгованість. У структурі капіталу та зобов'язань найбільшу частку займають статутний капітал та нерозподілений прибуток. В **таблиці 77** відображено структуру найбільш вагомих складових активів ПАТ.

Таблиця 77. Аналіз активів публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких за 2014 рік становить 80% сукупного чистого прибутку

№ з/п	Найменування АТ	Всього активів	Основні засоби	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Гроші та їх еквіваленти	Запаси	Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	Незавершені капітальні інвестиції	Зареєстрований (пайовий капітал)	Нерозподілений прибуток	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Капітал у дооцінках	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	Короткострокові кредити банків	Інші довгострокові зобов'язання
1	ПАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	100%	43,9%	13,1%	30,6%	3,0%	0,2%	1,4%	25,2%	46,4%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
2	ПАТ «ФОНДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ УКРАЇНИ»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,7%	83,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
3	ПАТ «ЄВРАЗ СУХА БАЛКА»	100%	21,2%	38,6%	0,0%	3,8%	6,0%	5,6%	0,9%	77,7%	0,0%	0,0%	6,1%	0,0%	8,1%
4	ПАТ «Полтавський завод медичного скла»	100%	29,9%	14,4%	27,7%	15,7%	1,8%	0,0%	0,7%	88,3%	0,0%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%
5	ПАТ «Завод «Лтава»	100%	5,3%	5,3%	6,4%	23,6%	3,9%	0,0%	0,1%	23,8%	0,0%	2,4%	1,8%	0,0%	0,0%
6	ПАТ «ХОУМВОРЛД»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	27,1%	72,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
7	ПАТ «ХАРКІВСЬКА БІСКВІТНА ФАБРИКА»	100%	21,0%	20,7%	11,6%	16,5%	7,9%	0,6%	1,4%	77,1%	0,0%	0,0%	0,6%	0,7%	0,0%
8	ПАТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ ІМЕНІ ІЛЛІЧА»	100%	64,0%	16,6%	0,5%	10,2%	2,3%	1,3%	9,1%	-	0,0%	35,2%	0,4%	0,0%	0,0%
9	ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»	100%	33,7%	3,5%	16,3%	19,8%	2,1%	5,7%	1,7%	24,2%	0,0%	8,8%	6,6%	0,0%	0,0%

10	ПАТ «МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «АЗОВСТАЛЬ»	100%	52,4%	24,6%	0,4%	11,8%	2,1%	4,1%	5,1%	8,2%	0,0%	35,1%	3,8%	0,0%	0,0%
11	ПАТ «МОРІТАЙМ СЕРВІС»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	32,0%	59,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%
12	ПАТ «Укрнафта»	100%	40,7%	22,0%	0,6%	9,9%	11,0%	2,2%	3,0%	0,8%	0,1%	40,7%	0,5%	1,1%	0,0%
13	ПАТ «ДОНБАСЕНЕРГО»	100%	47,8%	5,3%	6,0%	0,0%	1,5%	18,8%	6,5%	17,6%	12,5%	0,0%	11,4%	9,0%	0,0%
14	ПАТ «Бюро Кредитних Історій «Кредит Сервіс»	100%	0,0%	42,9%	0,0%	11,6%	31,5%	0,0%	20,6%	8,6%	0,0%	0,0%	33,9%	0,2%	0,0%
15	ПАТ «ХАРЦИЗЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД»	100%	38,9%	37,8%	0,2%	8,9%	0,0%	0,2%	4,0%	26,1%	0,0%	23,4%	0,0%	0,0%	0,2%
16	ПАТ «Укртелеком»	100%	58,1%	11,0%	0,9%	1,5%	0,5%	1,8%	59,1%	-	12,7%	71,3%	0,7%	13,9%	0,3%
17	ПАТ «СЛОВ'ЯНСЬКІ ШПАЛЕРИ - КФТП»	100%	23,6%	21,9%	1,7%	24,6%	2,0%	11,5%	4,6%	83,4%	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%
18	ПАТ «ЄВРАЗ БАГЛІЙКОКС»	100%	41,3%	24,9%	0,0%	17,5%	1,2%	4,4%	15,7%	23,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,9%
19	ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе»	100%	52,6%	1,3%	0,4%	22,3%	3,9%	0,0%	0,6%	21,4%	19,4%	0,0%	12,0%	0,0%	5,6%
20	ПАТ «ВЕСКО»	100%	21,9%	29,9%	16,7%	17,6%	2,3%	0,0%	5,9%	70,5%	0,0%	-0,2%	0,3%	3,4%	0,0%
21	ПАТ «НІКОПОЛЬСЬКИЙ ЗАВОД ФЕРОСПЛАВІВ»	100%	56,6%	21,7%	0,8%	6,0%	4,6%	1,6%	3,2%	2,1%	0,0%	0,3%	26,6%	0,0%	48,1%
22	ПАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ СТІЛОЧНИЙ ЗАВОД»	100%	40,1%	18,1%	0,3%	10,3%	0,6%	0,5%	0,4%	92,6%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%
23	ПАТ «Київмедпрепарат»	100%	10,3%	20,2%	5,7%	12,5%	8,3%	0,0%	21,1%	32,2%	0,0%	0,0%	0,5%	10,7%	0,0%
24	ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»	100%	33,4%	29,8%	1,4%	20,7%	2,3%	3,9%	1,2%	83,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
25	ПАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ»	100%	66,9%	11,3%	0,5%	3,3%	3,2%	4,1%	10,1%	-	0,0%	24,7%	0,2%	10,4%	4,4%
26	ПАТ «Укртранснафта»	100%	31,3%	0,1%	32,7%	3,3%	6,5%	5,1%	9,1%	65,2%	0,0%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%
27	ПАТ «Укрідроенерго»	100%	79,2%	0,8%	0,7%	0,4%	1,5%	16,5%	5,3%	44,1%	1,8%	0,0%	0,0%	0,3%	5,8%
28	ПАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»	100%	49,7%	15,8%	22,5%	5,4%	0,0%	0,0%	41,0%	21,0%	6,2%	10,8%	0,0%	0,0%	0,0%
29	ПАТ «ЧОРНОБАЇВСЬКЕ»	100%	38,1%	15,7%	1,7%	1,6%	0,6%	0,0%	3,7%	35,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
30	ПАТ «КРОСС-П/Ф «ЗОРЯ»	100%	7,0%	6,3%	0,1%	0,4%	2,1%	0,0%	2,6%	50,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
31	ПАТ «Агрофірма Авіс»	100%	18,4%	8,6%	0,0%	1,1%	3,2%	0,5%	2,5%	65,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
32	ПАТ «Укрелектроапарат»	100%	18,3%	11,1%	28,2%	20,8%	6,2%	0,0%	1,1%	66,8%	0,0%	0,0%	0,0%	3,6%	0,0%
33	ПАТ «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ПІРНИЧОЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	100%	28,8%	46,6%	0,2%	2,1%	1,5%	4,1%	2,2%	19,0%	0,0%	15,4%	0,0%	0,0%	7,1%
34	ПАТ «ПІВНІЧНИЙ ПІРНИЧОЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	100%	42,2%	36,9%	0,6%	2,5%	1,0%	10,5%	1,8%	40,0%	11,3%	28,8%	0,0%	0,0%	4,3%
35	ПАТ «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта»	100%	14,0%	33,8%	1,6%	32,0%	3,8%	6,4%	7,8%	-	0,0%	6,2%	20,0%	15,5%	0,0%
36	ПАТ «СКФ Україна»	100%	30,9%	2,2%	22,3%	23,3%	0,4%	5,9%	37,6%	32,3%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
37	ПАТ «Аграрний фонд»	100%	0,1%	0,7%	45,2%	29,2%	15,7%	0,0%	82,0%	11,6%	0,0%	0,0%	2,6%	0,0%	0,0%
38	ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»	100%	32,8%	40,7%	9,7%	1,6%	1,0%	4,5%	8,0%	22,8%	0,1%	7,7%	8,0%	0,0%	0,4%

Комісією проаналізовано 3 231 Приватне акціонерне товариство (ПрАТ). Якщо розглядати ПрАТ за видами економічної діяльності, найбільшу частку становили підприємства:

переробної промисловості – 22%;

операції з нерухомим майном – 15% (**діаграма 98**).

У 30 ПрАТ чистий прибуток становив 70% сукупного чистого прибутку у 2014 році (**діаграма 99**).

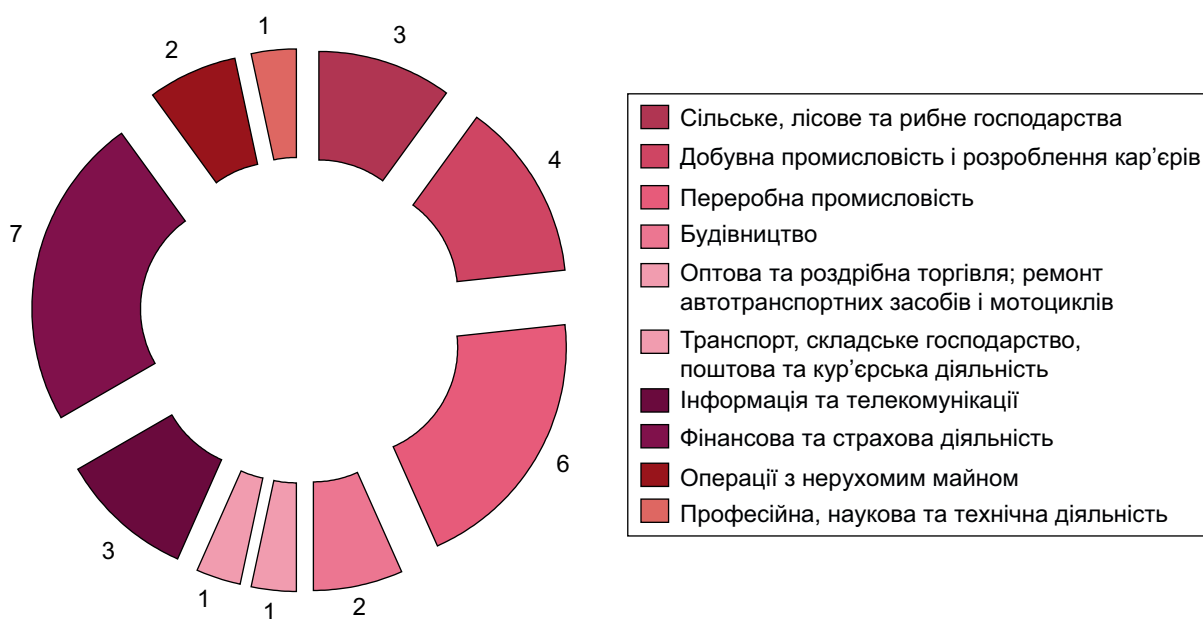
За результатами діяльності ПрАТ найбільша кількість підприємств, у яких чистий прибуток становить 70% сукупного чистого прибутку, зосереджена в м. Києві (9 ПрАТ) та Дніпропетровській області (8 ПрАТ) – **діаграма 100**.

Серед 3 231 приватного акціонерного товариства лише 30 компаній згенерувало 70% сукупного чистого прибутку у 2014 році. В структурі активів 29 компаній найбільшу частку займають основні засоби, запаси, гроші та їх еквіваленти, незавершені капітальні інвестиції та дебіторська заборгованість (**таблиця 78**). Розглянувши структуру капіталу та зобов'язань, виявлено, що найбільшу частку становить нерозподілений прибуток, та, в залежності від підприємства, або статутний капітал, або капітал у дооцінках, короткострокові кредити банків тощо.

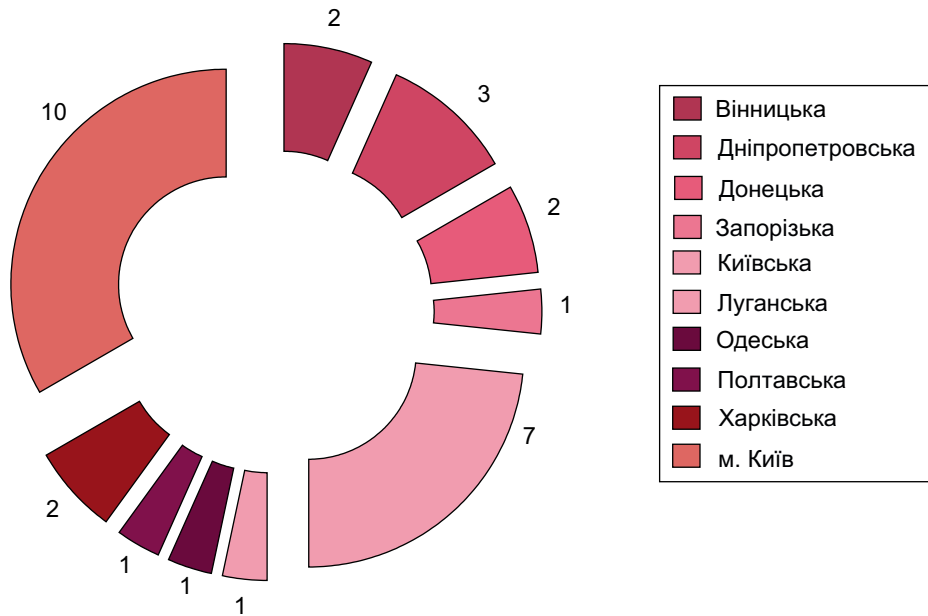
Діаграма 98. Аналіз приватних акціонерних товариств за видами економічної діяльності

Діаграма 99. Кількість приватних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становить 70% сукупного чистого прибутку (з розподілом за видами економічної діяльності)

Діаграма 100. Кількість публічних акціонерних товариств, чистий прибуток яких становить 80% сукупного чистого прибутку (з розподілом за регіонами)

Таблиця 78. Аналіз активів приватних акціонерних товариств, чистий прибуток яких за 2014 рік становить 70% сукупного чистого прибутку

№з/п	Найменування АТ	Всього активів	Незавершені капітальні інвестиції	Основні засоби	Запаси	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Інша поточна заборгованість	Гроші та еквіваленти	Поточні фінансові інвестиції	Зареєстрований (пайовий капітал)	Додатковий капітал	Капітал у дооцінках	Нерозподілений прибуток	Короткострокові кредити банків	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги
1	ПрАТ «АСНОВА ХОЛДИНГ»	100%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	5,8%	0,1%	0,0%	1,3%	1,3%	17,9%	76,2%	1,7%	0,0%
2	ПрАТ «Виробниче об'єднання «КОНТІ»	100%	0,1%	30,9%	8,4%	9,3%	0,5%	0,6%	11,1%	1,5%	0,0%	8,9%	25,2%	27,3%	29,2%
3	ПрАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ»	100%	0,4%	31,9%	22,0%	15,3%	2,5%	19,1%	1,9%	11,1%	42,0%	0,0%	18,3%	0,0%	24,2%
4	ПрАТ «Страхова компанія «Каштан»	100%	0,0%	3,6%	0,0%	6,9%	8,2%	8,5%	0,0%	16,1%	0,0%	2,6%	28,0%	0,0%	0,0%
5	ПрАТ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ВИРОБНИЧА ФІРМА «АГРОТОН»	100%	1,3%	13,8%	54,8%	14,7%	6,8%	4,6%	0,0%	3,6%	0,0%	0,0%	63,4%	0,0%	30,2%
6	ПрАТ «КИЇВСТАР»	100%	4,7%	45,4%	0,5%	6,5%	0,1%	13,5%	0,0%	6,6%	1,5%	0,0%	56,2%	0,0%	12,0%
7	ПрАТ «СІЛЬПО РІТЕЙЛ»	100%	0,1%	72,2%	0,0%	1,7%	7,5%	0,0%	0,0%	18,3%	0,0%	2,7%	-15,7%	0,0%	8,4%
8	ПрАТ «ФОЗЗІ РІТЕЙЛ»	100%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,7%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	89,3%	0,0%	0,0%
9	ПрАТ «Філіп Морріс Україна»	100%	4,3%	24,0%	25,6%	15,0%	0,2%	0,5%	0,0%	0,1%	1,1%	0,0%	18,0%	36,6%	6,2%
10	ПрАТ «Едем»	100%	0,2%	25,1%	14,7%	35,0%	11,9%	3,8%	0,0%	0,9%	0,0%	26,8%	53,5%	4,5%	10,0%
11	ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КРЕМІНЬ»	100%	0,0%	0,3%	0,0%	17,0%	0,1%	8,1%	51,7%	0,6%	0,0%	0,0%	70,8%	0,0%	0,0%
12	ПрАТ «Зернопродукт МХП»	100%	0,9%	9,3%	12,9%	48,0%	0,5%	1,0%	0,0%	0,7%	0,3%	0,0%	52,8%	0,0%	8,7%
13	ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГОССТРАХ»	100%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	29,2%	15,7%	24,3%	0,0%	0,0%	19,4%	0,0%	0,0%
14	ПрАТ «ГЛИНИ ДОНБАСУ»	100%	2,5%	6,0%	18,0%	21,4%	1,0%	42,4%	0,0%	0,1%	0,3%	0,0%	85,4%	0,0%	3,0%
15	ПрАТ «Укргазвидобуток»	100%	11,5%	30,5%	0,4%	4,1%	49,3%	0,3%	0,0%	1,2%	-0,1%	0,0%	75,9%	3,3%	4,7%

16	ПрАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕТІНЛ КОМПАНІ УКРАЇНА»	100%	0,0%	2,0%	50,2%	24,0%	0,1%	19,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	39,1%	0,0%	41,4%
17	ПрАТ «МТС УКРАЇНА»	100%	4,2%	31,1%	0,2%	5,5%	3,0%	35,4%	2,2%	0,1%	0,0%	0,0%	58,0%	0,0%	8,3%
18	ПрАТ «Страхова компанія «Залізничні шляхи»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1,3%	21,5%	0,0%	5,6%	0,1%	0,0%	37,9%	0,0%	0,9%
19	ПрАТ «Продовольча компанія «Поділля»	100%	0,6%	21,3%	38,0%	6,4%	18,1%	1,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	53,8%	11,7%	3,7%
20	ПрАТ «АВТОКАПІТАЛ»	100%	0,0%	0,3%	25,6%	0,7%	52,9%	8,3%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	40,8%	0,9%	6,1%
21	ПрАТ «Газтранзит» з іноземними інвестиціями	100%	0,6%	37,0%	0,0%	0,0%	0,0%	54,8%	0,0%	6,8%	2,9%	0,0%	79,8%	0,0%	0,1%
22	ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «АЛЬЯНС»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	3,1%	7,4%	1,6%	41,8%	44,4%	0,0%	0,0%	37,7%	0,0%	0,0%
23	ПрАТ «УКРЕЛЕВАТОРПРОМ»	100%	0,5%	35,9%	1,6%	6,3%	11,5%	42,8%	0,0%	24,1%	2,5%	0,0%	60,1%	0,0%	0,2%
24	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ У ФОРМІ ПрАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»	100%	16,8%	59,3%	3,8%	9,7%	0,0%	1,3%	0,0%	2,0%	0,1%	56,0%	17,6%	1,4%	3,6%
25	ПрАТ «Вінницяпобутхім»	100%	0,2%	40,8%	25,9%	16,3%	0,6%	10,3%	0,0%	5,4%	0,0%	7,3%	39,1%	0,0%	15,4%
26	ПрАТ «Український процесінговий центр»	100%	11,3%	14,0%	0,1%	15,7%	0,0%	35,7%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	88,8%	0,0%	3,5%
27	ПрАТ «ПРИРОДНІ РЕСУРСИ»	100%	6,5%	26,3%	2,1%	17,3%	5,8%	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	86,2%	0,0%	2,4%
28	ПрАТ «УКРГАЗ-ЕНЕРГО»	100%	0,0%	0,0%	18,8%	2,4%	4,3%	15,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	46,8%	1,2%	14,6%
29	ПрАТ «ЕНЕРГОІНВЕСТ ХОЛДИНГ»	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	18,7%	0,0%	13,7%	0,0%	0,0%	16,1%	0,0%	0,0%

Серед підприємств з державною часткою виявлено 20 компаній, які згенерували найбільший чистий дохід за 2014 рік. В таблиці 79 відображено аналіз найбільш вагомих складових активів, капіталу та зобов'язань цих підприємств.

Таблиця 79. Аналіз активів підприємств з державною часткою, що мають найбільший чистий дохід за 2014 рік

№з/п	Найменування АТ	Всього активів	Незавершені капітальні інвестиції	Основні засоби	Запаси	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Гроші та їх еквіваленти	Зареєстрований (пайовий капітал)	Нерозподілений прибуток	Капітал у дооцінках	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	Короткострокові кредити банків	Інші довгострокові зобов'язання
1	ПрАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ТЕПЛОВОЗРЕМОНТНИЙ ЗАВОД»	100%	0,2%	40,6%	16,2%	39,4%	0,1%	34,3%	5,4%	13,4%	0,0%	2,3%	0,0%
2	ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»	100%	2,3%	38,6%	10,2%	44,7%	1,2%	24,2%	6,8%	15,2%	0,0%	10,0%	0,0%
3	ПрАТ «Київ-Дніпровське міжгалузеве підприємство промислового залізничного транспорту»	100%	1,6%	71,0%	16,1%	1,9%	1,2%	46,2%	2,3%	17,1%	6,0%	0,0%	0,0%
4	ПАТ «ОДЕСЬКА ТЕЦ»	100%	3,7%	26,4%	0,4%	18,2%	4,5%	13,1%	-82,3%	0,1%	0,0%	0,0%	8,0%
5	ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство»	100%	14,8%	29,6%	12,3%	17,7%	4,6%	229,4%	-304,6%	0,0%	7,0%	0,0%	7,8%
6	ВАТ «Тернопільобленерго»	100%	0,8%	83,2%	1,5%	10,3%	2,1%	2,0%	2,0%	70,7%	6,2%	3,9%	1,3%
7	ВАТ «ТУРБОАТОМ»	100%	0,8%	12,1%	43,3%	7,0%	21,5%	2,6%	60,1%	0,0%	27,2%	0,0%	0,0%
8	ПрАТ «Запорізький електровозоремонтний завод»	100%	2,4%	34,0%	22,1%	32,1%	0,3%	21,7%	7,0%	18,0%	0,0%	8,8%	0,0%
9	ПАТ «ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ ОДЕСАОБЛЕНЕРГО»	100%	7,1%	74,9%	1,4%	3,7%	0,1%	3,7%	14,7%	38,7%	7,0%	6,5%	2,1%
10	ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»	100%	10,1%	48,9%	2,3%	31,6%	3,1%	0,3%	9,6%	20,2%	7,4%	0,0%	3,0%
11	ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	100%	3,1%	45,9%	25,8%	5,5%	2,3%	31,6%	-89,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%
12	ВАТ «НАФТОПЕРЕРОБНИЙ КОМПЛЕКС - ГАЛИЧИНА»	100%	8,5%	14,8%	9,4%	51,1%	0,0%	0,3%	-11,0%	12,8%	0,0%	15,9%	0,0%

13	АК «Харківобленерго»	100%	1,2%	73,4%	1,3%	18,9%	3,1%	2,4%	2,3%	10,0%	8,6%	0,0%	0,1%
14	ПАТ «Одеський припортовий завод»	100%	2,1%	12,2%	54,0%	0,8%	2,8%	9,0%	-22,6%	0,3%	4,5%	52,1%	20,3%
15	ПАТ «ДТЕК КРИМЕНЕРГО»	100%	8,7%	65,4%	0,7%	10,9%	12,2%	1,7%	11,3%	41,3%	9,7%	0,0%	16,2%
16	ПАТ «ДТЕК ДОНЕЦЬКОБЛЕНЕРГО»	100%	3,3%	48,7%	1,3%	14,6%	1,1%	2,6%	26,3%	0,0%	8,1%	0,0%	13,1%
17	ПАТ «ШАХТОУПРАВЛІННЯ «ДОНБАС»	100%	0,0%	40,3%	7,4%	17,9%	0,0%	26,4%	-161,1%	0,0%	0,0%	0,0%	38,6%
18	ПрАТ «КОМСОМОЛЬСЬКЕ РУДОУПРАВЛІННЯ»	100%	0,9%	36,2%	5,0%	48,7%	0,2%	16,9%	33,4%	16,4%	0,1%	0,0%	0,1%
19	ПАТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО»	100%	17,5%	42,3%	3,6%	10,0%	7,8%	1,2%	30,4%	22,4%	4,7%	0,0%	0,3%
20	ВАТ «Запоріжжяобленерго»	100%	12,2%	44,5%	2,3%	26,7%	1,0%	2,6%	17,0%	1,5%	4,8%	0,3%	37,9%

Дивідендна політика акціонерних товариств

Що ж стосується дивідендної політики вітчизняних акціонерних товариств, тобто розподілу прибутку компаніями між власниками її акцій, то у зв'язку з досить складним фінансовим становищем вітчизняних підприємств та компаній більшість з них останніми роками дотримувались консервативної дивідендної політики, реінвестуючи майже весь прибуток у розвиток бізнесу чи не розподіляючи прибуток. У 2014 році ситуація дещо змінилася, і сума нарахованих акціонерними то-

вариствами дивідендів, за даними фінансової звітності за 2014 рік, становила 33,91 млрд грн.

У 2014 році найбільший обсяг дивідендів нараховано підприємствами, основними видами економічної діяльності яких були: добувна промисловість і розроблення кар'єрів (14,39 млрд грн); переробна промисловість (5,69 млрд грн); інформація та телекомунікації (5,66 млрд грн) – **таблиця 80**.

Таблиця 80. Розподіл нарахованих дивідендів акціонерними товариствами за основними видами економічної діяльності товариств у 2014 році

Вид економічної діяльності	Відсоток від загального обсягу нарахованих дивідендів акціонерними товариствами, %
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	42,44
Переробна промисловість	16,77
Інформація та телекомунікації	16,68
Фінансова та страхова діяльність	9,65
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	5,67
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4,68
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,80
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,52
Операції з нерухомим майном	0,32
Будівництво	0,22
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,17
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	0,05
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,03
Освіта	0,01
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,002
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	0,002

Перелік акціонерних товариств з найбільшим обсягом нарахованих дивідендів наведено в **таблиці 81**. За підсумками фінансової звітності за 2014 рік акціонерні товариства сплатили дивідендів на загальну суму 16,04 млрд грн. Порівняно з 2013 роком сума сплачених дивідендів зменшилась на 7,40 млрд грн.

У 2014 році найбільший обсяг дивідендів сплачено підприємствами, основними видами економічної діяльності яких були: переробна промисловість (3,80 млрд грн); добувна промисловість і розроблення кар'єрів (2,89 млрд грн); інформація та телекомунікації (2,80 млрд грн) – **таблиця 82**.

Таблиця 81. ТОП 20 акціонерних товариств з найбільшим обсягом нарахованих дивідендів у 2014 році

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг нарахованих дивідендів у 2013 році, млн грн	Відсоток від загального обсягу нарахованих дивідендів акціонерними товариствами у 2013 році, %	Обсяг нарахованих дивідендів у 2014 році, млн грн	Відсоток від загального обсягу нарахованих дивідендів акціонерними товариствами у 2014 році, %
1	ПАТ «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	0,00	0,00	9 051,57	26,69
2	ПАТ «Укрнафта»	0,00	0,00	3 679,25	10,85
3	ПАТ «МТС УКРАЇНА»	2 227,90	13,68	3 078,00	9,08
4	ПАТ «КИЇВСТАР»	4 099,87	25,17	2 489,93	7,34
5	ПАТ «Філіп Морріс Україна»	1 096,36	6,73	1 301,50	3,84
6	ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»	415,00	2,55	1 236,27	3,65
7	ПАТ «Миронівський хлібопродукт»	1 431,31	8,79	1 173,67	3,46
8	ПАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	0,00	0,00	1 001,98	2,95
9	ПАТ «Запоріжтрансформатор»	945,99	5,81	945,99	2,79
10	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	0,70	0,00	900,03	2,65
11	ПАТ «ФОЗЗІ РІТЕЙЛ»	300,00	1,84	900,00	2,65
12	ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК»	317,89	1,95	886,35	2,61
13	ПАТ Виробниче об'єднання «КОНТІ»	582,53	3,58	701,98	2,07
14	ПАТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО»	281,66	1,73	418,56	1,23
15	ПАТ «Укргідроенерго»	240,31	1,48	393,91	1,16
16	ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	0,00	0,00	342,42	1,01
17	ПАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ»	0,00	0,00	332,49	0,98
18	ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»	713,02	4,38	302,34	0,89
19	ПАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕТШІЛ КОМПАНІ Україна»	0,00	0,00	300,00	0,88
20	ПАТ «ФОЗЗІ ГРУП»	0,00	0,00	272,64	0,80

Таблиця 82. Розподіл сплачених дивідендів акціонерними товариствами за основними видами економічної діяльності товариств у 2014 році

Вид економічної діяльності	Відсоток від загального обсягу сплачених дивідендів акціонерними товариствами, %
Переробна промисловість	23,67
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	18,00
Інформація та телекомунікації	17,49
Фінансова та страхова діяльність	15,50
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	9,79
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6,99
Професійна, наукова та технічна діяльність	5,86
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1,26
Операції з нерухомим майном	0,65
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,33

Будівництво	0,32
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	0,08
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,02
Освіта	0,01
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,01
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	0,003

Перелік акціонерних товариств з найбільшим обсягом сплачених дивідендів наведено в таблиці 83.

Таблиця 83. ТОП 20 акціонерних товариств з найбільшим обсягом сплачених дивідендів

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг сплачених дивідендів у 2013 році, млн грн	Відсоток від загального обсягу сплачених дивідендів акціонерними товариствами у 2013 році, %	Обсяг сплачених дивідендів у 2014 році, млн грн	Відсоток від загального обсягу сплачених дивідендів акціонерними товариствами у 2014 році, %
1	ПАТ «ИНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧОЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»	2 200,58	9,39	2 437,05	15,19
2	ПАТ «КИЇВСТАР»	4 099,87	17,50	1 939,97	12,09
3	ПАТ «КАРЛСБЕРГ Україна»	0,00	-	999,02	6,23
4	ПАТ «Філіп Морріс Україна»	1 096,25	4,68	961,51	5,99
5	ПАТ «ФОЗЗІ РІТЕЙЛ»	309,42	1,32	901,46	5,62
6	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	0,69	0,003	898,50	5,60
7	ПАТ «МТС Україна»	2 227,90	9,51	780,78	4,87
8	ПАТ «Миронівський хлібопродукт»	1 436,71	6,13	670,79	4,18
9	ПАТ Виробниче об'єднання «КОНТИ»	582,50	2,49	524,12	3,27
10	ПАТ «Укргідроенерго»	240,31	1,03	393,91	2,46
11	ПАТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК»	254,36	1,09	392,40	2,45
12	ПАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ»	0,00	-	332,24	2,07
13	ПАТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО»	214,37	0,92	296,85	1,85
14	ПАТ «ФОЗЗІ ГРУП»	305,80	1,31	272,41	1,70
15	ПАТ «АРС»	0,00	-	258,80	1,61
16	ПАТ СК «ІНДУСТРІАЛЬНА»	86,00	0,37	237,78	1,48
17	ПАТ «ТУРБОАТОМ»	69,99	0,30	219,27	1,37
18	ПАТ «Державний ощадний банк України»	198,79	0,85	213,03	1,33
19	ПАТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО»	6,65	0,03	166,56	1,04
20	ПАТ «Укрелектроапарат»	16,48	0,07	162,99	1,02

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах

Успішний розвиток корпоративного сектору в Україні тісно пов'язаний з розвитком цивілізованого корпоративного управління, а вдосконалення останнього, у свою чергу, забезпечує вітчизняному та іноземному інвестору надійний захист прав власності, виробництву – ресурси для подальшого розвитку, державі – ефективне управління процесами на ринку цінних паперів. В Україні досить велика частина підприємств обрала саме ак-

ціонерну організаційно-правову форму, тому позитивним є факт зростання інтересу акціонерних товариств до вдосконалення корпоративних прав, корпоративних відносин і корпоративного управління.

Так, розбудова корпоративного управління в Україні забезпечена впровадженням Закону України «Про акціонерні товариства», що увібрав у себе світову практику корпоративних відносин. Ключовим моментом

у впровадженні новачій корпоративного управління є приведення внутрішніх документів акціонерного товариства у відповідність до норм чинного законодавства. У зв'язку з цим є нагальною потреба напрацювання типових статутів публічних та приватних акціонерних товариств, положення про корпоративного секретаря, положення про інформаційну політику акціонерного товариства тощо.

До того ж, акціонерні товариства в Україні формують систему корпоративного управління відповідно до Принципів корпоративного управління Організації економічного розвитку та співробітництва, Принципів корпоративного управління, Закону України «Про акціонерні товариства», а також інших нормативно-

правових, методичних рекомендацій та документів у цій сфері, прийнятих Комісією.

Якщо говорити про стан корпоративного управління у акціонерних товариствах відкритого типу (відкриті та публічні) та підприємствах-емітентах облігацій, то варто зазначити, що, згідно з даними, наданими емітентами, у 2014 році у порівнянні з попереднім роком зменшується кількість акціонерних товариств, що розкрили інформацію про стан корпоративного управління, так само як і кількість товариств, у яких проведені загальні збори акціонерів. Позитивними є факти зростання товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління. Більш детально про це – в таблиці 84.

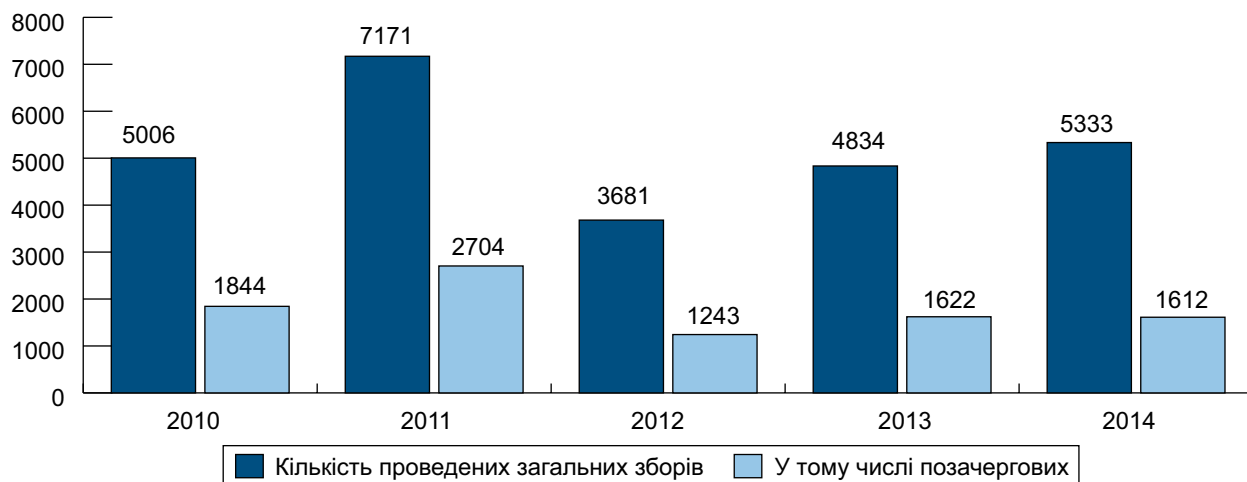
Таблиця 84. Основні показники стану корпоративного управління в акціонерних товариствах у 2010 - 2014 роках

Показник	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість товариств, які розкрили інформацію щодо стану корпоративного управління	5 479	7 784	7 241	5 275	5 960
Кількість товариств, у яких проведено загальні збори	5 006	7 171	3 681	4 834	5 333
- у тому числі позачергові	1 844	2 704	1 243	1 622	1 612
Орган, який здійснював реєстрацію акціонерів для участі в останніх загальних зборах:					
- мандатна комісія, призначена правлінням	-	-	-	-	-
- правління	-	-	-	-	-
- незалежний реєстратор	-	-	-	-	-
- реєстраційна комісія	3 179	5 952	5 956	4 414	5 036
- акціонери	325	420	288	205	183
- реєстратор	1 354	697	331	-	-
- депозитарна установа	23	-	-	68	177
Кількість товариств, у яких створено ревізійну комісію	4 867	6 369	5 918	3 222	3 276
Кількість товариств, у яких введено посаду ревізора	-	-	-	1 194	1 743
Кількість представників акціонерів, що володіють менше ніж 10% акцій, у складі наглядової ради (% від загальної кількості представників)	57,12	51,15	47,17	43,47	45,07
Періодичність проведення аудиторських перевірок акціонерних товариств зовнішнім аудитором протягом останніх трьох років (% від загальної кількості товариств, які розкрили інформацію стосовно періодичності проведення аудиторських перевірок):					
- не проводились взагалі	0,74	1,63	-	1,00	0,78
- менше ніж раз на рік	1,24	7,94	-	3,58	2,55
- раз на рік	87,03	82,94	-	87,65	89,92
- частіше ніж раз на рік	10,98	7,48	-	7,78	6,75
Кількість товариств, у яких ревізійна комісія здійснювала перевірку фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства в минулому році (% від загальної кількості акціонерних товариств, які зазначили орган, що здійснював перевірку)	57,11	59,26	-	58,35	57,73
Кількість товариств, які планують включити власні акції до лістингу фондових бірж протягом наступних трьох років	775	760	636	501	490
Кількість товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління	145	524	640	677	728

Впродовж 2014 року серед 5 960 акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління, у 5 333 акціонерних товариств (89,48%)

проводились загальні збори акціонерів, у тому числі позачергові – у 1 612, що відображено в **діаграмі 101**.

Діаграма 101. Кількість проведених загальних зборів у 2010 - 2014 роках

Щодо контролю за ходом реєстрації акціонерів або їх представників для участі в останніх загальних зборах (за наявності контролю), які проводились протягом 2014 року, то його найчастіше здійснювали акціонери, які володіють у сукупності більше ніж 10% (1 577 акціонерних товариств або 26,46% від їх загальної кількості, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2014 році).

У складі наглядової ради найчастіше створюються комітети стратегічного планування (у 34,16% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо складу наглядової ради у 2014 році). У 2014 році серед 5 960 акціонерних товариств у 377 акціонерних товариствах (6,33%) було створено спеціальну посаду корпоративного секретаря.

У переважній більшості акціонерних товариств (89,24% від загальної кількості компаній, що надали інформацію, яким саме чином визначається розмір винагороди членів наглядової ради) члени наглядових органів не отримують винагороди, а у 10,34% акціонерних товариств винагорода є фіксованою сумою.

Згідно з чинним законодавством виконавчий орган ви-

рішує всі питання діяльності акціонерних товариств, крім тих, що віднесені до компетенції загальних зборів і наглядової ради товариств. У 33,51% акціонерних товариств статuti або внутрішні документи акціонерних товариств містять положення про конфлікт інтересів, тобто суперечність між особистими інтересами посадової особи або пов'язаних з нею осіб та обов'язком діяти в інтересах акціонерного товариства. Тому серед акціонерних товариств досить поширеною практикою є розроблення внутрішніх документів. Найчастіше додаткової регламентації у внутрішніх документах потребують положення про наглядову раду (22,45% від загальної кількості документів, які існують в акціонерних товариствах), положення про загальні збори акціонерів (22,20%), положення про ревізійну комісію (21,74%) та положення про виконавчий орган (правління) (21,73%).

Серед найбільш непрозорих питань в діяльності акціонерних товариств є інформація щодо розміру винагороди посадових осіб акціонерних товариств та дані про акціонерів, які володіють 10% та більше статутного капіталу.

Характеристика діяльності професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей

На території Донецької та Луганської областей, станом на 31.12.2015 року, зареєстровано 1 142 акціонерних товариства (**таблиця 85**). З них 66,15% акціонерних товариств знаходяться на території Донецької області, де органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження, та 73,91% – на території Луганської області.

На території Донецької та Луганської областей, станом на 31.12.2015 року, професійну діяльність на ринку цінних паперів провадили 18 профучасників фондового ринку (**таблиця 86**).

Таблиця 85. Кількість акціонерних товариств, які зареєстровані станом на 31.12.2015 року на території Донецької та Луганської областей

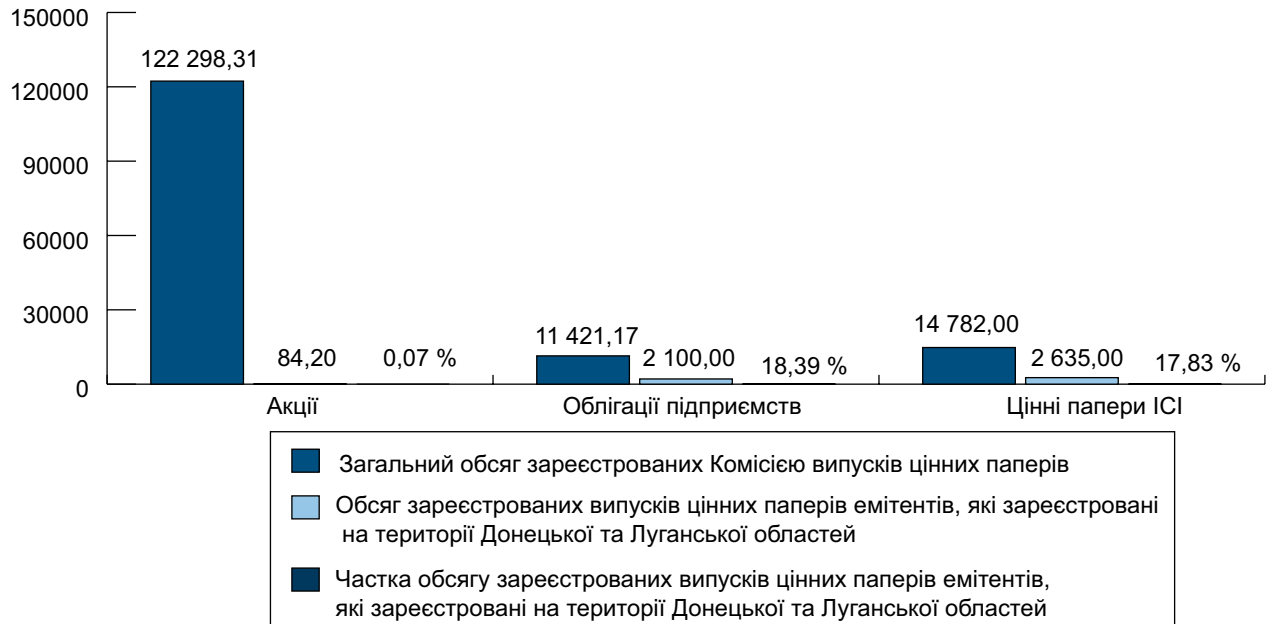
	Кількість АТ, які знаходяться на території, де органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження				Усього	Кількість АТ, які знаходяться на території, підконтрольній органам державної влади України				Усього
	ПАТ	ВАТ	ПрАТ	ЗАТ		ПАТ	ВАТ	ПрАТ	ЗАТ	
Донецька область	140	94	160	118	512	62	53	89	58	262
Луганська область	71	75	63	63	272	31	22	29	14	96

Таблиця 86. Кількість професійних учасників фондового ринку, які зареєстровані, станом на 31.12.2015 року, на території Донецької та Луганської областей

№ з/п	Найменування емітента	Код за ЄДРПОУ	Вид професійної діяльності на фондовому ринку
1	ТОВ «АССА 11»	37602617	Діяльність з торгівлі цінними паперами - дилерська діяльність
2	ТОВ «АНАЛІТИЧНО-ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ГЕРМЕС»	36990907	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
3	ПрАТ ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «АФІНА»	23430128	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
4	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ОСКАР»	37932249	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
5	ТОВ «СТІФФ КОМПАНІ»	37544807	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
6	ТОВ «ФІНЕКС»	32397934	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
7	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «ГЛОБУС»	31615704	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
8	ТОВ «КОМПАНІЯ «ЛАНСЕЛОТ»	38263500	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
9	ТОВ «ФОРВАРД-ФІНАНС»	38263888	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
10	ТОВ «ІК «ТРАВІАН»	37438325	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
11	ТОВ «ДЕЛЬФА-ФІНАНС»	37720067	Діяльність з торгівлі цінними паперами - дилерська діяльність
12	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АВІСТА-БРОК»	36736448	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
13	ТОВ «ЛФЦ-БРОК»	21842884	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
14	ТОВ «УКРФІНКОМ»	32991088	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність, Депозитарна діяльність депозитарної установи
15	ТОВ «УКРАЇНСКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ДЕПОЗИТАРНА КОМПАНІЯ»	35730225	Діяльність з торгівлі цінними паперами - брокерська діяльність, дилерська діяльність
16	ТОВ «Всеукраїнська управляюча компанія»	33340559	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
17	ТОВ «КУА «ПЕРФЕКТ КАПІТАЛ»	35215276	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів
18	ТОВ «КУА «КАМЕЛОТ»	35457194	Діяльність з управління активами інституційних інвесторів

Емітентами цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, протягом 2015 року здійснено емісію цінних паперів на загальну суму 4,82 млрд грн (діаграма 102).

Діаграма 102. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів у 2015 році емітентами цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, млн грн

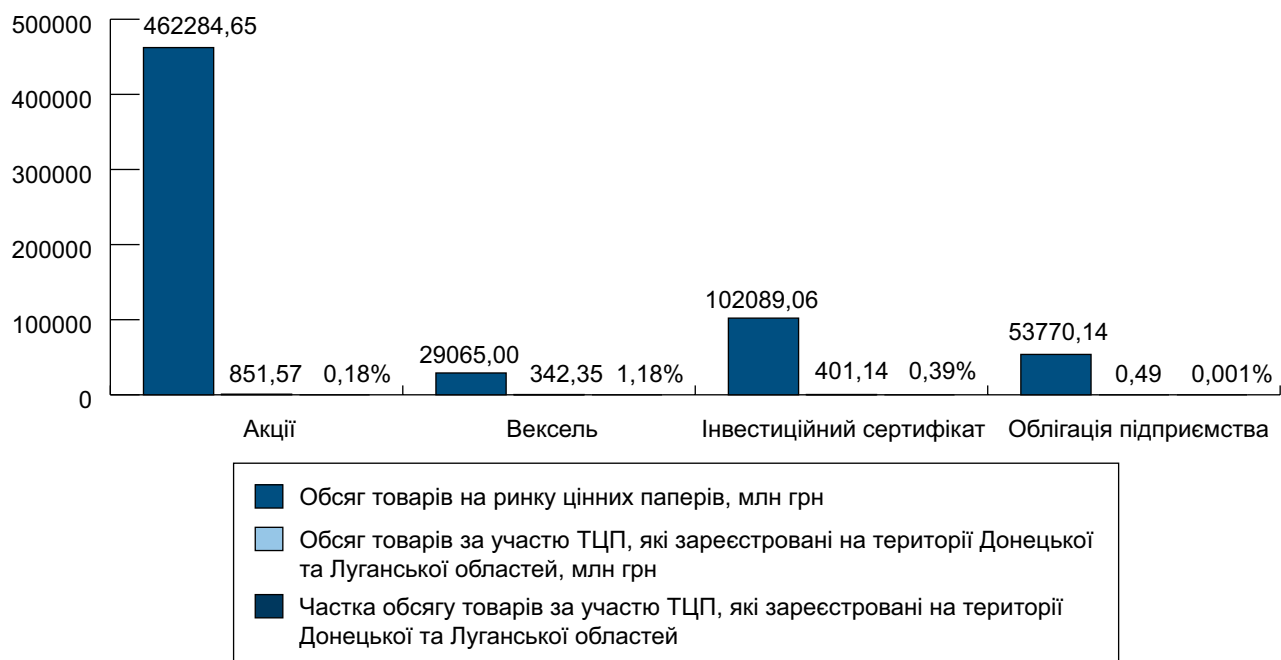
Перелік емітентів цінних паперів, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, що здійснили емісію цінних паперів протягом 2015 року, наведено в таблиці 87.

Таблиця 87. Емітенти цінних паперів, що зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, яким протягом 2015 року Комісією зареєстровано випуски цінних паперів

№ з/п	Найменування емітента	Код за ЄДРПОУ	Обсяг емісії, грн	Вид ЦП
1	ПАТ «Артемівський завод по обробці кольорових металів»	00195452	50 500 000,00	Акції
2	ПАТ «АКБ «Капітал»	13486837	24 243 300,00	Акції
3	ПрАТ «Страхова компанія АСКО-Донбас Північний»	13494943	9 453 768,00	Акції
4	ТОВ «ДТЕК ДОБРОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ»	37014600	2 100 000 000,00	Облігації
5	ТОВ «Всеукраїнська управляюча компанія»	33340559	1 285 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
6	ТОВ «КУА «ПЕРФЕКТ КАПІТАЛ»	35215276	1 200 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
7	ТОВ «КУА «КАМЕЛОТ»	35457194	150 000 000,00	Інвестиційні сертифікати

Юридичними особами, що мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, які, станом на 31.12.2015 року, були зареєстровані на території Донецької та Луганської областей, протягом 2015 року здійснено операцій з цінними паперами на позабіржовому фондовому ринку на загальну суму 1,60 млрд грн (діаграма 103).

Діаграма 103. Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2015 році за участю торговців цінними паперами, які зареєстровані на території Донецької та Луганської областей

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ

Комісія як національний регулятор ринку цінних паперів неухильно виконує функціональні обов'язки, що покладені на неї державою з метою впорядкування фондового ринку та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання довіри до фондового ринку і його динамічного розвитку. Комісія регулює випуск та обіг цінних паперів, видає ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку і забезпечує контроль за такою діяльністю, створює систему захисту прав інвесторів і дотримання цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів. До того ж, вона встановлює правила здійснення операцій і контролю за їх дотриманням та проводить інші заходи щодо державного

регулювання й контролю за випуском та обігом цінних паперів.

За роки функціонування фондового ринку України вдалося досягти у цьому напрямі певних позитивних результатів. Зусиллями Комісії активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури, запроваджено системи моніторингу та розкриття інформації, вдосконалено систему захисту прав інвесторів, підвищується рівень знань населення у сфері фондового ринку. Завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронного подання звітності емітентів цінних паперів й створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

Розвиток законодавства

Одне з ключових завдань Комісії – розвиток законодавства, що регулює діяльність на фондовому ринку та у сфері корпоративного управління, адже без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринку неможлива, а завдання щодо становлення ліквідного, надійного та прозорого національного фондового ринку значно ускладнюється.

Протягом 2015 року Комісія здійснювала супроводження у Верховній Раді України низки законопроектів, які потребували першочергового розгляду, а саме проектів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 2259 від 27.02.2015 року) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо емісії цінних паперів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 0956 від 27.11.2014 року).

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» 07.04.2015 року було прийнято Верховною Радою України як закон. Після підписання документ отримав номер № 289-VIII.

Метою прийняття цього закону було запровадження більш високих стандартів корпоративного управління для публічних акціонерних товариств, що посилить захист прав міноритарних акціонерів цих товариств. Це дасть можливість Україні значно підвищити позицію у

рейтингу Doing Business Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації за індикатором «Захист міноритарних інвесторів» та зробити акціонерні товариства привабливими для інвестування.

Зокрема, запровадженням зазначеного закону передбачається підвищити рівень захисту прав інвесторів шляхом:

- введення до вітчизняного законодавства одного з найефективніших інструментів захисту учасниками товариств своїх порушених прав – похідного позову;
- створення умов для переходу квазі-публічних акціонерних товариств у приватну форму;
- введення інституту «незалежних директорів», які будуть представляти інтереси міноритарних акціонерів у публічних акціонерних товариствах;
- встановлення детального регулювання угод із заінтересованістю, яке буде враховувати інтереси всіх акціонерів, у тому числі передбачається забезпечити розкриття акціонерними товариствами інформації щодо значних правочинів або правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо емісії цінних паперів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 0956 від 27.11.2014 року) спрямований на розвиток ринку облігацій та створення умов для забезпечення ефективного захисту прав власників корпоративних облігацій.

Комісією здійснюється супроводження зазначеного законопроекту при підготовці його до другого читання.

У 2015 році пріоритетним напрямом законотворчої діяльності Комісії було здійснення заходів щодо імплементації актів Європейського Союзу в рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

З цієї метою Комісією було розроблено:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах»;
- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації стандартів IOSCO та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в частині протидії зловживанням на фондовому ринку»;
- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу в сфері корпоративного управління».

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» спрямований на імплементацію Директиви 2004/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо пропозицій про поглинання в рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зазначеною Директивою врегульовані питання надання права міноритарним акціонерам вимагати від акціонера – власника 95% акцій товариства обов'язкового придбання за справедливою ціною акцій, що належать таким міноритарним акціонерам (sell-out) і надання права акціонеру – власнику 95% акцій товариства вимагати від міноритарних акціонерів обов'язкового продажу за справедливою ціною належних їм акцій (squeeze-out). Застосування збалансованого підходу шляхом одночасної імплементації до вітчизняного законодавства механізмів squeeze-out та sell-out, яке передбачене законопроектом, дозволить досягнути цілей регулювання, на які він спрямований, а саме захисту прав акціонерів, зокрема, міноритарних.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» на правах законодавчої ініціативи було внесено на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Пташник В.Ю., Солов'єм Ю.І., Фаєрмарком С.О., Шкрум А.І., Матківським Б.М., Журжієм А.В. та Євлаховим А.С. (реєстраційний номер у Верховній Раді України № 2302а від 06.07.2015 року). Комісія підтримує прийняття Верховною Радою України законопроекту № 2302а та здійснює його супроводження у Верховній Раді України.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації

стандартів IOSCO та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в частині протидії зловживанням на фондовому ринку» розроблений з метою комплексного вдосконалення законодавчих норм в частині забезпечення належного та ефективного контролю та нагляду на фондовому ринку, вдосконалення захисту прав інвесторів і споживачів фінансових послуг на фондовому ринку, імплементації стандартів IOSCO та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в частині протидії зловживанням на фондовому ринку, зокрема, з метою імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС 2003/6/ЄС від 28 січня 2003 року про інсайдерську діяльність і маніпулювання ринком та інших актів законодавства ЄС.

Зазначений законопроект було оприлюднено на веб-сайті Комісії. Водночас, існує необхідність у доопрацюванні зазначеного законопроекту з метою забезпечення імплементації норм останніх актів законодавства Європейського Союзу в сфері боротьби зі зловживаннями на фондовому ринку. Процес розробки зазначеного законопроекту у відповідності до найкращих міжнародних практик триває.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу в сфері корпоративного управління» розроблений з метою комплексного удосконалення механізмів корпоративного управління в акціонерних товариствах та передбачає імплементацію до національного законодавства норм Другої Директиви Ради ЄС 2012/30/ЄЕС, Директиви Європейського Парламенту та Ради 2007/36/ЄС, Рекомендацій Європейської Комісії 2005/162/ЄС, 2004/913/ЄС і принципів ОЕСР щодо впровадження стандартів у сфері корпоративного управління та діяльності акціонерних товариств, а саме імплементації положень щодо:

- механізму запобігання зменшенню вартості чистих активів акціонерного товариства на 50 та більше відсотків від розміру його статутного капіталу;
- механізму можливості прийняття загальними зборами акціонерного товариства рішення щодо невикористання переважного права акціонерів на придбання акцій додаткової емісії;
- діяльності комітетів наглядової ради акціонерних товариств, тощо.

Зазначений законопроект було оприлюднено на веб-сайті Комісії у грудні 2015 року.

Протягом 2015 року Комісією з метою виконання завдань щодо покращення корпоративного управління, які передбачені Коаліційною угодою, Програмою діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» було розроблено:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів»;

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством». Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством» пропонується врегулювати питання участі в управлінні акціонерними товариствами так званих сплячих акціонерів, тобто таких, які до 12 жовтня 2014 року не скористалися своїм правом на зарахування належних їм акцій на рахунки в цінних паперах в депозитарній системі.

Законопроектом пропонується передбачити вирішення існуючих проблемних питань шляхом визначення:

- порядку відновлення власником обліку права власності на цінні папери та поновлення своїх прав за такими цінними паперами;
- механізму визнання такими, що вважаються викупленими емітентом, цінних паперів, власник яких протягом року не скористається процедурою відновлення обліку права власності на такі цінні папери;
- порядку виплати емітентом власнику таких цінних паперів, які вважаються викупленими, їх ринкової вартості.

Зазначений законопроект було оприлюднено на веб-сайті Комісії. Наразі триває погодження зазначеного законопроекту із заінтересованими державними органами з метою забезпечення його подальшого подання в установленому порядку Кабінетові Міністрів України.

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України **№ 4470** від 19.04.2016 року) з метою впровадження світового досвіду, який свідчить про широке застосування механізмів укладення корпоративних договорів як одного з найефективніших засобів захисту прав та інтересів інвесторів, пропонується ввести до законодавства України норми щодо укладення корпоративних договорів – договорів про реалізацію прав учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю та договорів між акціонерами, а також внести до Цивільного Кодексу України необхідні зміни, які нададуть можливість ефективно задіяти механізм управління та прийняття внутрішніх рішень шляхом укладення акціонерами (учасниками) корпоративних договорів.

Після відповідного погодження із заінтересованими державними органами проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів» в установленому порядку було подано Комісією Кабінетові Міністрів України у грудні 2015 року.

Комісією за результатами технічної місії МВФ підготовлено низку законодавчих змін, спрямованих на підвищення інституційної й фінансової спроможності регулятора фондового ринку та забезпечення його міжнародної співпраці у відповідності до найкращих світових стандартів, зокрема, принципів IOSCO, у тому числі

для створення правових умов для приєднання Комісії до Меморандуму IOSCO.

Пакет законопроектів щодо підвищення інституційної спроможності вітчизняного регулятора фондового ринку, який представлений проектами Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», було розроблено на виконання Меморандуму між Україною та Міжнародним валютним фондом про економічну і фінансову політику, заходів із Розділу X «Реформа фінансового сектору» Коаліційної угоди та Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року.

Пакетом законопроектів щодо посилення інституційної спроможності Комісії з метою приведення повноважень та статусу вітчизняного регулятора фондового ринку у відповідність до найкращих світових стандартів, зокрема, принципів IOSCO, пропонується передбачити закріплення у законодавстві гарантій незалежності Комісії, зокрема, шляхом:

- надання права Комісії при виконанні своїх функцій діяти самостійно та незалежно, а також заборони втручання в діяльність Комісії;
- передбачення здійснення фінансування та матеріально-технічного забезпечення Комісії за рахунок спеціального фонду Державного бюджету, джерелами формування якого є надходження від надання Комісією адміністративних послуг, сплати внесків на регулювання учасниками фондового ринку, а також надання Комісії права самостійно розподіляти та розпоряджатися такими коштами;
- передбачення особливостей порядку прийняття, набуття чинності та оскарження актів Комісії;
- врегулювання питання проведення Комісією перевірок та розслідувань.

Зазначеним пакетом законопроектів з метою створення правових умов для приєднання Комісії до Меморандуму IOSCO та забезпечення можливості здійснення міжнародного співробітництва також пропонується передбачити:

- надання Комісії повноважень проводити розслідування наявності ознак маніпулювання на фондовому ринку та використання інсайдерської інформації, вимагати надання пояснень, документів, інформації (в тому числі з обмеженим доступом) під час проведення перевірок та/або розслідувань, у тому числі в рамках міжнародного співробітництва при наданні допомоги регуляторам ринку цінних паперів іншої держави;
- передбачення правових засад здійснення Комісією міжнародного співробітництва, зокрема, стосовно обміну інформацією (у тому числі з обмеженим доступом);

- надання Комісії можливості отримувати на її письмову вимогу інформацію, яка містить банківську таємницю, у зв'язку з проведенням нею перевірок та розслідувань в рамках міжнародного співробітництва.

Зазначеними законопроектами передбачене встановлення додаткових вимог до діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та її співробітників. Зокрема, пропонується:

- передбачити механізм нагляду за процесом формування кошторису Комісії та контролю за його використанням шляхом створення Бюджетної ради Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також встановити вимоги щодо обов'язковості проведення щорічного аудиту;

- передбачити щорічне подання Верховній Раді України та Президенту України звіту про стан фондового ринку та результати діяльності Комісії, відповідно до вимог, встановлених Президентом України;

- передбачити особливості статусу працівників Комісії, які полягають, зокрема, у забороні службовцям Комісії, їх подружжю та родичам першого ступеня споріднення входити до органів управління та/або бути акціонерами професійних учасників фондового ринку, споріднених та афілійованих з ними осіб;

- встановити заборону працівникам Комісії (у тому числі колишнім) розголошувати інформацію, що становить професійну таємницю, а також іншу інформацію з обмеженим доступом;

- передбачити особливості регуляторної політики Комісії, які полягатимуть в обов'язковості процедур оприлюднення проектів актів, розгляді пропозицій, прийнятті або обґрунтованому їх відхиленні, а також оприлюдненні зазначених результатів розгляду на офіційному веб-сайті органу у встановлені терміни;

- передбачити обов'язкове право особи, стосовно якої приймається акт Комісії індивідуальної дії, надати свої пояснення щодо суті питання, перед прийняттям такого акта.

Проекти Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» було направлено Комісією до Адміністрації Президента України для їх внесення Президентом України на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи.

Питання реформи регуляторів на ринках природних монополій та фінансових ринках розглядалось на 15-му засіданні Національної ради реформ, за результатами якої було прийнято рішення забезпечити доопрацювання законопроектів щодо підвищення інституційної

спроможності Комісії з метою забезпечення найскорішого їх внесення на розгляд Верховної Ради України Президентом України.

У 2015 році було завершено роботу, яка велась протягом останніх декількох років у напрямі законодавчого врегулювання діяльності на ринках похідних цінних паперів та деривативів. Пакет законодавчих актів з цього питання розроблявся Комісією спільного з Європейським банком реконструкції і розвитку із залученням народних депутатів, Міністерства фінансів, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства аграрної політики та продовольства, Національного банку України, Міжнародного валютного фонду та USAID.

Результатом цієї роботи стало внесення на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Демчаком Р.Є., Довбенком М.В., Різаненком П.О., Продан О.П., Галасюком В.В., Кацер-Бучковською Н.В., Поляковим М.А., Фурсіним І.Г., Козаченком Л.П., Рибалкою С.В., Шверком Г.А. та Івченком В.Є. проектів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо регульованих ринків та деривативів)» (реєстраційний № 3498 від 20.11.2015 року), «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)» (реєстраційний № 3499 від 20.11.2015 року), «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)» (реєстраційний № 3500 від 20.11.2015 року) та «Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо регульованих ринків та деривативів)» (реєстраційний № 3516 від 24.11.2015 року).

Зазначені законопроекти враховують передову міжнародну практику, насамперед Рекомендації Міжнародної асоціації свопів та деривативів (ISDA), Принципи регулювання та нагляду за ринками товарних деривативів (IOSCO), а також останні законодавчі зміни в Європейському Союзі - Директиву про ринки фінансових інструментів (MiFID II), Регламент про ринки фінансових інструментів (MiFIR) та Регламент про позабіржові похідні інструменти, центральних контрагентів і торгові репозиторії (EMIR).

Загалом проекти законів передбачають комплексне врегулювання функціонування регульованих ринків у відповідності до директив ЄС. Тобто на всіх регульованих ринках будуть запроваджені єдині стандарти, незалежно від виду активу. Зокрема, це стосується регульованого фондового ринку, регульованого товарного ринку, регульованого грошового ринку (ринку інструментів грошового ринку), регульованого ринку деривативів.

Документами передбачається запровадження необхідних змін в законодавство для повноцінного функціонування позабіржового ринку деривативів, зокрема, вводиться поняття генеральної угоди та ліквідаційного неттингу.

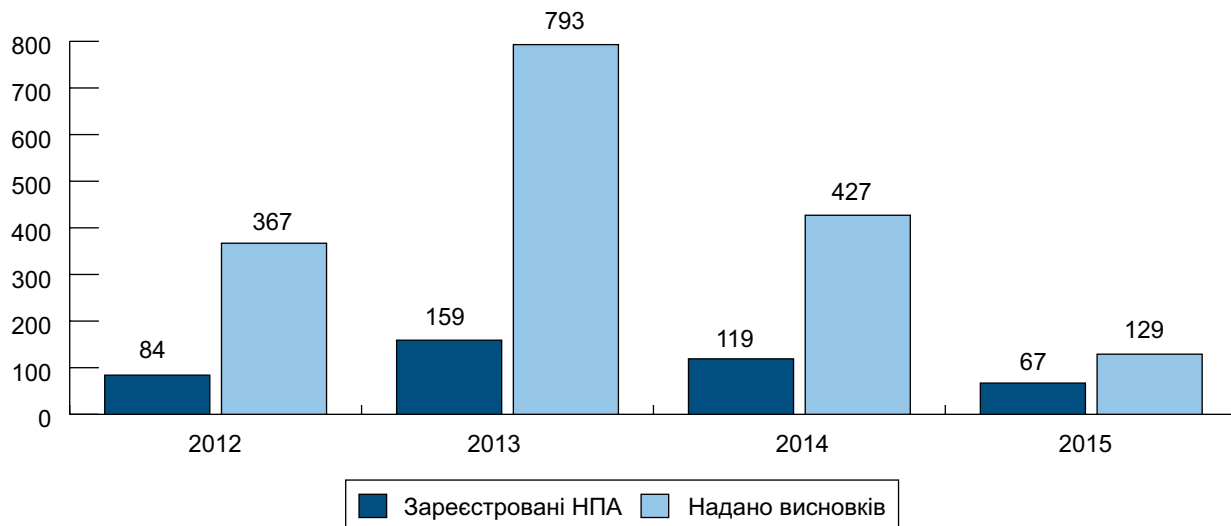
Зазначені законопроекти спрямовані на створення передумов для підвищення ефективності та функціональності ринків капіталу та інших регульованих ринків в Україні.

Нормотворча діяльність

Фондовий ринок України продовжує розвиватися. Сьогодні можна впевнено говорити про повне формування та функціонування інфраструктури фондового ринку. Цьому передувала напружена нормотворча діяльність Комісії. У 2015 році Комісія розробила та зареєструвала в Міністерстві юстиції України **67** нормативно-правових актів.

За результатами опрацювання проектів нормативно-правових актів у 2015 році Комісія підготувала **67** висновків про проведення юридичної експертизи та **72** висновки про проведення антидискримінаційної експертизи, що в загальному підсумку становить **129** висновків (діаграма 104).

Діаграма 104. Кількість проведених експертиз нормативно-правових актів

Протягом 2015 року тривала робота щодо аналізу нормативних актів з питань регулювання ринку цінних паперів з метою приведення їх у відповідність до чинного законодавства.

За результатами здійсненого аналізу, з метою приведення власних нормативно-правових актів у відповідність до чинного законодавства, регулятором розроблено наступні накази Голови Комісії:

1. Наказ Голови Комісії від 14.01.2015 року № 8 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII»;
2. Наказ Голови Комісії від 20.02.2015 року № 44 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків» від 28.12.2014 № 78-VIII»;
3. Наказ Голови Комісії від 08.05.2015 року № 101 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 року № 222-VIII»;
4. Наказ Голови Комісії від 14.05.2015 року № 103 «Про приведення нормативно-правових актів Національної

комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12.02.2015 року № 191-VIII»;

5. Наказ Голови Комісії від 18.06.2015 року № 118 «Про приведення нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 07.04.2015 року № 289-VIII».

На відповідність чинному законодавству протягом 2015 року регулятором було опрацьовано: рішень Комісії – 2 203 шт., Наказів Голови Комісії – 278 шт., розпоряджень Комісії – 11 шт.

Фахівцями Комісії щомісячно надавалась методична та правова допомога працівникам Міністерства юстиції України під час проведення ними перевірки стану додержання Комісією законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів відповідно до Порядку проведення органами юстиції перевірок стану додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.01.2012 року № 93/5.

Протягом 2015 року Міністерством юстиції України здійснено 12 виїзних перевірок, під час яких порушень з боку Комісії законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів не виявлено.

Державне регулювання ринку цінних паперів

Одним із найбільш вагомих питань українського фондового ринку є необхідність вдосконалення його регулювання відповідно до процесів ринкових перетворень в країні. Побудова ефективного фондового ринку потребує інноваційних підходів до вирішення наявних проблем. Державне регулювання ринку цінних паперів передбачає здійснення комплексних заходів щодо впорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Основні завдання Комісії в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів:

- реєстрація усіх випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики, фінансових інструментів ринку цінних паперів, похідних;
- встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків;
- розробка нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку;
- ведення загального реєстру випусків цінних паперів;
- сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії та обігу цінних паперів в Україні та його покращення;
- сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- удосконалення засад корпоративного права.

З метою покращення емісійної діяльності на фондовому ринку регулятором у 2015 році здійснено низку заходів. Рішенням Комісії від 10.04.2015 року № 476 «Про затвердження Змін до Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств, облігацій міжнародних фінансових організацій та їх обігу (щодо удосконалення порядку емісії облігацій міжнародних фінансових організацій та їх обігу)», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 21.04.2015 року за № 449/26894, удосконалено та спрощено процедуру реєстрації випуску облігацій міжнародних фінансових організацій.

Для вдосконалення питання щодо впровадження механізму визнання емітента таким, що має ознаки фіктивності, прийнято рішення Комісії від 10.07.2015 року № 980 «Про затвердження Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.07.2015 року за № 861/27306. Цим

Метою роботи НКЦПФР у напрямі державного регулювання є узгодження інтересів усіх суб'єктів фондового ринку. У цьому процесі реалізуються різні підходи до регулювання професійних учасників фондового ринку, інституційних інвесторів та емітентів цінних паперів, але при цьому забезпечуються рівні права, максимальна прозорість ринку та однаковий доступ до ринку усіх його суб'єктів.

регуляторним актом встановлено нові критерії, відповідність яким може бути підставою для визнання емітента таким, що має ознаки фіктивності, та запроваджено процедуру зупинення Комісією обігу цінних паперів емітентів, що мають ознаки фіктивності.

Обов'язковою умовою ефективного функціонування ринку цінних паперів, успішного виконання на ньому інвестиційної та професійної діяльності є прозора система розкриття інформації про учасників фондового ринку. Система розкриття інформації на фондовому ринку надає можливість інвесторам та іншим зацікавленим особам оцінювати ефективність управління інвестиційними процесами, створює умови для добросовісної конкуренції між емітентами цінних паперів. Для удосконалення системи розкриття інформації на ринку цінних паперів прийнято рішення Комісії від 01.09.2015 року № 1348 «Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.09.2015 року за № 1122/27567. Цим регуляторним актом вдосконалено порядок розкриття інформації емітентами цінних паперів; зміст регулярної інформації з метою імплементації норм Другої Директиви Ради ЄС 77/91/ЄЕС; порядок розкриття інформації міжнародними фінансовими організаціями, які здійснили випуск облігацій на території України, та нерезидентами, цінні папери яких розміщені та/або допущені до обігу на території України.

Протягом 2015 року регулятором проводилась робота щодо приведення нормативно-правових актів Комісії у відповідність до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», зокрема, в частині виключення обов'язкової наявності у юридичних та фізичних осіб печатки. З цього приводу регулятором прийнято рішення Комісії від 23.03.2015 року № 364 «Про затвердження Положення про конкурс з визначення уповноважених рейтингових агентств», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14.04.2015 року за № 417/26862.

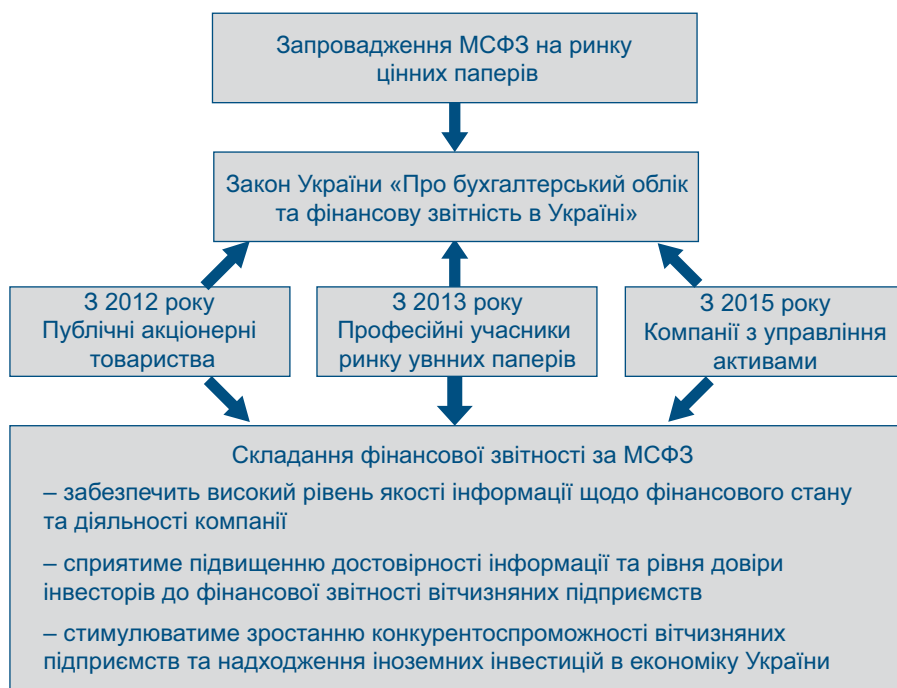
Бухгалтерський облік та аудит на ринку цінних паперів

Бухгалтерський облік супроводжує все господарське життя як окремої компанії, так і держави в цілому. Останнім часом бухгалтерський облік в Україні інтенсивно розвивається, якісно змінюється, модифікується, трансформується, ускладнюється. У світлі євроінтеграційних процесів в Україні пріоритетних напрямів набувають заходи щодо створення ефективної та надійної системи бухгалтерського обліку та аудиту відповідно до міжнародних стандартів та враховуючи існуючі практики ЄС.

Одним із таких заходів реформування національної системи бухгалтерського обліку є процес впорядкування складання фінансової звітності за міжнародними стандартами. Законодавчою основою застосування міжнародних стандартів фінансової звітності є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до нього публічні акціонерні товариства, банки, страховики складали фінансову

звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності з 2012 року, а професійні учасники фондового ринку – з 2013 року. Компанії з управління активами, в свою чергу, розпочали розкривати інформацію про свою діяльність за МСФЗ з 1 січня 2015 року (**діаграма 105**). З метою удосконалення особливостей бухгалтерського обліку в ІСІ прийнято рішення Комісії від 06.10.2015 року № 1611 «Про внесення змін до Положення про особливості бухгалтерського обліку операцій інститутів спільного інвестування», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27 жовтня 2015 року за № 1302/27747. Цим регуляторним актом визначаються особливості бухгалтерського обліку в ІСІ за МСФЗ, а саме: особливості бухгалтерського обліку власного капіталу інститутів спільного інвестування; особливості бухгалтерського обліку діяльності компанії з управління активами у випадку створення нею пайового інвестиційного фонду.

Діаграма 105. Складання фінансової звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності

Складання фінансової звітності за МСФЗ дозволить керівникам, бухгалтерам та аудиторам суттєво покращити якість інформації, яка розкривається на ринку цінних паперів, а також зробить її більш прозорою та зрозумілою для інвесторів. Це, в свою чергу, дасть змогу усунути економічні та торговельні бар'єри, активізувати надходження іноземних інвестицій, виходити на сві-

тові ринку капіталу, формувати конкурентоспроможне ринкове середовище.

Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року, яка прийнята Національною радою реформ, задля забезпечення стабільності надійного функціонування інфраструктури фінансового сектору, зокрема, передбачено низку заходів, спрямо-

ваних на запровадження єдиних стандартів звітності та обміну інформацією.

На виконання цієї Програми Комісія активно працює над компонентом В.12 «Звітність фінансового сектору», метою якого є надання звітності у форматі XBRL.

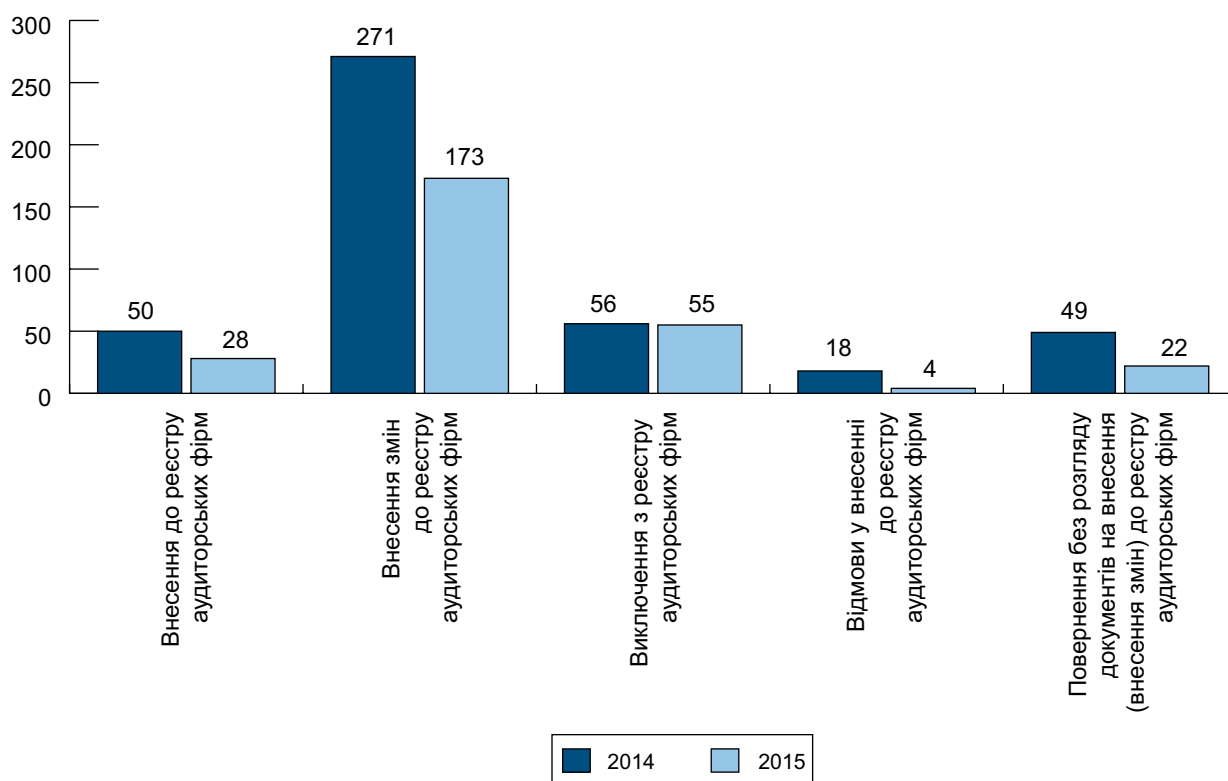
Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

Серед повноважень НКЦПФР також є ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, що здійснюється відповідно до рішення Комісії від 25.10.2012 року № 1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.12.2012 року за № 2213/22525. Цей реєстр є відкритим, його розміщено на сайті НКЦПФР. Загальна кількість аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників

Основним завданням, покладеним на Комісію в рамках цього компонента, є визначення програмних та технічних засобів для розробки таксономії, розроблення DPM-моделі та її наповнення базовими зв'язками, алгоритмами розрахунку, показниками.

ринку цінних паперів станом на кінець 2015 року, становила 147. Регулятором було видано 27 свідоцтв про внесення до реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів. Виключено з реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів, 46 аудиторських фірм, з яких 14 виключено за порушення вимог нормативно-правових актів НКЦПФР, що регулюють діяльність аудиторських фірм на ринку цінних паперів (діаграма 106).

Діаграма 106. Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

Протягом 2015 року Комісією була приділена значна увага дотриманню учасниками ринку цінних паперів вимог щодо оприлюднення фінансової звітності та аудиторських висновків. Аналіз показав, що близько 20% професійних учасників ринку не мають веб-сайтів, або мають веб-сайти, які не працюють, а

більше третини учасників не публікують аудиторські висновки (таблиця 88).

Аналіз аудиторських висновків до фінансової звітності за 2014 рік професійних учасників фондового ринку виявив їх недостатню якість.

Таблиця 88. Статистика аудиторських висновків до фінансової звітності за 2014 рік професійних учасників фондового ринку

Показник	Торговці цінними паперами		Компанії з управління активами		Фондові біржі		Усього	
	Кількість, одиниць	Кількість у відсотках	Кількість, одиниць	Кількість у відсотках	Кількість, одиниць	Кількість у відсотках	Кількість, одиниць	Кількість у відсотках
Учасники, усього	411	100,00%	328	100,00%	10	100,00%	749	100,00
Учасники, які опублікували аудиторські звіти на веб-сайті	277	67,40%	185	56,40%	7	70,00%	469	62,62
Учасники, які не опублікували аудиторські звіти на веб-сайті	134	32,60%	143	43,60%	3	30,00%	280	37,38
Аудиторська думка:							469	100,00
Немодифікована	45	16,25%	58	31,35%	2	28,57%	105	22,39
Модифікована (без застережень аудитора)	203	73,29%	111	60,00%	5	71,43%	319	68,02
з них: умовно-позитивна	203		111		5			
Модифікована (із застереженням аудитора)	29	10,47%	16	8,65%	0	0,00%	45	9,59
з них: умовно-позитивна	26		16		0			
негативна	3		0		0			
Аудиторські висновки, надані аудиторами, які не перебували в реєстрі на час надання висновків	3	1,08%	0	0,00%	0	0,00%	3	6,01

Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулювні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)

Важливою умовою успішного функціонування фондового ринку є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників фондового ринку і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання фондового ринку здійснюють держава та саморегулювні організації.

Метою діяльності СРО є посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дисциплінованості учасників ринку цінних паперів та захист інтересів їхніх членів.

Основними завданнями, які ставлять перед собою СРО, залишаються:

- розроблення і затвердження обов'язкових для виконання членами СРО Правил (стандартів) провадження відповідного виду професійної діяльності на фондово-

му ринку, за винятком тих Правил (стандартів), які прямо встановлені законом, та здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;

- сприяння здійсненню професійної діяльності членами СРО на фондовому ринку;

- впровадження норм професійної етики в практичній діяльності учасників об'єднання;

- розроблення і затвердження методичних рекомендацій щодо провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;

- розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів СРО;

- розроблення заходів, спрямованих на запобігання порушенням членами СРО норм законодавства та внутрішніх документів СРО, у тому числі при припиненні ними своєї професійної діяльності;

- розгляд скарг членів СРО щодо порушення вимог чинного законодавства професійними учасниками фондового ринку;
- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів, пов'язаних із професійною діяльністю учасників об'єднання;
- моніторинг дотримання Статуту та внутрішніх документів об'єднання його учасниками;
- застосування заходів дисциплінарного впливу до членів СРО у разі виявлення порушень Статуту СРО, внутрішніх документів СРО.

У 2015 році з метою удосконалення саморегулювання на фондовому ринку прийнято рішення Комісії від 31.03.2015 року № 405 «Про затвердження Змін до Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 квітня 2015 року за № 434/26879, яким концептуально переглянуто підходи щодо реєстрації об'єднання як СРО. Зазначеними Змінами передбачено можливість професійних учасників фондового ринку на власний вибір бути членами однієї або кількох СРО з одного й того самого виду професійної діяльності, у разі реєстрації більш ніж одного СРО за одним і тим самим видом професійної діяльності.

Станом на кінець 2015 року, в Україні здійснювали діяльність наступні саморегулювні організації:

1. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність);
2. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами);
3. Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності – діяльність з управління активами інституційних інвесторів);

4. Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами);

5. Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність).

Також станом на кінець 2015 року в Україні здійснювали діяльність наступні об'єднання професійних учасників фондового ринку:

1. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність);
 2. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами);
 3. Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності – діяльність з управління активами інституційних інвесторів);
 4. Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами);
 5. Асоціація «Українські фондові торговці (за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність);
- Протягом останніх років Комісією проводиться послідовна робота щодо встановлення єдиного підходу до створення та функціонування ОПУ та СРО, зокрема, створення уніфікованої правової бази за кожним видом професійної діяльності на ринку цінних паперів, спрямованої на забезпечення стабільності ринку та безпеки діяльності на ньому як для професійних учасників, так і для інвесторів; посилення контролю за дотриманням учасниками фондового ринку регуляторних вимог, уніфікованих правил та стандартів, а також підвищення дієвості саморегулювання та покращення взаємодії з державними органами.

Регулювання та нагляд за професійною діяльністю на фондовому ринку

Регулювання ринку цінних паперів означає здійснення системи заходів впорядкування, контролю та нагляду за фондовим ринком з метою забезпечення його соціальної справедливості, прозорості, надійності й відкритості та запобігання порушенням на ньому.

Ефективне функціонування ринку цінних паперів пов'язане з наявністю цілісної інфраструктури та професійних учасників фондового ринку. Професійні учасники здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів на підставі ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, у порядку, встановленому законодавством.

Станом на кінець 2015 року кількість суб'єктів, яким Комісією видано ліцензії за видами професійної діяльності на фондовому ринку, становила 956 (**таблиця 89**). Водночас професійну діяльність на ринку цінних паперів здійснював 741 професійний учасник фондового ринку.

Кількість професійних учасників фондового ринку поступово зменшується, що пов'язано, насамперед, з більш ретельним підходом Комісії до процедури видачі ліцензій та підвищення вимог регулятора до професійних учасників. Зменшення кількості професійних учасників фондового ринку протягом 2015 року пов'язано також з наступними чинниками:

- скороченням кількості банків;
- прийняттям Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», у відповідності до якого Комісією анульовано ліцензії ліцензіатам, що зареєстровані та розташовані на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя;
- прийняттям Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», відповідно до якого однією з підстав для анулювання ліцензії був визначений, зокрема, акт про документальне підтвердження вста-

новлення факту контролю (вирішального впливу) за діяльністю ліцензіата осіб інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України, у відповідності до якого Комісією прийнято низку рішень про документальне підтвердження встановлення факту контролю (вирішального впливу) за діяльністю ліцензіата осіб інших

держав, що здійснюють збройну агресію проти України та/або дії яких створюють умови для виникнення військового конфлікту, застосування військової сили проти України, що стало підставою для анулювання Комісією ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Таблиця 89. Динаміка кількості суб'єктів, яким видано ліцензії за видами професійної діяльності на фондовому ринку

Професійні учасники	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Торговці цінними паперами	733	647	554	462	369
Зберігачі	384	369	-	-	-
Реєстратори	188	134	-	-	-
Депозитарні установи	-	-	316	306	255
Компанії з управління активами	360	358	349	345	320
Депозитарій	2	2	-	-	-
Клірингові депозитарії	2	2	-	-	-
Особи, що провадять клірингову діяльність	-	-	1	1	1
Фондові біржі	10	10	10	10	10
Усього	1 679	1 522	1 230	1 124	955

Серед основних завдань Комісії на 2015 рік була актуалізація ліцензійних умов, що обумовлено приведенням нормативної бази НКЦПФР у відповідність до вимог чинного законодавства, та змін, що відбулись у ньому. З метою удосконалення окремих норм, що регулюють умови провадження професійної діяльності з торгівлі цінними паперами та з організації торгівлі на фондовому ринку, прийнято рішення Комісії від 23.12.2014 року № 1778 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2015 року за № 64/26509; рішення Комісії від 23.12.2014 року № 1777 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження

професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.02.2015 року за № 149/26594.

Зазначеними регуляторними актами внесено наступні зміни до Ліцензійних умов:

- уточнено норму щодо включення до державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів;
- встановлено відповідні вимоги до осіб, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку ліцензіата;
- виключено обов'язкову вимогу на засвідчення документів юридичної особи печаткою такої особи;
- подовжено термін подачі документів у разі настання форс-мажорних обставин.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку провадиться торговцями цінними паперами.

Загальна кількість професійних учасників фондового ринку, які мали, станом на кінець 2015 року, ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, становила **369**. На кінець 2015 року регулятором видано ліцензій на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів:

- за напрямом брокерської діяльності – 357;
- за напрямом дилерської діяльності – 334;
- за напрямом андеррайтингу – 63;

- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 54;
- за напрямом діяльності з управління іпотечним портфелем – 1.

Протягом 2015 Комісією анульовано 242 ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами 84 юридичним особам, зокрема:

- за напрямом брокерської діяльності – 76;
- за напрямом дилерської діяльності – 78;
- за напрямом андеррайтингу – 76;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 12.

Протягом 2015 року на підставі рішень регулятора щодо встановлення факту контролю (вирішального впливу) осіб інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України, складених відповідно до пункту 9 частини другої статті 16 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 року № 222-VIII, з метою недопущення встановлення контролю РФ над фондовим ринком України, Комісією анулювано ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку восьми учасникам фондового ринку, з яких п'ять є банками: ПАТ «ВІЕС БАНК», ПАТ «БМ БАНК», ПАТ «ДОЧІРНИЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ», ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк», ПАТ «ВТБ БАНК», ТОВ «АЛОР Україна».

Станом на кінець 2015 року, на вітчизняному ринку функціонувало 10 фондових бірж:

- «Київська міжнародна фондова біржа»;
- «Придніпровська фондова біржа»;
- «Українська міжбанківська валютна біржа»;
- «Українська міжнародна фондова біржа»;
- «Українська фондова біржа»;
- «Східно-Європейська фондова біржа»;
- «Українська біржа»;
- «Фондова біржа «ІННЕКС»;
- «Фондова біржа «ПФТС»;
- «Фондова біржа «Перспектива».

На підставі підпункту 3 пункту 4 розділу II Порядку зупинення дії та анулювання ліцензій на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) рішенням Комісії від 16.04.2015 року № 540 зупинено дію ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі цінними паперами серії АВ № 581137 від 01.04.2011 року, видану ПрАТ «УКРАЇНСЬКА МІЖНАРОДНА ФОНДОВА БІРЖА».

Незважаючи на розвиненість цього сегмента ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж, а також стимулювання зростання ліквідності національного фондового ринку. Протягом 2015 року провадилась активна діяльність щодо посилення біржового сегмента ринку, зокрема, знаходження у лістингу фондової біржі якісних цінних паперів; встановлення єдиного підходу до порядку визначення біржового курсу цінного папера, що в свою чергу забезпечить розрахунок справедливої ринкової вартості цінних паперів, та вдосконалення порядку реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення. З цією метою регулятором було прийнято рішення Комісії від 03.07.2015 року № 933 «Про затвердження Порядку визначення біржового курсу цінного папера», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.07.2015 року за № 862/27307; рішення Комісії від 06.08.2015 року № 1217 «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.08.2015 року за № 1030/27475, та рішення Комісії від 03.12.2015 року № 2031 «Про внесення змін

до Порядку реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.12.2015 року за № 1601/28046.

З метою підвищення зацікавленості інвесторів до заходів приватизації, зокрема, шляхом зменшення біржового збору, підвищення конкурентоспроможності між фондовими біржами при наданні послуг з проведення таких аукціонів прийнято рішення Комісії від 15.09.2015 року № 1449 «Про затвердження Зміни до Положення про порядок продажу в процесі приватизації на фондових біржах пакетів акцій акціонерних товариств», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.10.2015 року за № 1197/27642. Регулятором концептуально змінено алгоритм ведення реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, та встановлено процедуру його формування у прийнятому Комісією рішенні від 03.12.2015 року № 2030 «Про затвердження Порядку формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 22.12.2015 року за № 1614/28059.

У 2015 році тривала активна робота з удосконалення окремих норм, що регулюють умови провадження професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Регулятором прийнято рішення від 16.12.2014 року № 1707 «Про затвердження Змін до типового договору андеррайтингу», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.01.2015 року за № 16/26461. З метою встановлення нового порядку взаємодії учасників депозитарної системи щодо емісії цінних паперів та порядку проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів прийнято рішення Комісії від 16.12.2014 року № 1706 «Про затвердження Змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.01.2015 року за № 15/26460.

Важливим залишалось питання щодо удосконалення системи подання звітності до Комісії, зокрема, подання торговцями цінними паперами та організаторами торгівлі в складі адміністративних даних інформації щодо розрахунку та дотримання показників пруденційних нормативів. У зв'язку з цим було прийнято рішення Комісії від 01.12.2015 року № 2002 «Про внесення змін до Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24.12.2015 року за № 1632/28077, та рішення Комісії від 01.12.2015 року № 2003 «Про внесення змін до Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення діяльності організаторами торгівлі, оприлюднення інформації та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.12.2015 року за № 1602/28047.

Регулювання депозитарної та клірингової діяльності

Депозитарна система, як важливий сегмент інфраструктури фондового ринку, є невід'ємною частиною та загальною умовою функціонування фондового ринку. Тому ефективне функціонування депозитарної системи є запорукою реалізації принципів прозорості та

справедливості стосовно цін на інвестиційні ресурси. На кінець 2015 року 255 депозитарних установ мали ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності (таблиця 90).

Таблиця 90. Кількість суб'єктів, яким видано ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності та клірингової діяльності

Вид професійної діяльності	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Депозитарна діяльність депозитарної установи	306	255
Діяльність із зберігання активів спільного інвестування	83	62
Діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	28	18
Клірингова діяльність	1	1

Протягом 2015 року Комісією анульовано 85 ліцензій на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності 54 юридичним особам.

У 2015 році регулятором проводилась робота, спрямована на подальше удосконалення процесів функціонування депозитарної системи України та державного регулювання професійної діяльності професійних учасників депозитарної системи, взаємодії між її учасниками та забезпечення проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

Враховуючи наявність деяких нерегульованих питань відповідно до вимог законодавства про депозитарну систему, Комісією спільно з учасниками фондового ринку протягом 2015 року розроблено та прийнято 15 нормативно-правових актів, а саме:

- рішення Комісії від 21.04.2015 року № 566 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 30 липня 2013 року № 1331», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14.05.2015 року за № 514/26959, яким врегульовано питання застосування Національним банком України безумовного та переважного права задовольнити будь-яку основу на здійсненому рефінансуванні банку вимогу, за якою настав строк погашення, шляхом продажу цінних паперів, наданих у забезпечення вимог Національного банку України, та/або набуття у власність цих цінних паперів;
- рішення Комісії від 04.06.2015 року № 740 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.06.2015 року за № 737/27182, яким удосконалено вимоги щодо обслуговування в депозитарній системі України облігацій міжнародних фінансових організацій;
- рішення Комісії від 09.06.2015 року № 771 «Про затвердження Змін до Положення про порядок забезпе-

чення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.06.2015 року за № 758/27203, яким удосконалено вимоги щодо забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі, випуски яких не були переведені у бездокументарну форму існування до набрання чинності Законом України «Про депозитарну систему України», з урахуванням вимог законодавства щодо здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів, у тому числі уточнено норми щодо здійснення ними верифікації та ідентифікації клієнтів під час провадження депозитарної діяльності;

- рішення Комісії від 30.06.2015 року № 914 «Про затвердження Змін до Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.07.2015 року за № 864/27309, яким врегульовано питання, пов'язані з припиненням депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, зокрема, визначено уповноваженого на зберігання за всіма випусками цінних паперів – Центральний депозитарій; уточнені дати припинення діяльності у випадку відкриття ліквідаційної процедури або прийняття органом ліцензування рішення про анулювання Ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, депозитарної установи;

- рішення Комісії від 24.07.2015 року № 1086 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 06 серпня 2013 року № 1412», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.08.2015 року за № 960/27405, яким удосконалено норми щодо взаємодії між учасниками депозитарної системи України шляхом забезпечення можливості відкриття в депозитарній установі кількох рахунків у цінних паперах на ім'я однієї територіальної громади в розрізі

суб'єктів управління, підвищення відповідальності депонентів за виконання дій щодо приведення договорів про відкриття рахунка в цінних паперах у відповідність до вимог законодавства;

- рішення Комісії від 27.10.2015 року № 1772 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.11.2015 року за № 1441/27886, яким врегульовано питання, що виникають у процесі провадження депозитарної діяльності Центральним депозитарієм та депозитарними установами, з урахуванням норм чинного законодавства, зокрема, удосконалено вимоги щодо здійснення Центральним депозитарієм безумовних операцій з урахуванням чинного законодавства про ІСІ, списання прав на цінні папери з рахунків власників при погашенні, погашення цінних паперів, які розміщені за межами України та обліковуються на кореспондентському рахунку Центрального депозитарію в депозитарії іноземної держави або в міжнародній депозитарно-кліринговій установі, запроваджено норми щодо збереження в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію інформації про стан рахунків у цінних паперах депонентів, визначено порядок посвідчення депозитарними установами довіреності на право участі та голосування на загальних зборах акціонерного товариства;

- рішення Комісії від 24.11.2015 року № 1896 «Про затвердження Змін до Положення про діяльність депозитарних установ щодо зберігання активів інституційних інвесторів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.12.2015 року за № 1549/27994, яким врегульовано певні питання провадження депозитарними установами діяльності із зберігання активів інституційних інвесторів, а саме: щодо необхідності надання згоди зберігача активів ІСІ на продовження договору про обслуговування активів корпоративного інвестиційного фонду (далі – КІФ), уточнення порядку здійснення зберігачем активів ІСІ нагляду за відповідністю операцій з активами ІСІ регламенту, проспекту емісії цінних паперів ІСІ та законодавству та порядку дій зберігача активів ІСІ у разі виявлення неподання або несвоєчасного подання компанією з управління активами ІСІ повідомлення про проведення операцій щодо списання коштів з рахунків та відчуження інших активів КІФ або компанією з управління активами ПІФ;

- рішення Комісії від 17.11.2015 року № 1853 «Про внесення змін до Порядку забезпечення інтересів власників іменних цінних паперів у разі відсутності документів системи реєстру власників іменних цінних паперів певного випуску», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.12.2015 року за № 1556/28001, яким запроваджено норму щодо подання емітентом до НКЦПФР копії судового рішення щодо встановлення факту втрати системи реєстру власників іменних цінних паперів, яке відповідно до вимог Порядку має бути в емітента або акціонерів, що ініціюють проведення процедури відновлення інформації про власників.

Також протягом 2015 року регулятором проводилась робота стосовно удосконалення вимог щодо провадження професійної діяльності на фондовому ринку – клірингової діяльності, зокрема, щодо визначення порядку створення гарантійного фонду за рахунок внесків учасників клірингу та інших учасників депозитарної системи з метою забезпечення виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, що пройшли процедуру клірингу, та порядку відшкодування особою, що не виконала або виконала неналежним чином обов'язок щодо здійснення внеску (додаткового внеску), збитків, що спричинені особі, яка здійснює кліринг, центральному контрагенту, іншим учасникам клірингу, у тому числі за рахунок раніше здійснених внесків, зокрема, до гарантійного фонду. У зв'язку з цим прийнято рішення Комісії від 25.11.2014 року № 1576 «Про затвердження Змін до Положення про клірингову діяльність», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.01.2015 року за № 505/26500.

З метою забезпечення виконання учасниками фондового ринку рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» шляхом визначення дій, що мають здійснювати депозитарні установи, Центральний депозитарій цінних паперів, Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках, емітенти цінних паперів, у тому числі компанії з управління активами, та торговці цінними паперами у разі застосування санкцій та інших обмежувальних заходів, передбачених цим рішенням, до фізичних та юридичних осіб, визначених у додатках 1 та 2 до цього рішення, прийнято рішення Комісії від 13.10.2015 року № 1707 «Щодо виконання учасниками фондового ринку рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 29.10.2015 року за № 1325/27770.

З метою запобігання порушенням прав інвесторів та уникнення ризиків професійних учасників, що здійснюють провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності депозитарної установи на території проведення антитерористичної операції (у Донецькій та Луганській областях), регулятором прийнято рішення Комісії від 16.04.2015 року № 541 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11 листопада 2014 року № 1511 «Щодо запобігання порушенням прав інвесторів та уникнення ризиків професійних учасників», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06.05.2015 року за № 502/26947, яким визначено подальші дії деяких професійних учасників депозитарної системи та уточнено населенні пункти, на території яких вони можуть здійснювати провадження професійної діяльності.

Регулювання діяльності інституційних інвесторів

Діяльність інституційних інвесторів відіграє вагомий роль у функціонуванні фінансового ринку. Інституційні інвестори виступають в ролі фінансових посередників, головним завданням яких є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективне розміщення.

Станом на 31.12.2015 року, на українському фондовому ринку діяльність з управління активами здійснювали 320 професійних учасників. Водночас, кількість корпоративних та пайових інвестиційних фондів на кінець 2015 року становила 2 131, з них: 411 – це корпоративні інвестиційні фонди, а 1 720 – пайові. Для порівняння, на початок року кількість таких ІСІ становила 2 026, з них: 374 – корпоративні і 1 677 – пайові. Протягом останніх років простежується відносно зростання кількості інституційних інвесторів, що свідчить про зростання ефективності роботи ІСІ.

У 2015 році Комісія продовжила роботу над удосконаленням норм, які регулюють діяльність компаній з управління активами, інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів. Зокрема, регулятором були прийняті наступні рішення:

- рішення Комісії від 01.12.2015 року № 2008 «Про затвердження Змін до Положення про порядок визначення чистої вартості активів пенсійного фонду», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.12.2015 року за № 1588/28033, яким удосконалено вимоги щодо оцінки активів недержавних пенсійних фондів, що передбачають зняття обмежень для компаній з управління активами в частині застосування методів визначення справедливої вартості активів ПФ;

- рішення Комісії від 10.12.2015 року № 2051 «Про затвердження Змін до Положення про порядок визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.12.2015 за № 1648/28093, яким удосконалено вимоги щодо оцінки активів інститутів спільного інвестування, що передбачають зняття обмежень для компаній з управління активами в частині застосування методів визначення справедливої вартості активів ІСІ.

У 2015 році Комісія працювала й над удосконаленням діяльності пайових та корпоративних інвестиційних фондів, було внесено зміни до наступних регуляторних актів:

- Положення про порядок припинення корпоративного інвестиційного фонду;
- Положення про порядок припинення пайового інвестиційного фонду.

Комісія врегулювала деякі практичні аспекти діяльності з управління іпотечним покриттям, а саме: включення до іпотечного покриття коштів, розміщених на депозитному рахунку, та здійснення часткової виплати номінальної вартості звичайних іпотечних облігацій, якщо це передбачено проспектом емісії. З цією метою прийнято рішення Комісії від 03.07.2015 року № 942 «Про затвердження Змін до Положення про іпотечне покриття звичайних іпотечних облігацій, порядок ведення реєстру іпотечного покриття та управління іпотечним покриттям звичайних іпотечних облігацій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.07.2015 року за № 884/27329.

Пруденційний нагляд на фондовому ринку

Впровадження пруденційного нагляду на фондовому ринку має забезпечити прозорість та контрольованість діяльності професійних учасників фондового ринку. Крім того, це дієвий інструмент для захисту інтересів інвесторів.

Протягом 2015 року Комісією продовжувалась робота щодо впровадження пруденційного нагляду на ринку цінних паперів та уніфікації підходів до розрахунку пруденційних нормативів для окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку, удосконалення пруденційних показників, порядку їх розрахунку, нормативних значень, а також їх наближення до вимог Європейського законодавства. В ході цієї роботи на заміну діючим раніше документам щодо пруденційного нагляду розроблено та прийнято 2 нових нормативних актів:

- рішення Комісії від 01.10.2015 року № 1597 «Про затвердження Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.10.2015 року за № 1311/27756;

- рішення Комісії від 01.12.2015 року № 2021 «Про затвердження Положення про нагляд за дотриманням пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.12.2015 року за № 1599/28044.

Першим із зазначених актів встановлюються вимоги щодо пруденційних нормативів та внутрішньої системи управління ризиками за всіма видами професійної діяльності на фондовому ринку, а саме: депозитарної та клірингової діяльності, діяльності з торгівлі цінними паперами, діяльності з управління активами інституційних інвесторів, діяльності з організації торгівлі, а другим – вдосконалюється процедура здійснення нагляду за дотриманням професійними учасниками ринку цінних паперів пруденційних нормативів.

Протягом 2015 року проводився аналіз дотримання пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку: торговцями цінними паперами, депозитарними установами, особами, які провадять

клірингову діяльність, компаніями з управління активами та Центральним депозитарієм цінних паперів.

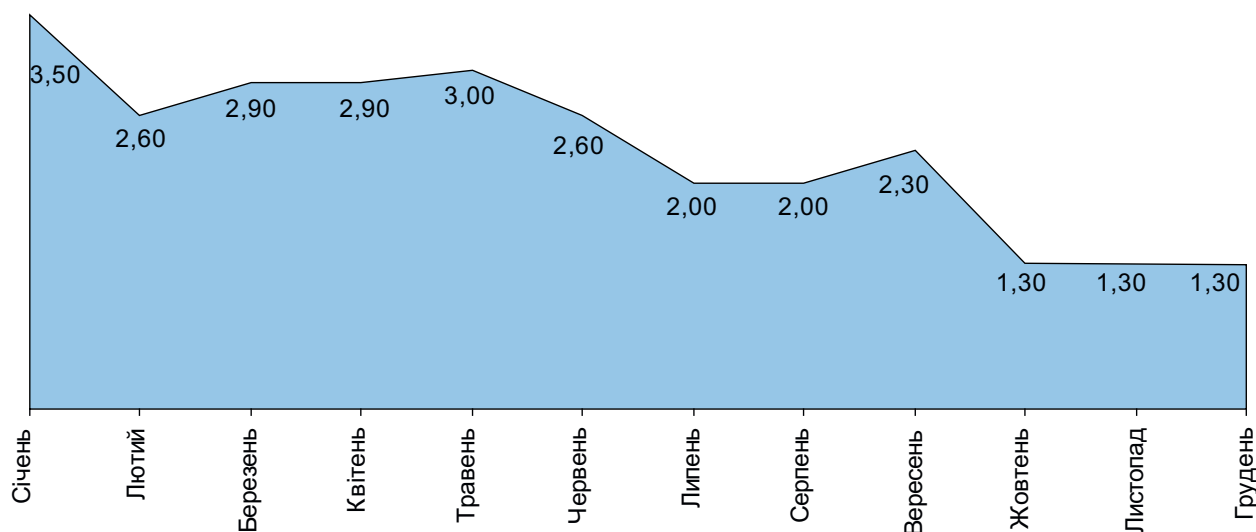
Варто зазначити, що протягом року спостерігалася тенденція до покращення значень пруденційних показників у всіх учасників ринку цінних паперів, до яких застосовуються відповідні вимоги.

За результатами діяльності компаній з управління активами Комісією проведено аналіз дотримання

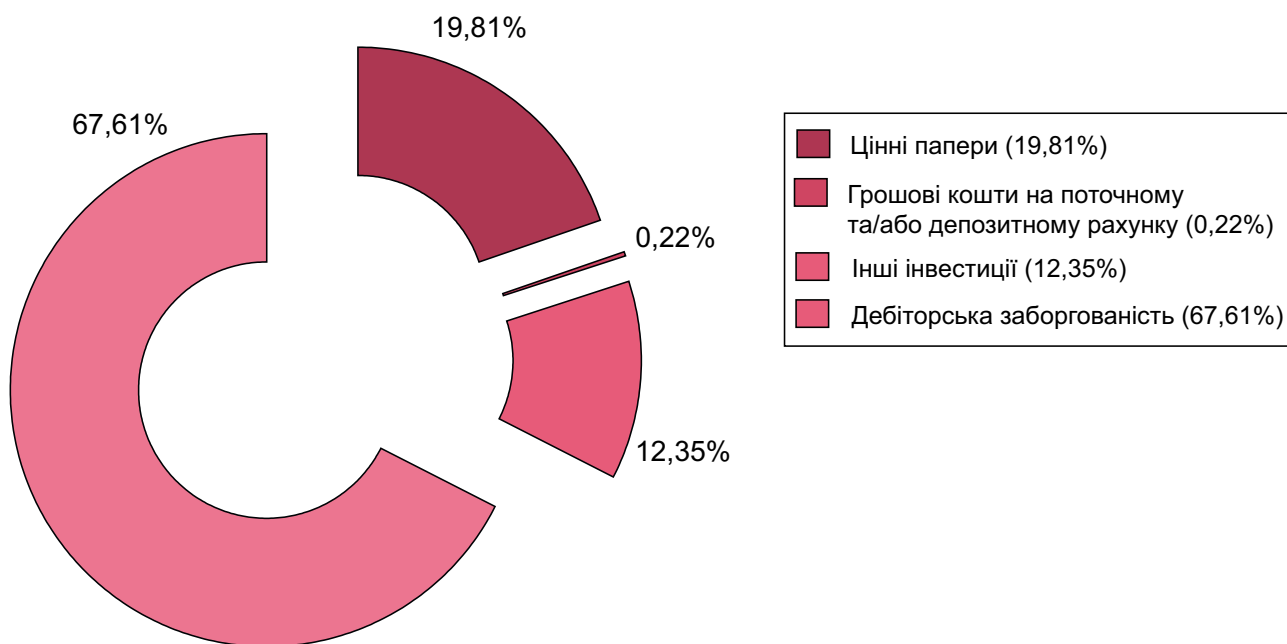
ними пруденційних нормативів. Динаміку кількості компаній з управління активами, що мали відхилення від встановлених вимог, наведено в **діаграмі 107**. Кількість таких компаній знизилась протягом року на 4%.

Структуру активів ІСІ, що знаходились в управлінні тих КУА, які мали негативні відхилення пруденційних нормативів, наведено в **діаграмі 108**.

Діаграма 107. Динаміка кількості компаній з управління активами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів протягом 2015 року, %

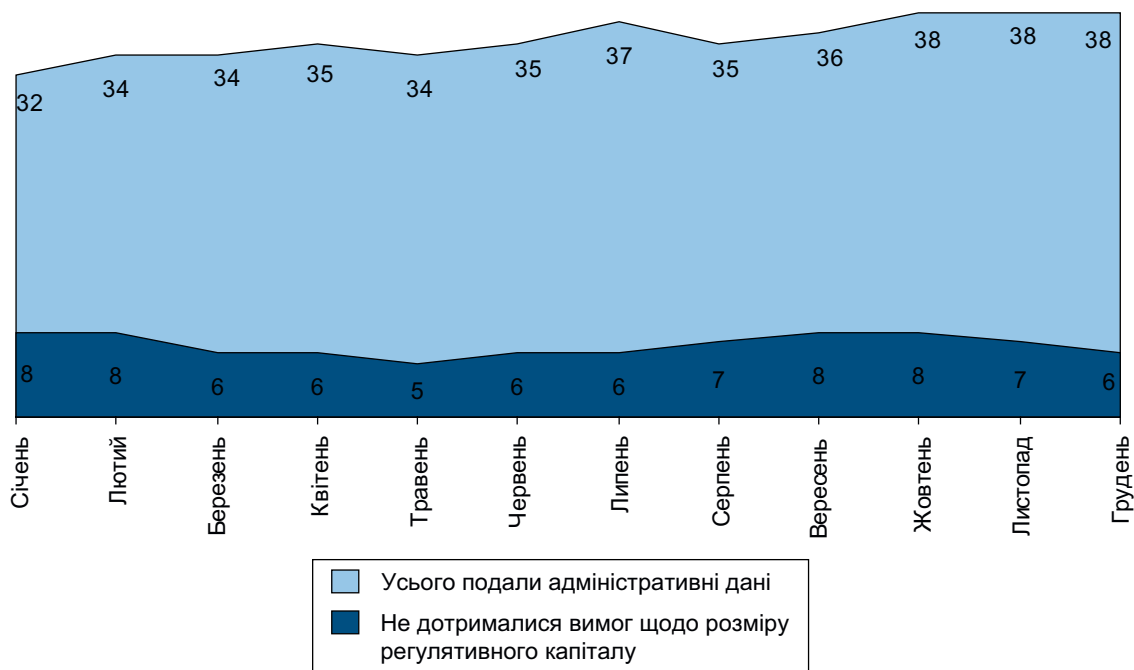
Діаграма 108. Структура активів ІСІ, станом на кінець року, які знаходяться в управлінні тих КУА, що мали негативні відхилення від встановлених пруденційних нормативів протягом 2015 року

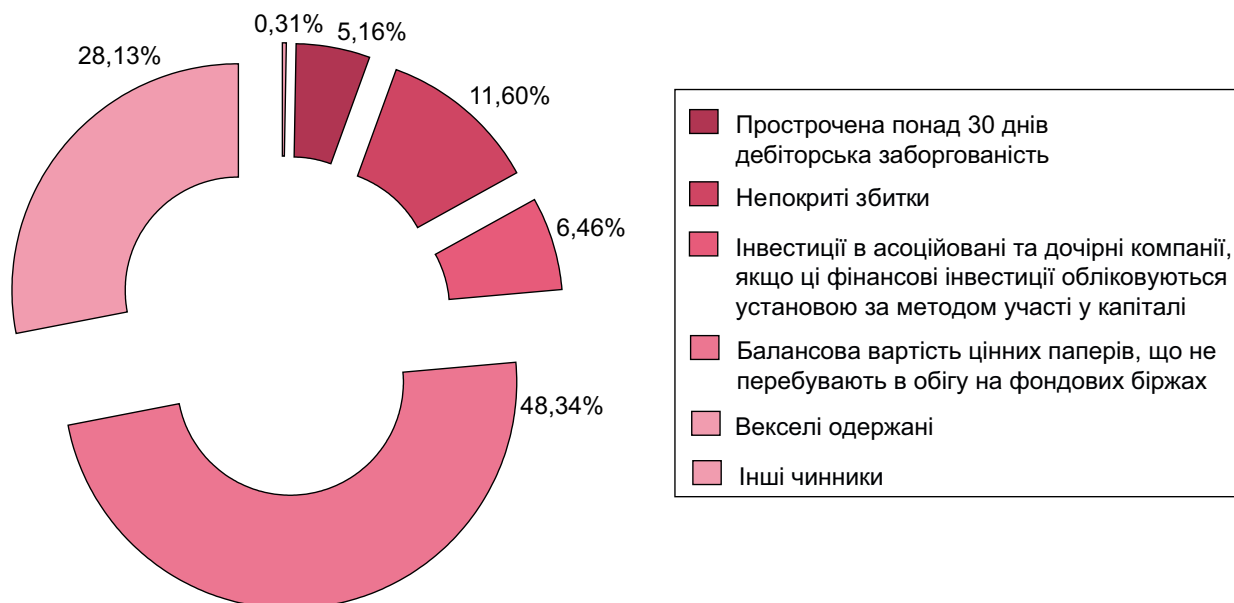
Протягом 2015 року депозитарні установи дотримувалися вимог, встановлених до коефіцієнтів фінансування та платоспроможності. Водночас деякі депозитарні установи мали недостатній регулятивний капітал, зокрема, у грудні їх частка становила 15,78% (діаграма 109).

Структуру складових розрахунку, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу депозитарних установ, станом на кінець 2015 року, наведено в **діаграмі 110**.

Діаграма 109. Динаміка кількості депозитарних установ, що мали недостатній розмір регулятивного капіталу протягом 2015 року

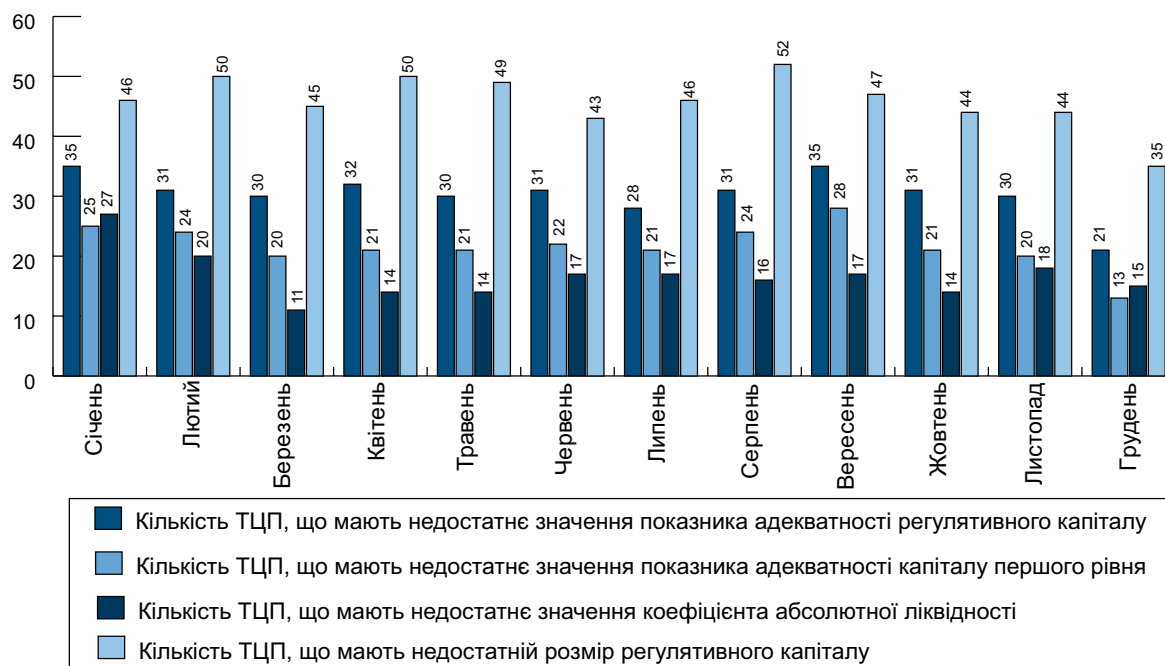
Діаграма 110. Структура складових розрахунку, які негативно впливали на розмір регулятивного капіталу депозитарних установ, станом на кінець 2015 року

Протягом 2015 року за результатами діяльності торговців цінними паперами Комісією проведено аналіз дотримання ними пруденційних нормативів. До торговців цінними паперами застосовувалися показники адек-

ватності капіталу та ліквідності. Динаміку кількості торговців цінними паперами, які не відповідали вимогам, встановленим до показників, наведено в **діаграмі 111**.

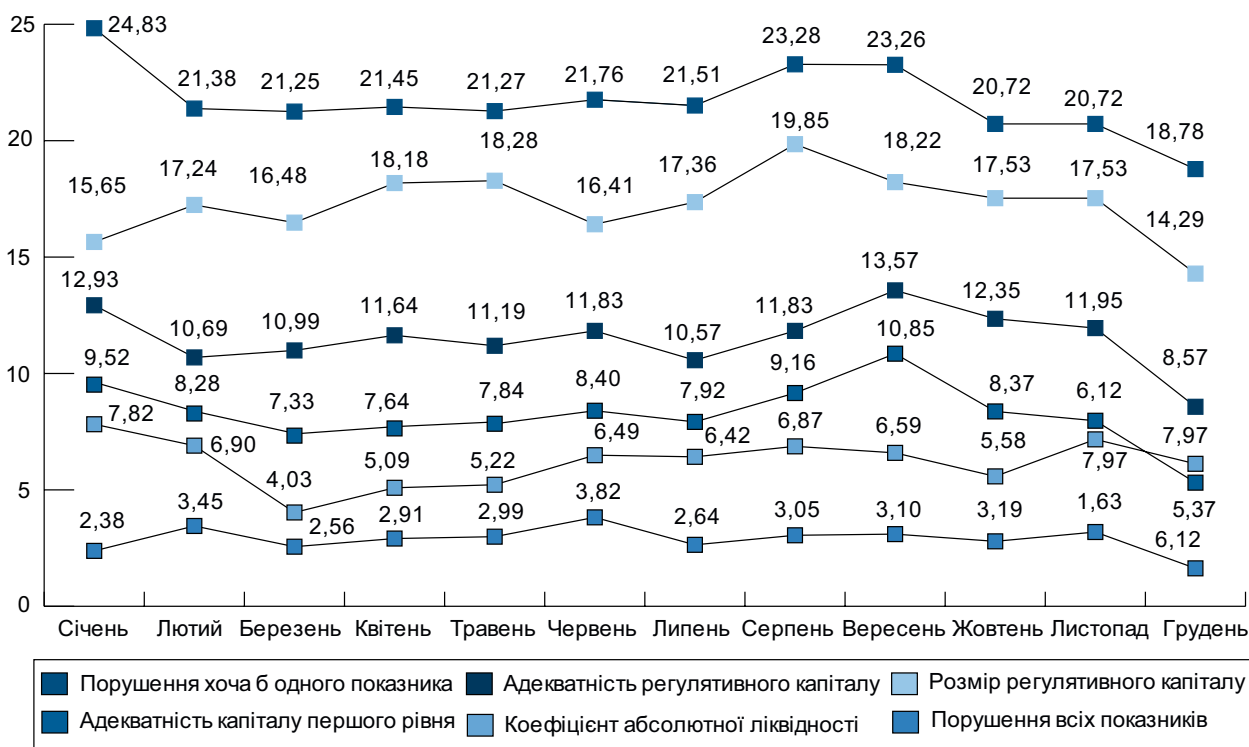
Діаграма 111. Динаміка кількості торговців цінними паперами, які не відповідали вимогам, встановленим до показників адекватності капіталу та ліквідності протягом 2015 року

Динаміку кількості торговців цінними паперами, що мали негативні відхилення від встановлених вимог, наведено в **діаграмі 112**. Серед торговців цінними паперами спостерігалось поступове зменшення частки

суб'єктів, які не відповідали встановленим вимогам. Частка торговців, які мали порушення хоча б одного з пруденційних нормативів з початку року, зменшилася на 6% – з 24,8% до 18,8%.

Діаграма 112. Динаміка кількості торговців цінними паперами, що мали негативні відхилення від встановлених значень пруденційних нормативів протягом 2015 року (у відсотках до загальної кількості поданих адміністративних даних)

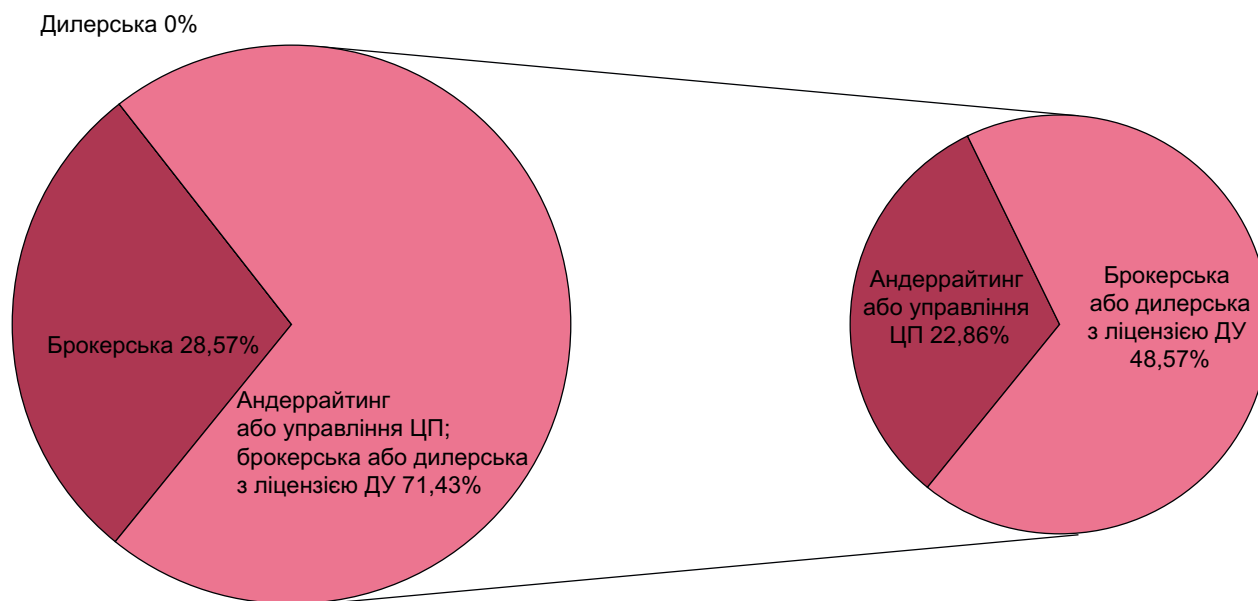
Серед факторів, що спричиняли негативне відхилення значень показників пруденційних нормативів торговців цінними паперами, станом на кінець 2015 року, були визначені наступні:

- наявність у активах цінних паперів емітентів, щодо яких проводиться процедура ліквідації, обіг цінних паперів яких зупинено або щодо цінних паперів яких встановлено обмеження операцій у системі депозитарного обліку;
- наявність у активах цінних паперів, що не перебувають в обігу хоча б на одній фондовій біржі;

- наявність у активах векселів;
- наявність у активах цінних паперів венчурних фондів;
- наявність у активах простроченої понад 30 днів дебіторської заборгованості.

Структура торговців цінними паперами (з розподілом за видами діяльності), розмір регулятивного капіталу яких не відповідав встановленим вимогам, представлена в **діаграмі 113**.

Діаграма 113. Структура торговців цінними паперами з розподілом за видами діяльності, розмір регулятивного капіталу яких не відповідав встановленим вимогам

Підготовка фахівців з питань фондового ринку

Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань фондового ринку, встановлюючи кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводячи сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку.

На базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету — навчально-методичному центрі Комісії, створено постійно діючу навчально-методичну Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань фондового ринку та корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими регулятором укладено договори про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку. В Україні з 1996 року запроваджена система професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях стосовно їх трудової

діяльності. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку проводиться за типовими програмами навчання фахівців фондового ринку та корпоративного управління:

- з питань торгівлі цінними паперами;
- з депозитарної діяльності;
- з питань організації торгівлі цінними паперами;
- з управління активами;
- клірингова діяльність.

Згідно з даними, що надійшли до Комісії від навчальних закладів, у 2015 році навчання з питань фондового ринку пройшли 1 437 осіб; атестацію — 1 358 осіб.

У 2015 році Комісією було видано 1 353 сертифікати на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку. До бюджету України за видачу сертифіката на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, у 2015 році надійшло 608 970 грн.

Правозастосування на ринку цінних паперів

Одним із важливих напрямів роботи Комісії є створення сприятливих умов для правового функціонування фондового ринку. Зокрема, це запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення – спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вжиття заходів для їх недопущення у подальшому.

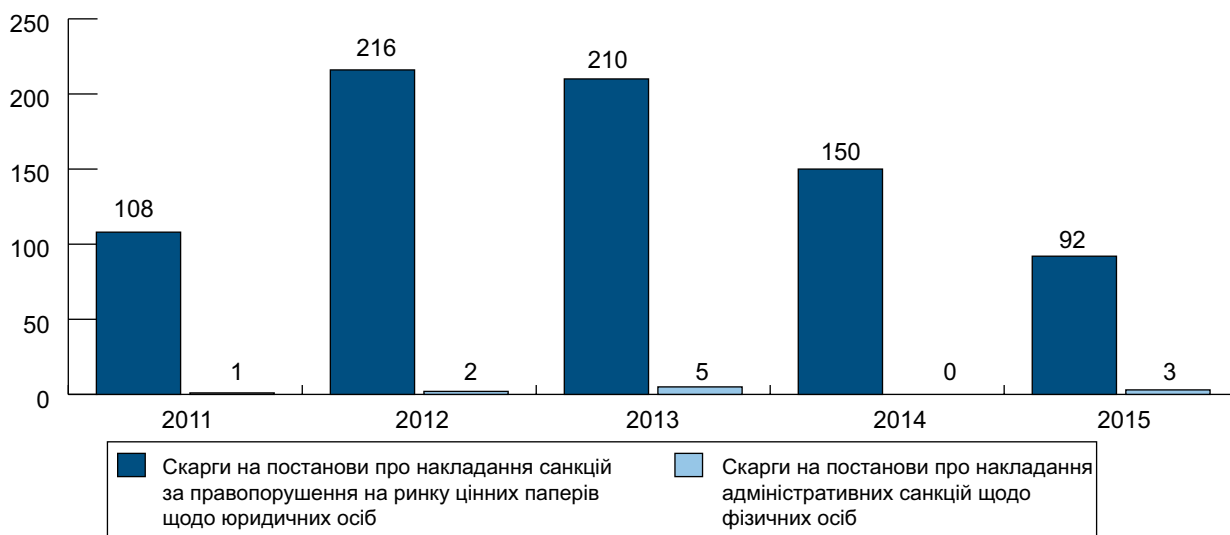
Протягом 2015 року уповноважені особи Комісії розглянули **4 731** справу про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами чого було накладено **2 871** штраф на загальну суму 51,66 млн грн. Крім того, винесено **1 253** попередження, анульовано **38** ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також зупинено дію **1** ліцензії, закрито **568** справ про правопорушення на фондовому ринку. Уповноваженими особами Комісії було розглянуто 34 справи про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування теро-

ризму, за результатами чого було накладено **30** штрафів на загальну суму 128,70 тис грн, 4 справи були закриті. Всього за 2015 рік юридичні та фізичні особи за правопорушення на ринку цінних паперів сплатили до державного бюджету штрафів на загальну суму 2,75 млн грн.

Найтиповішими порушеннями на ринку цінних паперів залишилися неподання адміністративних даних професійними учасниками фондового ринку, неподання регулярної та особливої інформації емітентами цінних паперів, невиконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери, недотримання пруденційних показників та неподання плану заходів щодо поліпшення свого фінансового стану.

Протягом 2015 року до Комісії надійшло **95** скарг, з яких: 92 скарги на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів щодо юридичних осіб та 3 скарги – щодо фізичних осіб (**діаграма 114**).

Діаграма 114. Кількість скарг, що надійшли до Комісії

За результатами аналізу та розгляду зазначених скарг прийняті такі рішення:

50 рішень Комісії про залишення скарг без задоволення, а постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів без змін;

6 рішень Комісії про скасування постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів та направлення справ на новий розгляд.

За результатом розгляду скарг на постанови про накладення адміністративних стягнень щодо фізичних осіб у 2015 році прийняті наступні рішення:

1 рішення Комісії про залишення скарг без задоволення, а постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів без змін;

1 рішення Комісії про скасування постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів та закриття справи;

1 лист-відмову у прийнятті до розгляду скарги на постанову про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів.

Протягом 2015 року працівники Комісії взяли участь у 86 засіданнях судів різних інстанцій у справах щодо правозастосування на ринку цінних паперів. За найрезонанснішими справами, пов'язаними з маніпулюванням на фондовому ринку, суди різних інстанцій переважно кількість рішень винесли на користь Комісії.

З метою удосконалення розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів при-

йнято рішення Комісії від 19.05.2015 року № 675 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11 грудня 2012 року № 1766», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.06.2015 року за № 654/27099. Зазначеним регуляторним актом удосконалено Правила розгляду справ

про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму чи фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та застосування санкцій.

Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів

У 2015 році державний контроль було зосереджено на забезпеченні дотримання окремими учасниками ринку цінних паперів правил та норм роботи на ньому, запобіганні порушень прав акціонерів.

Протягом 2015 року відбулося зменшення перевірок учасників фондового ринку, що обумовлено мораторієм на їх проведення. Всі здійснені перевірки були позаплановими, за Постановами слідчих правоохоронних органів, ухвал суду та за заявою суб'єкта перевірки. Зменшилась і кількість виявлених правопорушень на фондовому ринку.

Упродовж 2015 року Комісія, виконуючи функцію контролю на ринку цінних паперів, провела:

- **10** перевірок щодо дотримання вимог законодавства емітентами цінних паперів. За результатами перевірок виявлено 12 правопорушень, найбільш розповсюдженими серед яких були порушення порядку скликання загальних зборів акціонерних товариств, порушення прав акціонерів на отримання інформації про діяльність товариства;

- **16** перевірок щодо дотримання вимог законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів. За результатами перевірок виявлено 30 правопорушень, найбільш розповсюдженими серед яких були порушення ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) за видами та порушення професійними учасниками нормативно-правових актів Комісії.

Одним із заходів контролю, які здійснюються Комісією, є перевірка стосовно дотримання вимог законодавства про цінні папери та акціонерні товариства під час реєстрації для участі у загальних зборах, проведенні загальних зборів, голосуванні та підбитті його підсумків за місцем проведення загальних зборів акціонерів тощо. У 2015 році Комісія провела **256** наглядів за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів. За результатами контрольних заходів виявлено порушень в діяльності **33** емітентів.

Важливим напрямом роботи регулятора протягом 2015 року було виявлення акціонерних товариств, які не привели свою діяльність у відповідність до вимоги Закону України «Про акціонерні товариства», та не виконали вимог законодавства щодо подання регулярної річної інформації. За результатами проведеної роботи Комісією у відношенні **421** емітента прийнято рішення щодо зупинення внесення змін до системи депозитар-

ного обліку цінних паперів на строк до усунення порушень.

Протягом 2015 року Комісією здійснювався аналіз інформації щодо діяльності емітентів, торгівля цінними паперами яких здійснювалась на фондових біржах. За результатами проведеного аналізу встановлено, що такі емітенти мали низькі фінансово-господарські показники: низький рівень або відсутність доходів від реалізації товарів, робіт, послуг за основним видом діяльності станом на кінець фінансового року; відношення суми дебіторської заборгованості та фінансових інвестицій з векселями до активів понад 90%; готова продукція, запаси – відсутні, переважну частку активів емітентів становили фінансові інвестиції; відсутні дивіденди, середня кількість працівників менше 10 осіб тощо. Тоді, як капіталізація таких емітентів становила доволі велике значення, а біржовий курс перевищував номінальну вартість майже у 25 разів. Здійснення на фондових біржах торгів з цінними паперами емітентів, які мають низькі фінансові показники, може нести ризики, зокрема, для інвесторів у цінні папери, оскільки такі цінні папери можуть бути використані при формуванні активів інститутів спільного інвестування недержавних пенсійних фондів та не дають можливості об'єктивно оцінити ризики інвестування коштів в цінні папери таких емітентів.

З метою захисту держави та інвесторів у 2015 році Комісією прийнято низку рішень, якими зупинено торгівлю цінними паперами на будь-якій біржі **98** емітентам, **20** з яких визнані фіктивними.

Протягом 2015 року здійснювався аналіз на предмет наявності в діях осіб – учасників ринку цінних паперів ознак маніпулювання цінами на фондовому ринку. Комісією підготовлено **73** аналітичні довідки та порушено **111** справ про правопорушення на ринку цінних паперів щодо маніпулювання на ринку цінних паперів.

Іншим пріоритетним напрямом діяльності Комісії залишилося питання удосконалення системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Особлива увага була приділена вдосконаленню регуляторної бази у сфері фінансового моніторингу та підвищенню ефективності державного контролю за дотриманням законодавства у цій сфері.

Саме контроль за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу на ринку цінних паперів, який

включає в себе проведення перевірок, у тому числі безвиїзних, та застосування санкцій у разі виявлення порушень, є одним із найефективніших заходів протидії відмиванню або легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.

У 2015 році Комісія провела **35** перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу – професійних учасників ринку цінних паперів. За результатом перевірок виявлено **70** правопорушень.

Найбільш розповсюдженими в діяльності СПФМ були порушення щодо:

- нормативно-правових актів Комісії в частині призначення відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу та в частині встановлення Правил та Програм здійснення фінансового моніторингу;
- порядку ідентифікації клієнтів;
- непроведення аналізу відповідності фінансових операцій, що проводяться клієнтом, наявній інформації про зміст його діяльності та фінансовий стан;
- неподання Держфінмоніторингу інформації для постановки на облік або неподання відомостей про зміни інформації, яка стала підставою для взяття суб'єкта на облік;
- неповідомлення Держфінмоніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- незабезпечення виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу;
- незберігання документів щодо ідентифікації осіб, які провели фінансову операцію.

З метою підвищення ефективності діяльності Комісії у сфері державного контролю на ринку цінних паперів у 2015 році одним із важливих завдань було приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства. Протягом 2015 року було внесено зміни до наступних нормативно-правових актів:

- Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів;
- Положення про рекламу цінних паперів та фондового ринку;
- Порядку контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів) вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- Порядку проведення перевірок дотримання вимог законодавства про цінні папери щодо професійної діяльності на фондовому ринку та діяльності саморегулювальних організацій професійних учасників фондового ринку;
- Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу – професійного учасника фондового ринку (ринку цінних паперів) бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Робота зі зверненнями інвесторів

Постійна комунікація з інвесторами та вчасне реагування на їх звернення – одне з головних завдань регулятора. Комісія в межах своєї компетенції робила все можливе, щоб попередити виникнення правопорушень, а у разі їх вчинення вдавалася до застосування санкцій.

У 2015 році до центрального апарату та територіальних органів Комісії через цей канал зв'язку надійшло на розгляд **933** письмових звернення від фізичних осіб щодо порушення їх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів (**таблиця 91**).

Таблиця 91. Динаміка надходження письмових звернень громадян до Комісії за період з 2011 по 2015 роки

Період	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість звернень	3 733	2 483	3 425	1 128	933

Працюючи зі зверненнями інвесторів, фахівці регулятора надають їм всебічні, своєчасні та кваліфіковані відповіді, намагаються швидко та адекватно реагувати на виявлені правопорушення на ринку цінних паперів. За час роботи «гарячої» телефонної лінії для звернень громадян можливістю отримати консультацію від фахівців Комісії за телефоном скористалися **488** осіб. Враховуючи особливості законодавства про цінні папери та недостатню правову обізнаність населення, спеціалістами Комісії надавались вичерпні, ґрунтовні відповіді та роз'яснення законодавства. При цьому інформація надавалась у максимально доступній для заявників формі. Заявники завжди мали мож-

ливість ознайомитись з матеріалами перевірок своїх звернень, брати участь у перевірці поданих ними заяв тощо.

Відзначимо, що на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 року № 898 «Про взаємодію органів виконавчої влади та Державної установи «Урядовий контактний центр» Комісія забезпечує в межах компетенції розгляд звернень громадян, що надходять на урядову телефонну «гарячу» лінію. Протягом 2015 року НКЦПФР опрацювала та надала відповіді на **164** таких звернення громадян (**таблиця 92**). За результатами розгляду звернень порушено **38** справ про правопорушення на ринку цінних паперів.

Таблиця 92. Динаміка надходження звернень від ДУ «Урядовий контактний центр»

Період	2012	2013	2014	2015
Кількість звернень на урядову «гарячу лінію»	263	276	157	164

Найпопулярнішим питанням, з якого надходила найбільша кількість скарг упродовж 2015 року, було порушення

законодавства про цінні папери та акціонерні товариства (87,0% від загальної кількості звернень).

Участь у судових процесах

Упродовж 2015 року до Комісії надійшло **140** позовних заяв, представники Комісії взяли участь у **564** судових засіданнях. Для порівняння: у 2014 році кількість позовних заяв становила 124, а засідань за участі уповноважених осіб регулятора відбулося 464.

Протягом 2015 року у справах, в яких представники Комісії є відповідачами, судами були винесені **115** рішень. З них – 87 рішень винесені на користь Комісії, що становить 76% від усіх винесених рішень за звітний період.

Серед категорій справ, які найчастіше розглядались у 2015 році за позовами до Комісії, можна виділити наступні:

- визнання протиправними та скасування рішень Комісії щодо зупинення торгівлі цінними паперами певних емітентів на будь-якій фондовій біржі;
- зобов'язання скасувати реєстрацію випуску акцій;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про усунення порушень законодавства про цінні папери;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів;
- визнання бездіяльності Комісії протиправною;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про документальне підтвердження встановлення факту контролю (вирішального впливу) осіб інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України та про анулювання ліцензій на провадження професійної діяльності на фондовому ринку;
- визнання протиправними та скасування рішень Комісії про встановлення ознак фіктивності емітентів та включення їх до Переліку емітентів, що мають ознаки фіктивності.

Аналіз позовів, які надійшли у 2015 році до Комісії, вказує на те, що актуальною проблемою було винесення Комісією рішень щодо зупинення торгівлі цінними паперами емітентів на будь-яких фондових біржах і питання щодо скасування реєстрації випусків акцій у зв'язку з реорганізацією акціонерних товариств у іншу організаційно-правову форму. Саме ця категорія справ у 2015 році стала найчисельнішою і посідала важливе місце серед усіх категорій судових справ.

Особлива увага при вирішенні питання щодо скасування реєстрації випуску акцій приділялася Комісією по недопущенню протиправного позбавлення акціонерів права власності на належні їм цінні папери під час реорганізації акціонерних товариств у іншу організаційно-правову форму або ліквідації.

Окремо слід виділити категорію господарських та цивільних справ, у яких залучено Комісію в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору. У 2015 році Комісію в якості третьої особи було залучено у **30** судових справах.

Найчастіше у 2015 році Комісія залучалася у зазначені судові справи, предметом яких було:

- визнання недійсними рішень загальних зборів акціонерів;
- визнання недійсними/розірвання договорів купівлі-продажу цінних паперів (правочинів);
- стягнення грошових коштів/збитків;
- про визнання нечинними договорів про відкриття кредитної лінії;
- про припинення договору застави;
- про припинення юридичної особи.

У 2015 році Комісію було залучено в якості учасника у справах про банкрутство юридичних осіб – учасників ринку цінних паперів у **4** судових справах.

Система внутрішнього аудиту

У 2015 році тривала діяльність з внутрішнього аудиту в Комісії, спрямована на удосконалення внутрішнього контролю, якості надання адміністративних послуг, виконання інших функцій. З цією метою в Комісії проведено **6** планових внутрішніх аудитів за такими напрямками:

- **3** фінансові аудити – у Південно-Українському і Центральному територіальних управліннях НКЦПФР та у Державній установі «Інформаційно-видавничий центр

«Відомості НКЦПФР» стосовно оцінки діяльності установи щодо законності та достовірності фінансової і бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку;

- **2** аудити відповідності у Центральному апараті НКЦПФР щодо оцінки дотримання вимог актів законодавства та внутрішніх розпорядчих документів, а саме: діяльності з надання адміністративної послуги із пого-

дження розповсюдження реклами цінних паперів та фондового ринку; роботи з бланками документів, які використовуються в центральному апараті НКЦПФР;

- 1 аудит ефективності у Центральному апараті НКЦПФР щодо оцінки діяльності по забезпеченню стягнення штрафних санкцій, застосованих уповноваженими особами НКЦПФР та контролю за сплатою штрафів.

За наслідками проведених аудитів надано рекомендації, які спрямовані на усунення встановлених недоліків/порушень, посилення системи внутрішнього контролю, зменшення вірогідності виникнення порушень та недоліків у майбутньому та з метою удосконалення діяльності з питань, які підлягали внутрішньому аудиту.

За результатами реалізації впроваджених рекомендацій в системі НКЦПФР здійснено такі основні заходи:

- внесено зміни до відповідних нормативно-правових актів НКЦПФР та внутрішніх розпорядчих документів;

- усунуто недоліки у здійсненні обліку бланків, удосконалено роботу з окремими видами бланків;

- усунуто недоліки щодо окремих аспектів діяльності, пов'язаної з організацією службових відряджень працівників;

- усунуто недоліки в організації бухгалтерського обліку;

- удосконалено діяльність із надання адміністративної послуги щодо погодження розповсюдження реклами;

- внесено зміни до положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників тощо.

У 2015 році розпочато здійснення заходів щодо запровадження системи внутрішнього контролю в НКЦПФР:

- розробка адміністративних регламентів основних функцій НКЦПФР;

- робота по виявленню, оцінці та управлінню ризиками, притаманними певним видам діяльності;

- підготовка пропозицій щодо заходів, спрямованих на зменшення ризиків або мінімізацію їх впливу на результати виконання функцій.

Міжнародна співпраця та євроінтеграція

У 2015 році пріоритетами міжнародної діяльності для Комісії були: посилення взаємодії з США, країнами Європейського Союзу, Близького Сходу та Африки. Протягом року здійснювалися заходи щодо забезпечення участі України в Міжнародній організації Комісій з

цінних паперів (IOSCO), розвитку договірно-правової бази у рамках загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, а також проводилась активна робота із залучення донорської допомоги з метою подальшої імплементації міжнародних стандартів в Україні тощо.

Європейська інтеграція

У 2015 році Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні, виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2014 – 2017 роки (План заходів), Плану імплементації актів законодавства ЄС, Порядку денного асоціації Україна – ЄС (ПДА).

Представники Комісії входять до складу Кластера І (макроекономічне співробітництво, управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль та зовнішній аудит, статистика, облік і аудит, боротьба із шахрайством) Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС.

Комісія є відповідальним виконавцем окремих заходів з імплементації актів ЄС відповідно до Плану заходів, затвердженого розпорядженням КМУ № 847-р від

17.09.2014 р. «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Додатки до Розділів IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та V «Економічне та галузеве співробітництво». Угоди містять 58 актів ЄС, що мають бути імplementовані українською стороною та належать до компетенції Комісії.

З метою обговорення питань, пов'язаних з адаптацією національного законодавства у сфері регулювання фондового ринку до законодавства ЄС, представники Комісії взяли участь у зустрічах з представниками Ради з фінансової стабільності, фінансових послуг та ринку капіталу Європейської Комісії, які відбулися у м. Брюссель, Бельгія.

Співпраця з іноземними регуляторами

Протягом 2015 року Комісія опікувалася захистом прав інвесторів та вела боротьбу з правопорушеннями на фондовому ринку, більшість з яких набули інтернаціонального характеру. Для виконання цієї місії Комісія укладала Меморандуми про взаєморозуміння з іноземними регуляторами фондових ринків.

Відповідні документи були підписані з Радою ринків капіталу Туреччини та Управлінням з цінних паперів та товарів ОАЕ. Здійснювалася робота з підготовки текстів Меморандумів з Національним банком Республіки Казахстан, Комісією з цінних паперів та бірж Кіпру, Управлінням з ринків капіталу Лівану, Управлінням з цінних паперів та бірж Ірану.

У 2015 році Комісія отримала та надала відповіді на запити іноземних регуляторів та фізичних осіб-резидентів інших країн, зокрема, Комісії з цінних паперів та бірж Кіпру, Комісії з цінних паперів та бірж США, Комісії з нагляду за фінансовим сектором Люксембургу, грома-

дянам Республіки Білорусь, Канади, Румунії, Швеції, Великобританії, Латвії. Комісія зверталась до Комісії з фінансових послуг Маврікія та Комісії з цінних паперів Кіпру для отримання інформації про регульованих осіб.

Співпраця з Комісією з фінансового нагляду Польщі:

Протягом 2015 року у співробітництві з Комісією з фінансового нагляду Польщі були успішно проведені семінари за підтримки Міністерства закордонних справ Польщі за наступними темами:

- Ефективна протидія зловживанням на ринку;
- Кліринг та розрахунки;
- Виїзні перевірки інвестиційних фондів та компаній з управління активами;
- Засади та вимоги до функціонування фондових бірж, державні представники на фондових біржах;
- Правові засоби захисту роздрібних інвесторів: основні положення щодо надання інвестиційних рекомендацій, схема компенсацій інвесторів, основні положення щодо захисту прав дрібних акціонерів,

роль та компетенція Комісії з фінансового нагляду Польщі;

- Захист прав інвесторів відповідно до вимог MIFID;
- Система обміну інформацією на національному та міжнародному рівнях з метою попередження або розслідування порушень на ринку;
- Питання публічної пропозиції;
- Нагляд за торгівлею: обмін інформацією стосовно угод на європейських ринках, вимоги до звітності відповідно до директив, отримання інформації стосовно угод та замовлень, що становить основу для автоматичних систем виявлення зловживань на ринку, стандартизація стандартів технічного нагляду, аналітичні інструменти, які підтримують здійснення нагляду.

Співпраця з Федеральним управлінням фінансового нагляду Німеччини – BaFin

За підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ у 2015 році відбулась низка зустрічей з представниками Федерального управління фінансового нагляду Німеччини (BaFin). Метою візи-

тів експертів BaFin було обговорення особливостей українського права та імплементації Директив ЄС, які стосуються зловживань на фінансовому ринку (MAD/MAR).

Співробітництво з міжнародними організаціями

Діяльність в рамках Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO)

Комісія є постійним членом та єдиним представником від України в Міжнародній організації комісій з цінних паперів (International Organization of Securities Commissions – IOSCO).

Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) налічує більш ніж 180 регуляторних органів країн світу з метою співробітництва, обміну інформацією, спільної розробки кращих стандартів регулювання ринків цінних паперів, з подальшим їх запровадженням на національних ринках країн-членів. Основна робота організації полягає у виробленні міжнародних стандартів та рекомендацій щодо регулювання ринків цінних паперів. Документи, розроблені IOSCO, враховуються багатьма іншими міжнародними організаціями, серед яких група Світового банку, OECD, регіональні банки розвитку (включаючи ЄБРР), Міжнародний Комітет з стандартів бухгалтерського обліку, Базельський Комітет з банківського нагляду тощо.

У 2015 році Комісія взяла участь у Щорічній конференції IOSCO, яка проходила в Лондоні. Участь у конференції цього року стала підтвердженням зацікавленості та прагнення регулятора українського ринку цінних паперів працювати разом з іншими регуляторними органа-

ми світу в напрямі впровадження кращих міжнародних стандартів з регулювання ринку капіталу. Додатково, в ході конференції представники Комісії мали змогу поінформувати керівні органи організації про стан роботи стосовно заявки на приєднання до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва та обміну інформацією IOSCO. Протягом 2015 року відбувалось опрацювання заявки українського регулятора разом з Верифікаційною Командою IOSCO, за результатами чого у грудні 2015 року Скринінгова група IOSCO схвалила звіт з оцінки заявки на приєднання до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння IOSCO. Приєднання України до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння IOSCO передбачено Коаліційною Угодою та Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року.

Вагомою подією 2015 року став робочий візит в Україну Девіда Райта, Генерального секретаря IOSCO, під час якого були проведені зустрічі з Президентом України Петром Порошенком, Прем'єр-міністром України Арсенієм Яценюком, Головою НКЦПФР Тимуром Хромаєвим.

Міжнародний валютний фонд :

Протягом 2015 року відбувалось активне співробітництво з експертами Міжнародного валютного фонду (МВФ), зокрема, в рамках програми місій технічної допомоги. Експерти оцінювали достатність операційної та фінансової самостійності Комісії, її повноваження у сфері правозастосування та міжнародного співробітництва, надавалась допомога щодо відповідності функці-

онування національного регулятора ринку цінних паперів міжнародним стандартам IOSCO. Свої рекомендації за результатами здійсненої роботи експерти МВФ виклали в звіті «Розширення повноважень і зміцнення незалежності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

Європейський банк реконструкції та розвитку:

Національний банк, Міністерство фінансів, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та Європейський банк реконструкції й розвитку 15 липня 2015 року підписали Меморандум про взаєморозуміння з співробітництва в розвитку місцевих ринків капіталу в Україні. Основною метою Меморандуму було посилення співробітництва й діалогу між Україною й ЄБРР

для розвитку ефективного місцевого ринку капіталу в Україні, що, у свою чергу, сприятиме залученню на-самперед іноземних інвестицій.

За підтримки ЄБРР у 2015 році здійснювалися заходи, спрямовані на вдосконалення державного регулювання ринку облігацій та підвищення захисту прав власників корпоративних облігацій.

Міжнародна технічна допомога

У 2015 році НКЦПФР здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проєктів:

- Проєкт технічної допомоги ЄС «Технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору»:

В основі проєкту лежить створення сектору фінансових послуг в Україні, який здатний забезпечити стабільні, безпечні та ефективні фінансові ринки з метою надання фінансових ресурсів для національної економіки та підтримки економічного й соціального розвитку країни, а також інтеграції у світове фінансове середовище. В рамках проєкту здійснювались заходи, спрямовані на усунення найзначніших прогалин у секторі фінансових послуг України, зокрема щодо:

- зміцнення чинних нормативних засад фінансової звітності для всіх регуляторів фінансового сектору в Україні;
- наближення українського законодавства у сфері бухгалтерського обліку до вимог Директив Ради Європи;
- запровадження схеми компенсацій інвесторам на ринку цінних паперів України.

- Проєкт TAIEХ

У рамках інструменту інституційної розбудови TAIEХ проведено такі заходи:

- експертні місії «Досвід країн ЄС щодо удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази діяльності інститутів спільного інвестування», «Скасування реєстрації випуску акцій юридичних осіб регулятором на підставі судових рішень» та «Вимоги законодавства ЄС до обліку прав власності на цінні папери, порядку реалізації акціонерами корпоративних прав». До заходів

залучалися експерти регуляторів ринків цінних паперів Польщі, Болгарії та Іспанії;

- семінари «Звернення регуляторів з позовними заявами щодо захисту прав інвесторів, норми законодавства, які регулюють дані правовідносини» та «Засади та вимоги до функціонування фондових бірж, державні представники на фондових біржах». До заходів залучалися експерти регуляторів ринків цінних паперів Болгарії та Іспанії.

- навчальний візит до м. Мадрид (Іспанія) на тему «Проведення клірингової діяльності».

- Проєкт «Розвиток фінансового сектору» (FINREP II), USAID:

У 2015 році відбувалась активна взаємодія з Проєктом в рамках Протоколу про співпрацю між Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Програмою USAID з технічної допомоги «Розвиток фінансового сектору», Проєкт FINREP-II.

В рамках дії Проєкту FINREP проведено такі заходи:

- практичний семінар «Консолідована фінансова звітність як основа для консолідованого нагляду»;
- семінар «Оцінка активів за МСФЗ в недержавних пенсійних фондах»;
- семінар з питань запровадження XBRL;
- семінар в рамках Пілотної програми з XBRL.

Представники Комісії, за сприяння та фінансування FINREP-II, взяли участь у 25-му Міжнародному Інституті з розвитку ринку цінних паперів, який проходив у м. Вашингтон (США).

За підтримки USAID/FINREP-II у 2015 році було організовано візит представників Комісії з цінних паперів і бірж США (U.S. Securities and Exchange Commission) до НКЦПФР. В рамках візиту представники Комісії та SEC

обговорили імплементацію в українське законодавство принципів Міжнародної асоціації регуляторів фондових ринків (IOSCO), які дозволять Україні приєднатися до Багатостороннього меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва і обміну інформацією IOSCO. Зокрема, розглянуто питання про повноваження Комісії проводити розслідування правопорушень, отримувати інформацію від будь-яких фізичних та юридичних осіб, надання регулятору доступу до інформації з обмеженим доступом, забезпечення конфіденційності інформації, можливостей і процедур обміну інформацією з обмеженим доступом з іноземними регуляторами тощо. Також обговорювалися питання майбутньої операційної незалежності Комісії, що відповідає принципам IOSCO, виконання відповідних рекомендацій МВФ щодо фінансового сектору тощо. Експертами Проекту FINREP-II надіслано до Комісії

Участь у міжнародних заходах

Протягом 2015 року представники Комісії відвідали наступні заходи:

- навчально-інформаційна поїздка на тему «Фінансова система Німеччини», яка відбулась в м. Франкфурт (Федеративна Республіка Німеччина);
- семінар STAREP на тему «Аудитори та наглядачі: партнерство заради стабільності», який відбувся в м. Відень (Австрія);
- 40-а Щорічна Конференція IOSCO, яка відбулась в м. Лондон (Велика Британія);
- семінар спільноти бухгалтерського обліку та аудиту на тему «Аудиторський контроль та забезпечення якості: від встановлення вимог до їх реалізації», який відбувся в м. Кишинів (Республіка Молдова);
- 25-й Щорічний Економічний Форум, який відбувся в м. Криниця-Здруй (Польща);

Взаємодія із засобами масової інформації та громадськістю

Традиційно основними завданнями Комісії в напрямі комунікацій були визначені – підвищення прозорості та відкритості діяльності регулятора ринку цінних паперів для ЗМІ та громадськості, оперативне інформування та тісна взаємодія з усіма цільовими групами.

Протягом 2015 року відбувалося оперативне інформування ЗМІ та громадськості щодо прийнятих рішень, змін до законодавчих та нормативних актів, висвітлення важливих подій, які проходили під патронатом регулятора, різноманітних аспектів міжнародного співробітництва тощо.

Комісія надавала ЗМІ роз'яснювальну інформацію щодо всіх важливих законодавчих та нормативних ініціатив на всіх етапах їх прийняття – від попереднього схвалення до остаточного затвердження, та, власне, набуття чинності. Для підтримки своїх законодавчих ініціатив Комісія супроводжувала їх інфографікою, оскільки візуальне представлення інформації та даних дозволяє

матеріали стосовно світового досвіду у реформуванні пенсійних систем, рекомендації щодо подальшого реформування пенсійної системи в Україні з метою забезпечення її фінансової стабільності.

- «Центр комерційного права», USAID:

ЦКП (Центр комерційного права) та НКЦПФР у 2015 році традиційно співпрацювали у напрямі вдосконалення національного законодавства з корпоративного управління в Україні.

В рамках взаємодії НКЦПФР взяла участь у семінарі на тему з питань корпоративного права за програмою підвищення кваліфікації суддів господарських судів. Також представники Комісії взяли участь у міжнародному форумі «Корпоративне управління. Довіра. Інвестиції» (ЦКП один із співорганізаторів).

- 10-й щорічний Український Інвестиційний Саміт, який відбувся в м. Лондон (Велика Британія);

- III-я Міжнародна конференція з фінансових ринків, яка відбулась в м. Вільнюс (Литовська Республіка);

- участь у зустрічах з Федеральним Управлінням з Фінансового Нагляду Німеччини, які відбулись в м. Франкфурт (Федеративна Республіка Німеччина);

- семінар Практикуючої спільноти зі стандартів бухгалтерського обліку та аудиту (A&ASoP) «Модернізація бухгалтерського обліку та аудиту шляхом переносу вимог ЄС та передової міжнародної практики» та семінар для високопосадових державних службовців регіональної програми STAREP «Просування фінансової звітності в країнах Східного Партнерства», які відбулись в м. Бухарест (Румунія).

краще донести важливі аспекти цих ініціатив та зосередити увагу на найбільш важливих моментах.

Активно висвітлювалась реалізація амбітної Комплексної програми розвитку фінансового сектору до 2020 року, яка дозволить перезапустити фінансову систему країни. Зокрема, надати новий поштовх розвитку ринку цінних паперів, перевести його на міжнародні стандарти, створити ринкове та конкурентоспроможне середовище, повернути довіру між учасниками ринку, зробити роботу регулятора більш незалежною та ефективною.

З 2015 року Комісія розпочала інформаційне супроводжування процесу правозастосування в Комісії. До кожного рішення регулятора щодо застосування санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів було надано необхідне роз'яснення. Комісія прагне, аби всі її рішення в цій сфері були максимально прозорими, а причини їх винесення – зрозумілими учасникам ринку

та громадськості. В результаті цих змін можна констатувати значне збільшення присутності інформації про діяльність регулятора у ЗМІ.

Якщо говорити більш детально про здійснені заходи протягом 2015 року, то прес-служба регулярно готувала прес-релізи стосовно діяльності регулятора, відповіді на інформаційні запити ЗМІ, організовувала прес-заходи для висвітлення роботи Комісії, такі як інтерв'ю з керівництвом, прес-конференції, зустрічі з журналістами в форматі off the records. Останній формат спіл-

кування з представниками ЗМІ буде і в подальшому активно використовуватися, адже він відкриває можливість для більш відвертої дискусії та глибшого пояснення суті питань.

Варто зазначити, Комісія постійно знаходиться в пошуку нових зручних форматів надання інформації і спілкування зі ЗМІ, нових форм представлення інформації, щоб зробити діяльність регулятора більш відкритою, прозорою та такою, яка відповідає міжнародним стандартам у сфері комунікацій.

Розвиток інформаційних технологій

Інформаційні технології активно впливають на повсякденну діяльність будь-якого органу влади і, певна річ, є невід'ємною складовою частиною інформаційної інфраструктури Комісії.

В умовах інформатизації суспільства, а також, виходячи з пріоритетності наряду, застосування новітніх інформаційних технологій в роботі Комісії сприяє встановленню нерозривного зв'язку НКЦПФР з учасниками фондового ринку, міністерствами та відомствами, засобами масової інформації та громадським суспільством в цілому.

Шлях інформаційної відкритості в діяльності, якого багато років дотримується Комісія, передбачає, зокрема, використання НКЦПФР власного офіційного веб-сайту (<http://www.nssmc.gov.ua>) для розміщення інформації про свою діяльність, про стан розвитку фондового ринку України, а також для надання послуг і забезпечення інтерактивного інформаційного обслуговування учасників ринку цінних паперів, інших підприємств та організацій, громадян. Протягом 2015 року, згідно з орієнтовними даними, веб-сайт НКЦПФР відвідало близько **125 тисяч** користувачів.

Офіційний веб-сайт НКЦПФР забезпечує доступ до:

- інформації з Державного реєстру випусків цінних паперів та реєстрів учасників фондового ринку;
- переліку компаній з управління активами;
- реєстру рішень НКЦПФР щодо реклами цінних паперів та фондового ринку;
- інформації з реєстру аудиторських фірм;
- реєстру рішень Комісії, яким емітентам цінних паперів зупинено внесення змін до систем реєстрів власників іменних цінних паперів та до систем депозитарного обліку щодо цінних паперів, а також клірингу та/або укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів;
- переліку емітентів цінних паперів, які мають ознаки фіктивності.

Доступ до інформації з реєстрів є вільним та надається в режимі он-лайн.

Особливу увагу НКЦПФР приділяє розвитку та запровадженню елементів системи електронного документоо-

бігу із можливістю застосування електронного цифрового підпису на ринку цінних паперів в Україні. З метою створення сучасної моделі документообігу між учасниками фондового ринку та Комісією передбачено можливість подачі різних форм звітності в електронному форматі.

Протягом 2015 року всі учасники фондового ринку подали до Комісії адміністративні дані та інформацію у вигляді електронних документів на основі специфікації eXtensible Markup Language (XML), що становило майже 99,8% від загальної кількості поданих документів. Передача даних у електронному вигляді є не тільки сучасним та мобільним, але й швидким, комфортним та безпечним способом комунікації.

Протягом 2015 року Комісією успішно опрацьовано **108 782** електронних документи від учасників фондового ринку із застосуванням системи електронного документообігу НКЦПФР, у тому числі адміністративних даних та інформації від:

- емітентів цінних паперів – 17 439;
- депозитарних установ – 32 815;
- інститутів спільного інвестування – 26 292;
- торговців цінними паперами – 22 065.

Завдяки плідній співпраці Комісії з Державною установою «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» продовжує успішне функціонування Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР про ринок цінних паперів (<http://www.stockmarket.gov.ua>) та Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів — інтернет-портал www.smida.gov.ua, який надає доступ не лише до інформації про акціонерні товариства та професійних учасників фондового ринку України, а й до іншої корисної для учасників фондового ринку інформації.

Активне використання інформаційних технологій забезпечує відкритість державної влади та надає можливості громадського контролю за діяльністю НКЦПФР, сприяє наданню в режимі реального часу послуг, які підвищують рівень доступу усіх громадян до інформації Комісії.

Розвиток людських ресурсів

Аналіз трудових показників у сфері праці — це особливий вид економічних досліджень ефективності використання трудових ресурсів і управлінських рішень, спрямованих на її підвищення, що виконується з метою розкриття їх взаємозв'язків, сили взаємовпливу, визначення ступеня необхідності кожного з них.

Персонал НКЦПФР є головним фактором ефективного функціонування Комісії та характеризується кількістю, структурою, професійною придатністю, компетентністю та іншими характеристиками. Структурна характеристика персоналу визначається якісним складом (наявність конкретних знань і професійних навичок, досвід роботи) і кількісним співвідношенням окремих

категорій і груп працівників Комісії.

У 2015 році відповідно до Указу Президента України від 03 квітня 2015 року № 199/2015 «Про скорочення граничної чисельності працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» було затверджено нову граничну чисельність працівників НКЦПФР у кількості **460** штатних одиниць, з яких у центральному апараті налічувалась 321 штатна одиниця, у територіальних органах — 139 штатних одиниць (**таблиця 93**). З 1 липня 2015 року скорочено чисельність працівників НКЦПФР з 517 до 460 штатних одиниць, введено в дію новий штатний розпис центрального апарату та скорочено мережу територіальних органів.

Таблиця 93. Кількісний склад працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників та статтю, станом на 31.12.2015 року

№ п/п	Показники	Територіальні органи	Центральний апарат	Усього
1	Штатна чисельність	139 шт.од.	321 шт.од.	460 шт.од.
2	Фактична чисельність	120	229	349
3	Облікова чисельність	140	261	401
3.1.	з них: чоловіки	27	57	84
3.2.	жінки	113	202	315
4	Кількість осіб, які займають посади	140	261	401
4.1.	керівників	46	92	138
4.1.1.	з них: чоловіки	13	22	35
4.1.2.	жінки	33	70	103
4.2.	спеціалістів	92	167	259
4.2.1.	з них: чоловіки	13	35	48
4.2.2.	жінки	79	132	211
4.3.	службовців та робітників	2	2	4
4.3.1.	з них: чоловіки	1	-	1
4.3.2.	жінки	1	2	3

Аналіз складу працівників системи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку показує, що 79,1% (317 осіб) становлять жінки, відповідно 20,9% (84 особи) — чоловіки. При цьому переважну більшість керівних посад як в центральному апараті, так і в територіальних органах Комісії займають також жінки: 74,6% (103 особи) від облікової чисельності керівних працівників, у центральному апараті — 50,7% (70 осіб) та 23,9% (33 особи) — у територіальних органах; чоловіків на керівних посадах: 25,4% (35 осіб), з них у центральному апараті — 16% (22 особи) та 9,4% (13 осіб) — у територіальних органах.

Якісний склад персоналу характеризується віковою структурою та стажем роботи. Колектив НКЦПФР сформовано з досвідчених компетентних працівників, які є здобутком колективу. Лише в центральному апараті Комісії працівників, які мають стаж роботи понад 15 років у державному органі як регуляторі ринку цінних паперів в Україні, налічується 13,79%, стаж понад 10 років — 24,44% (**діаграма 115**).

Актуальним завданням менеджменту є забезпечення стабільності трудового колективу. До числа стабільних кадрів прийнято відносити працівників, які працюють в організації понад три роки. Коефіцієнт стабільності відображає, наскільки був стійкий той чи інший рік по відношенню до кадрового складу Комісії. У 2015 році коефіцієнт стабільності становив 96,60% та був більш стабільним у порівнянні з 2014 роком (2014 рік — 82,80%, 2013 рік — 78,70%, 2012 рік — 77,50%).

При прийнятті на роботу до НКЦПФР здійснюється ретельний конкурсний відбір. Серед працівників центрального апарату 96,93% (253 особи) від облікової чисельності мають повну вищу освіту, у територіальних органах повну вищу освіту мають 136 працівників, що становить 97,14% від облікової чисельності.

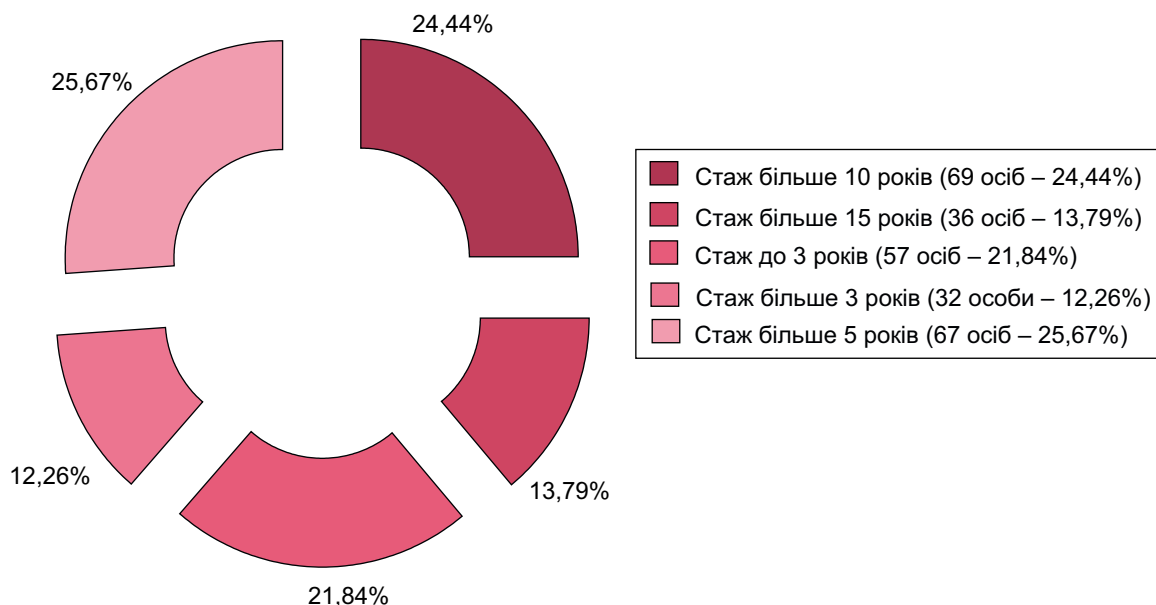
Лише у центральному апараті Комісії налічується 26,05% працівників від облікової чисельності, які мають 2 вищі освіти, та 4,60%, які мають 3 вищі освіти. У територіальних органах Комісії налічується 24,29% працівників від облікової чисельності, які мають 2 вищі

освіти, та 2,86 %, які мають 3 вищі освіти.

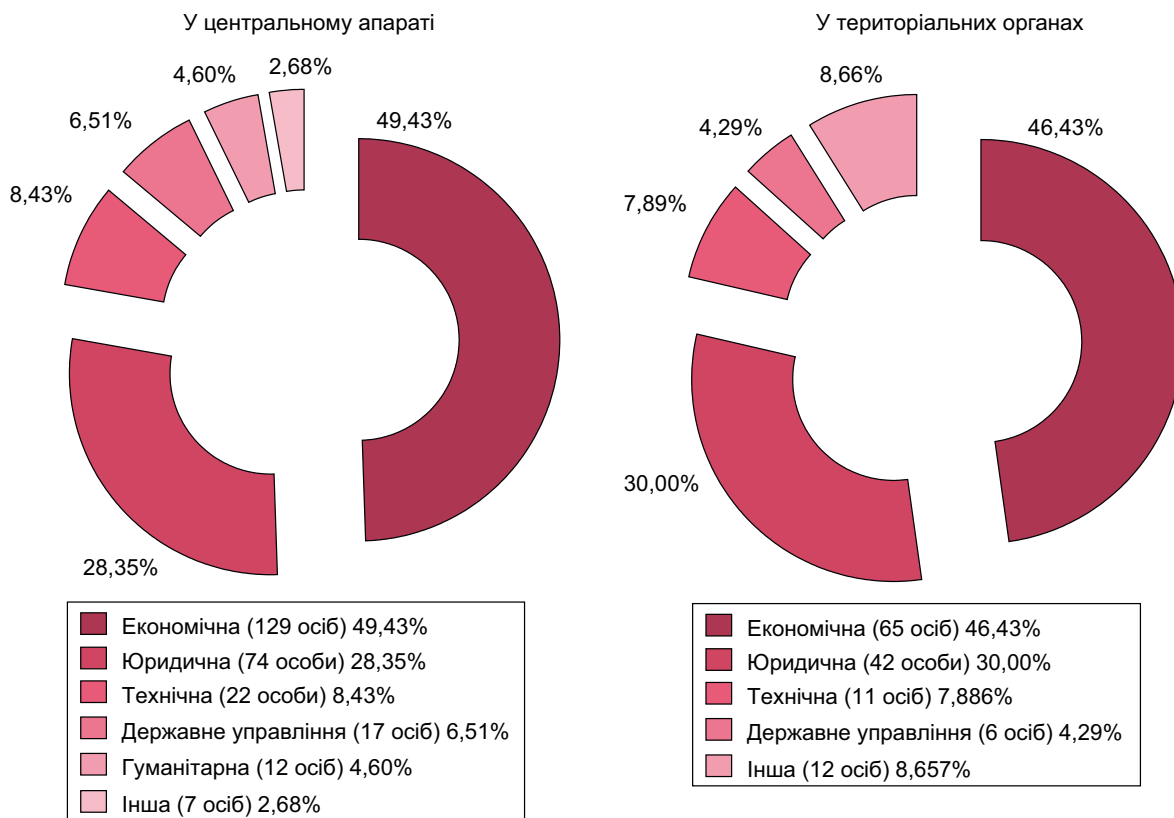
Керівництво Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку спрямовувало свої зусилля на підвищення професійного зростання працівників органу

і покращення умов праці. З огляду на це, у 2015 році у центральному апараті 17 державних службовців навчалися у вищих навчальних закладах освіти та здобували другу та третю профільну освіту (діаграма 116).

Діаграма 115. Розподіл працівників центрального апарату Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за стажом роботи в державному регуляторі ринку цінних паперів в Україні, станом на 31.12.2015 року

Діаграма 116. Розподіл працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за напрямками освіти, станом на 31.12.2015 року

З метою фахового удосконалення, оновлення та набуття умінь, знань, навичок і здатності виконувати завдання та обов'язки, необхідні для провадження професійної діяльності в НКЦПФР, у звітному році продовжувалось

здійснення заходів з підвищення професійного рівня працівників відповідно до Плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців НКЦПФР на 2015 рік (таблиця 94).

Таблиця 94. Інформація про підвищення кваліфікації державних службовців Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

	З них підвищили кваліфікацію (за наказами)			За професійними програмами (за наказами)			За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)			За іншими видами навчання (за наказами)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ЦА	182	174	353	26	5	25	144	143	255	12	26	73
ТО	84	33	42	19	10	14	63	22	28	2	1	-
Усього	266	207	395	45	15	39	207	165	283	14	27	73

У 2015 році працівники системи Комісії пройшли підвищення кваліфікації, зокрема: з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму в ДНЗПО «Навчально-методичний центр ДКФМУ» та його регіональних відділеннях – 22 працівники; з питань запобігання та протидії корупції в Інституті післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ України – 15 працівників. Також 2 працівники Комісії пройшли навчання в інституті державного управління у сфері цивільного захисту відповідно до Плану комплектування з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

В Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України 34 державних службовці Комісії брали участь у семінарах за темами: «Інформаційний менеджмент. Управління конфліктами і ризиками»; «Міжнародна практика процесу планування та виконання бюджетних програм з врахуванням гендерного аспекту»; «Управлінська риторика. Культура ділового мовлення як інструмент кар'єрного зростання державного службовця»; «Європейська інтеграція України: сучасний вимір»; «Європейська інтеграція в умовах реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС»; «Публічні фінанси»; «Психологічні основи ефективного управління»; «Етичні засади державної служби. Реалізація Закону України «Про очищення влади»; «Етичні засади державної служби. Запобігання і протидія корупції»; «Глобалізація. Моделі стратегічного партнерства України»; «Адміністративні процедури та надання адміністративних послуг»; «Інформаційно-комунікативні технології та електронне врядування в органах державної влади та органах місцевого самоврядування».

Істотним внеском у професійний розвиток працівників центрального апарату НКЦПФР стала участь у навчальних семінарах із залученням міжнародної технічної допомоги, де взяли участь 149 осіб. В рамках між-

народного співробітництва Державної фінансової інспекції України з Національною академією фінансів та економіки Міністерства фінансів Королівства Нідерланди в практичних тренінгах та семінарі з внутрішнього аудиту взяли участь 6 працівників центрального апарату НКЦПФР. У міжнародному науково-практичному семінарі на тему «Національна оцінка ризиків: місце та роль державних органів» у Держфінмоніторингу України взяли участь 3 працівники Комісії. 3 працівники взяли участь у семінарі в Державній регуляторній службі України. В Школі вищого корпусу державної служби 9 працівників взяли участь у тренінгах та 4 працівники у Програмі розвитку фінсектора. Також 2 працівники взяли участь у тематичному семінарі з міжнародної комунікації у Центрі підвищення кваліфікації Дипломатичної академії України при МЗС України.

Формування складу державних службовців в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку здійснювалось шляхом конкурсного відбору за допомогою проходження працівниками або претендентами стажування та призначенням осіб з кадрового резерву відповідно до Закону України «Про державну службу» і нормативно-правових актів Уряду та наказів Комісії. У НКЦПФР протягом 2015 року було призначено 71 особу, з них у центральному апараті за звітний період призначено 43 особи, у територіальних органах – 28 осіб (діаграма 117).

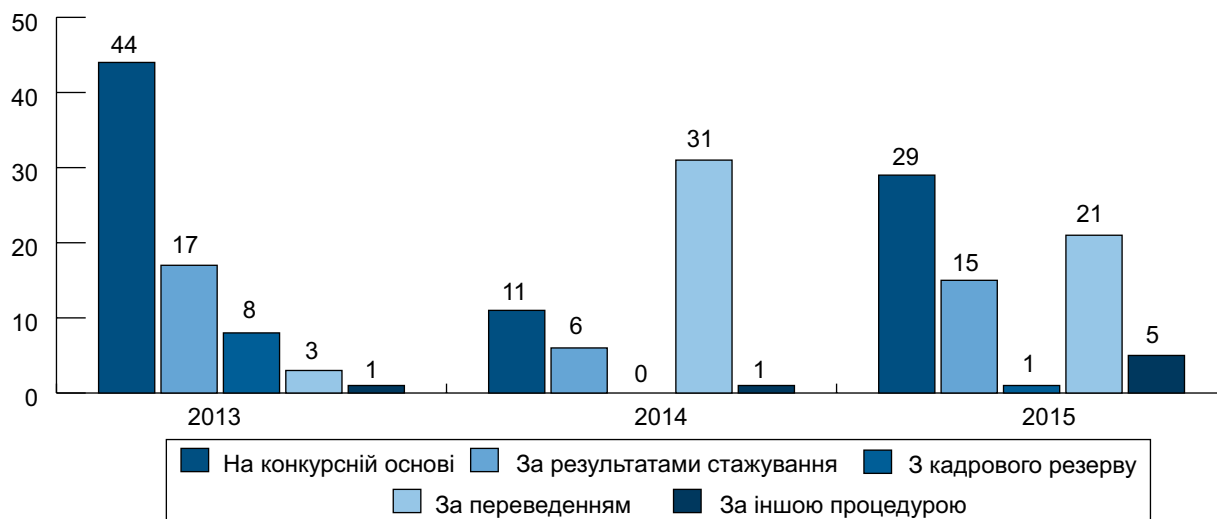
Відповідно до пункту 11 частини першої статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку на офіційному веб-сайті оприлюднювалась інформація про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад у центральному апараті та перелік питань на перевірку знань законодавства та нормативно-правових актів України з урахуванням специфіки НКЦПФР, що опубліковані в офіційному друкованому відомчому виданні «Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

Проблема стабільності, наступності та збереження

персоналу, його інституційної пам'яті є чи не найбільш актуальною для Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Одним із найпоказовіших кри-

теріїв у цій роботі є показник рівня плинності кадрів. Коефіцієнт плинності кадрів центрального апарату за 2015 рік становив 16% (діаграма 108).

Діаграма 117. Інформація про призначення державних службовців до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Діаграма 118. Інформація про звільнення державних службовців Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

З метою недопущення відтоку професійно підготовлених кадрів з органу керівництво Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку здійснювало заходи щодо поліпшення таких факторів, як умови праці, психологічний клімат, дотримання умов трудового законодавства, своєчасна оплата праці, дотримання умов колективного договору, внесення змін до правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлення норм етичної поведінки працівників Комісії тощо. Протягом 2015 року у центральному апараті Комісії було здійснено ротацію 110 працівників, з них на вищі посади державних службовців – 31. Ротації працівни-

ків були здійснені з метою оптимізації чисельності у зв'язку із скороченням граничної чисельності Комісії та з метою розкриття кадрового потенціалу працівників. Одним з найпотужніших та найефективніших засобів стимулювання персоналу до творчої та активної праці є заохочення. Заохочення є закономірним результатом позитивної оцінки дій працівника та результатів його праці. Моральне заохочення реалізується у формі визнання та схвалення заслуг працівника, пошани до нього з боку трудового колективу. Воно ґрунтується на моральній зацікавленості працівників у результатах своєї праці. Вже сам факт заохочення сприймається

працівником як висока оцінка його праці та заслуг у колективі.

З метою відзначення кращих працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2015 році було нагороджено: цінним подарунком Верховної Ради України; Подякою Прем'єр-міністра України; Подякою Київського міського Голови; Листом-Подякою Голови Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – 33 особи.

Діяльність територіальних органів Комісії

Основними напрямками роботи територіальних органів Комісії залишалися забезпечення стабільності та прозорості на ринку цінних паперів, здійснення державного регулювання та контролю за діяльністю учасників ринку, сприяння розвитку фондового ринку. В межах своїх повноважень територіальні органи Комісії здійснюють в регіонах державне регулювання та контроль за випуском та обігом цінних паперів, додержанням вимог законодавства в цій сфері, забезпечують контроль за діяльністю емітентів цінних паперів, професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та інші завдання.

Комісія у 2015 році здійснювала свої повноваження через центральний апарат та її 4 територіальних органи, серед них:

- **Центральний територіальний департамент НКЦПФР**, центр розміщення – м. Київ, повноваження поширюються на **м. Київ, Київську, Вінницьку, Житомирську, Чернігівську та Черкаську області**.
- **Західне територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Львів, повноваження поширюються на

Також 23 кращих працівники територіальних органів було відзначено листами-Подяками Голови Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, в тому числі 5 працівників Центрального територіального департаменту, 3 працівники Східного територіального управління, 5 працівники Західного, 5 працівників Дніпровського, 1 працівник Південно-Українського та 4 працівники Донбаського територіального управління.

Львівську, Волинську, Рівненську, Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку, Хмельницьку та Закарпатську області.

- **Східне територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Харків, повноваження поширюються на **Харківську, Дніпропетровську, Запорізьку, Сумську, Полтавську області, а також Донецьку та Луганську області (територія, яка підконтрольна органам державної влади України).**

- **Південно-Українське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Одеса, повноваження поширюються на **Одеську, Миколаївську, Херсонську та Кіровоградську області.**

У 2015 році робота територіальних органів була спрямована на підвищення рівня корпоративної культури, усвідомлення необхідності прозорого розкриття своєчасної, достовірної та вичерпної інформації перед власниками цінних паперів і потенційними інвесторами для здійснення ними об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану емітента.